

748.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI BILJA

Prolašavam **Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-489/2

Podgorica, 18. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnog) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine, donijela je

ZAKON
O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI BILJA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se zdravstvena zaštita bilja, fitosanitarni rizici koje predstavlja bilo koja vrsta, soj ili biotip patogenih organizama, životinja ili parazitsko bilje štetno za bilje ili biljne proizvode i biološke mjere za zaštitu bilja i mjere za ublažavanje rizika do prihvatljivog nivoa: za sprečavanje unošenja, širenja štetnih organizama i mjere za suzbijanje i održavanje štetnih organizama na bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima, mjere za neparazitsko bilje koje nije navedeno na listi invazivnih biljnih vrsta u skladu sa posebnim propisom o invazivnim vrstama, koje se smatra štetnim organizmima ako predstavlja fitosanitarni rizik za teritoriju Crne Gore pod uslovom da imaju značajan ekonomski i socijalni uticaj i štetne posljedice na životnu sredinu, način vođenja registara i evidencija, razmjena podataka, službene kontrole i druge službene aktivnosti, finansiranje službenih kontrola, administrativna pomoć i saradnja, sprovođenje službenih kontrola radi provjere usklađenosti sa ovim zakonom, kao i druga pitanja od značaja za zdravstvenu zaštitu bilja.

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja

Član 2

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja obuhvata:

- 1) zaštitu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata od djelovanja štetnih organizama;

- 2) sprečavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihovo suzbijanje sprovođenjem fitosanitarnih mjera;
- 3) otkrivanje i determinaciju štetnih organizama;
- 4) obezbjeđivanje uslova za optimalnu proizvodnju i promet bilja;
- 5) prognozno-izvještajne poslove;
- 6) zaštitu životne sredine od posljedica djelovanja štetnih organizama;
- 7) prikupljanje, čuvanje i razmjenu podataka i informacija u zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 8) nadzor nad biljem tokom vegetacije, biljnim proizvodima u skladištu i biljnim proizvodima tokom prevoza;
- 9) praćenje štetnih organizama, procjenu rizika, upravljanje rizicima od štetnih organizama i njihovo suzbijanje, kao i sprovođenje bioloških mjera zdravstvene zaštite bilja;
- 10) nadzor nad uništenjem i širenjem organizama štetnih za bilje i biljne proizvode;
- 11) nadzor pri izvozu pošiljki bilja i biljnih proizvoda za koje druge države postavljaju posebne fitosanitarne zahtjeve;
- 12) nadzor nad štetnim organizmima, naročito fitosanitarni pregled, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sistematsko istraživanje;
- 13) pregled bilja i biljnih proizvoda na teritoriji Crne Gore i izdavanje biljnih pasoša, fitosertifikata i drugih dokumenata;
- 14) sprovođenje fitosanitarnih mjera;
- 15) edukaciju i podizanje svijesti stanovništva o zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 16) obavljanje drugih poslova propisanih ovim zakonom.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **bilje** (*plants*) je živo bilje i živi djelovi bilja uključujući:
  - a) sjeme u botaničkom smislu, osim onog koje nije namijenjeno sjetvi (*planting*);
  - b) plodove, u botaničkom smislu;
  - c) povrće;
  - d) krtole, lukovice, gomolji, rizomi, korijenje, podloge, vriježe;
  - e) izdanke, stabljike, živići (*runners*);
  - f) rezano cvijeće;
  - g) grane sa lišćem ili bez njega;
  - h) rezana stabla koja su zadržala lišće;
  - i) listove, lišće;
  - j) kulture biljnog tkiva, uključujući kulture ćelija, germplazmu, meristeme, himerične klonove, mikropropagandni materijal;
  - k) živi polen i spore;
  - l) pupove, rodne grane, reznice, plemke, kalemovi;
- 2) **biljni proizvodi** (*plant products*) su neprerađeni materijali biljnog porijekla, prerađeni proizvodi koji po svojoj prirodi ili načinu prerade mogu biti nosioci rizika od širenja karantinski štetnih organizama, pri čemu se drvo smatra biljnim proizvodom, osim u slučaju ako je drugačije propisano posebnim propisom, i ako:
  - a) zadržava cijelu svoju prirodnu oblu površinu, sa korom ili bez nje, ili njen dio;
  - b) nije zadržalo svoju prirodnu oblu površinu zbog piljenja, rezanja ili cijepanja;
  - c) je u obliku iverja, čestica, piljevine, drvnog otpada, strugotina ili drvnih ostataka i ako nije prošlo preradu upotrebom ljepila, toplote ili pritiska ili kombinacijom navedenog, radi proizvodnje peleta, briketa, šperploča ili daske od iverja;
  - d) se koristi ili se namjerava koristiti kao materijal za pakovanje, bez obzira na to da li se ili se ne koristi za prevoz robe;

- 3) **bilje za sadnju** (*plants for planting*) je bilje koje je posađeno, sa namjerom da ostane posađeno ili da bude presađeno ili bilje koje nije posađeno, ali je namijenjeno sadnji;
- 4) **biljni pasoš** (*plant passports*) je službena etiketa za bilje, biljne proizvode i druge objekte, koji se premještaju na teritoriji Crne Gore i koji ispunjavaju fitosanitarne uslove utvrđene ovim zakonom;
- 5) **biološka zaštita bilja** je suzbijanje štetnih organizama u poljoprivredi, šumarstvu i životnoj sredini primjenom živih organizama, prirodnih neprijatelja, antagonista ili konkurenata, njihovih produkata, kao i drugih organizama koji se mogu sami umnožavati;
- 6) **carinska kontrola** (*control by the customs authorities*) su posebni postupci organa uprave nadležnog za poslove carine u skladu sa carinskim zakonom;
- 7) **carinski nadzor** (*supervision by the customs authorities*) je postupak organa uprave nadležnog za poslove carine radi utvrđivanja usaglašenosti sa carinskim i drugim zakonima;
- 8) **delegirano tijelo** (*delegated body*) je posebno pravno lice kojem je organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja, delegirao određene poslove službenih kontrola ili određene poslove koji se odnose na druge službene aktivnosti;
- 9) **drugi objekti** (*other object*) znači bilo koji materijali ili objekti, osim bilja ili biljnih proizvoda, koji mogu da sadrže ili šire štetne organizme, uključujući zemlju ili uzgojni supstrat;
- 10) **EFSA** (*European Food Safety Authority*) je evropska agencija za bezbjednost hrane;
- 11) **EPPO** (*European and Mediterranean Plant Protection Organization*) je evropska i mediteranska organizacija za zaštitu bilja;
- 12) **fitosanitarni pregled** je provjera koja može da obuhvata:
  - a) **pregled dokumentacije** (*documentary check*) odnosno pregled službenih sertifikata, službenih potvrda i drugih dokumenata, uključujući i dokumenta komercijalne prirode, za koje se u slučaju uvoza i premještanja zahtijeva da prate **pošiljku** bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;
  - b) **identifikacioni pregled** (*identity check*) je vizuelni pregled kojim se verifikuje da li sadržaj pošiljke i etikete na pošiljci, uključujući i oznake na pečatima i prevoznom sredstvu, odgovaraju podacima navedenim u službenim sertifikatima, službenim potvrdama i drugoj pratećoj dokumentaciji;
  - c) **fizički pregled** (*physical check*) je provjera bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, i prema potrebi ambalaže, prevoznog sredstva, oznaka i temperature, uzimanje uzoraka za analizu, testiranje ili dijagnostiku, kao i bilo koja druga provjera neophodna radi verifikacije usaglašenosti sa ovim zakonom;
- 13) **fitosanitarna mjera** je svaka službena mjera čija je svrha sprečavanje unošenja ili širenja karantinski štetnih organizama ili ograničavanje ekonomskog uticaja regulisanih nekarantinskih štetnih organizama;
- 14) **granično kontrolno mjesto** (*border control post*) je mjesto sa pripadajućim objektima koje je država odredila za sprovođenje službenih kontrola;
- 15) **izvoz** je iznošenje ili isporuka pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata sa teritorije Crne Gore u drugu državu;
- 16) **IPPC** (*International plant Protection Convention*) je međunarodna konvencija za zaštitu bilja;
- 17) **iskorjenjivanje** (*eradication*) je primjena fitosanitarnih mjera radi uklanjanja štetnog organizma iz nekog područja;
- 18) **karantinska stanica** (*quarantine station*) je službeni prostor za držanje štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata u karantinu;
- 19) **kod sljedljivosti** (*traceability code*) je slovni, numerički ili alfanumerički kod kojim se identifikuje pošiljka, partija ili trgovinska jedinica i koji se upotrebljava u svrhe sljedljivosti,

- uključujući kodove koji se odnose na partiju, seriju, šaržu, datum proizvodnje ili dokumenta profesionalnog subjekta;
- 20) **krajnji korisnik** (*final user*) je lice čija djelatnost nije povezana sa trgovinom, poslovanjem i drugim profesionalnim aktivnostima u vezi sa biljem i koje nabavlja bilje ili biljne proizvode za vlastitu upotrebu;
  - 21) **nadležni organ** (*competent authority*) je:
    - organ uprave odgovoran za zdravstvenu zaštitu bilja i organizaciju službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: Uprava); i/ili
    - druga tijela kojima je ova odgovornost dodijeljena; i/ili
    - ovlaštena tijela druge države ukoliko je to primjenjivo;
  - 22) **obuzdavanje** (*containment*) je primjena fitosanitarnih mjera na zaraženom području i oko njega radi sprečavanja širenja štetnog organizma;
  - 23) **odomaćivanje** (*establishment*) je nastavak prisutva štetnog organizma u bliskoj budućnosti unutar nekog područja nakon njegovog unošenja;
  - 24) **opasnost** (*hazard*) je bilo koje sredstvo ili stanje koje bi moglo imati štetan uticaj na zdravlje bilja;
  - 25) **ovlašćeni subjekt** (*authorised operator*) je subjekat koji je od strane organa uprave nadležnog za zdravstvenu zaštitu bilja upisan u registar i ovlašćen za izdavanje biljnih pasoša, označavanje drvenog materijala ili izdavanje potvrda u skladu sa ovim zakonom;
  - 26) **partija** (*lot*) je broj jedinica jedne robe koja se može identifikovati po homogenosti svog sadržaja, porijekla i drugih relevantnih elemenata, koja čini dio pošiljke;
  - 27) **plan kontrola** (*control plan*) je plan usvojen od strane nadležnih organa koji sadrži informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola, njihovom funkcionisanju i detaljnim planom za sprovođenje tokom određenog vremenskog perioda, u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
  - 28) **pošiljka** (*consignment*) predstavlja određeni količinu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata obuhvaćenu istim službenim sertifikatom, službenom potvrdom ili drugim dokumentom, a koja se prevozi istom vrstom prevoznog sredstva i koja dolazi iz istog područja ili iste države;
  - 29) **praktično slobodno od štetnih organizama** (*practically free from pests*) znači da su štetni organizmi, osim karantinskih štetnih organizama, prisutni na bilju za sjetvu i sadnju i na niskom nivou, da bi se osigurao prihvatljiv kvalitet i upotrebljivost bilja;
  - 30) **procjena rizika** od štetnih organizama je biološka, naučna i ekonomska ocjena dokaza da li neki štetni organizam treba staviti pod obaveznu kontrolu, kao i o obimu fitosanitarnih mjera koje će se preduzeti;
  - 31) **procedure verifikacije kontrole** (*control verification procedures*) su uspostavljeni sistemi i postupci koje preduzima Uprava sa ciljem da se obezbjedi dosljedno i efikasno sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
  - 32) **profesionalni subjekti** (*professional operator*) su fizička ili pravna lica profesionalno uključena i pravno odgovorna za jednu ili više aktivnosti u vezi sa biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima, i to:
    - a) sadnju ili sjetvu;
    - b) oplemenjivanje;
    - c) proizvodnju, uključujući gajenje, umnožavanje i održavanje;
    - d) unošenje i premještanje na teritoriji i van teritorije Crne Gore;
    - e) stavljanje na tržište;
    - f) skladištenje, prikupljanje, otpremanje i preradu;
  - 33) **prostor za izolaciju** (*confinement facility*) je prostor, osim karantinskih stanica, gdje se štetni organizmi, bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti drže u uslovima izolacije;

- 34) **registrovani subjekat** (*registered operator*) je profesionalni subjekat registrovan u skladu sa ovim zakonom;
- 35) **revizija** (*audit*) je sistemsko i nezavisno ispitivanje kojim se utvrđuje da li su aktivnosti i rezultati tih aktivnosti u skladu sa planiranim mjerama i da li su te mjere djelotvorne za postizanje datih ciljeva;
- 36) **rizik** je funkcija vjerovatnoće neželjenog dejstva na zdravlje bilja i stepena ozbiljnosti tog dejstva kao posljedica neke opasnosti;
- 37) **roba** je svo bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji podliježu jednom ili većem broju pravila, u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: bilje, biljni proizvodi i drugi objekti);
- 38) **sadnja ili sjetva** (*planting or sowing*) je svaki postupak postavljanja bilja u supstrat za gajenje, uključujući kalemljenje ili druge postupke, kako bi se obezbjedili uslovi za njihov dalji rast, razmnožavanje ili umnožavanje;
- 39) **sistem kontrole** (*control system*) je sistem koji uključuje nadležne organe i resurse, uspostavljene strukture i procedure kako bi se obezbjedilo da se službene kontrole sprovede u skladu sa ovim zakonom;
- 40) **sistemski pristup** (*system approach*) znači integracija različitih mjera radi upravljanja rizikom, od kojih se najmanje dvije mjere zajedno primjenjuju i kojima se postiže odgovarajući nivo zaštite od karantinski štetnih organizama, karantinski štetnih organizama zaštićenih zona i regulisanih nekarantinski štetnih organizama;
- 41) **službena potvrda** (*official attestation*) je svaka oznaka, žig ili drugi oblik potvrde koju izdaju subjekti pod nadzorom nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja u okviru ciljanih službenih kontrola, ili koje izdaje nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja, a koje garantuju usaglašenost sa jednim ili većim brojem zahtjeva utvrđenih pravilima za zdravstvenu zaštitu bilja;
- 42) **službena sertifikacija** (*official certification*) je postupak kojim nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja izdaje garanciju o usaglašenosti sa jednim ili većim brojem zahtjeva utvrđenim pravilima u skladu sa ovim zakonom;
- 43) **službeni sertifikat** (*official certificate*) predstavlja papirni ili elektronski dokument potpisan od strane službenog lica za sertifikaciju, kojim se garantuje usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim pravilima za zdravstvenu zaštitu bilja i može obuhvatati: fitosanitarni sertifikat (u daljem tekstu: fitosertifikat), fitosertifikat za reeksport, fitosanitarnu izjavu i slično;
- 44) **službeno lice za sertifikaciju** (*certifying officer*) je lice koje imenuje Uprava za potpisivanje službenih sertifikata ili drugo fizičko lice koje je Uprava ovlastila za potpisivanje službenih sertifikata u skladu sa pravilima utvrđenim za zdravstvenu zaštitu bilja;
- 45) **službeno lice za zdravlje bilja** (*official plant health officer*) je fizičko lice koje imenuje Uprava, kao svog zaposlenog ili u nekom drugom svojstvu i koje ima odgovarajuće kvalifikacije za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa pravilima za zdravstvenu zaštitu bilja;
- 46) **službeni pomoćnik** (*official auxiliary*) je predstavnik nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja osposobljen za sprovođenje određenih zadataka službenih kontrola ili drugih službenih aktivnosti;
- 47) **službeno zadržavanje** (*official detention*) je postupak kojim Uprava obezbeđuje da se pošiljka koja podliježe službenim kontrolama ne premješta ili da se njom ne rukuje dok se ne donese odluka o njenom odredištu što obuhvata skladištenje od strane subjekta u skladu sa uputstvima i pod kontrolom organa uprave nadležnog za zdravstvenu zaštitu bilja i organa uprave nadležnog za carinske poslove;

- 48) **subjekt** (*operator*) je držalac bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji je pravno ili fizičko lice koje podliježe jednoj ili više obaveza iz oblasti zdravstvene zaštite bilja i službenih kontrola;
- 49) **test** je službeno ispitivanje, osim vizuelnog pregleda, radi utvrđivanja prisustva štetnog organizma i njegove identifikacije;
- 50) **tranzit** (*transit*) je premještanje pošiljke iz jedne države u drugu državu, pri čemu pošiljka prolazi preko teritorije Crne Gore i postupak se odvija pod carinskim nadzorom;
- 51) **tretiranje** (*treatment*) je postupak, službeni ili neslužbeni, kojim se štetni organizmi uništavaju, onesposobljavaju, uklanjaju, sterilišu ili kojim se bilje ili biljni proizvodi devitalizuju;
- 52) **trgovinska jedinica** (*trade unit*) je najmanja komercijalna ili druga upotrebljiva jedinica radi stavljanja na tržište, koja može biti dio partije ili cijela partija;
- 53) **učestalost** (*incidence*) znači proporcionalni udio ili broj jedinica u kojima je prisutan štetni organizam u uzorku, pošiljci, polju ili drugoj definisanoj populaciji;
- 54) **ulaz ili ulazak u** (*entering or entry into*) je unos/uvoz pošiljke na teritoriju Crne Gore iz drugih država.

II. OBAVLJANJE DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE BILJA

Obavljanje djelatnosti zdravstvene zaštite bilja

Član 4

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja obavljaju:

- 1) nadležni organi državne uprave i organi uprave, službena lica za zdravlje bilja i službeno lice za sertifikaciju;
- 2) naučno-istraživačke ustanove koje imaju licencu (u daljem tekstu: ovlašćene ustanove) i koje ovlasti Uprava i delegirana tijela;
- 3) privredna društva i preduzetnici koji ispunjavaju uslove i koji su registrovani za vršenje stručnih i tehničkih poslova u sprovođenju određenih fitosanitarnih mjera, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju sredstva za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pružaoci usluga) i koje ovlasti Uprava;
- 4) subjekti, registrovani subjekti, profesionalni subjekti, ovlašćeni subjekti.

Nadležni organ

Član 5

- (1) Uprava je nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja u Crnoj Gori.
- (2) Uprava obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove koji se odnose na:
  - 1) usklađivanje, praćenje i izvršavanje poslova zdravstvene zaštite bilja;
  - 2) predlaganje i sprovođenje fitosanitarnih mjera za sprečavanje, suzbijanje, iskorjenjivanje i obuzdavanje štetnih organizama i usklađivanje njihovog sprovođenja;
  - 3) sprovođenje međunarodnih konvencija, ugovora i sporazuma iz oblasti zdravstvene zaštite bilja i razmjenu informacija sa organima državne uprave, organima uprave i drugim organizacijama, ustanovama, subjektima i drugim zainteresovanim licima koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja;
  - 4) učešće u međunarodnim organima i organizacijama u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
  - 5) izvještavanje Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i Evropskoj komisiji o zdravstvenoj zaštiti bilja;
  - 6) pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala u vezi sa pojavom i širenjem štetnih organizama, u skladu sa propisima, međunarodnim ugovorima i sporazumima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;

- 7) vršenje analize rizika (*risk analysis*) kao procesa koji se sastoji od procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještanja o riziku, radi postizanja visokog nivoa zaštite zdravlja bilja i životne sredine, osim u slučajevima kada to nije primjereno okolnostima ili prirodi mjere;
- 8) ocjenjivanje zdravstvenog stanja bilja u cilju utvrđivanja pojave i širenja štetnih organizama u državi i inostranstvu;
- 9) organizovanje sprovođenja višegodišnjeg i godišnjeg nadzora nad štetnim organizmima zasnovanog na analizi rizika prema godišnjem programu fitosanitarnih mjera;
- 10) laboratorijska ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata zbog dijagnostikovanja štetnih organizama;
- 11) izdavanje stručnih instrukcija i uputstava;
- 12) obavještanje država izvoznica o presrijetanju i zadržavanju pošiljki bilja zbog sumnje na ili prisustvo karantinski štetnih organizama i/ili neispunjavanja propisanih fitosanitarnih zahtjeva i drugih neusaglašenosti;
- 13) ograničavanje ili zabranu uvoza u Crnu Goru ili tranzita pojedinog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;
- 14) određivanje granice obilježenog područja;
- 15) pripremu, sprovođenje i praćenje programa fitosanitarnih mjera koje se preduzimaju radi sprečavanja unošenja i širenja štetnih organizama;
- 16) uspostavljanje i vođenje registra i evidencija;
- 17) nadzor nad vršenjem poslova ovlašćenih lica;
- 18) obavještanje profesionalnih subjekata o prisustvu karantinski štetnog organizma, u slučaju službene potvrde njegovog prisustva, kao i o preduzetim mjerama ili mjerama koje se namjeravaju preduzeti;
- 19) izradu i ažuriranje javnosti dostupnu listu svih obavještenja zaprimljenih o novim organizmima štetnim za bilje u drugim državama, koji bi mogli predstavljati rizik za zdravlje bilja na području Crne Gore;
- 20) obavještanje o pojavi, masovnoj pojavi i širenju štetnih organizama u Crnoj Gori, a naročito o prisustvu karantinski štetnih organizama za koje nije poznato da su prisutni na teritoriji Crne Gore ili dijelu teritorije, kao i o neposrednoj opasnosti;
- 21) obavještanje javnosti o mjerama zdravstvene zaštite bilja koje treba da preduzmu relevantne kategorije profesionalnih subjekata ili druga lica, kao i izdavanje publikacija u vezi sa prioritarnim štetnim organizmima;
- 22) organizuje, koordinira i učestvuje u vježbama simulacije krizne situacije u vremenskim razmacima utvrđenim prema biologiji prioritarnog štetnog organizma ili više njih;
- 23) organizuje, učestvuje i koordinira u slučaju aktiviranja kriznog plana;
- 24) uspostavljanje i vođenje informacionog sistema u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 25) obavljanje fitosanitarnih pregleda;
- 26) izdavanje fitosertifikata;
- 27) prati i priprema propise za izvršavanje ovog zakona;
- 28) obavještava Evropsku komisiju i države članice, nakon službene potvrde:
  - a) prisustva na svojoj teritoriji karantinski štetnog organizma za koji nije bilo poznato da je prisutan;
  - b) prisustva karantinski štetnog organizma u dijelu teritorije gdje ranije nije bio prisutan;
  - c) prisustva na teritoriji karantinski štetnog organizma u pošiljci bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata unesenih u, namijenjenih za unošenje u, ili premještenih unutar teritorije;
- 29) obavještava javnost o mjerama koje je preduzela ili namjerava preduzeti, kao i o svim mjerama koje treba da preduzmu relevantne kategorije profesionalnih subjekata ili druga

- lica u situacijama iz tačke 28 podtač. a i b ovog stava, kada je službeno potvrđeno prisustvo prioritelnog štetnog organizma;
- 30) vrši druge stručne i upravne poslove u skladu sa ovim zakonom i druge poslove utvrđene zakonom.

Profesionalni subjekt

Član 6

(1) Profesionalni subjekt je dužan da:

- 1) radi otkrivanja pojave i sprečavanja širenja štetnih organizama obavezno pregleda gajeno bilje na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i slično), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i druge objekte, bilo da je njihov vlasnik ili ih na drugi način upotrebljava i postupa sa njima;
- 2) o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu karantinski štetnih organizama obavijesti nadležnog inspektora i Upravu;
- 3) bez odlaganja preduzme mjere koje odredi Uprava radi sprečavanja širenja, suzbijanja, mjere uklanjanje sa dotičnog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i prostora kada je to primjenjivo ili iskorjenjivanja štetnih organizama;
- 4) vodi evidenciju o preduzetim mjerama zaštite bilja.

(2) Izuzetno od stava 1 tačka 2 ovog člana, ako Upravi nije dostavljeno obavještenje u pisanom obliku, Uprava pojavu ili sumnju evidentira kroz službenu zabilješku i po potrebi može zatražiti dodatne informacije i/ili odlučiti da ovakvo obavještenje nije potrebno kada je već poznato da je određeni štetni organizam prisutan na određenom području.

(3) Ako subjekt iz stava 1 ne sprovede mjere iz stava 1 tačka 3 ovog člana, Uprava će o trošku subjekta sprovesti mjere.

(4) Način sprovođenja mjera o trošku subjekta iz stava 1 ovog člana propisuje Vlada.

Godišnji i višegodišnji programi nadzora

Član 7

(1) Uprava vrši nadzore nad karantinski štetnim organizmima, uključujući prioritetne karantinski štetne organizme i druge poslove od značaja za zdravstvenu zaštitu bilja u skladu sa programom fitosanitarnih mjera koji sadrži godišnje programe nadzora zasnovane na riziku, a u skladu sa višegodišnjim programima nadzora.

(2) Programi iz stava 1 ovog člana sprovode se radi:

- obezbjeđivanja stabilnog zdravstvenog stanja bilja na teritoriji Crne Gore;
- sprečavanja ili umanjivanja gubitaka u biljnoj proizvodnji i zaštite životne sredine;
- sprečavanja unošenja, širenja i iskorjenjivanje štetnih organizama;
- pravilnog, uspješnog i racionalnog sprovođenja fitosanitarnih mjera;
- prikupljanja i evidentiranja naučnih i tehničkih dokaza i drugih informacija iz člana 9 stav 8 ovog zakona; i
- upozoravanja subjekta o pojavi i primjeni propisanih mjera.

(3) Ovlašćene ustanove, pružaoci usluga, profesionalni i drugi subjekti, radi blagovremenog otkrivanja karantinski štetnih organizama dužni su vršiti nadzor i saradivati na sprovođenju nadzora nad biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima.

(4) O svim novim i neočekivanim pojavama štetnih organizama, kao i postojanju neposredne opasnosti od ulaska karantinski štetnog organizma, ovlašćene ustanove, pružaoci usluga, profesionalni i drugi subjekti koji po prirodi svog posla primijete ili posumnjaju na pojavu novih ili neočekivanih štetnih organizama bez odlaganja obavještavaju nadležnog inspektora i Upravu.

(5) Nadzori iz stava 1 ovog člana sprovode se tokom određenih vremenskih perioda na osnovu rizika pri čemu se provjerava prisustvo znakova ili simptoma:

- karantinski štetnog organizma, obavezno uključujući prioritetene štetne organizme;

- bilo kojeg štetnog organizma na koji se primjenjuju posebne mjere;
- bilo kojeg drugog štetnog organizma za koje je Uprava procjenila da predstavlja fitosanitarni rizik.

(6) Nadzori iz stava 1 ovog člana sprovode se u svim područjima u kojima nije bilo poznato prisustvo tog štetnog organizma.

(7) Nadzori iz stava 1 ovog člana ne moraju se sprovoditi za štetne organizme za koje je nedvosmisleno zaključeno da se ne mogu odomaćiti ili proširiti na teritoriji Crne Gore zbog ekološko-klimatskih uslova ili odsustva vrsta koje su im domaćini.

(8) Uprava nadzore iz stava 1 ovog člana dizajnira u odnosu na:

- rizik od pojave štetnog organizma na području obuhvaćenom nadzorom;
- vršenje najmanje vizuelnih pregleda, i po potrebi, uzorakovanja radi testiranja;
- na svim odgovarajućim lokacijama, a uključuje se i prostor, vozila, mašine i ambalažu koje koriste profesionalni i drugi subjekti;
- pouzdana naučna i tehnička načela i
- odgovarajuće vrijeme uzimajući u obzir mogućnost otkrivanja određenog štetnog organizma.

(9) Višegodišnji program nadzora iz stava 1 ovog člana donosi se na period od pet do deset godina i sadrži:

- poseban cilj svakog nadzora;
- obim svakog nadzora u pogledu područja na koje se odnosi i obuhvaćenog perioda, kao i ciljne štetne organizme, bilje i robu;
- metodologiju nadzora i upravljanje kvalitetom, uključujući opis postupaka za vizuelni pregled, uzorkovanje, sprovođenje testova i njihovo tehničko obrazloženje;
- vremenski raspored, učestalost i broj zakazanih vizuelnih pregleda, uzoraka i testova; i
- metode evidentiranja prikupljenih informacija i izvještavanja o njima.

(10) Uprava o rezultatima godišnjih nadzora izvještava organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo), do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu i uključujući sljedeće informacije o nadzorima: lokacijama, štetnim organizmima i bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima, broju izvršenih kontrola i broju uzetih uzoraka i nalazima za svaki štetni organizam posebno.

(11) Ministarstvo i pravna i fizička lica koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja u oblasti šumarstva dužni su da postupaju u skladu sa ovim zakonom i propisima iz oblasti šumarstva.

(12) Programi iz stava 1 ovog člana revidiraju se i ažuriraju na osnovu važećih pravila i fitosanitarne situacije predmetne teritorije.

(13) Za svaki prioritetni štetni organizam sprovodi se godišnji nadzor, a nadzori uključuju dovoljan broj vizuelnih pregleda, uzorkovanja i ispitivanja, u skladu sa specifičnostima svakog prioritetnog štetnog organizma, kako bi se, koliko je to moguće s obzirom na biologiju svakog prioritetnog štetnog organizma i ekoklimatske uslove, sa visokim stepenom pouzdanosti obezbijedila njihova pravovremena detekcija.

(14) Nadzori iz stava 13 ovog člana nijesu obavezni za štetne organizme za koje je nedvosmisleno zaključeno da se ne mogu odomaćiti ili širiti na teritoriji Crne Gore zbog njenih ekoklimatskih uslova ili zbog odsustva vrste domaćina.

(15) Program fitosanitarnih mjera koji sadrži godišnje programe nadzora i višegodišnji program nadzora iz stava 1 ovog člana koji naročito sadrži fitosanitarne mjere, nazive štetnih organizama, bilje, biljne proizvode i druge objekte, nosioce poslova i potrebna finansijska sredstva, propisuje Ministarstvo.

(16) Obrazac izvještaja i način popunjavanja izvještaja iz stava 10 ovog člana propisuje Ministarstvo.

III. SPREČAVANJE UNOŠENJA I ŠIRENJA ŠTETNIH ORGANIZAMA I NJIHOVO SUZBIJANJE

Liste štetnih organizama i bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i mjera

Član 8

- (1) Štetni organizmi razvrstavaju se u liste prema stepenu rizika za zdravlje bilja i biljnih proizvoda, kao i opstanku pojedinih biljnih vrsta i riziku nanošenja velikih ekonomskih šteta koje mogu prouzrokovati, kao i bilje, biljni proizvodi i drugi objekti i mjere, a koje se odnose na:
  - 1) izraze koje se koriste i odgovarajuće propise;
  - 2) karantinski štetne organizme sa EPPO kodovima, uključujući listu prioriternih karantinski štetnih organizama;
  - 3) zaštićene zone i karantinski štetne organizme sa EPPO kodovima za zaštićene zone;
  - 4) regulisane nekarantinski štetne organizme i određeno bilje za sjetvu i sadnju sa kategorijama i pragovima (*thresholds*) koji predstavljaju dozvoljeni procenat prisustva šetnog organizma;
  - 5) mjere za sprečavanje prisustva regulisanih nekarantinski štetnih organizama određenog bilja za sjetvu i sadnju;
  - 6) bilje, biljne proizvode i druge objekte sa carinskim tarifnim brojevima, čije je unošenje u Crnu Goru zabranjeno iz određenih država;
  - 7) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, porijeklom iz određenih država sa posebnim zahtjevima za njihovo unošenje u Crnu Goru;
  - 8) bilje, biljne proizvode i druge objekte, porijeklom iz Crne Gore sa posebnim zahtjevima za njihovo premještanje;
  - 9) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, čije je unošenje zabranjeno u određene zaštićene zone Evropske unije;
  - 10) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, sa posebnim zahtjevima za unošenje i premještanje u određene zaštićene zone Evropske unije;
  - 11) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, za koje se zahtjeva ili ne zahtjeva fitosanitarni sertifikat prilikom unošenja u Crnu Goru;
  - 12) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, za koje Evropska unija zahtjeva fitosertifikat za unošenje u zaštićene zone;
  - 13) bilje, biljne proizvode i druge objekte, za koje se zahtijeva biljni pasoš za njihovo premještanje na teritoriji Crne Gore sa carinskim tarifnim brojevima;
  - 14) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, za koje Evropska unija izdaje biljne pasoše za unošenje i premještanje za određena zatićena područja;
  - 15) drugo bilje, biljne proizvode i druge objekte i/ili štetne organizme za koje se mogu propisati posebni postupci.
- (2) Liste iz stava 1 ovog člana i člana 14 ovog zakona utvrđuje Uprava i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.
- (3) Sadržaj lista iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Karantinski štetni organizmi i prioritetni štetni organizmi

Član 9

- (1) Štetni organizam je karantinski štetni organizam u odnosu na određenu teritoriju, ako ispunjava sve sljedeće kriterijume:
  - 1) ako je njegov identitet utvrđen u skladu sa članom 10 stav 1 ovog zakona;
  - 2) da nije prisutan na teritoriji ili ako je prisutan da nije široko rasprostranjen u skladu sa članom 10 stav 2 tač. 2 i 3 ovog zakona;

- 3) sposoban za unošenje, odomaćivanje i širenje unutar teritorije, ili, ako je prisutan na teritoriji, ali nije široko rasprostranjen, sposoban za unošenje, odomaćivanje i širenje unutar onih djelova teritorije gdje nije prisutan u skladu sa članom 10 stav 3 ovog zakona;
- 4) njegovo unošenje, odomaćivanje i širenje bi imalo, u skladu sa članom 10 stav 3 ovog zakona, neprihvatljiv ekonomski, ekološki ili društveni uticaj na tu teritoriju, ili, ako je prisutan ali nije široko rasprostranjen, na one djelove teritorije gdje nije prisutan; i
- 5) postoje izvodljive i efikasne mjere da se spriječi unošenje, odomaćivanje ili širenje unutar te teritorije i da se ublaže rizici i uticaji istog.

(2) Karantinski štetni organizam je karantinski štetni organizam Crne Gore ako je određena teritorija iz stava 1 ovog člana i ako je uključen u listu iz člana 8 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

(3) Zabranjeno je unošenje, premještanje, držanje, razmnožavanje ili puštanje na teritoriju Crne Gore karantinski štetnih organizama koji su razvrstani u liste iz člana 8 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

(4) Prioritetni štetni organizmi su karantinski štetni organizmi sa najozbiljnijim ekonomskim, socijalnim ili uticajem na životnu sredinu i koji ispunjavaju sljedeće kriterijume ako:

- 1) oni ispunjavaju, u odnosu na teritoriju Crne Gore, jedan ili više uslova utvrđenih u članu 10 stav 2 ovog zakona;
- 2) njihov potencijalni ekonomski, ekološki ili društveni uticaj je najteži u odnosu na teritoriju Crne Gore, kako je utvrđeno u članu 11 ovog zakona;
- 3) oni su navedeni u listi u skladu sa članom 8 stav 1 tačka 2 ovog zakona.

(5) Ako Uprava sumnja da je karantinski štetni organizam ili štetni organizam na koji se primjenjuju posebne mjere prisutan na dijelu teritorije Crne Gore na kojem do tada nije bilo poznato prisustvo tog štetnog organizma, ili u pošiljci bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata koja je unesena ili se planira unijeti ili premještanje na teritoriji Crne Gore, ili ako je Uprava zaprimila dokaze o njegovom prisustvu, odmah se preduzimaju potrebne mjere radi službenog potvrđivanja prisustva štetnog organizma.

(6) Službena potvrda iz stava 5 ovog člana zasniva se na nalazu/dijagnozi službene laboratorije, koju je ovlastila Uprava u skladu sa ovim zakonom.

(7) Do službene potvrde prisustva štetnog organizma preduzimaju se fitosanitarne mjere radi uklanjanja rizika od širenja štetnog organizma.

(8) Sumnja ili dokazi iz stava 5 ovog člana mogu se zasnivati na bilo kojim informacijama u skladu sa ovim zakonom ili bilo kog drugog izvora.

Kriterijumi za identifikaciju štetnih organizama koji se kvalifikuju kao karantinski štetni organizmi

Član 10

(1) Kriterijumi za identifikaciju štetnih organizama koji se kvalifikuju kao karantinski štetni organizmi su:

1) identitet štetnog organizma:

- a) taksonomski identitet štetnog organizma mora biti jasno definisan ili, alternativno, štetni organizam mora pokazivati konzistentne simptome i biti prenosiv;
- b) taksonomski identitet štetnog organizma mora biti definisan na nivou vrste ili, alternativno, na višem ili nižem taksonomskom nivou, kada je taj taksonomski nivo naučno opravdan na osnovu njegove virulentnosti, raspona domaćina ili odnosa sa vektorima;

2) prisustvo štetnog organizma na predmetnoj teritoriji, pri čemu se primjenjuje jedan ili više sljedećih uslova:

- a) štetni organizam nije poznat kao prisutan na predmetnoj teritoriji;
- b) štetni organizam nije poznat kao prisutan na predmetnoj teritoriji, osim u njenom ograničenom dijelu;

c) štetni organizam nije poznat kao prisutan na predmetnoj teritoriji, osim u rijetkim, nepravilnim, izolovanim i sporadičnim slučajevima;

d) u slučaju iz podtač. b i c ove tačke štetni organizam se smatra da nije široko rasprostranjen.

3) sposobnost unosa, uspostavljanja i širenja štetnog organizma na predmetnoj teritoriji:

a) sposobnost unosa: štetni organizam se smatra sposobnim za unos na predmetnu teritoriju ili, ako je prisutan ali nije široko rasprostranjen, u dio te teritorije gdje je odsutan (relevantni dio ugroženog područja), bilo prirodnim širenjem, ili ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

– povezan je, u pogledu biljaka, biljnih proizvoda ili drugih predmeta koji se unose na predmetnu teritoriju, s tim biljkama, biljnim proizvodima i predmetima na teritoriji iz koje potiču ili iz koje se unose;

– preživljava tokom transporta ili skladištenja;

– može biti prenesen na odgovarajućeg domaćina na predmetnoj teritoriji;

b) sposobnost uspostavljanja: štetni organizam se smatra sposobnim za uspostavljanje na predmetnoj teritoriji ili, ako je prisutan ali nije široko rasprostranjen, u dio te teritorije gdje je odsutan, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

– domaćini štetnog organizma i, kada je relevantno, vektori za njegov prenos su dostupni;

– odlučujući ekološki faktori su povoljni za štetni organizam i, kada je primjenjivo, njegov vektor, omogućavajući mu da preživi klimatske stresove i završi životni ciklus;

– poljoprivredne prakse i mjere kontrole primijenjene na toj teritoriji su povoljne;

– metode preživljavanja, reproduktivna strategija, genetska prilagodljivost štetnog organizma i njegova minimalna održiva populacija podržavaju njegovo uspostavljanje;

c) sposobnost širenja: štetni organizam se smatra sposobnim za teritorijalno širenje na predmetnoj teritoriji ili, ako je prisutan ali nije široko rasprostranjen, u dio te teritorije gdje je odsutan, ako je ispunjen jedan ili više sljedećih uslova:

– okruženje je pogodno za prirodno širenje štetnog organizma;

– barijere za prirodno širenje štetnog organizma su nedovoljne;

– roba ili transportna sredstva omogućavaju kretanje štetnog organizma;

– domaćini i, kada je relevantno, vektori štetnog organizma su prisutni;

– poljoprivredne prakse i mjere kontrole primijenjene na toj teritoriji su povoljne;

– prirodni neprijatelji i antagonisti štetnog organizma nijesu prisutni ili nijesu dovoljno sposobni da ga suzbiju;

(2) Potencijalni ekonomski, socijalni i ekološki uticaj kada unošenje, odomaćivanje i širenje štetnog organizma na predmetnoj teritoriji ili, ako je prisutan ali nije široko rasprostranjen, u dio te teritorije gdje je odsutan, mora imati neprihvatljiv ekonomski, socijalni i/ili ekološki uticaj na tu teritoriju ili njen dio, u odnosu na jedan ili više sljedećih aspekata:

1) gubici usjeva u pogledu prinosa i kvaliteta;

2) troškovi mjera kontrole;

3) troškovi ponovne sadnje i/ili gubici zbog potrebe uzgoja zamjenskih biljaka;

4) uticaj na postojeće proizvodne prakse;

5) uticaj na ulična stabla, parkove, prirodna i zasađena područja;

6) uticaj na autohtone biljke, biodiverzitet i usluge ekosistema;

7) uticaj na uspostavljanje, širenje i djelovanje drugih štetnih organizama, zbog sposobnosti relevantnog štetnog organizma da djeluje kao vektor za druge štetne organizme;

8) promjene u troškovima proizvođača ili zahtjevima za inputima, uključujući troškove kontrole, eradikacije i suzbijanja;

9) uticaj na profit proizvođača koji proizlazi iz promjena u kvalitetu, proizvodnim troškovima, prinosima ili cijenama;

- 10) promjene u domaćoj ili stranoj potražnji za proizvodom koje proizlaze iz promjena kvaliteta;
- 11) uticaj na domaća i izvozna tržišta i cijene, uključujući uticaj na pristup izvoznim tržištima i vjerovatnoću uvođenja fitosanitarnih ograničenja od strane trgovinskih partnera;
- 12) resursi potrebni za dodatna istraživanja i savjetovanje;
- 13) ekološki i drugi neželjeni efekti mjera kontrole;
- 14) uticaj na Natura 2000 ili druge zaštićene zone;
- 15) promjene u ekološkim procesima i strukturi, stabilnosti ili procesima ekosistema, uključujući dodatne efekte na biljne vrste, eroziju, promjene nivoa podzemnih voda, rizike od požara, kruženje hranjivih materija;
- 16) troškovi ekološke obnove i preventivnih mjera;
- 17) uticaj na sigurnost hrane i bezbjednost hrane;
- 18) uticaj na zaposlenost;
- 19) uticaj na kvalitet vode, rekreaciju, turizam, pejzažno nasljeđe, ispašu životinja, lov i ribolov.

Kriterijumi za identifikaciju karantinskih štetnih organizama koji se kvalifikuju kao prioritetni štetni organizmi

Član 11

Karantinski štetni organizmi smatraju se da imaju najteži ekonomski, socijalni ili ekološki uticaj na teritoriji Crne Gore ako njihovo unošenje, odomaćivanje i širenje ispunjava jedan ili više sljedećih kriterijuma:

- 1) ekonomski uticaj: štetni organizam ima potencijal da izazove velike gubitke u smislu direktnih i indirektnih efekata iz člana 10 stav 2 ovog zakona, na biljkama od značajne ekonomske vrijednosti na teritoriji Crne Gore, pri čemu biljke mogu biti i drveće koje nije u proizvodnji;
- 2) socijalni uticaj: štetni organizam ima potencijal da izazove jedan ili više sljedećih efekata:
  - značajno smanjenje zaposlenosti u poljoprivrednom, hortikulturnom ili šumarskom sektoru ili u industrijama povezanim s tim sektorima, uključujući turizam i rekreaciju;
  - značajne rizike po sigurnost hrane ili bezbjednost hrane;
  - nestanak ili dugoročna, široko rasprostranjena oštećenja važnih vrsta drveća koje raste ili se uzgaja na teritoriji Crne Gore, ili vrsta drveća od velike važnosti za prirodno okruženje, kao i kulturno ili istorijsko nasljeđe Crne Gore;
- 3) ekološki uticaj: štetni organizam ima potencijal da izazove jedan ili više sledećih efekata:
  - značajne efekte na biodiverzitet i usluge ekosistema, uključujući efekte na vrste i staništa navedene u posebnim propisima koji uređuju očuvanje životne sredine i divlje faune i flore, kao i u posebnim propisima koji uređuju očuvanje divljih ptica;
  - značajno i dugoročno povećanje upotrebe sredstava za zaštitu bilja na biljkama koje su predmet napada;
  - nestanak ili dugoročna, široko rasprostranjena oštećenja važnih vrsta drveća koje raste ili se uzgaja na teritoriji Crne Gore, ili vrsta drveća od velike važnosti za prirodno okruženje, kao i kulturno ili istorijsko nasljeđe Crne Gore.

Kriterijumi za preliminarnu procjenu radi identifikacije štetnih organizama koji se privremeno kvalifikuju kao karantinski štetni organizmi koji zahtijevaju privremene mjere

Član 12

- (1) Kriterijumi za preliminarnu procjenu radi identifikacije štetnih organizama koji se privremeno kvalifikuju kao karantinski štetni organizmi koji zahtijevaju privremene mjere, u skladu sa članom 20 stav 1 ovog zakona:

- 1) identitet štetnog organizma, pri čemu štetni organizam mora da ispunjava kriterijume iz člana 10 stav 1 ovog zakona;
- 2) prisustvo štetnog organizma na teritoriji Crne Gore, pri čemu štetni organizam ranije nije bio poznat kao prisutan na teritoriji Crne Gore, a na osnovu dostupnih informacija se smatra da ispunjava uslove iz člana 10 stav 2 tač. 2 ili 3 ovog zakona;
- 3) vjerovatnoća odomaćivanja i širenja štetnog organizma na teritoriji Crne Gore, ili na određenim djelovima teritorije Crne Gore gdje nije prisutan, pri čemu, na osnovu dostupnih informacija, štetni organizam ispunjava kriterijume iz člana 10 stav 2 tač. 2 i 3 ovog zakona u odnosu na teritoriju;
- 4) potencijalni ekonomski, socijalni i ekološki uticaj štetnog organizma:
  - na osnovu dostupnih informacija, štetni organizam bi imao neprihvatljiv ekonomski, socijalni i/ili ekološki uticaj ako bi se uspostavio i proširio na toj teritoriji;
  - uticaj obuhvata najmanje jedan ili više direktnih efekata iz člana 10 stav 2 tač. 1 do 7 ovog zakona.

(2) Kriterijumi za preliminarnu procjenu radi identifikacije štetnih organizama koji se privremeno kvalifikuju kao karantinski štetni organizmi koji zahtijevaju privremene mjere, u skladu sa članom 23 ovog zakona:

- 1) identitet štetnog organizma, pri čemu štetni organizam mora ispunjavati kriterijume iz člana 10 stav 1 ovog zakona;
- 2) prisustvo štetnog organizma na teritoriji, pri čemu štetni organizam ranije nije bio poznat kao prisutan, ili se smatra da ispunjava uslove iz člana 10 stava 2 tač. 2 i 3 ovog zakona;
- 3) vjerovatnoća odomaćivanja i širenja štetnog organizma na teritoriji Crne Gore, ili na određenim djelovima teritorije Crne Gore gdje nije prisutan, pri čemu, na osnovu dostupnih informacija, štetni organizam ispunjava kriterijume iz člana 10 stav 2 tač. 2 i 3 ovog zakona;
- 4) potencijalni ekonomski, socijalni i ekološki uticaj štetnog organizma, pri čemu, na osnovu dostupnih informacija, štetni organizam bi imao neprihvatljiv ekonomski, socijalni i/ili ekološki uticaj na teritoriji Crne Gore ako bi se uspostavio i proširio na toj teritoriji, a uticaj obuhvata najmanje jedan ili više direktnih efekata iz člana 10 stav 2 tač. 1 do 7 ovog zakona.

Kriterijumi za identifikaciju štetnih organizama koji se kvalifikuju kao regulisani nekarantinski štetni organizmi

Član 13

(1) Identitet štetnog organizma mora ispunjavati kriterijume iz člana 10 stav 1 ovog zakona.

(2) Vjerovatnoća širenja štetnog organizma na teritoriji Crne Gore, pri čemu se procjenjuje da se prenos štetnog organizma odvija prvenstveno putem određenog bilja za sadnju, a ne prirodnim širenjem ili premještanjem biljnih proizvoda ili drugih objekata, a ta procjena uključuje, kada je primjenjivo, sljedeće aspekte:

- 1) broj životnih ciklusa štetnog organizma na relevantnim domaćinima;
- 2) biologija, epidemiologija i sposobnost preživljavanja štetnog organizma;
- 3) mogući prirodni, ljudski posredni ili drugi putevi prenosa štetnog organizma na relevantnog domaćina i efikasnost tih puteva, uključujući mehanizme disperzije i brzinu širenja;
- 4) naknadna infestacija i prenos štetnog organizma sa relevantnog domaćina na drugo bilje i obratno;
- 5) klimatski faktori;
- 6) agrotehničke prakse prije i nakon žetve;
- 7) tipovi zemljišta;
- 8) osjetljivost relevantnog domaćina i odgovarajuće faze bilja domaćina;
- 9) prisustvo vektora za štetni organizam;
- 10) prisustvo prirodnih neprijatelja i antagonista štetnog organizma;

- 11) prisustvo drugih domaćina osjetljivih na štetni organizam;
- 12) rasprostranjenost štetnog organizma na teritoriji Crne Gore;
- 13) namjena korišćenja bilja.

(3) Potencijalni ekonomski, socijalni i ekološki uticaj štetnog organizma, pri čemu infestacije bilja za sadnju iz stava 2 ovog člana sa štetnim organizmom imaju neprihvatljiv ekonomski uticaj na namjenu tog bilja u odnosu na jedan ili više sljedećih aspekata:

- 1) gubici usjeva u pogledu prinosa i kvaliteta;
- 2) dodatni troškovi mjera kontrole;
- 3) dodatni troškovi žetve i klasiranja;
- 4) troškovi ponovne sadnje;
- 5) gubici zbog potrebe uzgoja zamjenskog bilja;
- 6) uticaj na postojeće proizvodne prakse;
- 7) uticaj na drugo bilje domaćine na mjestu proizvodnje;
- 8) uticaj na uspostavljanje, širenje i djelovanje drugih štetnih organizama zbog sposobnosti relevantnog štetnog organizma da djeluje kao vektor za te druge štetne organizme;
- 9) uticaj na troškove proizvođača ili zahtjeve za inputima, uključujući troškove kontrole, iskorjenjivanja i suzbijanja;
- 10) uticaj na profit proizvođača koji proizlazi iz promjena u proizvodnim troškovima, prinosima ili cijenama;
- 11) promjene u domaćoj ili stranoj potražnji za proizvodom koje proizlaze iz promjena kvaliteta;
- 12) uticaj na domaća i izvozna tržišta i cijene;
- 13) uticaj na zaposlenost.

Regulisani nekarantinski štetni organizam

Član 14

(1) Štetni organizam je regulisani nekarantinski štetni organizam ako je uvršten na odgovarajuću listu iz člana 8 ovog zakona i ako ispunjava kriterijume iz stava 5 ovog člana, a naročito da:

- 1) ima utvrđen identitet u skladu sa članom 13 ovog zakona;
- 2) je prisutan na teritoriji Crne Gore;
- 3) nije karantinski štetni organizam ili štetni organizam na kojeg se primjenjuju posebne mjere;
- 4) se uglavnom prenosi preko određenog bilja za sadnju uz vjerovatnoću širenja štetnog organizma u skladu sa članom 13 stav 2 ovog zakona;
- 5) njegovo prisustvo na bilju za sadnju ima neprihvatljiv ekonomski uticaj u pogledu predviđene upotrebe bilja za sadnju u skladu sa članom 13 stav 3 ovog zakona;
- 6) su dostupne izvodljive i efikasne mjere za sprečavanje njegovog prisustva na bilju za sadnju koje se tiče;
- 7) su utvrđeni i posebnim propisima koji uređuju sjeme i sadni materijal.

(2) Regulisani nekarantinski štetni organizmi ne smiju se unositi niti premještati na području Crne Gore na određenom bilju za sjetvu i sadnju sa liste iz člana 8 stav 1 tačka 4 ovog zakona.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana utvrđena zabrana ne primjenjuje se u slučajevima premještanja bilja za sjetvu i sadnju:

- 1) unutar prostora profesionalnog subjekta ili između njegovih prostora;
- 2) potrebno radi dezinfekcije.

(4) Zabrana iz stava 2 ovog člana ne primjenjuje se na regulisane nekarantinski štetne organizme koji su prisutni na bilju za sadnju i njihove izolate, a upotrebljavaju se u naučne ili obrazovne svrhe, za oglede, sortnu selekciju, oplemenjivanje ili izložbe u skladu sa članom 45 ovog zakona.

(5) Kriterijume za identifikaciju štetnih organizama koji ispunjavaju uslove da se klasifikuju kao regulisani nekarantinski štetni organizmi (koji nijesu karantinski) iz stava 1 ovog člana za determinaciju štetnog organizma kao nekarantinskog u skladu sa članom 13 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Visokorizično bilje, biljni proizvodi i drugi objekti

Član 15

(1) Visokorizično bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti je bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti porijeklom iz drugih država koji, na osnovu preliminarne procjene, predstavlja rizik od štetnih organizama neprihvatljivog nivoa za teritoriju Crne Gore (u daljem tekstu: visokorizično bilje).

(2) Visokorizično bilje iz stava 1 ovog člana, privremeno se ne smije unositi na teritoriju Crne Gore iz drugih država, grupe država ili iz određenih područja država porijekla.

(3) Visokorizično bilje, privremeno se razvrstava u listu visokorizičnog bilja sve dok se na osnovu procjene rizika od štetnih organizama ne utvrde posebni zahtjevi koje prilikom unošenja treba da ispunjava bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se tada uklanjaju sa liste visokorizičnog bilja.

(4) Za procjenu rizika od štetnih organizama za visokorizično bilje uzimaju se u obzir kriterijumi iz člana 16 ovog zakona u odnosu na:

- 1) bilje za sadnju, osim sjemena;
- 2) drugo bilje, biljne proizvode ili druge objekte.

(5) U slučaju zahtjeva za uvoz bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata navedenih na Listi visokorizičnog bilja sa carinskim tarifnim brojevima (ako su dostupni), procjena rizika iz stava 4 ovog člana sprovodi se u odgovarajućem i razumnom vremenskom roku, pri čemu se procjena može ograničiti na bilje, biljne proizvode i druge objekte iz određene države porijekla ili otpreme, odnosno iz grupe država porijekla ili otpreme.

(6) Listu iz stava 5 ovog člana i države, grupe država ili određena područja države porijekla, usklađenu sa odgovarajućom listom Evropske unije, posebne zahtjeve koje prilikom unošenja treba da ispunjava bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se uklanjaju sa liste visokorizičnog bilja iz stava 3 ovog člana, kao i bliže kriterijume iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Kriterijumi za procjenu visokorizičnog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata

Član 16

Kriterijumi koji se uzimaju u obzir za procjenu iz člana 15 stav 4 ovog zakona su:

1) u odnosu na bilje za sadnju, osim sjemena:

- a) unosi se u Crnu Goru obično u obliku žbunova ili stabala ili je prisutno na teritoriji Crne Gore u takvom obliku ili je taksonomski povezano sa takvim biljem;
- b) sakupljeno u prirodi ili uzgojeno iz bilja sakupljenog u prirodi;
- c) uzgajano na otvorenom ili uzgojeno iz bilja uzgajanog na otvorenom u trećim državama, grupi trećih država ili određenim područjima tih trećih država;
- d) poznato je da je domaćin štetnih organizama koji se uobičajeno javljaju i koji imaju značajan uticaj na biljne vrste od velikog ekonomskog, društvenog ili ekološkog značaja za teritoriju Crne Gore;
- e) poznato je da uobičajeno sadrži štetne organizme bez znakova i simptoma tih organizama, ili sa latentnim periodom za ispoljavanje tih znakova ili simptoma, što podrazumijeva da prisustvo štetnih organizama vjerovatno neće biti otkriveno tokom pregleda prilikom unošenja na teritoriju Crne Gore;
- f) radi se o višegodišnjem bilju kojim se uobičajeno trguje kao starijim biljem.

2) U odnosu na drugo bilje, biljne proizvode ili druge objekte:

- a) poznato je da su domaćini i da predstavljaju značajan put za štetne organizme koji se uobičajeno javljaju i koji imaju značajan uticaj na biljne vrste od velikog ekonomskog, društvenog ili ekološkog značaja za teritoriju Crne Gore;

b) poznato je da uobičajeno sadrže i predstavljaju značajan put za štetne organizme bez znakova i simptoma tih organizama, ili sa latentnim periodom za ispoljavanje tih znakova ili simptoma, što podrazumijeva da prisustvo štetnih organizama vjerovatno neće biti otkriveno tokom pregleda prilikom unosa na teritoriju Crne Gore.

Fitosanitarne mjere

Član 17

(1) Radi sprečavanja unošenja i širenja štetnih organizama sprovode se fitosanitarne mjere utvrđene ovim zakonom.

(2) Fitosanitarne mjere se primjenjuju u obimu koji je neophodan da se zaštiti zdravstveno stanje bilja i kojima se ne ograničava promet.

(3) Fitosanitarne mjere se pripremaju, donose i mijenjaju u skladu sa međunarodnim standardima, smjernicama i preporukama, naučnim principima i činjenicama koje se odnose na zdravstvenu zaštitu bilja i ekonomsku opravdanost.

(4) U slučaju da ne postoje međunarodne fitosanitarne smjernice, preporuke i standardi ili da one ne mogu da zadovolje potrebni nivo zdravstvene zaštite bilja, utvrđuju se fitosanitarne mjere koje moraju biti naučno opravdane i zasnovane na principima procjene i upravljanja rizikom.

(5) Prilikom procjene rizika iz stava 3 ovog člana uzeće se u obzir:

- 1) raspoloživi naučni podaci;
- 2) procesi i načini proizvodnje;
- 3) metode inspekcijuskog nadzora, uzorkovanja i testiranja;
- 4) rasprostranjenost određenih štetnih organizama;
- 5) postojanje područja bez štetnih organizama;
- 6) uslovi u životnoj sredini;
- 7) karantinski ili drugi postupak.

(6) Upravljanje rizikom uključuje razmatranje ekonomske opravdanosti u smislu gubitka u proizvodnji ili prodaji u slučaju unošenja i širenja štetnih organizama, troškovi njihovog suzbijanja ili iskorjenjivanja, kao i ekonomsku isplativost alternativnih pristupa umanjeњу rizika.

(7) Fitosanitarne mjere u drugoj državi smatraju se ekvivalentnim mjerama Crne Gore, ako druga država pokaže na objektivni način da njene mjere postižu isti ili viši nivo zdravstvene zaštite bilja u odnosu na nivo koji se u Crnoj Gori zahtjeva.

(8) Uprava utvrđuje ekvivalentnost mjera na zahtjev određene druge države ako ta država:

- 1) primjenom jedne ili više mjera pod svojom službenom kontrolom osigurava nivo fitosanitarne zaštite koja je ekvivalentna posebnim zahtjevima u vezi sa premještanjem tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar područja Crne Gore;
- 2) organu uprave dokaže da se određenim mjerama iz tačke 1 ovog stava postiže nivo fitosanitarne zaštite iz te tačke.

Nova i neuobičajena pojava štetnih organizama ili sumnja na prisustvo karantinski štetnog organizma i mjere koje treba da preduzmu lica koja nijesu profesionalni subjekti

Član 18

(1) Ako drugo lice koje nije profesionalni subjekt, uoči na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima novu i neuobičajenu pojavu štetnih organizama ili ima razloga da posumnja na prisustvo karantinski štetnog organizma dužno je odmah obavijesti nadležnog inspektora i Upravu.

(2) Ako obavještenje iz stava 1 ovog člana nije dostavljeno u pisanom obliku, Uprava će ga službeno evidentirati, uz mogućnost da lice koje je dalo obavještenje naknadno dostavi organu informacije o prisustvu koje posjeduje.

(3) Lice koje je dalo obavještenje iz stava 1 ovog člana će se konsultovati sa Upravom o mjerama koje treba preduzeti i, u skladu sa instrukcijama Uprave, preduzeće mjere neophodne da se spriječi

širenje tog štetnog organizma i da se isti eliminiše iz bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata na koje se odnosi, a, gdje je primjenjivo, i iz prostorija tog lica.

(4) Uprava može odlučiti da obavještenje iz stava 1 ovog člana nije potrebno ako je poznato da se određeni štetni organizam javlja na datom području.

(5) U slučaju sumnje na prisustvo štetnih organizama iz stava 1 ovog člana nadležni inspektor uzima uzorak i dostavlja ga na laboratorijsko testiranje radi utvrđivanja prisustva i identifikacije štetnog organizma.

(6) Laboratorija je dužna da rukuje uzorkom na način koji će obezbijediti identitet uzorka i uslove za sprečavanje rizika od širenja štetnih organizama.

(7) Laboratorija je dužna je da vodi evidenciju uzoraka, čuva i dostavlja podatke o izvršenim analizama na propisan način.

(8) Laboratorijska testiranja iz stava 5 ovog člana može da obavlja ovlašćena fitosanitarna laboratorija koja ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

(9) Način rukovanja uzorkom, kao i način vođenja evidencije uzoraka, čuvanja i dostavljanje podatka o izvršenim testiranjima i bliže uslove iz stava 8 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Sprovođenje odgovarajućih fitosanitarnih mjera

Član 19

(1) Ako se utvrdi prisustvo karantinski štetnih organizama ili prisustvo štetnih organizama koji nijesu utvrđeni listama, Uprava nalaže rješenjem sprovođenje odgovarajućih fitosanitarnih mjera u cilju sprečavanja širenja ili u cilju suzbijanja štetnih organizama, kao što su tretiranje, uništavanje ili drugačije uklanjanje štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata na kojima je utvrđeno prisustvo štetnih organizama.

(2) U slučaju prisustva štetnih organizama iz stava 1 ovog člana subjekt je dužan da zaštiti bilje, biljne proizvode i druge objekte od štetnih organizama i spriječi dodir sa drugim biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima na koje se štetni organizmi mogu prenijeti.

(3) Obim prisustva štetnih organizama utvrđuje Uprava.

(4) Uprava obavještava profesionalne subjekte i ovlašćena lica o pojavi i riziku od štetnih organizama i upozna je ih sa mjerama za sprečavanje širenja štetnih organizama.

(5) Ako profesionalni subjekt sumnja ili ustanovi da je karantinski štetni organizam ili štetni organizam na koji se primjenjuju posebne mjere prisutan na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima koji su pod njegovom kontrolom, o tome odmah obavještava upravu radi preduzimanja mjera u skladu sa članom 9 stav 5 ovog zakona (službena potvrda).

(6) Profesionalni subjekat iz stava 5 ovog člana odmah preduzima sve mjere predostrožnosti radi sprečavanja odomaćivanja i širenja tog štetnog organizma.

(7) Uprava može odlučiti da obavješćavanje iz stava 5 ovog člana nije potrebno ako je poznato da se određeni štetni organizam pojavljuje na određenom području, u tom slučaju, obavješćavaju se profesionalni subjekti o toj odluci.

(8) Profesionalni subjekt iz stava 5 ovog člana uz mogućnost savjetovanja sa upravom o mjerama koje treba preduzeti koji je zaprimio službenu potvrdu o prisustvu karantinski štetnog organizma na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima koji su pod njegovom kontrolom, dužan je odmah sprovođiti mjere:

1) za sprečavanje širenja štetnog organizma i u skladu sa uputstvima Uprave, ukoliko su ta uputstva dostupna;

2) za uklanjanje štetnog organizma sa bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, kao i iz svojih prostora, zemljišta, supstrata, vode ili drugih zaraženih elemenata koji su pod njegovom kontrolom;

3) za povlačenje sa tržišta bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji su pod njegovom kontrolom i na kojima bi mogao biti prisutan štetni organizam, a ako to bilje, biljni proizvodi ili

drugi objekti više nisu pod njegovom kontrolom, profesionalni subjekt, osim ukoliko Uprava nijesu drugačije propisala, odmah:

- a) o prisustvu štetnog organizma obavještava lica u trgovinskom lancu kojima je isporučeno to bilje, biljni proizvodi i drugi objekti;
- b) licima iz podtačke a ove tačke pruža smjernice o mjerama koje se preduzimaju tokom transporta tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, kako bi se umanjio rizik od širenja ili bijega štetnih organizama; i
- c) opoziva odnosno povlači to bilje, biljne proizvode ili druge objekte;
- d) na zahtjev, dostavi Upravi sve informacije relevantne za javnost, kako bi Uprava o toj činjenici obavijestila javnost što je prije moguće;

(9) Obaveze obavještavanja iz člana 6 ovog zakona i stava 5 ovog člana ne primjenjuju se ako se utvrdi prisustvo karantinski štetnih organizama u zaraženom području obilježenog područja:

- 1) uspostavljenog sa ciljem obuzdavanja tog štetnog organizma;
- 2) na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja za koje je potrebno osam ili više godina, tokom prvih osam godina.

(10) Fitosanitarne mjere iz čl. 17 i 21 i člana 30 stav 5 ovog zakona, kao i mjere iz stava 1 ovog člana i način obavještavanja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(11) Način pripremanja, donošenja i mijenjanja predloženih i hitnih fitosanitarnih mjera, kao i način obavještavanja propisuje Ministarstvo.

Mjere koje se odnose na štetne organizme koji nijesu navedeni kao karantinski štetni organizmi

Član 20

(1) Kada je prisustvo štetnog organizma koji nije uključen u listu karantinskih štetnih organizama službeno potvrđeno na teritoriji Crne Gore, a Uprava smatra da taj štetni organizam može ispuniti uslove za uključivanje u listu karantinskih štetnih organizama, odmah se sprovodi procjena radi utvrđivanja da li štetni organizam ispunjava kriterijume iz člana 12 ovog zakona.

(2) Ako su kriterijumi iz stava 1 ovog člana ispunjeni, odmah se preduzimaju mjere iskorjenjivanja u skladu sa mjerama upravljanja rizikom za karantinske štetne organizme i u skladu sa članom 31 ovog zakona.

(3) Kada se na osnovu pregleda iz člana 30 ovog zakona ili drugih dokaza zaključi da iskorjenjivanje štetnog organizma u označenom području nije moguće, sprovode se fitosanitarne mjere iz člana 19 ovog zakona.

(4) Kada je prisustvo štetnog organizma koji ispunjava kriterijume iz stava 5 ovog člana službeno potvrđeno u pošiljci bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata unesenih u ili premještenih unutar teritorije Crne Gore, Uprava preduzima potrebne mjere radi sprečavanja njegovog unošenja, odomaćivanja i širenja na teritoriji Crne Gore.

(5) Kada se sumnja na prisustvo štetnog organizma koji ispunjava kriterijume iz stava 1 ovog člana, sprovode se mjere iz člana 9 ovog zakona, a do službene potvrde prisustva tog štetnog organizma, gdje je primjereno, preduzimaju se fitosanitarne mjere radi ublažavanja rizika od njegovog širenja.

(6) Nakon preduzimanja mjera iz stava 5 ovog člana, sprovodi se procjena radi utvrđivanja da li predmetni štetni organizam ispunjava kriterijume za karantinske štetne organizme iz člana 10 ovog zakona.

(7) Uprava obavještava Evropsku komisiju i države članice o prisustvu štetnog organizma iz stava 5 ovog člana, procjeni uticaja, preduzetim mjerama i dokazima koji opravdavaju te mjere, kao i o rezultatima procjene iz stava 6 ovog člana, u roku od dvije godine od službene potvrde prisustva tog štetnog organizma, putem elektronskog sistema obavještavanja.

Privremene mjere koje se odnose na bilje, biljne proizvode i druge objekte za koje se smatra da predstavljaju novoidentifikovane rizike od štetnih organizama ili druge sumnjive fitosanitarne rizike

Član 21

(1) Za unošenje i premještanje na teritoriji Crne Gore bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata iz trećih država moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:

1) bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti vjerovatno predstavljaju novoidentifikovane rizike od štetnih organizama koji nijesu dovoljno obuhvaćeni bilo kojim mjerama i nijesu povezani, niti se još mogu povezati, sa karantinskim štetnim organizmima ili štetnim organizmima koji su predmet mjera donesenih u skladu sa članom 23 stav 1 ovog zakona;

2) da ne postoji dovoljno fitosanitarnog iskustva o novim vrstama bilja ili načinima prenošenja vezanih za trgovinu biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima porijeklom iz trećih država;

3) nije izvršena procjena novoidentifikovanog rizika od štetnog organizma za teritoriju Crne Gore u odnosu na bilje, biljne proizvode ili druge objekte porijeklom iz trećih država.

(2) Privremene mjere iz stava 1 ovog člana obuhvataju jednu ili više sljedećih mjera po potrebi u konkretnom slučaju:

1) sistematične i intenzivne inspekcijske preglede i uzorkovanje, na mjestu unošenja, svake partije bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, prilikom unošenja na teritoriju Crne Gore i testiranje uzoraka;

2) karantinski period, u karantinskoj stanici ili prostoru za izolaciju, radi potvrđivanja odsustva rizika od štetnih organizama na tom bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima;

3) zabranu unošenja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata;

4) u slučajevima iz tač. 1 i 2 ovog stava, privremene mjere iz stava 1 ovog člana mogu takođe utvrditi posebne mjere koje se preduzimaju prije unošenja na teritoriju Crne Gore tog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata.

(3) Privremene mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se tokom odgovarajućeg perioda, dok se ne identifikuju štetni organizmi koji mogu biti povezani sa biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima iz drugih država i dok se ne izvrši procjena rizika koju ti štetni organizmi predstavljaju u skladu sa čl. 10 i 31 ovog zakona.

(4) Na osnovu opravdanih imperativnih razloga hitnosti radi rješavanja ozbiljnog novoidentifikovanog rizika od štetnih organizama iz stava 1 ovog člana, odmah primjenjive mjere i privremene mjere iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(5) Izuzetno od mjera iz stava 2 ovog člana, bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti koji se koriste za službena ispitivanja, naučne ili obrazovne svrhe, oglede, selekciju sorti ili oplemenjivanje, unose se na teritoriju Crne Gore i premješta unutar teritorije Crne Gore u skladu sa članom 45 ovog zakona.

(6) Uprava podnosi izvještaj Evropskoj komisiji i državama članicama, do 30. aprila svake godine, o primjeni mjera iz stava 2 tač. 1 ili 2 ovog člana, za prethodnu kalendarsku godinu.

(7) Uprava obavještava Evropskoj komisiji i države članice kada je, nakon primjene mjera iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana, utvrđeno prisustvo štetnog organizma za koji se smatra da predstavlja novoidentifikovane rizike od štetnih organizama.

(8) Uprava obavještava Evropsku komisiju i države članice o svakom slučaju kada je unošenje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata na teritoriju Crne Gore odbijeno ili je premještanje unutar teritorije Crne Gore zabranjeno, jer nije izvršena procjena novog identifikovanog rizika u skladu sa stavom 2 tačka 3 ovog člana.

(9) Kada je primjenjivo, obavještenje iz stava 8 ovog člana uključuje mjere preduzete na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima u skladu sa procedurama iz člana 162 stav 4 ovog zakona i propisa kojima se uređuju službene kontrole.

(10) Kada je primjenjivo, obavještava se i treća država iz koje su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti otpremljeni radi unošenja na teritoriju Crne Gore.

Elementi za identifikaciju bilja ili biljnih proizvoda za koje se smatra da predstavljaju novoidentifikovane rizike od štetnih organizama ili druge sumnjive fitosanitarne rizike za teritoriju Crne Gore

Član 22

Bilje ili biljni proizvodi iz trećih država predstavljaju rizik od štetnih organizama za teritoriju Crne Gore, kada to bilje ili biljni proizvodi ispunjavaju najmanje tri od sljedećih uslova, od kojih jedan mora da bude neki od uslova iz tačke 1 podtač. a, b i c:

1) karakteristike bilja ili biljnih proizvoda:

a) pripadaju ili su proizvedeni od biljnog roda ili porodice za koje je poznato da uobičajeno sadrže štetne organizme regulisane kao karantinski štetni organizmi na teritoriji Crne Gore ili u trećim državama;

b) pripadaju ili su proizvedeni od biljnog roda ili porodice za koje je poznato da su domaćini štetnih organizama koji se uobičajeno javljaju i koji imaju značajan uticaj na biljne vrste uzgajane na teritoriji Crne Gore, a koje imaju veliki ekonomski, društveni ili ekološki značaj za teritoriju Crne Gore;

c) pripadaju ili su proizvedeni od biljnog roda ili porodice za koje je poznato da uobičajeno sadrže štetne organizme bez znakova i simptoma tih organizama, ili sa latentnim periodom za ispoljavanje tih znakova ili simptoma od najmanje tri mjeseca, što podrazumijeva da prisustvo štetnih organizama na tom bilju ili biljnim proizvodima vjerovatno neće biti otkriveno tokom službene kontrole prilikom unošenja na teritoriju Crne Gore, bez pribjegavanja uzorkovanju i testiranju ili podvrgavanju karantinskim procedurama;

d) uzgajane su na otvorenom ili su uzgojene iz bilja uzgajanog na otvorenom u trećim državama porijekla;

e) nijesu otpremane u zatvorenim kontejnerima ili pakovanjima, ili kada jesu otpremane na takav način, pošiljke zbog svoje veličine ne mogu biti otvorene u zatvorenim prostorijama radi sprovođenja službene kontrole prilikom unošenja na teritoriju Crne Gore.

2) porijeklo bilja ili biljnih proizvoda:

a) potiču iz ili su premještene iz treće države koja je izvor ponovljenih obavještenja o presrijetanju karantinskih štetnih organizama koji nijesu navedeni;

b) potiču iz ili su premještene iz treće države koja nije ugovorna strana IPPC-a.

Mjere za štetne organizme koje nijesu na listi karantinski štetnih organizama

Član 23

(1) Ako Uprava primi obaveštenje (notifikaciju) ili ima druge dokaze o prisustvu ili neposrednoj opasnosti od unošenja ili širenja na teritoriji Crne Gore štetnih organizama koji nije na listi karantinski štetnih organizama i ukoliko smatra da ti štetni organizmi mogu ispunjavati uslove za uključivanje u tu listu, Uprava bez odlaganja (odmah) vrši procjenu da li taj štetni organizam ispunjava određene kriterijume iz stava 12 ovog člana radi uključivanja u listu karantinski štetnih organizama.

(2) Ako Uprava zaključi da su kriterijumi iz stava 1 ovog člana ispunjeni, mjere na ograničeno vrijeme u skladu sa rizicima koje predstavlja taj štetni organizam Ministarstvo utvrđuje bez odlaganja.

(3) Mjerama iz stava 2 ovog člana, gde je to odgovarajuće, moraju se implementirati, posebno za svaki od štetnih organizama, jedna ili više odredaba članova ovog zakona kojima se propisuju mjere:

1) koje se preduzimaju u slučaju sumnje i službene potvrde prisustva karantinski štetnog organizma;

2) koje odmah preduzimaju profesionalni subjekti;

3) koje preduzimaju lica koja nijesu profesionalni subjekti;

4) o iskorijenjivanju karantinski štetnog organizma;

5) o uspostavljanju obilježenih područja;

6) o sistematskom istraživanju (*survey*) i izmjenama obilježenih područja, kao i o ukidanju ograničenja;

7) o sistematskom istraživanju (*survey*) karantinski štetnih organizama i štetnih organizama koji se privremeno klasifikuju kao karantinski štetni organizmi.

(4) Mjere iz stava 2 ovog člana mogu uključivati zabranu unošenja, premještanja, držanja, razmnožavanja ili puštanja štetnog organizma na teritoriji Crne Gore, kao i zahtjeve za unošenje i premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore.

(5) Nakon donošenja mjera iz st. 1 do 4 ovog člana, Uprava vrši procjenu da li štetni organizam ispunjava kriterijume iz člana 9 ovog zakona da se štetni organizam uvrsti kao karantinski štetni organizam za teritoriju Crne Gore.

(6) Kada se, na osnovu sistematskog istraživanja (*survey*) iz člana 30 ovog zakona ili drugih dokaza, zaključi da iskorijenjivanje karantinski štetnog organizma u obilježenom području nije moguće, u skladu sa stavom 2 ovog člana mogu se utvrditi mjere u cilju obuzdavanja (*containment*) štetnog organizma.

(7) Ako Uprava zaključi da je neophodno sprovođenje preventivnih mjera u područjima izvan obilježenih područja, radi zaštite dijela teritorije Crne Gore gdje taj štetni organizam nije prisutan, propis iz stava 2 ovog člana može utvrditi takve mjere.

(8) Mjere iz st. 1 do 4 i st. 6 i 7 ovog člana donose se u skladu sa mjerama i principima za upravljanje rizikom od štetnih organizama iz stava 13 ovog člana, uzimajući u obzir specifične rizike od pojedinačnih štetnih organizama i potrebu za sprovođenjem neophodnih mjera za ublažavanje tog rizika.

(9) Dok se mjere iz člana 8 ovog člana ne usvoje, Uprava može sprovoditi mjere donesene u skladu sa članom 21 ovog zakona.

(10) Izuzetno od stava 9 ovog člana, Ministarstvo iz opravdanih razloga hitnosti radi rješavanja ozbiljnog rizika od štetnog organizma, utvrđuje propis koji se odmah primjenjuje, u skladu sa mjerama i principima za upravljanje rizikom od štetnih organizama iz stava 13 ovog člana, uzimajući u obzir specifične rizike dotičnih štetočina i potrebu za sprovođenjem neophodnih mjera za smanjenje rizika.

(11) Uprava putem elektronskog sistema obavještava Evropsku komisiju i države članice o svim slučajevima neusaglašenosti mjera donijetih u skladu sa ovim članom koji stvaraju rizik od širenja štetnog organizma iz stava 1 ovog člana.

(12) Kriterijume iz stava 1 ovog člana za preliminarnu procjenu radi identifikacije štetnog organizma koji se privremeno kvalifikuje kao karantinski štetni organizam za koji se zahtijevaju privremene mjere, propisuje Ministarstvo.

(13) Mjere i principe za upravljanje rizikom od štetnih organizama iz stava 8 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Strožiji zahtjevi

Član 24

(1) Uprava može primjeniti strožije mjere od onih donesenih u skladu sa čl. 19 i 23 ovog zakona ako je to opravdano u cilju fitosanitarne zaštite i u skladu sa principima utvrđenim u stavu 5 ovog člana.

(2) Strožije mjere ne smiju nametati, niti rezultirati, bilo kakvim zabranama ili ograničenjima unošenja i premještanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar i kroz teritoriju Crne Gore, osim onih koje su već propisane posebnim članovima ovog zakona.

(3) Uprava bez odlaganja obavještava Evropsku komisiju i države članice o preduzetim mjerama u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana.

(4) Uprava na zahtjev bez odlaganja (odmah) podnosi Evropskoj komisiji i državama članicama godišnji izvještaj o preduzetim mjerama u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana.

(5) Principe za upravljanje rizicima od štetnih organizama iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Privremene mjere u vezi sa neposrednom opasnošću

Član 25

(1) Kada Uprava smatra da unošenje na teritoriju Crne Gore ili premještanje unutar teritorije Crne Gore bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata iz određenih država predstavlja neprihvatljiv nivo rizika od štetnih organizama u vezi sa njihovim unošenjem, odomaćivanjem i širenjem karantinskog štetnog organizma ili štetnog organizma za koji je procijenjeno da ispunjava uslove za uključivanje u listu karantinskih štetnih organizama, a taj rizik nije adekvatno ublažen utvrđenim mjerama, preduzimaju se privremene mjere u vezi sa neposrednom opasnošću.

(2) Ako Uprava smatra da mjere iz stava 1 ovog člana nijesu preduzete, ili se ne mogu preduzeti u dovoljnom roku da bi se ublažio rizik iz stava 1 ovog člana, mogu se preduzeti privremene mjere radi zaštite teritorije Crne Gore od neposredne opasnosti, a te privremene mjere, zajedno sa tehničkim obrazloženjem za njihovo donošenje, odmah se dostavljaju Evropskoj komisiji i državama članicama.

(3) Uprava odmah procjenjuje da li je rizik iz stava 1 ovog člana adekvatno ublažen utvrđenim mjerama, ili da li treba donijeti nove mjere.

(4) Kada, na osnovu procjene iz stava 3 ovog člana, Uprava zaključi da rizik iz stava 1 ovog člana nije adekvatno ublažen privremenim mjerama preduzetim u skladu sa stavom 2 ovog člana, ili ako su te mjere nesrazmjerne ili nedovoljno opravdane, može odlučiti da se te mjere ukinu ili izmijene, a do donošenja takvih mjera, Uprava može zadržati mjere koje je preduzela.

(5) Privremene mjere i detaljni uslovi sa elementima za utvrđivanje bilja ili biljnih proizvoda za koje se smatra da predstavljaju neposrednu opasnost iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Krizni plan

Član 26

(1) Sprečavanje unošenja i širenja prioriternih štetnih organizama i njihovo suzbijanje, iskorjenjivanje, a naročito za svaki prioriterni štetni organizam koji može da se unese i odomaci na teritoriji ili dijelu teritorije Crne Gore, sprovodi se na osnovu plana postupanja u kriznim situacijama za pojedine prioriternne štetne organizme (u daljem tekstu: krizni plan) koji donosi Vlada i objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore”.

(2) Krizni plan iz stava 1 ovog člana, u slučaju službeno potvrđenog prisustva prioriternog štetnog organizma naročito sadrži: informacije u vezi sa procesima donošenja odluka, postupcima i protokolima koje treba slijediti, fitosanitarne mjere i način njihovog sprovođenja, minimalnim resursima koje treba staviti na raspolaganje i postupcima za stavljanje na raspolaganje dodatnih resursa, organizaciju (opremu i ljudske resurse), potrebna sredstva i način kontrole sprovođenja plana.

(3) Krizni plan iz stava 1 ovog člana, izrađuje Uprava, a u odgovarajućoj fazi postupka izrade nacрта i ažuriranja kriznih planova savjetuje se sa svim relevantnim zainteresovanim stranama i vrši nadzor i koordinaciju u sprovođenju i daje instrukcije za njegovo sprovođenje.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, krizni planovi ne moraju se donositi za štetne organizme za koje je nedvosmisleno zaključeno da se ne mogu odomaciti ili proširiti na teritoriji Crne Gore zbog ekološko-klimatskih uslova ili odsustva vrsta koje su im domaćini.

(5) Krizni plan iz stava 1 ovog člana uključuje sljedeće elemente:

1) ulogu i odgovornosti organa državne uprave, organa uprave i drugih organa uključenih u sprovođenje plana, lanac komandovanja i postupke za koordinaciju mjera koje preduzimaju organi državne uprave, organi uprave i drugi organi javne uprave, uključena ovlašćena lica, delegirana tijela ili fizička lica, laboratorije i profesionalni i drugi subjekti uključujući, prema potrebi, koordinaciju sa susjednim državama i Evropskom unijom;

- 2) način i mogućnost pristupanja prostorima profesionalnih subjekata, drugih relevantnih subjekata i fizičkih lica od strane organa uprave;
  - 3) pristup organa uprave, kada je potrebno, laboratorijama, opremi, osoblju, spoljnim stručnjacima i resursima potrebnim za brzo i djelotvorno iskorjenjivanje ili, prema potrebi, obuzdavanje prioriternog štetnog organizma;
  - 4) mjere koje se preduzimaju u vezi sa pružanjem informacija Vladi, drugim državama, profesionalnim subjektima i javnosti u pogledu prisustva prioriternog štetnog organizma i preduzetim mjerama, u slučaju službeno potvrđenog prisustva ili sumnje na prisustvo prioriternog štetnog organizma;
  - 5) način vođenja evidencije utvrđenog prisustva prioriternog štetnog organizma;
  - 6) dostupne procjene u pogledu rizika koji prioriterni štetni organizam predstavlja;
  - 7) mjere i principi upravljanja rizikom koje treba preduzeti u pogledu prioriternog štetnog organizma u skladu sa članom 31 stav 1 ovog zakona;
  - 8) načela za geografsko razgraničenje obilježenih područja;
  - 9) protokole koji opisuju metode vizuelnih pregleda, uzorkovanja i laboratorijskih testova; i
  - 10) načela koji se odnose na osposobljavanje službenika organa uprave i, prema potrebi drugih uključenih lica, laboratorija, profesionalnih subjekata i drugih lica iz tačke 1 ovog stava.
- (6) Elementi iz stava 5 tač. 4 do 10 ovog člana mogu imati formu priručnika sa uputstvima.
- (7) Krizni planovi za više prioriternih štetnih organizama sa sličnom biologijom i rasponom vrsta domaćina se mogu objediniti, pri čemu se takav krizni plan sastoji od opšteg dijela zajedničkog svim prioriternim štetnim organizmima obuhvaćenim planom i posebnih djelova za svaki prioriterni štetni organizam.
- (8) Krizni plan se redovno revidira i prema potrebi ažurira i objavljuje na internet stranici Uprave radi informisanja svih relevantnih profesionalnih subjekata i na zahtjev dostavlja Evropskoj komisiji i državama članicama.
- (9) Bliži sadržaj kriznog plana, načela osposobljavanja iz stava 5 tačka 10 ovog člana i mjere i principi upravljanja rizikom iz stava 5 tačka 7 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Vježbe simulacije

Član 27

- (1) Radi pravilnog sprovođenja i provjere kriznih planova Uprava organizuje, koordinira i učestvuje u vježbama simulacije krizne situacije u vremenskim razmacima utvrđenim prema biologiji prioriternog štetnog organizma ili više njih i riziku koji predstavlja prioriterni štetni organizam ili više njih.
- (2) Vježbe iz stava 1 ovog člana izvode se u razumnom vremenskom periodu uz učešće relevantnih učesnika.
- (3) Izuzetno od stava 1 ovog člana vježbe simulacije se ne moraju izvoditi ako su nedavno sprovedene mjere iskorjenjivanje prioriternog štetnog organizma ili više njih.
- (4) Vježbe iz stava 1 ovog člana mogu se izvoditi zajedno sa drugim državama na osnovu njihovih kriznih planova.
- (5) Vježbe simulacije krizne situacije su sastavni dio Programa fitosanitarnih mjera iz člana 7 stava 1 ovog zakona.
- (6) Program vježbe simulacije krizne situacije donosi Ministarstvo.
- (7) Finansijska sredstva za izvođenje vježbi simulacije obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.
- (8) Period i broj prioriternih štetnih organizama za simulacijske vježbe iz stava 2 ovog člana utvrđuje Uprava.
- (9) O svakoj sprovedenoj simulacijskoj vježbi Uprava sastavlja izvještaj sa rezultatima i objavljuje ga na svojoj internet stranici i na zahtjev dostavlja Evropskoj komisiji i državama članicama.

Akcioni planovi i prioritetni štetni organizmi

Član 28

(1) Ako je službeno potvrđeno prisustvo prioritetnog štetnog organizma Uprava odmah donosi plan aktivnosti (u dalje tekstu: akcioni plan) kojim se utvrđuju mjere za iskorjenjivanje ili za njegovo obuzdavanje, kao i vremenski raspored primjene mjera.

(2) Akcioni plan uključuje opis oblika i organizacije nadzora koje se sprovodi, utvrđuje broj vizuelnih pregleda, broj uzoraka i laboratorijskih testova, kao i metodologiju koja se primijenjuje pri pregledu, uzorkovanju i testiranju.

(3) Akcioni plan zasniva se na odgovarajućem kriznom planu, objavljuje ga u „Službenom listu Crne Gore“, a Uprava ga objavljuje na svojoj internet stranici.

(4) Akcioni plan, na zahtjev, dostavlja se Evropskoj komisiji i državama članicama.

Obavještanje o neposrednoj opasnosti i vođenje evidencije, čuvanje podataka, nalaza o pojavi štetnih organizama

Član 29

(1) Uprava vodi evidenciju i čuva podatke i nalaze o pojavama štetnih organizama, o nadzoru nad štetnim organizmima, radi pružanja informacija na nacionalnom i međunarodnom nivou.

(2) Prva pojava ili otkrivanje novih štetnih organizama, radi službene potvrde i obezbjeđivanja informacija na međunarodnom i nacionalnom nivou moraju se na obrascu prijaviti Upravi.

(3) Prvu pojavu ili otkrivanje novih štetnih organizama notifikuje Uprava radi obezbjeđivanja informacija na međunarodnom nivou u skladu sa obavezama preuzetim odgovarajućim međunarodnim sporazumima.

(4) Kada Crna Gora ima dokaze da postoji neposredna opasnost od unošenja karantinski štetnog organizma na teritoriju Crne Gore ili na njen dio gdje taj štetni organizam još nije prisutan, Crna Gora će odmah o tim dokazima u pisanom obliku obavijestiti Evropsku komisiju i države članice Evropske unije.

(5) Obavještenje iz stava 4 ovog člana primjenjuje se i na štetni organizam koji nije uključen u listu karantinskih štetnih organizama, kada:

1) štetni organizam podliježe mjerama usvojenim u skladu sa članom 19 ovog zakona; ili

2) kada Crna Gora smatra da štetni organizam može ispunjavati uslove za uključivanje u listu karantinskih štetnih organizama.

(6) Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije i pružanja informacija iz stava 1 ovog člana, način i obrazac prijavljivanja iz stava 2 ovog člana i način notifikacije iz st. 3 i 4 ovog člana bliže propisuje Ministarstvo.

Iskorjenjivanje karantinski štetnog organizma i obilježeno područje

Član 30

(1) Kada je službeno potvrđeno prisustvo novog ili karantinski štetnog organizma, Uprava odmah nalaže preduzimanje svih potrebnih fitosanitarnih mjera za iskorjenjivanje karantinski štetnog organizma iz obilježenog područja u skladu sa članom 31 ovog zakona.

(2) Iskorjenjivanje iz stava 1 ovog člana ne sprovodi se ukoliko je drugačije predviđeno posebnim propisima za taj karantinski štetni organizam.

(3) U slučaju iz stava 1 ovog člana Uprava bez odlaganja istražuje izvor prisustva karantinski štetnog organizma, a naročito ako se prisustvo može povezati sa premještanjem bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, kao i sa mogućnošću da se karantinski štetni organizam premještanjem dalje širi na bilje, biljne proizvode ili druge objekte.

(4) Uprava nalaže preduzimanje mjera iz stava 1 ovog člana i istrage iz stava 3 ovog člana, bez obzira na to da li je karantinski štetni organizam prisutan u javnim ili privatnim prostorima.

(5) U slučaju iz stava 1 ovog člana kada je službeno potvrđeno prisustvo karantinski štetnog organizma, Uprava odmah uspostavlja granice jednog ili više područja na kojima se preduzimaju mjere iskorjenjivanja (u daljem tekstu: obilježeno područje).

(6) Obilježeno područje iz stava 5 ovog člana sastoji se od zaraženog i sigurnosnog područja.

(7) Zaraženo područje, kada je primjenljivo, obuhvata:

- 1) svo bilje za koje je poznato da je zaraženo karantinski štetnim organizmom;
- 2) svo bilje koje pokazuje znakove ili simptome koji ukazuju na moguću zaraženost karantinski štetnim organizmom;
- 3) svo drugo bilje koje bi moglo ili postati kontaminirano ili zaraženo karantinski štetnim organizmom, uključujući bilje koje bi moglo biti zaraženo zbog svoje osjetljivosti na taj štetni organizam i jer se nalazi u neposrednoj blizini zaraženog bilja ili zbog zajedničkog izvora proizvodnje, ako je poznat, sa zaraženim biljem ili biljem uzgojenim od njega;
- 4) zemljište, supstrat, vodotokove ili druge elemente zaražene karantinski štetnim organizmom, ili one koji bi se mogli njime zaraziti.

(8) Sigurnosno područje nalazi se uz zaraženo područje i okružuje ga, a njegov obim primjeren je riziku od širenja karantinski štetnog organizma van zaraženog područja prirodnim putem ili zbog ljudskog djelovanja u zaraženom području i njegovoj okolini i određuje se u skladu sa kriterijumima odnosno načelima upravljanja rizikom od štetnih organizama.

(9) Ako je rizik od širenja štetnog organizma van zaraženog područja uklonjen ili umanjen na prihvatljiv nivo prirodnim ili vještačkim barijerama, Uprava ne uspostavlja sigurnosno područje.

(10) Izuzetno od stava 5 ovog člana, ako Uprava na osnovu inicijalnog pregleda zaključi, s obzirom na prirodu karantinski štetnog organizma, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i mjesta gdje je pronađen, da se karantinski štetni organizam može odmah ukloniti, Uprava može donijeti odluku da neće uspostaviti obilježeno područje, u tom slučaju sprovodi se nadzor radi utvrđivanja je li zaraženo drugo bilje ili biljni proizvodi i na osnovu rezultata nadzora utvrđuje se da li je potrebno uspostaviti obilježeno područje.

(11) Uprava najmanje jednom godišnje, u odgovarajuće vrijeme, sprovodi nadzor svakog obilježenog područja u pogledu prisustva karantinski štetnog organizma u skladu sa uslovima iz člana 5 ovog zakona.

(12) Uprava, kada je primjereno, mijenja granice zaraženih, sigurnosnih i obilježenih područja u skladu sa rezultatima nadzora iz stava 11 ovog člana.

(13) Uprava može ukinuti obilježeno područje i ukinuti mjere iskorjenjivanja ako se potvrdi status područja kao područja slobodnog od štetnog organizma ako:

- 1) je nadzorom iz stava 11 ovog člana utvrđeno da je područje slobodno od karantinski štetnog organizma; i
- 2) nije utvrđeno prisustvo karantinski štetnog organizma na obilježenom području tokom dovoljno dugog perioda.

(14) Uprava prilikom mijenjanja granica iz stava 12 ovog člana ili o ukidanju obilježenog područja iz stava 13 ovog člana uzima u obzir najmanje:

- 1) biologiju karantinskog štetnog organizma i vektora;
- 2) prisustvo bilja domaćina;
- 3) ekološko-klimatske uslove; i
- 4) vjerovatnoću uspješnosti mjera iskorjenjivanja.

(15) Izuzetno od stava 11 ovog člana, godišnji nadzori se ne moraju sprovoditi u zaraženom području obilježenih područja koja su uspostavljena za:

- 1) štetne organizme na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja za koje je potrebno osam ili više godina;
- 2) štetne organizme na koje se primjenjuju mjere obuzdavanja.

(16) Granice područja iz stava 5 ovog člana, mjere za otkrivanje, sprečavanje širenja i mjere suzbijanja štetnih organizama, uslove za prestanak naređenih mjera određuje Uprava rješenjem.

(17) Načela odnosno kriterijume upravljanja rizikom od štetnih organizama iz stava 8 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Mjere i principi za upravljanje rizicima od štetnih organizama

Član 31

(1) Upravljanje rizicima od karantinski štetnih organizama sastoji se po potrebi od jedne ili više sljedećih mjera:

1) preventivne mjere zaštite bilja radi eliminacije zaraze ili infestacije na gajenom i samoniklom bilju:

a) ograničenja koja se odnose na identitet, prirodu, porijeklo, izvor i istoriju proizvodnje gajenog bilja;

b) ograničenja u pogledu uzgoja, branja i upotrebe bilja;

c) ograničenja u pogledu upotrebe biljnih proizvoda, prostora, zemljišta, vode, zemlje, supstrata za uzgoj, objekata, mašina, opreme i drugih objekata;

d) nadzor, vizuelni pregled, uzorkovanje i laboratorijski testovi bilja, biljnih proizvoda, prostora, zemljišta, vode, zemlje, supstrata za uzgoj, objekata, mašina, opreme i drugih objekata u vezi sa prisustvom karantinski štetnih organizama;

e) praćenje pada ili promjene otpornosti biljne vrste ili biljne sorte koja je povezana sa promjenom karantinski štetnog organizma ili njegovog biotipa, patotipa, rase ili virulentne grupe;

f) fizičko, hemijsko i biološko tretiranje bilja, biljnih proizvoda, prostora, zemljišta, vode, zemlje, supstrata za uzgoj, objekata, mašina, opreme i drugih objekata koji su zaraženi ili bi mogli biti zaraženi karantinski štetnim organizmima;

g) uništavanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji su zaraženi ili bi mogli biti zaraženi karantinski štetnim organizmima u preventivne svrhe;

h) obaveza informisanja, evidencije, komunikacije i izvještavanja;

i) registracija profesionalnih subjekata;

2) mjere iz tačke 1 podtačka b ovog stava mogu uključiti zahtjeve za testiranje biljnih vrsta i sorti u pogledu otpornosti na određeni karantinski štetni organizam i izradu Liste otpornih biljnih vrsta ili sorti;

3) mjere iz tačke 1 podtačke f ovog stava mogu uključiti zahtjeve u pogledu:

a) registracije, ovlašćenja i službenog nadzora profesionalnih subjekata koji obavljaju određeni postupak tretiranja;

b) izdavanja fitosanitarnog sertifikata, biljnog pasoša, etikete ili druge službene potvrde za tretirano bilje, biljne proizvode ili druge objekte i za označavanje drveta i drugih objekata nakon odgovarajućeg tretiranja.

(2) Mjere koje se odnose na pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata:

1) ograničenja koja se odnose na identitet, prirodu, porijeklo, izvor, metodu i istoriju proizvodnje gajenog bilja i sljedljivost bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;

2) ograničenja u pogledu unošenja, premještanja, upotrebe, rukovanja, prerade, pakovanja, skladištenja, distribucije i odredišta bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;

3) nadzor, vizuelni pregled, uzorkovanje, laboratorijski testovi bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na prisustvo karantinski štetnih organizama, između ostalog primjenom karantinskih postupaka i pregledima prije izvoza;

4) fizičko, hemijsko i biološko tretiranje, a prema potrebi, uništavanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji su zaraženi ili bi mogli biti zaraženi karantinski štetnim organizmima;

5) obaveza informisanja, evidencije, komunikacije i izvještavanja;

6) registracija profesionalnih subjekata.

(3) Mjere iz stava 2 tač. od 1 do 4 mogu uključiti zahtjeve u pogledu:

- 1) izdavanja fitosanitarnog sertifikata, biljnog pasoša, etikete ili druge službene potvrde za tretirano bilje, biljne proizvode ili druge objekte i za označavanje drveta i drugih objekata nakon odgovarajućeg tretiranja;
- 2) registracije, ovlaštenja i inspeksijskog nadzora profesionalnih subjekata koji obavljaju postupak tretiranja iz stava 2 tačka 4 ovog člana.

(4) Mjere usmjerene na puteve prenošenja karantinski štetnih organizama, osim putem prenošenja pošiljkama bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata:

- 1) ograničenja u pogledu unošenja i premještanja karantinski štetnih organizama kao robe;
- 2) nadzor, vizuelni pregled, uzorkovanje i laboratorijski testovi, a prema potrebi, uništavanje karantinski štetnih organizama kao robe;
- 3) ograničenja u pogledu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje prenose putnici;
- 4) nadzor, vizuelni pregled, uzorkovanje i laboratorijski testovi, a prema potrebi, postupak tretiranja ili uništavanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje prenose putnici;
- 5) ograničenja u pogledu vozila, ambalaže i drugih objekata koji se upotrebljavaju u prevozu robe;
- 6) nadzor, vizualni pregled, uzorkovanje i laboratorijski testovi a prema potrebi tretiranje ili uništavanje vozila, ambalaže i drugih objekata koji se upotrebljavaju u prevozu robe;
- 7) obaveza informisanja, evidencije, komunikacije i izvještavanja;
- 8) registracija profesionalnih subjekata.

(5) Principi za upravljanje rizicima od štetnih organizama, naročito od karantinski štetnih organizama, karantinski štetnih organizama zaštićenih područja i regulisanih nekarantinski štetnih organizama su:

- 1) Nužnost: mjere upravljanja rizikom od štetnog organizma primjenjuju se samo ako su takve mjere nužne kako bi se spriječilo unošenje, odomaćivanje i širenje tog štetnog organizma;
- 2) Proporcionalnost: mjere preduzete radi upravljanja rizikom od štetnog organizma proporcionalne su riziku koji predstavlja taj štetni organizam i zahtijevanom nivou zaštite;
- 3) Minimalni učinak: mjere preduzete radi upravljanja rizikom od štetnog organizma predstavljaju najmanje ograničavajuće mjere koje su dostupne koje dovode do minimalnih prepreka međunarodnom kretanju ljudi, robe i prevoznih sredstava;
- 4) Nediskriminacija: mjere preduzete radi upravljanja rizikom od štetnog organizma ne primjenjuju se na način da budu sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja, posebno u međunarodnoj trgovini i te mjere za treće države nisu strožije od mjera primijenjenih na taj isti štetni organizam ako je prisutan na području Crne Gore ako treće države mogu dokazati da imaju jednak fitosanitarni status i da primjenjuju jednake ili ekvivalentne fitosanitarne mjere;
- 5) Tehničko opravdanje: mjere preduzete radi upravljanja rizikom od štetnog organizma moraju biti tehnički opravdane na osnovu zaključaka donesenih odgovarajućom analizom rizika ili, prema potrebi, drugim uporedivim istraživanjem i procjenom raspoloživih naučnih informacija. Te mjere treba da odražavaju, a po potrebi da budu izmijenjene ili uklonjene, novu ili ažuriranu analizu rizika ili relevantne naučne informacije.
- 6) Izvodljivost: mjere preduzete radi upravljanja rizikom od štetnog organizma treba da budu takve da omogućavaju ostvarivanje cilja tih mjera.

Priznavanje zaštićenih zona

Član 32

(1) Zaštićena zona, u odnosu na karantinski štetni organizam („karantinski štetni organizam zaštićene zone“), može se proglasiti kao područje u kojem jedan ili više karantinskih štetnih organizama, koji su odomaćeni u jednom ili više područja Crne Gore, nikada nijesu bili prisutni niti odomaćeni, iako postoje povoljni uslovi za njihovo odomaćivanje u tom području, te u kojem, pod povoljnim ekološkim uslovima za određene usjeve, postoji rizik da se određeni karantinski

štetni organizmi mogu odomaćiti uprkos činjenici da ti organizmi nikada nijesu bili prisutni niti odomaćeni u Crnoj Gori.

(2) Izuzetno od člana 45 ovog zakona, karantinski štetni organizam zaštićene zone iz stava 1 ovog člana ne smije se unositi u, premještati unutar, niti držati, umnožavati ili puštati u životnu sredinu unutar odgovarajuće zaštićene zone.

(3) Uprava proglašava zaštićene zone iz stava 1 ovog člana, na osnovu sljedeće dokumentacije:

1) opis granica predložene zaštićene zone, uključujući karte;

2) rezultate pregleda koji pokazuju da tokom najmanje tri godine koje prethode podnošenju zahtjeva, određeni karantinski štetni organizam zaštićene zone nije bio prisutan na tom području;

3) dokaze da određeni karantinski štetni organizam zaštićene zone ispunjava zahtjeve iz člana 9 ovog zakona u odnosu na predloženu zaštićenu zonu.

(4) Pregledi iz stava 3 tačka 2 ovog člana zasnivaju se na relevantnim naučnim i tehničkim principima, uzimaju u obzir relevantne međunarodne standarde i sprovode se u odgovarajućim vremenskim intervalima i sa odgovarajućim intenzitetom, uzimajući u obzir mogućnost otkrivanja prisustva karantinskog štetnog organizma.

(5) Listu zaštićenih zona i odgovarajućih karantinskih štetnih organizama zaštićene zone, sa posebnim kodovima dodijeljenim tim organizmima, detaljne uslove za sistematske preglede unutar granica zaštićene zone, kao i listu zaštićenih zona, propisuje Ministarstvo.

(6) Uprava priznaje zaštićene zone kada su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana i utvrđuje i ažurira Listu zaštićenih zona.

(7) Uprava obavještava Evropsku komisiju i države članice o zaštićenim zonama, a objavljivanjem na službenoj internet stranici obavještava i profesionalne subjekte o granicama zaštićenih zona na svojoj teritoriji, uključujući i prikaz kartama.

Opšte obaveze u vezi sa zaštićenom zonom

Član 33

(1) U zaštićenim zonama, obaveze utvrđene u čl. 5, 9, 18, 19, 29 i 30 ovog zakona primjenjuju se na određeni karantinski štetni organizam zaštićene zone.

(2) Bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti koji potiču iz obilježenog područja uspostavljenog unutar zaštićene zone za odgovarajući karantinski štetni organizam zaštićene zone ne smiju se premještati iz tog obilježenog područja u preostali dio zaštićene zone niti u bilo koju drugu zaštićenu zonu uspostavljenju za taj karantinski štetni organizam zaštićene zone.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, takvo bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti mogu se premještati iz obilježenog područja kroz i van određene zaštićene zone samo ako su upakovani i premješteni na način koji ne predstavlja rizik od širenja karantinskog štetnog organizma zaštićene zone unutar te zaštićene zone.

(4) Uprava obavještava Evropsku komisiju i države članice o obilježenim područjima uspostavljenim unutar zaštićene zone, kao i o mjerama iskorjenjivanje preduzetim u tim područjima, u skladu sa članom 30 ovog zakona.

Nadzori karantinskih štetnih organizama zaštićene zone

Član 34

(1) U zaštićenoj zoni, Uprava sprovodi godišnje nadzore u skladu sa članom 7 stav 8 ovog zakona, radi utvrđivanja mogućeg prisustva karantinskih štetnih organizama zaštićene zone zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim.

(2) Detaljna pravila o načinu sprovođenja i sadržaju nadzora unutar granica zaštićenih zona iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(3) Uprava obavještava Evropsku komisiju i države članice, najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu, o rezultatima pregleda iz stava 1 ovog člana sprovedenih u prethodnoj kalendarskoj godini.

Izmjena obima i opoziv zaštićenih zona

Član 35

(1) Uprava može izmijeniti obim zaštićene zone, a kada se ta izmjena odnosi na proširenje zaštićene zone, u skladu sa članom 32 ovog zakona.

(2) Uprava opoziva priznavanje zaštićene zone ako nadzori nijesu sprovedeni u skladu sa članom 34 ovog zakona, ili smanjuje obim zaštićene zone.

(3) Uprava opoziva zaštićenu zonu ako je utvrđeno prisustvo određenog karantinskog štetnog organizma zaštićene zone i ispunjen je jedan od sljedećih uslova:

1) označeno područje nije uspostavljeno u skladu sa članom 33 stav 1 ovog zakona u roku od tri mjeseca od službene potvrde prisustva karantinskog štetnog organizma;

2) mjere iskorjenjivanja preduzete u obilježenom području u skladu sa članom 33 stav 1 ovog zakona nijesu bile uspješne u roku od 24 mjeseca od službene potvrde prisustva karantinskog štetnog organizma, ili u roku dužem od 24 mjeseca kada biologija štetnog organizma to opravdava, a taj rok je utvrđen u skladu sa članom 24 stav 4 ovog zakona;

3) dostupne informacije pokazuju, u vezi sa primjenom mjera u skladu sa članom 33 stav 1 i članom 30 ovog zakona, grubu nepažnju u reagovanju na prisustvo tog štetnog organizma u predmetnoj zaštićenoj zoni.

Mjere u zaštićenim zonama - zabrana unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u zaštićene zone

Član 36

(1) Određeno bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji potiču sa teritorije Crne Gore ili iz trećih država ne smiju se unositi u određene zaštićene zone.

(2) Lista bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, zajedno sa njihovim odgovarajućim carinskim tarifnim kodovima, čije je unošenje u određene zaštićene zone Evropske unije zabranjen, utvrđena je u članu 8 stav 1 tačka 9 ovog zakona.

(3) Kada bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti koji potiču izvan zaštićene zone predstavljaju neprihvatljiv nivo rizika od prisustva odgovarajućeg karantinskog štetnog organizma zaštićene zone, i kada se taj rizik ne može svesti na prihvatljiv nivo primjenom jedne ili više mjera usmjerenih na pošiljke bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i puteve za karantinske štetne organizme osim pošiljki tog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, kao i odgovarajuće zaštićene zone, uključene su u listu iz stava 2 ovog člana.

(4) Kada bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ne predstavljaju neprihvatljiv nivo rizika od karantinskih štetnih organizama, ili predstavljaju takav rizik ali se on može svesti na prihvatljiv nivo primjenom jedne ili više mjera iz stava 3 ovog člana, to bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti, kao i odgovarajuće zaštićene zone, uključuju se u listu iz člana 8 stav 1 tačka 9 ovog zakona.

(5) Prihvatljivost nivoa rizika od štetnih organizama iz st. 3 i 4 ovog člana procjenjuje se u skladu sa principima iz člana 31 ovog zakona.

(6) Uprava elektronskim putem obavještava Evropsku komisiju i države članice o svakom slučaju kada su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti unijeti u ili premješteni unutar predmetne zaštićene zone suprotno zabrani iz stava 1 ovog člana.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji podležu posebnim zahtjevima za zaštićene zone

Član 37

(1) Određeno bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti mogu se unositi u ili premještati unutar određenih zaštićenih zona samo ako su ispunjeni posebni zahtjevi za te zaštićene zone.

(2) Lista bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, zajedno sa njihovim odgovarajućim carinskim tarifnim kodovima i posebnim zahtjevima za njihovo unošenje i premještanje unutar određenih zaštićenih zona Evropske unije utvrđuje se u skladu sa članom 8 stav 1 tačka 10 ovog zakona.

(3) Kada bilje, biljni proizvod ili drugi objekti koji potiču van predmetne zaštićene zone predstavlja neprihvatljiv nivo rizika za tu zaštićenu zonu zbog vjerovatnoće da je domaćin karantinskog štetnog organizma zaštićene zone, a taj rizik se može svesti na prihvatljiv nivo primjenom jedne ili više mjera utvrđenih ovim zakonom, u skladu sa listom iz stava 2 ovog člana mijenja se tako da uključi to bilje, biljni proizvod ili druge objekte i mjere koje se na njih primjenjuju, a te mjere i zahtjevi iz stava 2 ovog člana čine posebne zahtjeve za zaštićene zone.

(4) Kada bilje, biljni proizvod ili drugi objekti ne predstavljaju neprihvatljiv rizik od karantinskog štetnog organizma zaštićene zone, ili predstavlja takav rizik koji se ne može svesti na prihvatljiv nivo primjenom posebnih zahtjeva za zaštićene zone, lista iz člana 8 stav 1 tačka 10 ovog zakona ažurira se.

(5) Prihvatljivost nivoa rizika od štetnih organizama procjenjuje se u skladu sa principima utvrđenim ovim zakonom, a mjere za smanjenje rizika na prihvatljiv nivo, iz st. 3 i 4 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

(6) Uprava elektronski obavještava Evropsku komisiju i države članice o svakom slučaju kada su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti unešeni u ili premješteni unutar zaštićene zone protivno mjerama iz stava 5 ovog člana.

Informisanje putnika i korisnika poštanskih usluga o zaštićenim zonama

Član 38

Prilikom unošenja u ili premještanja unutar zaštićenih zona bilo kog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, putnici i korisnici poštanskih usluga informišu se o zaštićenim zonama u skladu sa članom 44 ovog zakona.

Izuzeci od zabrana i zahtjeva za pogranična područja u zaštićenim zonama

Član 39

Prilikom unošenja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata iz pograničnog područja Crne Gore u odgovarajuće zaštićene zone Evropske unije koje graniče s tim područjem, primjenjuju se izuzeci od zabrana i zahtjeva za pogranična područja u zaštićenim zonama u skladu sa članom 61 ovog zakona.

Zahtjevi za tranzit kroz zaštićene zone

Član 40

Tranzit bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz člana 36 st. 2 i 3 i člana 37 st. 2 i 3 ovog zakona kroz zaštićene zone obavlja se u skladu sa zahtjevima iz člana 59 ovog zakona.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se koriste za službena ispitivanja, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, selekciju sorti ili oplemenjivanje u zaštićenim zonama

Član 41

Unošenje u i premještanje unutar zaštićenih zona bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz člana 36 st. 2 i 3 i člana 37 st. 2 i 3 ovog zakona, koji se koriste za službena ispitivanja, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, selekciju sorti ili oplemenjivanje u zaštićenim zonama, obavlja se u skladu sa članom 45 ovog zakona.

Zabrana unošenja i širenja karantinski štetnih organizama

Član 42

(1) Zabranjeno je unošenje i širenje na teritoriji Crne Gore karantinski štetnih organizama i njihovo širenje biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima.

- (2) Zabranjeno je unošenje u zaštićenu zonu i širenje unutar zaštićene zone karantinski štetnih organizama.
- (3) Zabranjeno je unošenje i širenje štetnih organizama na teritoriju Crne Gore i regulisanih nekarantinski štetnih organizama za određeno bilje.
- (4) Izuzetno od st. 1, 2 i 3 ovog člana, Uprava može dozvoliti unošenje bilja na kojem je utvrđen nizak nivo prisustva karantinski štetnih organizama, pod uslovom da ono nije namijenjeno sadnji i sjetvi ili ako su na osnovu procjene rizika od štetnih organizama za pojedino bilje namijenjeno sadnji i sjetvi utvrđeni pragovi koji predstavljaju dozvoljeni procenat prisustva za karantinski štetne organizme i u slučaju iz člana 45 ovog zakona.
- (5) Mjere sprečavanja ili ograničavanja unošenja i širenja štetnih organizama iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, bliže uslove i pragove za unošenja bilja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zabrana unošenja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na osnovu prisustva karantinski štetnih organizama iz određenih država ili područja

Član 43

(1) Zabranjeno je unošenje na teritoriju Crne Gore bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata sa liste iz člana 8 stav 1 tačka 6 ovog zakona, navedenih po tarifnim oznakama, ako potiču iz država, grupe država ili određenog područja države u toj listi i ako ne ispunjavaju fitosanitarne zahtjeve člana 8 stav 1 tačka 7 ovog zakona.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, Uprava može dozvoliti unošenje bilja i biljnih proizvoda sa liste iz stava 1 ovog člana:

1) ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama ili je rizik sveden na najmanju moguću mjeru (mjesto proizvodnje slobodno od štetnog organizma, primijenjene fitosanitarne mjere, nakon unošenja propisani dodatni fitosanitarni zahtjevi); ili

2) ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama ili je rizik sveden na najmanju moguću mjeru i ako je to bilje uzgajano, proizvedeno ili se koristi u pograničnom području susjedne države, radi upotrebe na obližnjim lokacijama u graničnom području Crne Gore.

(3) U rješenju kojim se dozvoljava unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 2 ovog člana Uprava obavezno navodi naziv lokacije i ime korisnika.

(4) Bilje, biljne proizvode i druge objekte iz stava 3 ovog člana mora pratiti pisani dokaz o mjestu njihovog porijekla.

(5) Bliže uslove za unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 3 ovog člana i načela upravljanja rizicima iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Informisanje putnika i korisnika poštanskih usluga

Član 44

(1) Uprava, morske i vazdušne luke, carinski organi i međunarodni prevoznici dužni su da informišu putnike o zabranama i zahtjevima u vezi sa unošenjem malih količina bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore.

(2) Informacije iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se u obliku plakata ili brošura, a gdje je moguće i putem internet stranica.

(3) Poštanske službe i profesionalni subjekti koji se bave prodajom na daljinu takođe su dužni da informišu svoje klijente o unošenju bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore u skladu sa stavom 2 ovog člana, najmanje putem interneta.

(4) Uprava je dužna da, na zahtjev, dostavi Evropskoj komisiji izvještaj o informacijama koje su obezbijeđene u skladu sa ovim članom.

(5) Formu, sadržaj i upotrebu plakata i brošura propisuje Ministarstvo.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se koriste za službena testiranja, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, selekciju sorti ili oplemenjivanje

Član 45

(1) Izuzetno od člana 15 stav 2, člana 42 st. 1 do 3 i člana 43 stav 1 ovog zakona, Uprava može, na zahtjev, privremeno odobriti unošenje i premještanje na teritoriji Crne Gore bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se koriste za službena testiranja, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, selekciju sorti ili oplemenjivanje, a odobrenje se daje samo za konkretnu aktivnost, pod uslovom da se uvedu odgovarajuća ograničenja kako bi se spriječio neprihvatljiv rizik od širenja karantinskog štetnog organizma ili organizma koji je predmet mjera iz člana 23 stav 1 ovog zakona, uzimajući u obzir identitet, biologiju i načine širenja organizma, planiranu aktivnost, interakciju sa životnom sredinom i druge relevantne faktore povezane sa rizikom od štetnih organizama.

(2) Kada se odobrenje iz stava 1 ovog člana izda, mora da sadrži sljedeće uslove:

1) bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti moraju se čuvati na lokaciji i pod uslovima koje Uprava smatra odgovarajućim i koji su navedeni u odobrenju;

2) aktivnost koja uključuje to bilje, biljne proizvode ili objekte mora se obavljati u karantinskoj stanici ili objektu za izolaciju koji je odredila Uprava u skladu sa članom 47 ovog zakona i koji je naveden u odobrenju;

3) aktivnost mora obavljati osoblje čija je naučna i tehnička kompetencija ocijenjena kao odgovarajuća od strane Uprave i navedena u odobrenju;

4) bilje, biljni proizvodi ili objekti moraju biti praćeni odobrenjem prilikom unošenja ili premještanja na teritoriji Crne Gore.

(3) Odobrenje iz stava 1 ovog člana ograničava se na količinu i trajanje koje su odgovarajuće za konkretnu aktivnost i ne smije prelaziti kapacitet određene karantinske stanice ili objekta za izolaciju, a takođe mora sadržati ograničenja potrebna da se adekvatno eliminiše rizik od širenja relevantnih karantinskih štetnih organizama ili organizama koji su predmet mjera iz člana 23 stav 1 ovog zakona.

(4) Uprava prati ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana, kao i ograničenja iz stava 3 ovog člana, i preduzima potrebne mjere u slučaju nepoštovanja istih, a po potrebi, ta mjera može biti i ukidanje odobrenja iz stava 1 ovog člana.

(5) Način razmjene informacija u vezi sa unošenjem i premještanjem bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriji Crne Gore, postupke i uslove za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana, kao i zahtjeve za praćenje ispunjenosti uslova i mjere koje se preduzimaju u slučaju neispunjavanja istih, u skladu sa stavom 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Druge mjere koje se odnose na opšte zahtjeve za vozila, mašine i ambalažni materijal

Član 46

(1) Vozila, mašine i ambalažni materijal koji se koriste za bilje, biljne proizvode ili druge objekte, a koji se unose na teritoriju Crne Gore ili se premještauju unutar teritorije Crne Gore, moraju biti bez karantinskih štetnih organizama i bez štetnih organizama koji su predmet bilo kojih mjera donesenih na osnovu ovog zakona.

(2) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i na zaštićene zone u odnosu na odgovarajuće karantinske štetne organizme zaštićenih zona.

Karantinske stanice i objekti za izolaciju, odobravanje, upravljanje, nadzor, ukidanje odobrenja i uslovi za puštanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata

Član 47

(1) Radi sprovođenja aktivnosti iz čl. 10, 21, 32 i i 45 ovog zakona, Uprava preduzima jednu ili više aktivnosti:

1) određuju se karantinske stanice ili objekti za izolaciju;

2) odobrava se korišćenje određenih karantinskih stanica ili objekata za izolaciju;

3) prostorije profesionalnih subjekata ili drugih lica mogu privremeno biti određene kao objekti za izolaciju štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i njihovo korišćenje.

(2) Uprava objavljuje na svojoj internet stranici listu karantinskih stanica i objekata za izolaciju.

(3) Radi sprječavanja širenja karantinskih štetnih organizama, karantinske stanice i objekti za izolaciju iz stava 1 ovog člana moraju ispunjavati sljedeće uslove:

1) obezbijeđena fizička izolacija od štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se drže u karantinu ili izolaciji, a pristup ili uklanjanje je zabranjeno bez saglasnosti Uprave;

2) sistemi, ili pristup sistemima, za sterilizaciju, dekontaminaciju ili uništavanje zaraženog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, otpada i opreme prije uklanjanja iz stanice ili objekta;

3) jasno označene karantinske stanice i objekti za izolaciju radi identifikacije, sa kratkim opisom aktivnosti koje se sprovode, imenovanim odgovornim licima i uslovima pod kojima se aktivnosti obavljaju;

4) dovoljan broj obučenog osoblja sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom;

5) plan mjera u vanrednim situacijama, odobren od Uprave, radi efikasnog uklanjanja nepredviđenog prisustva štetnih organizama i sprečavanja njihovog širenja.

(4) Odgovorna lica iz stava 3 tačka 3 ovog člana prate karantinsku stanicu ili objekat radi otkrivanja nepredviđenog prisustva štetnih organizama u stanici ili objektu i njihovoj neposrednoj okolini.

(5) Ako praćenje iz stava 4 ovog člana otkrije ili ukaže na sumnju o nepredviđenom prisustvu štetnog organizma, odgovorno lice odmah preduzima mjere u skladu sa planom mjera iz stava 3 tačka 5 ovog člana.

(6) Odgovorna lica iz stava 3 tačka 3 ovog člana vode evidenciju, koja se čuva tri godine, o:

1) zaposlenim licima;

2) posjetiocima koji imaju pristup stanici ili objektu;

3) štetnim organizmima, biljkama, biljnim proizvodima i drugim objektima koji ulaze i izlaze iz stanice ili objekta;

4) mjestu porijekla bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;

5) zapažanjima o prisustvu štetnih organizama na bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima unutar karantinske stanice ili objekta za izolaciju i u njihovoj neposrednoj okolini.

(7) Uprava vrši inspekcije karantinskih stanica i objekata radi provjere ispunjenosti propisanih uslova u skladu sa st. 3 do 6 ovog člana i u skladu sa utvrđenom učestalosti tih inspekcija prema riziku od štetnih organizama koji je povezan sa radom karantinskih stanica ili objekata za izolaciju.

(8) Kada se tokom inspekcija iz stava 7 ovog člana utvrde neusklađenosti, Uprava bez odlaganja ili u propisanom roku nalaže sprovođenje jedne ili više korektivnih mjera licu odgovornom za karantinsku stanicu ili objekat za izolaciju, radi sprovođenja korektivnih radnji kojima se obezbjeđuje usklađenost sa st. 3 do 7 ovog člana, bilo odmah ili u određenom vremenskom roku.

(9) Ako Uprava utvrdi nepravilnosti i nakon sprovođenja korektivnih mjera iz stava 8 ovog člana, bez odlaganja preduzima druge potrebne mjere, koje mogu uključivati pokretanje postupka za ukidanje ili suspenziju odobrenja, a ako nepravilnosti i dalje traju, Uprava bez odlaganja ukida tu odluku.

(10) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti napuštaju karantinske stanice ili objekte za izolaciju samo uz odobrenje Uprave, ako je potvrđeno da su slobodni od karantinskih štetnih organizama i organizama koji su predmet mjera iz člana 23 stav 1 ovog zakona, ili, gdje je primjenjivo, karantinskih štetnih organizama zaštićenih zona.

(11) Uprava može odobriti premještanje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata zaraženih karantinskim štetnim organizmom ili organizmom koji je predmet mjera iz člana 23 stav 1 ovog zakona iz jedne karantinske stanice ili objekta za izolaciju u drugi, ako je to opravdano službenim testiranjem ili naučnim razlozima i ako se sprovodi pod uslovima koje odredi Uprava.

(12) Za premještanje iz stava 11 ovog člana Uprava izdaje odobrenje sa uslovima za premještanje.

(13) Detaljne zahtjeve iz stava 3 ovog člana u vezi sa vrstom bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata ili potencijalnim rizikom, učestalost inspekcija iz stava 7 ovog člana, posebna pravila o puštanju bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz karantinskih stanica i objekata za izolaciju, kao i zahtjeve za označavanje u vezi sa tim puštanjem ili premještanjem iz stava 11 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Registar profesionalnih subjekata

Član 48

(1) Proizvodnjom, selekcijom, preradom, uređenjem prostora, održavanjem javnih površina, uvozom, izvozom, otkupom, skladištenjem, označavanjem, tretiranjem, distribucijom, prometom uključujući prodaju preko interneta i zastupanjem u skladu sa carinskim propisima u poslovanju sa carinskim organima i drugim djelatnostima u vezi sa biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima, mogu se baviti profesionalni subjekti koji su registrovani za obavljanje tih djelatnosti i upisani u Registar (u daljem tekstu: Fito registar) i koji:

1) unose odnosno uvoze ili premještaju bilje, biljne proizvode i druge objekte koje prati fitosanitarni sertifikat ili biljni pasoš;

2) su ovlašteni za izdavanje biljnih pasoša;

3) od Uprave zahtjevaju izdavanje fitosanitarnog sertifikata (izvoznici);

4) su ovlašteni za označavanje drvenog materijala za pakovanje, izdavanje drugih potvrda, pružanje informacija putnicima i korisnicima poštanskih usluga, unošenje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata u pogranična područja, ili obavljanje djelatnosti koje se odnose na određeno bilje u obilježenim područjima, ako ti subjekti nijesu navedeni u drugom registru dostupnom nadležnom organu; i

5) su predmet propisanih zahtjeva u skladu sa posebnim propisom, kao i dodatne kategorije proizvođača ili drugih profesionalnih subjekata ako je to opravdano rizikom od štetnih organizama koji predstavlja bilje koje uzgajaju ili bilo koja druga njihova djelatnost.

(2) Fito registar vodi i ažurira Uprava i objavljuje ga na svojoj internet stranici.

(3) Profesionalni subjekt se u Fito registar može upisati samo jednom, na prijavljenoj adresi ili lokaciji koju koristi za aktivnosti.

(4) Bliže uslove za kategorije i kategorije profesionalnih subjekata iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Postupak registracije

Član 49

(1) Profesionalni subjekti iz člana 48 stav 1 ovog zakona Upravi podnose zahtjev za registraciju koji sadrži sljedeće podatke sa pratećom dokumentacijom:

1) naziv/ime, adresu i podatke kontakt osobe;

2) ime i prezime lica odgovornog za zdravlje bilja;

3) izjavu o namjeri vršenja jedne ili više djelatnosti iz člana 48 stav 1 ovog zakona;

4) izjavu o namjeri vršenja jedne ili više sljedećih službenih aktivnosti:

– izdavanje biljnih pasoša za bilje, biljne proizvode i druge objekte;

– označavanje drvenog materijala za pakovanje;

– izdavanje drugih potvrda;

5) adresu prostora, i ako je primjenjivo, lokaciju proizvodnih parcela (katastarske parcele) koje koristi; i

6) tip robe, familiju, rod ili vrstu bilja i biljnih proizvoda i prema potrebi, prirodu odnosno karakteristike drugih objekata povezanih sa aktivnostima.

(2) Uprava utvrđuje ispunjenost uslova rješenjem, upisuje u Fito registar profesionalnog subjekta ako ispunjava propisane uslove i dodjeljuje mu jedinstveni registarski broj.

(3) Fitosanitarni inspektor obavlja inspekcije kontrole profesionalnih subjekata radi provjere ispunjenosti propisanih uslova.

(4) Kada se prilikom kontrola iz stava 3 ovog člana utvrdi da profesionalni subjekat ne vrši djelatnost ili se utvrde neusaglašenosti fitosanitarni inspektor, bez odlaganja ili u utvrđenom roku, naređuje sprovođenje jedne ili više korektivnih mjera.

(5) Ako fitosanitarni inspektor i nakon korektivnih mjera iz stava 4 ovog člana utvrdi neusaglašenosti, bez odlaganja preduzima i druge potrebne mjere koje mogu uključiti iniciranje ukidanja, suspenzije ili izmjene rješenja od strane Uprave.

(6) Fito registar osim podataka iz stava 1 tač. 1, 2, 4 i 5 ovog člana, sadrži i:

1) jedinstveni registarski broj iz stava 2 ovog člana koji uključuje dvoslovni kod naveden u standardu ISO 3166-1-alpha-2 za profesionalnog subjekta registrovanog u Crnoj Gori; i

2) prema potrebi, naznačavanje za koju od aktivnosti iz stava 1 tačka 4 ovog člana je profesionalni subjekt ovlašćen, i, kada je primjenjivo, za koje konkretno bilje, biljne proizvode ili druge objekte se ovlašćenje odnosi.

(7) Oblik, sadržaj, način podnošenja zahtjeva i prateću dokumentaciju za upis u Fito registar iz stava 1 ovog člana, način određivanja, izgled i sadržaj jedinstvenog registarskog broja, način i uslove za upis i brisanje iz Fito registra, sadržaj i način vođenja Fito registra i oblik propisuje Ministarstvo.

Dostupnost informacija iz službenog registra

Član 50

(1) Uprava koja vodi registar isti će učiniti dostupnim, na obrazložen zahtjev, kao i informacije sadržane u njemu, Evropskoj komisiji i državama članicama, za njihovu sopstvenu upotrebu.

(2) Uprava koji vodi registar učiniće dostupnim, na opravdani zahtjev, informacije iz člana 49 stav 1 tač. 1 i 2 i stava 6 tačka 2 ovog zakona koje se odnose na određenog registrovanog subjekta svakom profesionalnom subjektu osnovanom u Crnoj Gori, za njegovu sopstvenu upotrebu.

Uslovi za odgovorna lica

Član 51

(1) Lica iz člana 49 stav 1 tačka 2 ovog zakona, a koja su odgovorna lica proizvođača sadnog i sjemenskog materijala, ispunjavaju uslove u pogledu nivoa i profila obrazovanja u skladu sa posebnim propisima koji uređuju sjemenski i sadni materijal.

(2) Lice iz člana 49 stav 1 tačka 2 ovog zakona može da bude sam proizvođač odnosno vlasnik ili drugi zaposleni.

(3) Bliže uslove za odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Sljedljivost i dužnosti odgovornih lica

Član 52

(1) Profesionalni subjekt kojem se isporučuje bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti koji podliježu zahtjevima ili uslovima u skladu sa članom 49 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona dužan je da vodi evidenciju koja omogućava tom subjektu da za svaku trgovinsku jedinicu bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata koji mu je isporučen identifikuje profesionalne subjekte koji su ga isporučili, a naročito da:

1) vode evidenciju o svakom profesionalnom subjektu od koga se snabdijevaju biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima i svakoj trgovinskoj jedinici radi identifikacije njegovog porijekla i objezbjeđivanja sljedljivosti;

- 2) vode evidenciju o svakom profesionalnom subjektu kog snabdijevaju biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima i o svakoj isporučenoj trgovinskoj jedinici radi objezbjeđivanja sljedljivosti;
  - 3) ako su i ovlašteni subjekat koji izdaje biljni pasoš ili ako Uprava izdaje biljni pasoš za njega, profesionalni subjekt radi sljedljivosti, pored evidencija iz tač. 1 i 2 ovog stava vode evidenciju koja sadrži podatke i o biljnim pasošima:
    - kada je primjenjivo, profesionalni subjekt koji je isporučio predmetnu trgovinsku jedinicu;
    - profesionalni subjekt kojem je predmetna trgovinska jedinica isporučena; i
    - relevantne informacije koje se odnose na biljni pasoš;
  - 4) vode detaljnu evidenciju o proizvodnji, preradi i prometu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koje kupuju za skladištenje, sadnju na imanju, preradu ili premještanje na drugo mjesto;
  - 5) vode i redovno dopunjavaju plan mjesta gdje se bilje, biljni proizvodi i drugi objekti gaje, prerađuju, skladište, čuvaju i upotrebljavaju;
  - 6) obavljaju redovne vizuelne zdravstvene preglede na propisan način;
  - 7) odmah obavijeste Upravu, odnosno nadležnog inspektora o svim neuobičajenim pojavama i povećanom obimu štetnih organizama, simptomima ili drugim promjenama na bilju, kao i o proizvodnji i pojavi zabranjenih biljnih vrsta;
  - 8) prijave Upravi sve promjene podataka koji se vode u Registru;
  - 9) svake godine prijave Upravi, odnosno nadležnom inspektorima obim i mjesto proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda;
  - 10) da sprovode naložene fitosanitarne mjere, saraduju sa Upravom i nadležnim inspektorom u sprovođenju zdravstvene zaštite bilja;
  - 11) čuvaju dokumentaciju.
- (2) Profesionalni subjekti čuvaju evidencije iz stava 1 ovog člana najmanje tri godine od dana preuzimanja ili dostavljanja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, i na zahtjev ih dostavljaju Upravi osim u slučaju bilja sa kratkim ili dužim vegetacionim ciklusom.
- (3) Način vođenja evidencije, vršenja zdravstvenog pregleda, rokove za dostavu promjene podataka iz stava 1 tačka 8 ovog člana, koji se vode u Registru i prijavu mjesta i obima proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda iz stava 1 ovog člana kao i rok čuvanja evidencije za bilja sa kratkim ili dužim vegetacionim ciklusom iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izuzeci od obaveze upisa u registar

Član 53

- (1) Izuzetno od člana 48 ovog zakona, osim u slučaju da postoji rizik od širenja štetnih organizama, upis u Registar nije obavezan za:
- profesionalne subjekte koji direktno krajnjem korisniku isporučuju male količine bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, osim oni koji vrše ugovorenu prodaju na daljinu;
  - profesionalne subjekte koji direktno krajnjem korisniku isporučuju male količine sjemena, osim sjemena za koja su propisani posebni uslovi;
  - profesionalne subjekte čije profesionalne aktivnosti su ograničene na transport bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata do/za drugih/e profesionalnih subjekata;
  - profesionalne subjekte čije profesionalne aktivnosti su ograničene na transport raznih objekata, a za čiji se transport koristi drveni materijal za pakovanje.
- (2) Odredbe koje se odnose na sljedljivost iz člana 52 ovog zakona ne primjenjuju se na profesionalne subjekte iz stava 1 al. 3 i 4 ovog člana.

(3) Uprava može, za profesionalne subjekte čija se djelatnost ocijeni kao djelatnost povezana sa visokim rizikom od štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, odlučiti da se izuzetak iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje.

(4) Subjekti iz stava 1 ovog člana upisuju se u evidenciju Uprave.

(5) Bliže uslove i kriterijume za određivanje subjekata, uključujući one čije su aktivnosti povezane sa niskim rizikom iz stava 1 ovog člana i malih količina bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata povezano sa odgovarajućim rizikom od štetnih organizama iz stava 1 alineja 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar i između prostora profesionalnog subjekta

Član 54

(1) Profesionalni subjekti koji isporučuju drugima ili kojima drugi isporučuju bilje, biljne proizvode ili druge objekte dužni su da uspostave sisteme ili postupke sljedivosti koji im omogućavaju da identifikuju premještanje tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar i između svojih prostora.

(2) Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se na profesionalne subjekte iz člana 53 stav 1 al. 1 i 2 ovog zakona.

(3) Informacije o premještanju iz stava 1 ovog člana, bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar i između prostora profesionalnih subjekata dostavljaju se na zahtjev Upravi.

IV. UVOZ, IZVOZ I TRANZIT POŠILJKI BILJA

Uvoz

Član 55

(1) Ministarstvo može propisati izdavanje dozvole za uvoz i tranzit pošiljke bilja sa fitosanitarnim uslovima koju izdaje Uprava, koja može biti nosilac ili prenosilac štetnih organizama koje mogu da ugroze zdravlje bilja, na osnovu međunarodnih preporuka i uputstava, dostupnih naučnih dokaza i procjene rizika po zdravlje bilja, u skladu sa uslovima za obavljanje spoljnotrgovinskog prometa.

(2) Profesionalni subjekti koji unose pošiljke u Crnu Goru dužni su da obezbijede njihovo unošenje u prevoznim sredstvima koja imaju komore sa odgovarajućim temperaturnim režimom, radi obezbjeđivanja optimalnih uslova za očuvanje pošiljke.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana Uprava može rješenjem na zahtjev uvoznika odobriti uslove za zaštitu pošiljke od temperaturnih uticaja za određene kulture.

(4) Pošiljka bilja može se uvoziti samo preko određenih graničnih prelaza na kojim je uspostavljen carinski i fitosanitarni inspeksijski nadzor.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, pošiljka koja nije bilje, a čije je pakovanje sačinjeno od drvenog materijala za pakovanje može se uvoziti i preko graničnih prelaza na kojima je uspostavljen samo carinski nadzor.

(6) Granični prelazi iz stava 4 ovog člana moraju da ispunjavaju propisane tehničke uslove za obavljanje fitosanitarnog pregleda pošiljke bilja.

(7) Po žalbi na rješenje o izdavanju dozvole iz stava 1 ovog člana, kao i na druge pojedinačne upravne akte koje u skladu sa ovim zakonom donosi Uprava odlučuje Ministarstvo.

(8) Način i uslove za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, listu graničnih prelaza iz stava 4 ovog člana i tehničke uslove iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Fitosanitarni pregled

Član 56

- (1) Pošiljka koja se uvozi, njena ambalaža, kao i prevozna sredstva kojima se prevozi, podliježe carinskom nadzoru i obaveznom fitosanitarnom pregledu.
- (2) Carinski postupak ne može otpočeti prije nego što se obavi fitosanitarni pregled osim tranzitnog postupka i postupka carinskog skladištenja.
- (3) Drveni materijal za pakovanje koji se prilikom uvoza koristi za prevoz roba koje nijesu bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, na graničnom prelazu pregledaju carinski službenici, veterinarska i inspekcija za hranu.
- (4) Fitosanitarnim pregledom provjerava se, naročito da:
  - 1) pošiljku prati originalni fitosertifikat ili fitosertifikat za reeksport ili njihovi elektronski ekvivalenti kada je to primjenjivo/propisano;
  - 2) u pošiljci nijesu prisutni štetni organizmi;
  - 3) u pošiljci nije prisutno zabranjeno bilje, biljni proizvodi i drugi objekti;
  - 4) pošiljka ispunjava posebne fitosanitarne zahtjeve kada je to primjenjivo/propisano;
- (5) Fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana obuhvata:
  - 1) svaku prijavljenu pošiljku, kada je to primjenjivo/propisano; i
  - 2) pošiljku koja se sastoji od više djelova i/ili svaki dio pošiljke.
- (6) Fitosanitarnim pregledom mogu se obuhvatiti i pošiljke bilja koje nijesu navedene na Listi bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država.
- (7) Pošiljka bilja koja podliježe fitosanitarnom pregledu ostaje pod carinskim nadzorom sve dok fitosanitarni inspektor ne potvrdi da je fitosanitarni pregled obavljen.
- (8) Drveni materijal za pakovanje, bez obzira na to upotrebljava li se ili ne pri prevozu roba svih vrsta, unosi se na teritoriju Crne Gore samo ako ispunjava sljedeće zahtjeve:
  - 1) podvrgnut je jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja i u skladu je sa zahtjevima iz Priloga 1 Međunarodnog standarda za fitosanitarne mjere broj 15 (ISPM15);
  - 2) označen je oznakom iz Priloga 2 ISPM 15, kojom se potvrđuje da je podvrgnut postupcima tretiranja iz tačke 1 ovog stava.
- (9) Odredba stava 8 ovog člana ne primjenjuje se na drveni materijal za pakovanje na koji se primjenjuju izuzeci propisani ISPM15.
- (10) Obuku službenika iz stava 3 ovog člana vrši Uprava najmanje jednom godišnje.
- (11) Pravila za postupanje službenika iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Pregled dokumentacije, provjera identiteta i zdravstveni pregled

Član 57

- (1) Fitosanitarni pregled iz člana 56 ovog zakona obuhvata:
  - 1) pregled dokumentacije koja prati pošiljku (fito-sertifikat, faktura i slično);
  - 2) provjeru identiteta pošiljke, kojom se na osnovu cjeline ili jednog, odnosno više reprezentativnih uzoraka utvrđuje sadrži li pošiljka prijavljeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte;
  - 3) zdravstveni pregled pošiljke, uključujući drveni materijal za pakovanje, ambalažu i prevozna sredstvo, koji se obavlja vizuelno, a u slučaju sumnje na prisustvo štetnog organizma uzimanjem uzoraka pošiljke radi laboratorijskih analiza.
- (2) Fitosanitarni pregled pošiljke bilja ili dijela pošiljke obaviće se i u sljedećim slučajevima:
  - 1) ako postoji ozbiljan razlog za sumnju da pošiljka bilja ili dio pošiljke za koju nije prijavljeno da sadrži bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, sadrži takvo bilje, biljne proizvode i druge objekte;

2) kada se carinskim pregledom otkrije da pošiljka ili dio pošiljke bilja koji se uvozi sadrži neprijavljeno bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država;

3) kada se ni nakon fitosanitarnog pregleda ne može sa sigurnošću utvrditi identitet roba, posebno njen rod, vrsta ili porijeklo.

(3) Način vršenja fitosanitarnog pregleda iz člana 56 stav 1 ovog zakona, pošiljke bilja iz člana 56 stav 6 ovog zakona, kao i najmanji broj i veličinu uzoraka iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Karantinski štetni organizmi koji se koriste za službena testiranja, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, selekciju sorti ili oplemenjivanje

Član 58

(1) Izuzetno od člana 9 stav 3 ovog zakona, Uprava može, na zahtjev, privremeno odobriti unošenje i premještanje na teritoriji Crne Gore karantinski štetnih organizama ili štetnih organizama koji su predmet mjera iz člana 23 stav 1 ovog zakona koji se koriste za službena testiranja, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, selekciju sorti ili oplemenjivanje, pod uslovom da su ispunjeni propisani uslovi, da se uvedu odgovarajuća ograničenja kako bi se spriječilo da unošenje, premještanje, držanje i razmnožavanje predmetnog štetnog organizma dovede do njegovog odomaćivanja i širenja na teritoriji Crne Gore, uzimajući u obzir identitet, biologiju i načine širenja štetnog organizma, planiranu aktivnost, interakciju sa životnom sredinom i druge relevantne faktore povezane sa rizikom od štetnih organizama.

(2) Kada se odobrenje iz stava 1 ovog člana izda, mora da sadrži sljedeće uslove:

1) štetni organizmi se moraju čuvati na lokaciji i pod uslovima:

a) koje Uprava smatra odgovarajućim;

b) koji su navedeni u odobrenju;

2) aktivnost koja uključuje štetne organizme mora se obavljati u karantinskoj stanici ili objektu za izolaciju koji je odredila Uprava u skladu sa članom 47 ovog zakona i koji je naveden u odobrenju;

3) aktivnost koja uključuje štetne organizme mora obavljati osoblje:

a) čija je naučna i tehnička kompetencija ocijenjena kao odgovarajuća od strane Uprave;

b) koje je navedeno u odobrenju;

4) štetni organizmi moraju biti praćeni odobrenjem prilikom unošenja, premještanja, držanja i razmnožavanja na teritoriji Crne Gore.

(3) Odobrenje iz stava 1 ovog člana ograničava se na količinu štetnog organizma koja se unosi, premješta, drži, razmnožava ili koristi i trajanje koje je odgovarajuće za konkretnu aktivnost, ne smije prelaziti kapacitet određene karantinske stanice ili objekta za izolaciju i sadrži ograničenja potrebna da se adekvatno eliminiše rizik od širenja relevantnih karantinski štetnih organizama ili organizama koji su predmet mjera iz člana 23 stav 1 ovog zakona.

(4) Uprava prati ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana, kao i ograničenja iz stava 3 ovog člana, i preduzima potrebne aktivnosti u slučaju nepoštovanja istih, a po potrebi, ta aktivnost može biti i ukidanje odobrenja iz stava 1 ovog člana.

(5) Detaljna pravila u vezi sa načinom razmjene informacija o unošenju, premještanju, držanju, razmnožavanju i korišćenju predmetnih štetnih organizama na teritoriji Crne Gore, postupke i uslove za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana, kao i praćenje ispunjenosti uslova i aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju neispunjavanja istih, u skladu sa stavom 4 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Izuzeci od obaveznog fitosanitarnog pregleda

Član 59

(1) Ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama nije obavezan fitosanitarni pregled pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, ako se premješta iz jedne države u drugu ili sa jednog mjesta na drugo unutar iste države, a vrši se tranzit preko teritorije Crne Gore bez promjene njenog carinskog statusa.

(2) Izuzetno od člana 15 stav 1, člana 43 st. 1 i 2 i člana 55 ovog zakona, bilje, biljni proizvodi i drugi objekti mogu se unositi i provoziti na teritoriju Crne Gore, u obliku tranzita ili pretovara (fitosanitarni tranzit), ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) prati ih potpisana izjava profesionalnog subjekta pod čijom je kontrolom bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, u kojoj se navodi da je to bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti u fitosanitarnom tranzitu;

2) pakovani su i premještaju se tako da ne postoji rizik od širenja karantinski štetnih organizama tokom njihovog unošenja i prolaska na teritoriju Crne Gore.

(3) Fitosanitarni tranzit zabranjuje se ako bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti nijesu usklađeni ili ako postoje dokazi da neće biti usklađeni sa stavom 1 ovog člana.

Smanjeni obim provjera identiteta i zdravstvenog stanja

Član 60

(1) Smanjeni obim provjera identiteta i zdravstvenog stanja pošiljke bilja može se vršiti u sljedećim slučajevima:

1) ako je pregled već obavljen u državi iz koje se pošiljka bilja uvozi, na osnovu dogovora postignutog sa nadležnim organom za zdravstvenu zaštitu bilja te države;

2) ako je predviđeno sporazumom zaključenim sa državom iz koje se pošiljka bilja uvozi, a koji se zasniva na principu reciprociteta.

(2) Uslove i način obavljanja provjere i vrste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izuzeci od zabrana i zahtjeva za pogranične zone

Član 61

(1) Izuzetno od čl. 15 i 43 ovog zakona, pod uslovom da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, Uprava može odobriti unošenje na teritoriju Crne Gore bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji ispunjavaju sve sljedeće uslove:

1) uzgajani su ili proizvedeni u područjima država u blizini njihove kopnene granice sa Crnom Gorom (pogranične zone trećih država);

2) unose se u područja Crne Gore neposredno preko te granice (državne pogranične zone);

3) treba da budu predmet prerade u crnogorskim pograničnim zonama na način kojim se eliminiše svaki rizik od štetnih organizama;

4) ne predstavljaju rizik od širenja karantinskih štetnih organizama ili štetnih organizama koji su predmet usvojenih fitosanitarnih mjera usljed premještanja unutar pogranične zone.

(2) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti iz stava 1 ovog člana mogu se premještati samo u i unutar crnogorskih pograničnih zona, i to isključivo pod službenom kontrolom Uprave.

(3) Nadležni organ obavještava Evropsku komisiju i države članice kada je bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti unijeti u ili premješteni unutar crnogorskih pograničnih zona ili pograničnih zona trećih država, a to obavještenje se dostavlja i trećoj državi iz koje je bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti uneseno u predmetnu pograničnu zonu.

(4) Način i uslove za unošenje bilja i biljnih proizvoda iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Uslovi za uvoz

Član 62

(1) Bilje, biljne proizvode i druge objekte, za koje je to propisano, mora pratiti originalni fitosertifikat za izvoz izdat od strane organa uprave nadležnog za zdravlje bilja druge države kojim se potvrđuje da su ispunjeni uslovi u skladu sa ovim zakonom za uvoz tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore ili njegov elektronski ekvivalent u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja, a za države koje nijesu ratifikovale Međunarodnu konvenciju o zaštiti bilja prihvata se odgovarajući ekvivalent obrascu Međunarodne konvencije o zaštiti bilja.

(2) Uslovi za uvoz bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana mora:

1) da je slobodno od karantinski štetnih organizama i štetnih organizama za koje su propisane posebne mjere;

2) da je u skladu sa članom 14 st. 2 i 3 ovog zakona koje se odnose na prisustvo regulisanih nekarantinskih štetnih organizama na biljka za sadnju;

3) da su ispunjeni odgovarajući propisani posebni zahtjevi;

4) kada je primjenjivo, da je u skladu sa pravilima donesenim u skladu sa članom 19 i članom 23 stav 1 ovog zakona.

(3) U fitosertifikatu iz stava 1 ovog člana u rubrici dopunske izjave mora da sadrži izjave da su ispunjeni propisani zahtjevi za bilje, biljne proizvode za koje je to propisano.

(4) U fitosertifikatu iz stava 1 ovog člana, kada je to primjenjivo navode se izjave o sprovedenim mjerama koje su prepoznate kao ekvivalentne propisanim mjerama.

(5) U fitosertifikatu u rubrici „Dopunska izjava” navodi se koji je poseban zahtjev ispunjen iz stava 2 tač. 2, 3 i 4 ovog člana, u formi teksta propisanog zahtjeva.

(6) Sadržaj fitosertifikata iz stava 1 mora biti u skladu sa međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere i u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.

Uslovi za unošenje pošiljki koje se re-eksportuju

Član 63

(1) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji su otpremljeni iz države porijekla i u drugoj državi skladišteni, podijeljeni, spojeni sa drugim ili prepakovani mora, osim izvornog fitosertifikata ili njegove ovjerene kopije, da prati fitosertifikat za reeksport izdat u toj drugoj državi u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.

(2) Ako su bilje, biljni proizvodi i drugi objekti bili uzastopno uvezeni u više različitih država i ako je izdato više fitosertifikata za reeksport, uz poslednji fitosertifikat za reeksport moraju biti priloženi svi prethodno izdati fitosertifikati za reeksport ili njihove ovjerene kopije, sa dopunskim izjavama.

(3) Obrazac i sadržaj fitosertifikata za reeksport propisuje Ministarstvo u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, fitosertifikat izdat u državi izvoznici koja nije ratifikovala Međunarodnu konvenciju o zaštiti bilja može se prihvatiti, pod uslovima koje utvrdi Ministarstvo.

(5) Fitosertifikat i fitosertifikat za reeksport neće se prihvatiti, ako je proteklo više od 14 dana od dana njihovog izdavanja do dana kada je pošiljka bilja za koju je izdat prešla granicu države u kojoj su izdati.

(6) Način popunjavanja i način iskazivanja sadržaja dopunskih izjava iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Fitosanitarni sertifikat za reeksport iz Crne Gore

Član 64

(1) Za reeksport bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta koje je porijeklom iz treće države i uneseno je na teritoriju Crne Gore iz te ili neke druge države, kada je to moguće Uprava izdaje fitosanitarni sertifikat za reeksport.

(2) Ako su ispunjene obaveze iz IPPC-a i uzimajući u obzir relevantne međunarodne standarde, fitosanitarni sertifikat za reeksport izdaje se kada dostupne informacije omogućavaju Upravi da potvrdi usklađenost bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata sa fitosanitarnim uvoznim zahtjevima odgovarajuće treće države i da su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

- 1) profesionalni subjekt je registrovan u skladu sa članom 48 ovog zakona;
- 2) profesionalni subjekt je odgovoran za bilje, biljne proizvode ili druge objekte koje se ponovo izvozi;
- 3) bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne uvozne zahtjeve druge države u koju se izvoze.

(3) Uprava može na zahtjev lica koje nije profesionalni subjekt izdati fitosanitarni sertifikat za reeksport ako su ispunjeni uslovi iz stava 2 tač. 2 i 3 ovog člana.

(4) Uprava ne može ovlastiti drugo lice za izdavanje fitosanitarnog sertifikata za reeksport.

(5) Fitosanitarni sertifikat za reeksport se izdaje ako Uprava utvrdi da bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne zahtjeve druge države uvoznice na osnovu:

- 1) originalnog fitosanitarnog sertifikata države porijekla bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta ili njegove ovjerene kopije, koji prati fitosanitarni sertifikat za reeksport;
- 2) nepromijenjene prirode bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, od njihovog unošenja na teritoriju Crne Gore tokom gajenja, proizvodnje ili prerade;
- 3) odsustva rizika od zaraze ili kontaminacije tokom skladištenja, karantinski štetnim organizmima ili regulisanim nekarantinski štetnim organizmima sa listi države uvoznice;
- 4) nepromijenjenog identiteta bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta.

(6) Fitosanitarni sertifikat za reeksport popunjava se na propisanom obrascu i sadržaju.

(7) Elektronski fitosanitarni sertifikat za reeksport dostavlja se preko Sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC), kada je primjenljivo.

(8) Ovjerena kopija (*certified copy*) je kopija originala fitosanitarnog sertifikata za izvoz ili reeksport, koja je ovjerena (pečatirana, datirana i potpisana) od strane NPPO-a, uz naznaku da je vjerna kopija originalnog fitosanitarnog sertifikata, može biti izdata na zahtjev izvoznika i ne zamenjuje original, a takve kopije se uglavnom koriste za potrebe reeksporta.

(9) Obrazac i sadržaj fitosanitarnog sertifikata za reeksport iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze uvoznika

Član 65

(1) Uvoznici, prevoznici i njihovi zastupnici i fizička lica koji uvoze pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država dužni su Upravi, odnosno fitosanitarnom inspektor, u propisanom roku, najaviti pošiljku i podnijeti prijavu za fitosanitarni pregled pošiljke.

(2) Uvoznici, prevoznici ili njihovi zastupnici dužni su, na jedinstvenoj carinskoj deklaraciji ili drugoj ispravi, koja služi za pokretanje carinskog postupka, označiti da je pošiljka bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država i navesti druge propisane podatke.

(3) Obrazac prijave za fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana i način označavanja deklaracije ili druge isprave iz stava 2 ovog člana, kao i način i rok za najavu pošiljke bilja i podnošenje prijave za fitosanitarni pregled propisuje Ministarstvo.

Provjera identiteta i zdravstvenog stanja

Član 66

(1) Pregled iz člana 56 ovog zakona i provjere kojima se utvrđuje nalazi li se u pošiljkama bilje ili biljni proizvodi sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata čije je unošenje u Crnu Goru iz određenih država zabranjeno i Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata čije se unošenje zabranjuje u određene zaštićene zone čije je unošenje zabranjeno, vrši fitosanitarni inspektor.

(2) Provjeru identiteta i zdravstvenog stanja obavlja fitosanitarni inspektor na graničnom prelazu ili na drugom mjestu u neposrednoj blizini, koje odrede Uprava i organ uprave nadležan za carinske poslove, uz uslov da to nije krajnje odredište.

(3) Fitosanitarna inspekcija na graničnom prelazu može nadležnoj inspekciji na mjestu odredišta, uz njenu saglasnost, prepustiti da u cijelosti ili jednim dijelom obavi provjeru identiteta i zdravstvenog stanja, bilo na prostoru fitosanitarne inspekcije na odredištu ili na drugom mjestu u neposrednoj blizini, koje odrede ili odobre Uprava i organ uprave nadležan za carinske poslove, uz uslov da to nije krajnje odredište, a kada se ne dobije saglasnost, provjeru identiteta i zdravstvenog stanja mora u cijelosti izvršiti fitosanitarni inspektor na graničnom prelazu.

(4) Provjera identiteta i zdravstvenog stanja može se obaviti i na krajnjem odredištu, kada to mjesto nije mjesto unošenja kao što je mjesto proizvodnje za koje postoji odobrenje Uprave i organa uprave nadležnog za carinske poslove na kojem se nalazi krajnje odredište, pod uslovom da postoje posebne garancije i isprave, kojima se potvrđuje da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama tokom prevoza pošiljke bilja.

(5) Minimalne uslove za obavljanje provjere identiteta i zdravstvenog stanja kada se ta provjera obavlja na mjestu koje nije mjesto unošenja i slučajeve iz stava 4 ovog člana, posebne garancije i isprave u vezi transporta pošiljke bilja do odredišta, odnosno krajnjeg odredišta, kao i minimalne uslove za obavljanje provjera identiteta i zdravstvenog stanja pošiljke na krajnjem odredištu propisuje Ministarstvo.

Postupanja fitosanitarnih inspektora nakon izvršenog pregleda

Član 67

(1) Fitosanitarni inspektor, poslije obavljenog pregleda ili provjera na fitosertifikatu, stavlja oznaku kojom dozvoljava uvoz pošiljke bilja ili izdaje dokument o premještanju pošiljke iz kojeg je vidljivo da fitosanitarni pregled nije završen na mjestu unošenja, a uz oznaku obavezno se stavlja službeni naziv fitosanitarne inspekcije i datum podnošenja prijave iz člana 43 stav 1 ovog zakona.

(2) Ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da nijesu ispunjeni uslovi iz člana 56 stav 4 ovog zakona, fitosanitarni inspektor zadržaće pošiljku bilja i odrediti jednu ili više mjera:

- zabranu unošenja na teritoriju Crne Gore pošiljke bilja ili njenog dijela;
- premještanje do odredišta izvan Crne Gore, pod nadzorom tokom njihovog premještanja unutar Crne Gore, u skladu sa odgovarajućim carinskim postupkom;
- uništavanje pošiljke;
- uklanjanje kontaminiranog dijela pošiljke bilja;
- uvođenje karantinskog nadzora dok rezultati laboratorijskih analiza ili praćenja zdravstvenog stanja ne budu poznati;
- odgovarajuće tretiranje radi suzbijanja štetnih organizama koji nijesu navedeni u listama štetnih organizama čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listama karantinski štetnih organizama za određene zaštićene zone, ako fitosanitarni inspektor procijeni da će nakon tretiranja uslovi biti ispunjeni.

(3) U slučajevima kada naredi zabranu unošenja ili uništavanje pošiljke bilja, fitosanitarni inspektor na fitosertifikat stavlja oznaku kojom poništava fitosertifikat.

(4) Fitosanitarni inspektor dužan je da odmah obavijesti Upravu o svim slučajevima zadržavanja pošiljke bilja zbog neispunjavanja fitosanitarnih uslova, uz navođenje razloga zadržavanja, radi obavještanja nadležnog organa druge države.

Izvoz iz Crne Gore

Član 68

(1) Kada je pošiljka bilja koja se izvozi porijeklom iz Crne Gore, a država uvoznica ili država preko koje je pošiljka bilja u tranzitu zahtijeva da pošiljku bilja prati fitosertifikat, na zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog zastupnika, fitosanitarni inspektor izvršiće pregled pošiljke i ako su ispunjeni zahtijevani uslovi izdaće fitosertifikat.

(2) Fitosertifikat za izvoz je dokument koji izdaje fitosanitarni inspektor i kojim se potvrđuje da su ispunjeni uslovi države uvoznice radi uvoza tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na njenu teritoriju.

(3) Kada pošiljka bilja koja se izvozi nije porijeklom iz Crne Gore, ali je u Crnoj Gori skladištena, dijeljena i ponovo pakovana, a država uvoznica ili država preko koje je pošiljka bilja u tranzitu zahtijeva da pošiljku bilja prati fitosertifikat, na zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog zastupnika, fitosanitarni inspektor izvršiće pregled pošiljke i ako su ispunjeni zahtijevani uslovi izdaće fitosertifikat za reeksport.

(4) Fitosanitarnom pregledu iz st. 1 i 2 ovog člana podliježu pošiljke bilja namijenjene izvozu, prevozna sredstva, pakovanja, a prema potrebi i skladišta, pripremni objekti kao i posjedi sa kojeg ona potiče.

(5) Ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da nijesu ispunjeni zahtjevi države uvoznice ili države preko koje je pošiljka bilja u tranzitu, fitosanitarni inspektor narediće sprovođenje mjera za ispunjavanje zahtijevanih uslova.

(6) Obrazac zahtjeva, način i rok za njegovo podnošenje i mjesto i način obavljanja fitosanitarnog pregleda iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Fitosanitarni sertifikat za izvoz

Član 69

(1) Uprava na zahtjev profesionalnog subjekta izdaje fitosanitarni sertifikat za izvoz bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata porijeklom sa teritorije Crne Gore u drugu državu u skladu sa fitosanitarnim mjerama uvoznih zahtjeva te druge države, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) profesionalni subjekt je registrovan u skladu sa članom 48 ovog zakona;
- 2) profesionalni subjekt je odgovoran za bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji se izvoze;
- 3) bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne uvozne zahtjeve druge države u koju se izvoze.

(2) Uprava može na zahtjev lica koje nije profesionalni subjekt izdati fitosanitarni sertifikat za izvoz ako su ispunjeni uslovi iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana.

(3) Uprava ne može ovlastiti drugo lice za izdavanje fitosanitarnog sertifikata za izvoz.

(4) Ako su ispunjene obaveze iz IPPC-a i uzimajući u obzir relevantne međunarodne standarde, fitosanitarni sertifikat za izvoz izdaje se kada dostupne informacije omogućavaju Upravi da potvrdi usklađenost bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata sa fitosanitarnim uvoznim zahtjevima odgovarajuće treće države, a te informacije mogu poticati iz jednog ili više sljedećih elemenata, kada je primjenjivo:

- 1) pregleda, uzorkovanja i testiranja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, ili njihovog mjesta proizvodnje i okoline;
- 2) službenih informacija o statusu štetnih organizama na proizvodnoj jedinici, mjestu proizvodnje, području ili državi porijekla bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata;

3) biljnog pasoša koji prati bilje, biljne proizvode ili druge objekte i kojim se potvrđuju rezultati pregleda Uprave;

4) oznake drvenog materijala za pakovanje iz člana 101 stav 1 ovog zakona ili potvrde iz člana 104 stav 1 ovog zakona;

5) informacija iz predizvoznog sertifikata ako je primjenjivo;

6) službenih informacija iz fitosanitarnog sertifikata iz člana 62 ovog zakona kada su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti uneseni na teritoriju Crne Gore iz druge države.

(5) Fitosanitarni sertifikat za izvoz izdaje se na obrascu.

(6) Elektronski fitosanitarni sertifikat za izvoz može se dostaviti perko fitosanitarnog informacionog sistema ili preko drugih informacionih sistema Evropske unije za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC), kada je primjenljivo ili preko drugih informacionih sistema u skladu sa IPPC međunarodnom konvencijom za zaštitu bilja i drugim međunarodnim sporazumima.

(7) Obrazac i sadržaj fitosanitarnog sertifikata za izvoz iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Tranzit

Član 70

(1) Za pošiljke bilja koje su u tranzitu nije obavezan fitosanitarni pregled iz člana 56 stava 4 ovog zakona.

(2) Pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana moraju biti pakovane na način kojim se onemogućava širenje štetnih organizama i ne smiju se skladištiti, dijeliti, prepakivati ili kombinovati sa drugim pošiljkama na teritoriji Crne Gore.

(3) Ukoliko pošiljka bilja nije pakovana u skladu sa stavom 2 ovog člana ili je pretovarena, obavezan je fitosanitarni pregled iz člana 56 stav 4 ovog zakona.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, za pošiljke u tranzitu, u slučaju havarije ili osnovane sumnje da postoji rizik od unošenja i širenja štetnih organizama, Ministarstvo može propisati poseban tretman, odnosno obavezan fitosanitarni pregled, način vršenja pregleda, laboratorijsko ispitivanje i sprovođenje fitosanitarnih mjera.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za koje se zahtijeva fitosanitarni sertifikat

Član 71

(1) Lista bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, sa odgovarajućim trećim državama porijekla ili otpremanja, za čije je unošenje na teritoriju Crne Gore potreban fitosanitarni sertifikat sadrži:

1) svo bilje za sadnju, osim sjemena;

2) bilje, biljne proizvode i druge objekte;

3) sjeme i sjemenski krompir.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, fitosanitarni sertifikat se ne zahtijeva ako je propisana odgovarajuća službena oznaka, iz člana 101 stav 1 ovog zakona ili potvrde iz člana 104 stav 1 ovog zakona.

(3) Lista iz stava 1 ovog člana se ažurira u skladu sa utvrđenim načelima i principima rizika od štetnih organizama.

(4) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za čije je unošenje na teritoriju Crne Gore potreban fitosanitarni sertifikat, sa odgovarajućim trećim državama porijekla ili otpremanja i odgovarajućim carinskim oznakama, ako su dostupne, kao i načela i princip rizika od štetnih organizama propisuje Ministarstvo.

Drugo bilje za koje je potreban fitosanitarni sertifikat

Član 72

(1) Listu bilja sa odgovarajućim carinskim oznakama, ako su dostupne, osim bilja uvrštenog na Listu iz člana 71 stav 4 ovog zakona, za koje je potreban fitosanitarni sertifikat za unošenje na teritoriju Crne Gore propisuje Ministarstvo.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana fitosanitarni sertifikat nije potreban za to bilje kada procjena zasnovana na dokazima o rizicima od štetnih organizama i iskustvu u vezi sa trgovinom dokazuje da takav sertifikat nije potreban.

(3) Procjena iz stava 2 ovog člana može se odnositi samo na bilje određene druge države ili grupe država porijekla ili otpremanja.

Kriterijumi za identifikaciju bilja koje ne zahtijeva fitosanitarni sertifikat

Član 73

Procjenom iz člana 72 stav 2 ovog zakona uzimaju se u obzir sljedeći kriterijumi:

- 1) bilje nije domaćin karantinski štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere ili čestih štetnih organizama koji bi mogli imati uticaj na biljne vrste koje se gaje u Crnoj Gori;
- 2) bilje je u prošlosti ispunjavalo zahtjeve za unošenje iz određene druge države ili države porijekla;
- 3) sa unošenjem bilja iz jedne ili više drugih država nijesu povezani slučajevi izbijanja niti je na tom bilju prilikom unošenja bilo ponovljenih presretanja karantinski štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je unošenje u zaštićene zone potreban fitosanitarni sertifikat

Član 74

(1) Fitosanitarni sertifikati potrebni su za unošenje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u određene zaštićene zone iz određenih trećih država porijekla ili otpremanja.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, fitosanitarni sertifikat se ne zahtijeva se ako je propisana odgovarajuća oznaka iz člana 101 stav 1 ovog zakona ili potvrde iz člana 104 stav 1 ovog zakona.

(3) Lista zaštićenih zona iz stava 1 se ažurira u skladu sa utvrđenim načelima i principima rizika od štetnih organizama.

(4) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za čije je unošenje na teritoriju Crne Gore potreban fitosanitarni sertifikat, sa odgovarajućim trećim državama porijekla ili otpremanja i odgovarajućim carinskim oznakama, ako su dostupne, kao i načela i princip rizika od štetnih organizama propisuje Ministarstvo.

Izuzeci za prtljag putnika

Član 75

(1) Male količine određenog bilja, osim bilja za sadnju, kao i biljnih proizvoda i drugih objekata iz trećih država mogu biti izuzete od zahtjeva za fitosanitarni sertifikat, ukoliko ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) unose se na teritoriju Crne Gore kao dio ličnog prtljaga putnika;
- 2) nijesu namijenjene za profesionalne ili komercijalne svrhe;
- 3) uslove iz stava 2 ovog člana.

(2) Ministarstvo, utvrđuje listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana, kao i trećih država na koje se odnose, te odrediti maksimalnu količinu, kada je primjenjivo, tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji mogu biti predmet izuzeća, i, kada je primjenjivo, jednu ili više mjera upravljanja rizikom iz člana 31 stav 1 ovog zakona.

(3) Lista, određivanje maksimalne količine i, kada je primjenjivo, mjere upravljanja rizikom, utvrđuju se na osnovu rizika od štetnih organizama koji predstavljaju male količine tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, u skladu sa kriterijumima iz člana 31 stav 2 ovog zakona.

Uslovi koje treba da ispunjava fitosanitarni sertifikat

Član 76

(1) Prihvata se fitosanitarni sertifikat koji prati bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji se unose iz druge države u Crnu Goru samo ako je sadržaj tog sertifikata u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja (IPPC) i odgovarajućim međunarodnim standardima i članom 69 stav 6 ovog zakona.

(2) Bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti koji se unose u Crnu Goru iz druge koja nije država porijekla, prihvata se samo fitosanitarni sertifikat koji je u skladu sa članom 69 stav 6 ovog zakona.

(3) Fitosanitarni sertifikat koji ne sadrži dopunske izjave i/ili izjave iz člana 62 ovog zakona, gdje je to primjenjivo, se ne prihvata.

(4) Fitosanitarni sertifikat za reeksport se ne prihvata ako uz taj fitosanitarni sertifikat nije priložen originalni fitosanitarni sertifikat za izvoz ili ovjerena kopija originalnog fitosanitarnog sertifikata za izvoz.

(5) Fitosanitarni sertifikat se prihvata samo ako ispunjava sljedeće zahtjeve:

1) izdat je na najmanje jednom od sljedećih jezika: crnogorskom, engleskom, francuskom, njemačkom, španskom i ruskom jeziku;

2) naslovljen je na Upravu; i

3) izdat je najviše 14 dana prije datuma kada su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti na koje se odnosi, napustili drugu državu u kojoj je izdat.

(6) Prihvataju se fitosanitarni sertifikati iz trećih država koje:

1) su članice IPPC-a, samo koje je izdala nacionalna služba za zaštitu bilja ili, lice koje je tehnički kvalifikovano i ovlašćeno od strane nacionalne služba za zaštitu bilja;

2) koje nijesu članice IPPC-a, samo koje je izdao nacionalni organ nadležan za zaštitu bilja i koji su prijavljeni Evropskoj komisiji.

(7) Elektronski fitosanitarni sertifikati prihvataju se samo ako su dostavljeni putem Sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC), kada je to primjenjivo.

(8) Uslove za prihvatanje fitosanitarnog sertifikata iz trećih država koje nijesu članice IPPC-a iz stava 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Poništavanje fitosanitarnog sertifikata

Član 77

(1) Ako fitosanitarni sertifikat ne ispunjava propisane uslove, fitosanitarni inspektor poništava fitosanitarni sertifikat i preduzima mjere iz člana 162 ovog zakona.

(2) Fitosanitarni sertifikat iz stava 1 ovog člana, poništava se trouglastim pečatom crvene boje na prednjoj strani i na istaknutom mjestu.

(3) Pečat iz stava 2 ovog člana sadrži sljedeći tekst: „sertifikat poništen”, naziv Uprave, i datum poništavanja.

(4) O poništavanju fitosanitarnog sertifikata iz stava 1 ovog člana fitosanitarni inspektor obavještava Upravu, a Uprava obavještava državu koja je izdala fitosanitarni sertifikat.

(5) Način poništavanja elektronskih fitosanitarnih sertifikata iz stava 1 ovog člana i način obavještavanja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

V. PREMJEŠTANJE POŠILJKE

Pošiljke za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš

Član 78

(1) Pošiljka bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš koja je namijenjena premještanju, ambalaža u kojoj je pakovana, a po potrebi i prevozna sredstva u kojima se prevozi, podliježe fitosanitarnom pregledu u cjelini ili na osnovu reprezentativnog uzorka, radi provjere prisustva štetnih organizama sa liste štetnih organizama čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno liste karantinski štetnih organizama, a ako se unose u određene zaštićene zone i štetnih organizama sa liste karantinski štetnih organizama za određene zaštićene zone radi provjere:

1) da li bilje i biljni proizvodi, sadrže određene štetne organizme navedene u toj listi, a ako se unose u određene zaštićene zone i štetne organizme sa Liste štetnih organizama čije se unošenje i širenje zabranjuje u određene zaštićene zone odnosno liste zaštićenih zona i odgovarajućih karantinski štetnih organizama zaštićenih zona;

2) da li pošiljka bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata porijeklom iz Crne Gore i odgovarajući posebni zahtjevi za njihovo premještanje, ispunjava posebne zahtjeve navedene u toj listi, a ako se unosi u određene zaštićene zone i posebne zahtjeve sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se unose u zaštićene zone ili premještaju unutar njih i odgovarajući posebni zahtjevi za zaštićene zone.

(2) Fitosanitarnom pregledu iz stava 1 ovog člana podliježe određeno bilje i biljni proizvodi, uključujući i supstrat za uzgoj bilja, koje se uzgaja, proizvodi, koristi ili su na drugi način prisutni na posjedu proizvođača ili u zbirnim skladištima i distributivnim centrima na proizvodnom području.

(3) Fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana mora se obavljati redovno, u odgovarajuće vrijeme, i to najmanje jednom godišnje i najmanje vizuelno.

(4) Ako se na osnovu fitosanitarnog pregleda utvrdi da postoji rizik od širenja štetnih organizama pošiljkom bilja ili da nijesu ispunjeni propisani uslovi za njeno premještanje, fitosanitarni inspektor će, u skladu sa članom 19 stav 1 ovog zakona, narediti jednu ili više mjera: odgovarajuće tretiranje; premještanje, pod službenim nadzorom, u područja gdje neće prouzrokovati dodatne rizike i premještanje, pod službenim nadzorom, do pogona za industrijsku preradu, odnosno uništenje.

(5) Način obavljanja fitosanitarnog pregleda i uslove za primjenjivanje mjera iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Biljni pasoš i fitosanitarni pregled

Član 79

(1) Pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš mogu se premještati samo ako je na osnovu izvršenog fitosanitarnog pregleda iz člana 78 ovog zakona izdat biljni pasoš, radi sljedljivosti, odnosno praćenja porijekla pošiljke.

(2) Biljni pasoš za pošiljke bilja sa Liste iz stava 1 ovog člana izdaju:

1) lica iz člana 49 ovog zakona koja su dobila dozvolu za izdavanje biljnog pasoša;

2) ovlašćena lica iz člana 4 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona;

3) Uprava.

(3) Dozvolu za izdavanje biljnog pasoša izdaje Uprava na osnovu zahtjeva lica iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana.

(4) Uprava vodi Registar dozvola za izdavanje biljnih pasoša.

(5) Uslove za izdavanje i način izdavanja biljnog pasoša propisuje Ministarstvo.

Izuzeci za biljni pasoš i fitosanitarni pregled

Član 80

Fitosanitarni pregled iz člana 78 stav 1 ovog zakona i biljni pasoš nijesu obavezni za male količine bilja i biljnih proizvoda u skladu sa čl. 53 i 86 ovog zakona.

Biljni pasoši za premještanje unutar teritorije Crne Gore, u kombinaciji sa sertifikacionom etiketom, i biljni pasoši za premještanje u i unutar zaštićenih zona, u kombinaciji sa sertifikacionom etiketom

Član 81

(1) Biljni pasoš za premještanje unutar teritorije Crne Gore, kombinovan u jedinstvenoj etiketi sa službenom etiketom za sjeme ili drugi reprodukcioni materijal, kao i etiketom za predosnovni, osnovni ili sertifikovani materijal, mora sadržati sljedeće elemente:

- 1) riječi „Biljni pasoš“ u gornjem desnom uglu jedinstvene etikete, na jednom od službenih jezika Crne Gore i na engleskom jeziku, odvojene kosom crtom;
- 2) zastavu Crne Gore u gornjem lijevom uglu jedinstvene etikete, odštampanu u boji ili crno-bijeloj varijanti.

(2) Biljni pasoš mora biti pozicioniran na jedinstvenoj etiketi neposredno iznad službene etikete i imati istu širinu kao ta etiketa.

(3) Biljni pasoš iz stava 1 ovog člana sadrži kod sljedljivosti u skladu sa članom 88 stav 4 ovog zakona.

(4) Biljni pasoš za premještanje u i unutar zaštićenih zona, kombinovan u jedinstvenoj etiketi sa službenom etiketom za sjeme ili drugi reprodukcioni materijal, kao i etiketom za predosnovni, osnovni ili sertifikovani materijal, mora sadržati sljedeće elemente:

- 1) riječi „Biljni pasoš — PZ“ u gornjem desnom uglu jedinstvene etikete, na jednom od službenih jezika Crne Gore i na engleskom jeziku, odvojene kosom crtom;
- 2) odmah ispod tih riječi, naučni naziv ili šifra odgovarajućih karantinskih štetnih organizama zaštićene zone;
- 3) zastavu Crne Gore u gornjem lijevom uglu jedinstvene etikete, odštampanu u boji ili crno-bijeloj varijanti.

(5) Biljni pasoš mora biti pozicioniran na jedinstvenoj etiketi neposredno iznad službene etikete ili, kada je primjenjivo, master sertifikata, i imati istu širinu kao ta etiketa ili sertifikat.

(6) Biljni pasoš iz stava 4 ovog člana sadrži kod sljedljivosti u skladu sa članom 82 stav 2 ovog zakona.

Biljni pasoš za zaštićene zone

Član 82

(1) Biljni pasoš za premještanje u i unutar zaštićenih zona mora sadržati sljedeće elemente:

- 1) riječi „Biljni pasoš — PZ“ u gornjem desnom uglu, na jednom od službenih jezika Crne Gore i na engleskom jeziku, odvojene kosom crtom;
- 2) odmah ispod tih riječi, naučni naziv ili šifra odgovarajućih karantinskih štetnih organizama zaštićene zone;
- 3) zastavu Crne Gore u gornjem lijevom uglu, odštampanu u boji ili crno-bijeloj varijanti;
- 4) slovo „A.“, nakon čega slijedi botanički naziv biljne vrste ili taksona o kojem je riječ, u slučaju bilja i biljnih proizvoda, ili, kada je primjenjivo, naziv odgovarajućeg objekta i, opciono, naziv sorte;
- 5) slovo „B.“, nakon čega slijedi dvoslovni kod, iz člana 49 stav 6 ovog zakona, za Crnu Goru, kojim se dokazuje da je profesionalni subjekat koji izdaje biljni pasoš registrovan, zatim crtica i registracioni broj profesionalnog subjekta koji izdaje biljni pasoš ili za kojeg biljni pasoš izdaje Uprava;
- 6) slovo „C.“, nakon čega slijedi kod sljedljivosti bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta;

7) slovo „D.“, kada je primjenjivo, nakon čega slijedi:

- naziv treće države porijekla, ili
- dvoslovni kod, iz člana 49 stav 6 ovog zakona, države porijekla i, u slučaju zamjene biljnih pasoša, registracioni broj profesionalnog subjekta koji je izdao prvobitni biljni pasoš ili za kojeg je prvobitni biljni pasoš izdat od strane Uprave.

(2) Kod sljedljivosti iz stava 1 tačka 6 može se dopuniti upućivanjem na jedinstveni sljedljivi barkod, hologram, čip ili drugi nosač podataka, prisutan na trgovinskoj jedinici.

Biljni pasoši kao službeni dokument

Član 83

Biljni pasoš je službena etiketa za premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore, i gdje je to primjenjivo, u zaštićene zone i unutar njih, kojom se potvrđuje usklađenost sa zahtjevima.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je premještanje na teritoriji Crne Gore potreban biljni pasoš

Član 84

(1) Biljni pasoš je službena oznaka (etiketa) koja se zahtjeva prilikom premještanje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriji Crne Gore.

(2) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana i njen sadržaj propisuje Ministarstvo.

(3) Ako postoji rizik da bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji nijesu uvršteni na Listu iz stava 2 ovog člana, bude domaćin karantinski štetnog organizma ili ako taj rizik više ne postoji za bilje, biljne proizvode ili druge objekte uvrštene na listu, Lista iz stava 1 ovog člana se ažurira u skladu sa načelima iz člana 74 stav 4 ovog zakona.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je unošenje u zaštićene zone i premještanje unutar njih potreban biljni pasoš

Član 85

(1) Biljni pasoši potrebni su za premještanje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se unose u zaštićene zone ili se premještaju unutar njih.

(2) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(3) Ako postoji rizik da bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji nijesu uvršteni na Listu iz stava 2 ovog člana, bude domaćin karantinski štetnog organizma ili ako taj rizik više ne postoji za bilje, biljne proizvode ili druge objekte uvrštene na listu, Lista iz stava 1 ovog člana se ažurira u skladu sa načelima iz člana 74 stav 4 ovog zakona.

Izuzetak za direktno isporučivanje krajnjim korisnicima

Član 86

(1) Biljni pasoš nije potreban za premještanje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata koji se isporučuju direktno krajnjim korisnicima, kao i neprofesionalne proizvođače uključujući kućne baštovane.

(2) Izuzete iz stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na:

- 1) krajnje korisnike koji takvo bilje, biljne proizvode ili druge objekte primaju putem ugovora o prodaji na daljinu; ili
- 2) krajnje korisnike bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje je potreban biljni pasoš za zaštićene zone.

(3) Zahtjeve u slučajevima kada se stav 2 tačka 1 ovog člana ne primjenjuje na određeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji se distribuiraju putem ugovora o prodaji na daljinu, uz utvrđivanje posebnih uslova za njihovu primjenu, uslove kada se zahtjevi iz stava 2 tačka 2 ovog

člana primjenjuju samo na određene štetne organizme zaštićenih zona, bilje, biljne proizvode ili druge objekte; slučajeve kada se, za određeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte, izuzeće iz stava 2 ovog člana primjenjuje samo na male količine, kao i definisanje te količine po vremenskom periodu, u skladu sa prirodom bilja, biljnih proizvoda ili objekata i odgovarajućim rizicima od štetnih organizama propisuje Ministarstvo.

Izuzetak za premještanje unutar prostora registrovanog subjekta i između njih

Član 87

Biljni pasoš nije potreban za premještanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar prostora istog registrovanog subjekta koji su međusobno u neposrednoj blizini, kao i između njih.

Sadržaj i format biljnog pasoša

Član 88

(1) Biljni pasoš ima oblik etikete koja se izrađuje na podlozi odgovarajućoj za štampanje sadržaja biljnog pasoša, pod uslovom da se biljni pasoš jasno razlikuje od svih drugih informacija ili etiketa koje bi mogle biti navedene na toj podlozi.

(2) Biljni pasoš mora biti vidljiv i čitljiv, a informacije na njemu nepromjenjive i trajne.

(3) Biljni pasoš za premještanje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriji Crne Gore sadrži sljedeće elemente:

- 1) riječi „Biljni pasoš / Plant Passport“ u gornjem desnom uglu, na crnogorskom i engleskom jeziku, odvojene kosom crtom;
- 2) zastava Crne Gore u gornjem lijevom uglu, štampana u boji ili crno-bijelo;
- 3) slovo „A“ iza kojeg slijedi botanički naziv biljne vrste ili drugog odgovarajućeg taksona za bilje i biljne proizvode ili, ako je odgovarajuće, naziv sorte gdje je to primjenjivo;
- 4) slovo „B“ iza kojeg slijedi kod države: "ME", u skladu sa članom 49 stav 6 ovog zakona, crtica i registarski broj profesionalnog držaoca bilja koji izdaje biljni pasoš ili kojemu biljni pasoš izdaje Uprava;
- 5) slovo „C“, nakon kojeg slijedi kod sljedljivosti bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta;
- 6) slovo „D“, kada je primjenjivo, iza kojeg slijedi:
  - naziv treće države porijekla, ili
  - dvocifreni kod države porijekla, u skladu sa članom 49 stav 6 ovog zakona.

(4) Kod sljedljivosti bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata iz stava 3 tačka 5 ovog člana može se dopuniti upućivanjem na jedinstveni bar kod (linijski kod sljedljivosti), hologram, čip ili drugi nosač podataka koji se nalazi na pošiljci.

(5) Biljni pasoš može se izdati i u elektronskom obliku („elektronski biljni pasoš“), pod uslovom da sadrži propisani sadržaj, uz tehničke smjernice za izdavanje elektronskih biljnih pasoša koje propisuje Uprava.

(6) Sadržaj i oblik biljnog pasoša iz stava 1 ovog člana, vrste biljnih pasoša za premještanje na teritoriji Crne Gore i izuzetke propisuje Ministarstvo.

Biljni pasoš koje izdaju ovlašćeni profesionalni subjekti i Uprava

Član 89

(1) Biljne pasoše izdaju ovlašćeni profesionalni subjekti pod nadzorom Uprave.

(2) Ovlašćeni subjekti iz stava 1 ovog člana izdaju biljne pasoše samo za bilje, biljne proizvode ili druge objekte za koje su odgovorni.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, biljne pasoše može izdavati i Uprava.

(4) Ovlašćeni subjekti izdaju biljne pasoše samo u prostorima, zbirnim skladištima i otpremnim centrima koji su pod njihovom odgovornošću i koje su prijavili na mjestu proizvodnje u skladu sa članom 49 stav 1 tačka 5 ili kada se primjenjuje član 80 stav 1 ovog zakona, na drugoj lokaciji, koje je odobrila Uprava.

Osnovni zahtjevi za biljni pasoš za premještanje na teritoriji Crne Gore

Član 90

Biljni pasoš izdaje se za bilje, biljne proizvode ili druge objekte prilikom premještanja na teritoriji Crne Gore, ako ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

- 1) slobodni su od karantinskih štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere;
- 2) u skladu su sa propisanim uslovima koji se odnose na prisustvo regulisanih nekarantinskih štetnih organizama na bilju za sadnju i mjerama koje treba preduzeti;
- 3) u skladu su sa propisanim zahtjevima o premještanju;
- 4) usklađeni su sa pravilima donesenim u skladu sa relevantnim mjerama, gdje je to primjenjivo; i
- 5) usklađeni su sa mjerama za iskorjenjivanje karantinskih štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere, kao i iskorjenjivanje štetnih organizama koji privremeno ispunjavaju uslove za uvrštavanje u karantinske štetne organizme u skladu sa ovim zakonom, kada je to primjenjivo.

Osnovni zahtjevi za biljni pasoš za unošenje u zaštićenu zonu i premještanje unutar nje

Član 91

(1) Biljni pasoš se izdaje za unošenje u zaštićenu zonu i premještanje unutar nje, bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji ispunjavaju sve zahtjeve iz člana 90 ovog zakona, kao i sljedeće zahtjeve:

- 1) slobodni su od karantinskih štetnih organizama odgovarajuće zaštićene zone; i
  - 2) usklađeni su sa zahtjevima iz člana 37 ovog zakona.
- (2) Biljni pasoš iz stava 1 ovog člana ne izdaje se za bilje, biljne proizvode ili druge objekte porijeklom iz obilježene područja i koji mogu biti domaćini štetnog organizma zaštićene zone.

Pregledi za biljne pasoše

Član 92

(1) Biljni pasoš može se izdati samo za bilje, biljne proizvode i druge objekte za koje je detaljnim pregledom u skladu sa st. 2, 3 i 4 ovog člana, utvrđeno da ispunjavaju zahtjeve iz člana 90 i gdje je to primjenjivo člana 91 ovog zakona.

(2) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti iz stava 1 ovog člana mogu se pregledati pojedinačno ili njihovi reprezentativni uzorci, uključujući i pregled njihovog materijala za pakovanje.

(3) Pregled iz stava 1 ovog člana vrši ovlašćeni profesionalni subjekt.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, Uprava vrši pregled u sljedećim slučajevima:

- 1) kada pregled uključuje uzorkovanje i testiranje u slučaju sumnje na prisustvo: karantinski štetnog organizma, štetnog organizma za kojeg su propisane posebne mjere, karantinski štetnog organizama za zaštićenu zonu, regulisanog nekarantinskog štetnog organizma, gdje je to primjenjivo iznad odgovarajućih pragova;
- 2) kada Uprava izdaje biljni pasoš za profesionalnog subjekta, za pojedine biljne vrste; ili
- 3) kada se pregled vrši u prostorima i neposrednoj okolini iz stava 5 tačka b ovog člana, gdje ovlašćeni subjekt nema pristup.

(5) Pregled iz stava 1 ovog člana obavlja se:

- 1) u odgovarajuće vrijeme, uzimajući u obzir rizik od štetnih organizama;
- 2) u prostorima i proizvodnim parcelama iz člana 49 stav 1 tačka 4 ovog zakona, koje su prijavili profesionalni subjekti i ako je to propisano i u neposrednoj okolini mjesta proizvodnje za karantinski štetne organizme, kao i za štetne organizme za koje su propisane posebne mjere ili regulisane nekarantinske štetne organizme;
- 3) najmanje vizuelnim pregledom, a u slučaju sumnje na prisustvo:

- karantinski štetnih organizama, štetnih organizama za koje su propisane posebne mjere ili karantinski štetnih organizama zaštićene zone u odgovarajućoj zaštićenoj zoni, vrše se i inspekcijski pregledi, uzorkovanje i testiranje od strane fitosanitarnog inspektora; ili
  - regulisanih nekarantinski štetnih organizama iznad propisanih pragova, vrši se uzorkovanje i testiranje;
- 4) uz vođenje evidencije o rezultatima pregleda koja se čuva najmanje tri godine;
  - 5) pregled se obavlja, pri čemu se ne utiče na bilo koji drugi pregled ili mjeru iz čl. 19 i 23 ovog zakona.

(6) Zahtjevi u vezi sa pregledima prisustva karantinskih štetnih organizama, štetnih organizama za koje su propisane mjere u skladu sa članom 23 ovog zakona, regulisanih nekarantinskih štetnih organizama, kao i pregledima drugih karakteristika biljaka za sadnju u okviru jedinstvenog sistema sertifikacije za sljedeće kategorije: predosnovni, osnovni ili sertifikovani materijal, sjeme ili sjemenski krompir ili standardni ili CAC materijal ili sjeme, obavljaju se u skladu sa propisima kojima se uređuje sjemenski i sadni materijal.

(7) Način vizuelnih pregleda, uzorkovanje i testiranje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, kao i učestalost i vrijeme pregleda određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u skladu sa rizikom, iz ovog člana, uzimajući u obzir naučna i tehnička saznanja i međunarodne standarde, propisuje Ministarstvo.

Pričvrščivanje biljnog pasoša

Član 93

(1) Profesionalni subjekti pričvrščuju biljni pasoš na trgovinsku jedinicu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata prije njihovog premještanja iz člana 84 ovog zakona ili prije unošenja u zaštićenu zonu ili premještanja unutar njega iz člana 85 ovog zakona.

(2) Ako se bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti premještau u paketu, svežnju ili kontejneru, biljni pasoš se pričvrščuje za taj paket, svežanj ili kontejner.

(3) Pravila kojima se određuje bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se, izuzetno od stava 1 ovog člana, mogu premještau sa biljnim pasošem koji je povezan s njima na način drugačiji od fizičkog pričvrščivanja, zbog njihove veličine, oblika ili načina pakovanja koji čine takvo pričvrščivanje nemogućim ili veoma otežanim, a uz obezbjeđivanje da biljni pasoš i dalje upućuje na njih, propisuje Ministarstvo.

Ovlašćenje profesionalnih subjekata za izdavanje biljnog pasoša

Član 94

(1) Uprava ovlašćuje profesionalnog subjekta za izdavanje biljnih pasoša za određene familije, rodove ili vrste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, kao i za određene vrste robe ako taj subjekt ispunjava sljedeće uslove:

1) ima potrebno znanje za obavljanje pregleda iz člana 92 ovog zakona;

2) imaju uspostavljene sisteme sljedivosti u skladu sa člana 52 ovog zakona.

(2) Kriterijume koje profesionalni subjekti treba da ispune i postupke za uspostavljanje sistema sljedljivosti iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obaveze ovlašćenih subjekata

Član 95

(1) Kada ovlašćeni subjekt namjerava da izda biljni pasoš, identifikuje i prati kritične tačke u procesu proizvodnje i premještanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u pogledu: prisustva regulisanih nekarantinski štetnih organizama, ispunjenosti posebnih zahtjeva za premještanje, ispunjenosti uslova i vršenja pregleda, kao i sprovođenje propisanih mjera za karantinske i druge štetne organizme.

(2) Ovlašćeni subjekt o identifikaciji i kritičnim tačkama iz stava 1 vodi evidenciju, kao i evidenciju o biljnim pasošima, koju čuva najmanje tri godine.

(3) Ovlašćeni subjekt iz stava 1 ovog člana prema potrebi, vrši edukaciju svih lica koji su uključeni u preglede iz člana 92 ovog zakona radi sticanja potrebnog znanja za obavljanje tih pregleda.

Planovi upravljanja rizikom od štetnih organizama

Član 96

(1) Ovlašćeni subjekti mogu imati planove upravljanja rizikom od štetnih organizama, koje odobrava Uprava, ako ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) sadrže odgovarajuće mjere radi ispunjavanja obaveze iz člana 95 stav 1 ovog zakona;
- 2) ispunjavaju zahtjeve iz stava 2 ovog člana.

(2) Službene kontrole kod ovlašćenih subjekata koji sprovode odobreni plan iz stava 1 ovog člana, mogu se vršiti sa smanjenom učestalošću.

(3) Planovi iz stava 1 ovog člana, koji su, kada je to odgovarajuće, u obliku priručnika sa standardnim operativnim procedurama, obuhvataju najmanje:

- 1) informacije o registraciji ovlašćenog subjekta iz člana 49 stav 2 ovog zakona;
- 2) informacije o sljedivosti bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u skladu sa članom 52 ovog zakona;
- 3) opis procesa proizvodnje i aktivnosti tokom premještanja i prodaje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;
- 4) analizu kritičnih tačaka iz člana 95 stav 1 ovog zakona i mjere koje je ovlašćeni subjekat preduzeo radi smanjenja rizika od štetnih organizama, povezane sa kritičnim tačkama;
- 5) postupke i aktivnosti predviđene u slučaju sumnje ili utvrđenog prisustva karantinski štetnih organizama, evidenciju o sumnji ili utvrđenom prisustvu karantinski štetnih organizama i preduzetim aktivnostima;
- 6) uloge i odgovornosti lica uključenih u obavještanje, izdavanja i pričvršćivanja biljnih pasoša;
- 7) edukaciju lica iz tačke 6 ovog stava.

(4) Ako Uprava ustanovi da profesionalni subjekt ne primjenjuje mjere iz stava 1 tačka 1 ovog člana ili da plan upravljanja rizikom od štetnih organizama nije ažuriran sa bilo kojim od zahtjeva iz stava 1 tačka 2 ovog člana, bez odlaganja preduzima potrebne mjere radi otklanjanja neusklađenosti koje mogu uključivati ukidanje odobrenja plana.

Inspekcije i ukidanje ovlašćenja

Član 97

(1) Uprava obavlja inspekcije najmanje jednom godišnje, a po potrebi i uzorkovanje i testiranje radi provjere ispunjenosti propisanih zahtjeva ovim zakonom.

(2) Ako Uprava ustanovi da ovlašćeni subjekt ne ispunjava propisane zahtjeve iz stava 1 ovog člana, bez odlaganja preduzima odgovarajuće mjere radi otklanjanja neusklađenosti, koje mogu uključivati ukidanje ovlašćenja.

Zamjena biljnog pasoša

Član 98

(1) Ovlašćeni subjekt koji je primio trgovinsku jedinicu bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje je izdat biljni pasoš, ili Uprava na zahtjev profesionalnog subjekta, može izdati novi biljni pasoš za tu trgovinsku jedinicu, zamjenjujući izdati biljni pasoš, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana.

(2) Ako je trgovinska jedinica bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje je izdat biljni pasoš podijeljena na dvije ili više novih trgovinskih jedinica, ovlašćeni subjekt koji je odgovoran za nove trgovinske jedinice, ili Uprava na zahtjev profesionalnog subjekta, izdaje biljni pasoš za svaku novu trgovinsku jedinicu nastalu podjelom, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana.

(3) Biljni pasoš iz st. 1 i 2 ovog člana može se izdati samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) zahtjevi u pogledu sljedivosti iz člana 52 stav 3 ovog zakona koji se odnose na bilje, biljne proizvode ili druge objekte;
- 2) ako je primjenjivo, bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti su usklađeni sa zahtjevima iz čl. 90 i 91 ovog zakona; i
- 3) karakteristike bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata nijesu promijenjene.

(4) Ako se biljni pasoš izdaje na osnovu st. 1 i 2 ovog člana, ne zahtijeva se pregled iz člana 92 stav 1 ovog zakona.

(5) Nakon zamjene biljnog pasoša iz st. 1 i 2 ovog člana ovlašćeni subjekt čuva zamijenjeni biljni pasoš ili njegov sadržaj najmanje tri godine.

(6) Ako Uprava zamijeni biljni pasoš iz st. 1 i 2 ovog člana, profesionalni subjekt na čiji je zahtjev izdat čuva zamijenjeni biljni pasoš ili njegov sadržaj najmanje tri godine.

(7) Čuvanje podataka iz st. 5 i 6 ovog člana može biti u obliku informacija sadržanih u biljnom pasošu u elektronskoj bazi podataka, pod uslovom da to uključuje informacije sadržane u kodu sljedivosti, hologramu, čipu ili drugom nosaču podataka, koji mogu dopunjavati kod sljedivosti.

Biljni pasoši koji zamjenjuju fitosanitarne sertifikate

Član 99

(1) Izuzetno od člana 92 ovog zakona, u slučaju bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta unesenih iz druge države na teritoriju Crne Gore, a za čije je premještanje potreban biljni pasoš, pasoš se izdaje ako su na zadovoljavajući način izvršeni pregledi odnosno službene kontrole koje obuhvataju provjere dokumentacije, identiteta i fizičke provjere iz člana 150 ovog zakona koji se odnose na njihovo unošenje i ako se njima utvrdi ispunjenost uslova iz čl. 90 i 91 ovog zakona.

(2) Zamjena fitosanitarnog sertifikata biljnim pasošem može se obaviti na mjestu odredišta bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta umjesto na mjestu unošenja, kada je provjera na mjestu odredišta dozvoljena.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, zamjena fitosanitarnog sertifikata na mjestu unošenja može se izvršiti kada:

1) Uprava ovjeri kopiju originalnog fitosanitarnog sertifikata na mjestu unošenja bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta koja prati premještanje bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta do mjesta na kojem se izdaje biljni pasoš; ili

2) podatke iz elektronskog sistema obavještanja, pod uslovom da je elektronski fitosanitarni sertifikat ili njegova digitalna kopija dostupna u sistemu i da se, na zahtjev Uprave, može staviti na uvid tokom premještanja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata do mjesta izdavanja biljnog pasoša i ovi podaci prate premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, samo do mjesta izdavanja biljnog pasoša, gdje se zatim izdaje biljni pasoš umjesto fitosanitarnog sertifikata, ako je provjera na odredištu dozvoljena.

(4) Fitosanitarni sertifikat se čuva najmanje tri godine, a može se čuvati i u obliku informacije sadržane u elektronskoj bazi podataka.

(5) U slučaju reeksporta umjesto originalnog fitosanitarnog sertifikata čuva se njegova ovjerena kopija.

Poništenje i uklanjanje biljnog pasoša

Član 100

(1) Profesionalni subjekt pod čijom je kontrolom trgovinska jedinica bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata poništava biljni pasoš i, kada je to moguće, uklanja ga sa trgovinske jedinice ako ustanovi da bilo koji od zahtjeva iz čl. 88 do 92 i čl. 94, 95, 98 ili 99 ovog zakona nije ispunjen.

(2) Profesionalni subjekt obavještava upravu ili ovlašćenog subjekta koji je izdao poništeni biljni pasoš o njegovom poništavanju i uklanjanju.

(3) Ako profesionalni subjekt ne postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana Uprava poništava biljni pasoš i, kada je to moguće, naređuje njegovo uklanjanje sa trgovinske jedinice.

(4) U slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana profesionalni subjekt čuva poništeni biljni pasoš ili njegov sadržaj, kao i izjavu koja se odnosi na to poništenje, najmanje tri godine.

(5) Čuvanje podataka iz stava 4 ovog člana može biti i u obliku informacija sadržanih u elektronskoj bazi podataka pod uslovom da to uključuje informacije sadržane u kodu sljedivosti, hologramu, čipu ili drugom nosaču podataka, koji mogu dopunjavati kod sljedivosti.

(6) Crna Gora obaviještava Evropsku komisiju i države članice o svim slučajevima u kojima je biljni pasoš uklonjen i poništen u skladu sa stavom 2 ovog člana, nakon dana pristupanja.

Označavanje drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata

Član 101

(1) Drveni materijal za pakovanje, drvo i drugi objekti moraju biti označeni u skladu sa Međunarodnim standardom ISPM 15 u slučajevima kada se:

- 1) drveni materijal za pakovanje unese na teritoriju Crne Gore iz druge države, u skladu sa članom 56 ovog zakona;
- 2) drveni materijal za pakovanje označava na teritoriji Crne Gore i koji se premješta izvan njene teritorije;
- 3) drveni materijal za pakovanje, drvo i drugi objekti premještaju na teritoriji Crne Gore;
- 4) bilo koji drugi drveni materijal za pakovanje, drvo ili drugi objekat označen na teritoriji Crne Gore.

(2) Drveni materijal za pakovanje, drvo i drugi objekti iz stava 1 ovog člana označavaju se samo ako su podvrgnuti jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja Međunarodnog standarda ISPM 15.

(3) Označavanje drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata iz stava 1 ovog člana vrši samo registrovani subjekt u skladu sa članom 103 ovog zakona.

(4) Drveni materijal za pakovanje iz stava 1 tač. a i b ovog člana ne označava se u slučaju izuzetaka propisanih Međunarodnim standardom ISPM 15.

(5) Postupke tretiranja i označavanja iz st. 1 i 2 ovog člana, izuzetke iz stava 4 ovog člana, postupak registracije subjekta iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Popravka drvenog materijala za pakovanje na teritoriji Crne Gore

Član 102

(1) Drveni materijal za pakovanje koji je označen oznakom iz člana 101 ovog zakona popravlja se samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) postupak obavlja subjekt koji je registrovan u skladu sa članom 103 ovog zakona;
- 2) postupak tretiranja i materijal koji se upotrebljava su odgovarajući;
- 3) prema potrebi, oznaka se ponovo postavlja.

(2) Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se u slučaju da profesionalni subjekt ukloni sve oznake sa drvenog materijala za pakovanje.

(3) Postupak tretiranja i označavanja, kao i materijal iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir Međunarodni standard ISPM 15, propisuje Ministarstvo.

Upis u Fito registar i nadzor subjekta koji označava drveni materijal za pakovanje

Član 103

(1) Uprava na zahtjev subjekta za označavanje iz člana 101 ovog zakona i za popravku drvenog materijala za pakovanje iz člana 102 ovog zakona, upisuje ga u Fito registar ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) ima potrebno znanje za postupak tretiranja drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata u skladu sa čl. 101 i 102 ovog zakona;
- 2) posjeduje odgovarajuće objekte i opremu za vršenje postupka tretiranja koji su odobreni od strane ovlašćenog lica.

(2) Uprava upisuje u Fito registar profesionalnog subjekta na zahtjev, za označavanje iz člana 101 ovog zakona i za popravku drvenog materijala za pakovanje iz člana 102 ovog zakona, koji koristi drvo tretirano u objektu drugog registrovanog subjekta, ako ispunjava sljedeće uslove:

1) koristi isključivo drvo:

- koje je bilo podvrgnuto jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja iz Priloga 1 Međunarodnog standarda ISPM 15 u odobrenom objektu registrovanog subjekta na teritoriji Crne Gore u skladu sa stavom 1 ovog člana; ili
- koje je bilo podvrgnuto jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja iz Priloga 1 Međunarodnog standarda ISPM 15, u objektu za tretiranje u drugoj državi odobrenom od strane njene nacionalne službe za zaštitu bilja;

2) osigurava sljedljivost drveta do objekata za tretiranje na području Crne Gore ili do objekata za tretiranje druge države;

3) koristi isključivo drvo iz tačke 1 ovog stava koje prati biljni pasoš ili drugi dokument kojima se potvrđuje da su ispunjeni zahtjevi za tretiranje iz Priloga 1 Međunarodnog standarda ISPM 15, i ako su ispunjeni propisani uslovi.

(3) Uprava najmanje jednom godišnje vrši nadzor registrovanog subjekta u cilju kontrole ispunjenosti uslova iz st. 1 i 2 ovog člana.

(4) Kada Uprava ustanovi da profesionalni subjekt ne ispunjava uslove iz st. 1 i 2 ovog člana, bez odlaganja nalaže odgovarajuće mjere, kako bi se osigurala ispunjenost uslova.

(5) Kada profesionalni subjekt ne sprovede naložene mjere iz stava 4 ovog člana, briše se iz Fito registra.

(6) Zahtjev i uslove, način odobravanja objekta iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir naučna i tehnička saznanja i međunarodne standarde, propisuje Ministarstvo.

Potvrde

Član 104

(1) Potvrde za određeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte, osim za drveni materijal za pakovanje, koje se zahtjevaju u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima predstavljaju dokaz o sprovođenju propisanih mjera.

(2) Sadržaj i format potvrde iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

(3) Zahtjeve za ovlašćenje profesionalnog subjekta za izdavanje potvrde, način vršenja nadzora nad profesionalnim subjektom i način ukidanja ovlašćenja propisuje Ministarstvo.

Obavještanje

Član 105

(1) Uprava će bez odlaganja obavijestiti Evropsku komisiju i druge države o neposrednoj opasnosti, potvrdi prisustva štetnih organizama, njihovom suzbijanju, određivanju područja, nalazima u sigurnosnim zonama i ukidanju određenih područja, slučajevima neusaglašenosti propisanih fitosanitarnih mjera za karantinske štetne organizme, prisustvu, mjerama i nepoštovanju u vezi sa štetnim organizmima koji nijesu navedeni, informacijama o štetnim organizmima i mjerama u vezi sa zaštićenim zonama, slučajevima neusaglašenosti zabrana unošenja štetnih organizama putem sadnog materijala, kao i zabrana i posebnih zahtjeva, nepoštovanju u vezi sa unošenjem bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, unošenjem u pogranična područja, privremenim mjerama zbog rizika od štetnih organizama, karantinskim stanicama i izolovanim objektima, te poništenju fitosanitarnih sertifikata i biljnih pasoša.

(2) Obavještenja iz stava 1 ovog člana mogu sadržati jedan ili više sljedećih elemenata:

- 1) informativne napomene;
- 2) format i uputstva za njegovo ispunjavanje;
- 3) rokove za podnošenje informativnih napomena iz tačke 1 ovog stava;

- 4) informacije o sumnji na prisustvo štetnog organizma radi brzog djelovanja s obzirom na njegovu biologiju i mogućnost brzog i dalekog širenja;
  - 5) informacije o neusklađenosti koja predstavlja rizik od širenja karantinski štetnog organizma ili štetnog organizma koji privremeno ispunjava uslove za uvrštavanje u karantinski štetne organizme.
- (3) Posebna pravila u vezi sa obavještanjem iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

VI. MJERE BIOLOŠKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE BILJA

Biološka zaštita bilja

Član 106

(1) Biološka zaštita bilja je suzbijanje štetnih organizama u poljoprivredi, šumarstvu i životnoj sredini primjenom živih organizama, prirodnih neprijatelja, antagonista ili konkurenata, njihovih produkata, kao i drugih organizama koji se mogu sami umnožavati.

(2) Uvođenje, uzgoj ili upotreba biološke zaštite bilja dozvoljava se na osnovu programa kojim se definišu metode i način biološke zaštite zdravlja bilja, kao i nosioci programa, na osnovu zahtjeva koji podnose naučnoistraživačke institucije u svrhu ispitivanja, istraživanja ili razvoja.

Program i registar biološke zaštite bilja

Član 107

(1) Program iz člana 106 stav 2 ovog zakona sprovodi se uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za zaštitu životne sredine.

(2) Nosioci programa iz stava 1 ovog člana mogu biti naučnoistraživačke institucije, u svrhu ispitivanja, istraživanja ili razvoja, podnošenjem zahtjeva Upravi.

(3) Registar programa biološke zaštite bilja iz stava 2 ovog člana vodi Uprava.

(4) Sadržaj zahtjeva iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

VII. OBEZBJEĐIVANJE VRŠENJA POSLOVA OD JAVNOG INTERESA

Javni poslovi u zdravstvenoj zaštiti bilja

Član 108

Poslovi od javnog interesa u zdravstvenoj zaštiti bilja (u daljem tekstu: javni poslovi) su:

1) praćenje zdravstvenog stanja bilja, uključujući i samoniklo bilje radi prikupljanja podataka o pojavi, intenzitetu napada, dinamici populacije i širenju štetnih organizama za bilje, biljne proizvode i vođenje evidencije;

2) prikupljanje bioloških, meteoroloških i drugih podataka za prognoziranje pojave štetnih organizama;

3) prognoziranje pojave štetnih organizama, njihovog razvoja i kretanja populacije i određivanje optimalnih rokova za njihovo suzbijanje;

4) otkrivanje štetnih organizama;

5) laboratorijska ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata zbog dijagnostikovanja štetnih organizama sa liste štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno liste karantinski štetnih organizama i liste karantinski štetnih organizama za određene zaštićene zone;

6) izrada osnova sa kadrovskim i materijalnim preduslovima radi određivanja granica zaštićenih zona i područja pod nadzorom;

7) izvještanje o pojavi, prisustvu i širenju štetnih organizama;

8) procjena rizika od štetnih organizama;

9) procjenu potrebe sprovođenja preventivnih mjera i mjera suzbijanja štetnih organizama;

10) sprovođenje istraživanja u oblasti zdravstvene zaštite bilja;

11) davanje stručnih uputstava profesionalnim subjektima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;

12) obučavanje profesionalnih subjekata, pružaoca usluga i drugih subjekata o štetnim organizmima, fitosanitarnim mjerama i načinu obavljanja poslova iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;

13) priprema, organizovanje i sprovođenje programa stručnog usavršavanja lica u oblasti zdravstvene zaštite bilja;

14) učestvovanje u pripremi i sprovođenju programa iz člana 7 stav 1 i člana 30 stav 2 ovog zakona;

15) dostavljanje podataka za informacioni sistem;

16) poslovi suzbijanja štetnih organizama ili uništavanja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje su naređene mjere uništavanja;

17) poslovi dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije za potrebe zdravstvene zaštite bilja u skladu sa zakonom kojim su uređena sredstva za zaštitu bilja;

18) drugi stručni i tehnički poslovi u sprovođenju fitosanitarnih mjera propisanih ovim zakonom.

Vršioci javnih poslova i ovlašćenja

Član 109

(1) Javne poslove iz člana 108 tač. 1 do 4 i tač. 6 do 15 ovog zakona vrše ovlašćene ustanove.

(2) Javne poslove iz člana 108 tač. 16, 17 i 18 ovog zakona vrše pružaoci usluga.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana javne poslove iz člana 108 tačka 16 ovog zakona, u slučaju naređenih mjera mogu nad sopstvenim biljem pod nadzorom fitosanitarnog inspektora da vrše:

- lica upisana u Registar;

- javne komunalne službe registrovane u skladu sa zakonom kojim su uređena sredstva za zaštitu bilja i

- fizička lica.

(4) Laboratorijska ispitivanja iz člana 108 tačka 5 ovog zakona mogu vršiti ovlašćene laboratorije, odnosno ovlašćene ustanove koje imaju odgovarajuću laboratoriju.

(5) Ovlašćenje za vršenje javnih poslova ovlašćenim ustanovama i pružaocima usluga daje se neposredno, rješenjem Uprave.

(6) Međusobna prava i obaveze iz stava 5 ovog člana uređuju se ugovorom.

(7) Javni poslovi iz st. 1 i 2 ovog člana, koji se odnose na zaštitu bilja u šumarstvu, ustupaju se na vršenje ovlašćenim ustanovama, pravnim i fizičkim licima iz oblasti šumarstva, u skladu sa ovim zakonom.

(8) Ovlašćene ustanove i pružaoci usluga prilikom utvrđivanja rezultata laboratorijskih analiza moraju osigurati nepristrasnost, kvalitet i povjerljivost informacija i ne smiju imati konflikt interesa.

(9) Uprava za potvrdu rezultata laboratorijskih analiza (superanaliza) može ovlastiti laboratoriju ili ustanovu iz druge države, pod uslovom da je ovlašćena od strane nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja te države.

Oduzimanje ovlašćenja i nadzor nad vršenjem javnih poslova

Član 110

(1) Ovlašćenje iz člana 109 st. 4 i 5 ovog zakona oduzeće se, ako ovlašćene ustanove i vršioci usluga prestanu da ispunjavaju propisane uslove za vršenje javnih poslova ili ako Uprava utvrdi da vrše poslove, odnosno usluge suprotno propisima.

(2) Nadzor nad vršenjem javnih poslova obavlja Uprava.

VIII. FINANSIRANJE, NAKNADE I NAKNADE ŠTETE

Sredstva za obavljanje javnih poslova

Član 111

Sredstva za obavljanje javnih poslova iz člana 108 ovog zakona obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore.

Naknade za fitosanitarne preglede, analize i druge usluge

Član 112

(1) Pravna i fizička lica plaćaju naknadu za:

1) laboratorijsku analizu i testiranje službenih uzoraka bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koji su obavljani na zahtjev fitosanitarnog inspektora, radi utvrđivanja zdravstvenog stanja bilja, u slučaju kada je rezultat analize ili testiranja za to pravno ili fizičko lice nepovoljan, ukoliko zakonom nije drukčije utvrđeno;

2) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u vezi premještanja unutar Crne Gore;

3) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se uvoze;

4) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se izvoze;

5) karantinski nadzor;

6) za stručno osposobljavanje iz člana 108 stav 1 tačka 12 ovog zakona.

(2) Naknade iz stava 1 ovog člana prihod su Budžeta Crne Gore kada navedene sprovodi Uprava.

(3) Visinu naknade iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, vodeći računa da ne premašuje stvarne troškove pruženih usluga.

(4) Izuzetno od stava 2 ovog člana naknade iz stava 1 ovog člana prihod su ovlašćenih ustanova, odnosno akreditovanih laboratorija kada sprovode navedene aktivnosti.

(5) Troškovi sprovođenja fitosanitarnih mjera kod subjekta padaju na teret subjekata.

Naknada štete i postupak utvrđivanja

Član 113

(1) Profesionalni subjekt ima pravo na naknadu štete, ako je:

1) odmah obavijestio o pojavi ili sumnji na pojavu štetnog organizma sa lista štetnih organizama čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama ili za zaštićenu zonu sa lista karantinski štetnih organizama za određene zaštićene zone ili organizama koji nije naveden u tim listama, ali predstavlja rizik za bilje za teritoriju Crne Gore i za koje je Ministarstvo naredilo sprovođenje mjera iskorjenjivanja ili sprečavanja njegovog širenja;

2) sproveo sve mjere zdravstvene zaštite bilja koje je naredio fitosanitarni inspektor.

(2) Naknada štete isplaćuje se iz Budžeta Crne Gore.

(3) Naknada štete iz stava 1 ovog člana ne isplaćuje se ako je štetni organizam pronađen pri fitosanitarnom pregledu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koji se uvoze u Crnu Goru.

(4) Postupak za isplatu naknade štete pokreće zahtjevom subjekt čije su bilje, biljni proizvodi i drugi objekti uništeni ili na drugi način uklonjeni.

(5) Uz zahtjev za naknadu štete koji se podnosi Upravi subjekt mora priložiti rješenje kojim su naređene mjere koje su prouzrokovale štetu.

(6) Visinu naknade štete utvrđuje komisija koju formira Uprava.

(7) Uprava donosi rješenje o osnovanosti zahtjeva i iznosu naknade štete.

(8) Bliže kriterijume za utvrđivanje visine naknade štete propisuje Ministarstvo.

IX. PRIKUPLJANJE, UPOTREBA I RAZMJENA PODATAKA I INFORMACIJA

Prikupljanje i korišćenje podataka i informacija

Član 114

(1) Radi analiziranja i praćenja mjera zdravstvene zaštite bilja, vođenja i održavanja baze podataka, Uprava prikuplja podatke i informacije iz baza podataka koje vode državni organi, organi lokalne uprave i druga lica, a naročito podatke i informacije iz:

- 1) registra poljoprivrednih proizvođača i prerađivača;
- 2) evidencije proizvođača i prerađivača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda;
- 3) registra privrednih subjekata;
- 4) registra poreskih obveznika (poreski broj);
- 5) centralnog registra stanovništva (ime i prezime, JMBG, mjesto i adresa stanovanja);
- 6) katastra zemljišta (broj, granica i površina parcele, vlasnik, korisnik);
- 7) baze statističkih podataka za poljoprivredna, šumska zemljišta i šume (podaci o zemljištima koja su u vlasništvu Crne Gore i osnov njihovog korišćenja);
- 8) baze carinskih podataka o uvozu i izvozu pošiljke bilja;
- 9) baze podataka Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore.

(2) Uprava može da koristi i topografske-katastarske planove, mape, anketne mape i digitalne ortofotografske karte i planove.

Međunarodna razmjena podataka i informacija

Član 115

(1) Na međunarodnom nivou Uprava razmjenjuje podatke i informacije, naročito o:

- 1) nadležnostima i organizaciji državnih organa u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 2) graničnim prelazima, odnosno mjestima unošenja na kojima je dozvoljeno uvoziti pošiljke bilja u Crnu Goru;
- 3) listama štetnih organizama;
- 4) prisustvu i pojavi štetnih organizama sa lista propisanih na osnovu ovog zakona na teritoriji Crne Gore, gdje njihovo prisustvo prije nije bilo poznato i o sprovedenim mjerama za sprečavanje širenja ili mjerama iskorjenjivanja;
- 5) pojavi, prenamnožavanju ili širenju štetnih organizama, koji predstavljaju potencijalni rizik;
- 6) pojavi štetnog organizma u zaštićenoj zoni, zbog kojeg je zona proglašena kao zaštićena zona;
- 7) rezultatima nadzora u zaštićenoj zoni;
- 8) propisima koji su donijeti na osnovu ovog zakona;
- 9) slučajevima zabrane uvoza zbog neispunjavanja fitosanitarnih zahtjeva;
- 10) drugim podacima i informacijama u skladu sa ovim zakonom, na zahtjev međunarodnih organa i organizacija.

(2) Podaci i informacije iz stava 1 ovog člana prosljeđuju se u skladu sa međunarodnim konvencijama i međunarodnim ugovorima.

X. SLUŽBENE KONTROLE I INSPEKCIJSKI NADZOR

Sprovođenje i planiranje službenih kontrola

Član 116

(1) Službene kontrole vrše se: pregledom, monitoringom, provjerom, revizijom i uzorkovanjem radi laboratorijskih ispitivanja i inspekcijским nadzorom.

(2) Službene kontrole i druge aktivnosti nad sprovođenjem ovog zakona koje se odnose na monitoring, provjeru ispunjavanja uslova propisanih ovim zakonom, reviziju i po potrebi uzorkovanje radi laboratorijskog ispitivanja vrši Uprava.

(3) Službene kontrole iz st. 1 i 2 ovog člana u skladu sa ovim zakonom vrše se na osnovu višegodišnjih i godišnjih planova kontrole.

(4) Višegodišnji plan iz stava 3 ovog člana donosi Ministarstvo.

(5) Godišnje planove službenih kontrola donosi Uprava.

Inspekcijski nadzor i profesionalno usavršavanje

Član 117

(1) Službene kontrole i inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Uprava preko fitosanitarnog inspektora, u skladu sa zakonom.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, inspekcijski nadzor koji se odnosi na šumsko bilje, šumske rasadnike i reprodukcioni materijal, osim šumskog bilja i šumskog reprodukcionog materijala koji se uvozi, izvozi ili je u tranzitu, vrši Uprava preko šumarskih inspektora u skladu sa zakonom.

(3) Fitosanitarni inspektor je lice koje ima sedmi nivo nacionalnog okvira kvalifikacija, podnivo 1 (240 kredita CSPK-a) iz oblasti poljoprivrede, usmjerenja: zaštite bilja, ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje i koji pored opštih i posebnih uslova propisanih zakonom o državnim službenicima i namještenicima, ima pravo i obavezu stručnog usavršavanja u cilju otkrivanja i prepoznavanja štetnih organizama, preduzimanja fitosanitarnih mjera i druge poslove u skladu sa ovim i drugim zakonom.

(4) Stručno usavršavanje iz stava 3 ovog člana podrazumijeva učešće na kursovima, seminarima, simpozijumima, kao i obavezu kontinuiranog usvajanja savremenih znanja.

(5) Radi obavljanja poslova službenih kontrola formiraju se područne jedinice fitosanitarne inspekcije i granična fitosanitarna inspekcija.

Nadležnost Uprave i sistem službenih kontrola

Član 118

(1) Uprava je nadležni organ (*competent authority*) odnosno centralni organ odgovoran za organizaciju službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti zdravstvene zaštite bilja u skladu sa ovim zakonom.

(2) Uprava uspostavlja sistem kontrole (*control system*) koji uključuje po potrebi i druge nadležne organe, njihove resurse, strukture i procedure za vršenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom.

(3) Uprava usvaja plan službenih kontrola (*control plan*) koji sadrži informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola, njihovom funkcionisanju i detaljnim planom sprovođenja tokom određenog vremenskog perioda.

(4) U smislu sprovođenja službenih kontrola roba (*goods*) je svo bilje, biljni proizvodi i drugi objekti u oblasti zdravstvene zaštite bilja.

Obaveze u sprovođenju službenih kontrola

Član 119

(1) Uprava, za sprovođenje službenih kontrola u oblasti iz člana 118 ovog zakona, dužna je da:

- 1) donosi i uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja efikasnosti i djelotvornosti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
- 2) uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja nepristrasnosti, kvaliteta i dosljednosti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti na svim nivoima;
- 3) uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja da lica koje sprovode službene kontrole i druge službene aktivnosti nijesu u sukobu interesa;

- 4) obezbijedi adekvatne laboratorijske kapacitete za analize, testiranje i dijagnostiku ili imaju pristup takvim kapacitetima;
  - 5) obezbijedi dovoljan broj zaposlenih lica sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom, radi efikasnog i djelotvornog vršenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti ili imaju pristup dovoljnom broju takvih lica;
  - 6) održava objekte i opremu radi obezbjeđivanja efikasnog i djelotvornog vršenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti zaposlenih lica;
  - 7) ima jasna zakonska ovlašćenja za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, kao i zakonska ovlašćenja za preduzimanje aktivnosti propisanih ovim zakonom;
  - 8) uspostavi procedure radi obezbjeđivanja zaposlenim licima pristupa prostorijama i dokumentaciji subjekata radi pravilnog obavljanja dužnosti; i
  - 9) ima planove za vanredne situacije i da su spremni za sprovođenje istih.
- (2) Lica koja vrše službene kontrole u oblasti iz člana 118 ovog zakona Uprava ovlašćuju u pisanoj formi sa navedenim službenim aktivnostima i zadacima za koje je imenovanje izvršeno, uz uslov da lica nijesu u sukobu interesa.
- (3) Lica koja vrše službene kontrole i druge službene aktivnosti u oblasti iz člana 118 ovog zakona u skladu sa ovim zakonom moraju da:
- 1) imaju odgovarajuću obuku radi kompetentnog obavljanja dužnosti i dosljednog sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
  - 2) prate novosti i prema potrebi se redovno usavršavaju; i
  - 3) prema potrebi obučavaju se za:
    - različite metode i tehnike kontrola, kao što su inspekcija, verifikacija, skrining, ciljani skrining, uzorkovanje i laboratorijske analize, ispitivanje i dijagnostika;
    - procedure kontrola;
    - procjene neusaglašenosti sa pravilima;
    - opasnosti ili kritične tačke;
    - su upoznata sa različitim fazama prometa, skladištenja, distribucije i upotrebe robe, kao i mogućim rizicima za zdravlje bilja, kao i za životnu sredinu;
    - ocijene primjenu procedura, integralne zaštite bilja i dobre poljoprivredne prakse;
    - su upoznata sa sistemima upravljanja koje koriste subjekti i njihovu procjenu ukoliko su relevantni za zahtjeve utvrđene ovim zakonom;
    - su upoznata sa sistemom registracija;
    - su obučena za postupanje u vanrednim situacijama;
    - su upoznata sa sudskim postupcima i posljedicama službenih kontrola;
    - su obučena za provjeru pisanog, dokumentarnog materijala i drugih zapisa, uključujući i one koji se odnose na međulaboratorijska uporedna ispitivanja, akreditaciju, analizu i upravljanje rizikom, a što je od važnosti u procjeni usklađenosti;
    - kontrolne postupke i zahtjeve za uvoz u Crnu Goru; i
    - drugih oblasti koje su neophodne radi obezbjeđivanja da se službene kontrole vrše u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Uprava donosi i sprovodi godišnje programe obuka koji je sastavni dio Programa fitosanitarnih mjera iz člana 7 stav 1 ovog zakona, radi obezbjeđivanja da zaposlena lica koja sprovode službene kontrole i druge službene aktivnosti imaju odgovarajuću obuku iz stava 3 ovog člana.
- (5) Uprava obezbjeđuje efikasnu kordinaciju i saradnju kada službene kontrole i druge službene aktivnosti vrši više nadležnih organa i drugih učesnika u oblasti iz člana 118 ovog zakona.
- (6) Godišnje programe obuka, bliža pravila i uslove o koordinaciji i saradnji iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Revizija (audit)

Član 120

(1) Uprava sprovodi reviziju (*audit*) u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona koja predstavlja sistemsko i nezavisno provjeravanje postupanja kojim se utvrđuje da li su postupanja i rezultati tog postupanja u skladu sa planiranim mjerama i da li se mjere sprovode efikasno i da li su odgovarajuće za postizanje ciljeva, radi obezbjeđivanja efikasne i efektivne koordinacije i saradnje prilikom sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.

(2) Efikasnost službenih kontrola u oblasti iz člana člana 118 stav 1 ovog zakona potvrđuje revizijom Uprava, radi preduzimanja korektivnih mjera prema potrebi i ažuriranja procedura i vodiča.

(3) Radi kontrole sprovođenja plana službenih kontrola u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona, planiranih mjera i provjere efikasnosti i adekvatnosti preduzetih mjera Uprava uspostavlja samostalnu organizacionu jedinicu za nezavisno sprovođenje revizije.

(4) Jedinica iz stava 3 ovog člana utvrđuje stanje, sačinjava izvještaj i predlaže preduzimanje mjera u skladu sa rezultatima revizije kako bi se obezbijedilo ispunjavanje zahtjeva ovog zakona.

(5) Revizija u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona se vrši na osnovu godišnjeg plana za vršenje unutrašnje revizije jedinice iz stava 3 ovog člana.

(6) Reviziju iz stava 1 ovog člana Uprava sprovodi samostalno ili nalaže reviziju i predviđa mjere u skladu sa rezultatima revizije.

(7) Revizija iz stava 1 ovog člana podliježe nezavisnoj ocjeni i sprovodi se na transparentan način.

(8) Bliži način vršenja revizije iz stava 1 ovog člana za sprovođenje revizije utvrđuje se propisom Ministarstva.

Pravo na žalbu

Član 121

(1) Protiv rješenja Uprave može se izjaviti žalba, u roku propisanom u skladu sa zakonom koji uređuje upravni postupak.

(2) Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostave pisanog rješenja.

(3) O žalbi iz stava 1 ovog člana odlučuje Ministarstvo.

(4) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja i ne utiče na obavezu preduzimanja hitnih mjera za uklanjanje ili ograničavanje rizika po zdravlje bilja u skladu sa ovim zakonom.

Obaveza povjerljivosti

Član 122

(1) Uprava kao i službene laboratorije u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona dužne su da obezbijede da informacije i saznanja dobijena vršenjem službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti ne otkrivaju trećim licima, ako su takvi podaci zaštićeni u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima koji uređuje tajne podatke i zaštitu podataka ličnosti, ovo se naročito odnosi na informacije koje po svojoj prirodi predstavljaju poslovnu tajnu i podliježu obavezi čuvanja poslovne tajne.

(2) Lica zaposlena u Upravi, kao i lica koja su uključena tokom vršenja službenih kontrola i službenih aktivnosti dužna su da poštuju obavezu tajnosti u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje rad državnih službenika i namještenika i da potpišu izjavu o zaštiti ličnih podataka i čuvanju poslovne tajne.

(3) Osim u slučaju da postoji preovlađujući javni interes za otkrivanje informacija obuhvaćenih obavezom čuvanja poslovne tajne iz stava 1 ovog člana, i ne dovodeći u pitanje situacije u kojima se otkrivanje zahtjeva po zakonu, takve informacije uključuju informacije čije bi objavljivanje ugrozilo:

1) svrhu inspekcija, provjera ili revizija;

2) zaštitu komercijalnih interesa subjekata ili bilo kog drugog pravnog ili fizičkog lica; ili

3) zaštitu sudskih postupaka i pravnih savjeta.

(4) Prilikom utvrđivanja da li postoji preovlađujući javni interes iz stava 3 ovog člana za objavljivanje informacija obuhvaćenih poslovnom tajnom iz stava 1 ovog člana Uprava uzima u obzir između ostalog i moguće rizike po zdravlje ljudi, životinja ili bilja ili ozbiljnost i obim takvih rizika po životnu sredinu i prirodu.

(5) Obaveze povjerljivosti ne sprečavaju Upravu da objavi ili na drugi način učini dostupnim javnosti informacije o ishodu službenih kontrola u vezi sa pojedinačnim subjektima pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) da je subjektu pružena mogućnost izjašnjenja na informacije i/ili podatke koje se namjeravaju objaviti ili na drugi način staviti na uvid javnosti, prije njihovog objavljivanja ili stavljanja na uvid javnosti, uzimajući u obzir hitnost situacije; i
- 2) da informacije i/ili podaci koji se objavljuju ili na drugi način stavljaju na uvid javnosti uzimaju u obzir izjašnjenje subjekata ili se objavljuju ili stavljaju na uvid javnosti zajedno sa izjašnjenjem.

(6) Obrazac izjave o zaštiti ličnih podataka i čuvanju poslovne tajne iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Opšta pravila o službenim kontrolama

Član 123

(1) Nad profesionalnim subjektima, a po potrebi drugih subjekata, u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona vrše se redovne službene kontrole na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, uzimajući u obzir:

1) utvrđene rizike povezane sa:

- a) aktivnostima pod kontrolom subjekta;
- b) mjestom obavljanja djelatnosti i aktivnosti; i
- c) upotrebom proizvoda, procesa, materijala ili supstanci koje mogu negativno da utiču.

2) informacije koje ukazuju na vjerovatnoću dovođenja potrošača u zabludu, naročito u pogledu prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, roka trajanja, države porijekla ili mjesta porijekla, kao i načina proizvodnje;

3) prethodne evidencije u pogledu rezultatata prethodnih službenih kontrola i njihovu usaglašenost u skladu sa ovim zakonom;

4) pouzdanost i rezultate kontrola koje sprovede profesionalni subjekti ili treća strana radi provjere usaglašenosti u skladu sa ovim zakonom; i

5) informacije koje mogu ukazivati na neusaglašenost u skladu sa ovim zakonom.

(2) Službene kontrole se vrše:

- sa odgovarajućom učestalošću utvrđenom na osnovu rizika, radi identifikacije mogućeg namjernog kršenja ovog zakona, učinjenog kroz prevare ili obmane, dodatno uzimajući u obzir i povezane informacije koje se razmjenjuju na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i druge informacije koje ukazuju na mogućnost takvih kršenja;

- prije stavljanja u promet ili premještanja robe u svrhu izdavanja službenih sertifikata ili službenih potvrda;

- bez prethodne najave, osim u slučajevima gdje je najava neophodna i opravdana za potrebe sprovođenja službene kontrole, a u slučaju službenih kontrola na zahtjev profesionalnog subjekta Uprava odlučuje da li će službene kontrole biti sprovedene sa prethodnom najavom ili bez nje, pri čemu službene kontrole uz prethodnu najavu ne isključuju službene kontrole bez prethodne najave;

- na način koji će obezbijediti da se administrativno opterećenje i ometanje poslovanja profesionalnog subjekta svede na najmanju moguću mjeru, ali da to ne utiče negativno na efikasnost tih kontrola;

- na isti način da se kontrole prilagođavaju specifičnim situacijama, bez obzira da li je roba dostupna na tržištu Crne Gore ili je namijenjena izvozu iz Crne Gore ili uvozu u Crnu Goru.

(3) Način vršenja, rok i obrazac prijave iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Profesionalni subjekti, procesi i aktivnosti koje podliježu službenim kontrolama

Član 124

(1) U mjeri u kojoj je to neophodno za utvrđivanje usaglašenosti sa pravilima ovog zakona službene kontrole se vrše nad:

- 1) biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima u fazama distribucije i upotrebe;
- 2) supstancama, materijalima ili drugim objektima koji mogu uticati na svojstva bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i njihovu usaglašenost sa zahtjevima u fazama distribucije i upotrebe;
- 3) profesionalnim subjektima u pogledu njihovih aktivnosti, uključujući opremu, prevozna sredstava, prostorije i druga mjesta pod njihovom kontrolom, njihovog okruženja, kao i odgovarajućom dokumentacijom.

(2) Za potrebe vršenja službenih kontrola Uprava je dužna da uspostavi i redovno ažurira registar u skladu sa ovim zakonom, a ukoliko takvi registri ili liste već postoje za druge potrebe mogu se koristiti i za potrebe ovog zakona.

(3) Lica upisana u registar iz stava 2 ovog člana dužni su da Upravi dostavljaju ažurirane podatke o nazivu i pravnom statusu i aktivnostima koje sprovode, uključujući aktivnosti preduzete komunikacijom na daljinu, kao i mjesta koja su pod njihovim nadzorom.

Transparentnost službenih kontrola

Član 125

(1) Službene kontrole u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona se vrše uz visok nivo transparentnosti, a relevantne informacije u vezi sa organizovanjem i sprovođenjem službenih kontrola stavljaju se javnosti na raspolaganje najmanje jednom godišnje, a koje se odnose na:

- 1) vrstu, broj i rezultate službenih kontrola;
- 2) vrstu i broj utvrđenih slučajeva neusaglašenosti;
- 3) vrstu i broj slučajeva u kojima su preduzete mjere; i
- 4) vrstu i broj slučajeva u kojima su izrečene kazne.

(2) Informacije iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana prema potrebi mogu se staviti na raspolaganje objavom godišnjeg izvještaja.

(3) U slučaju objave netačnih informacija Uprava je dužna da te netačne informacije ispravi.

(4) Uprava može objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim javnosti informacije o rangiranju pojedinačnih profesionalnih subjekata na osnovu rezultata jedne ili većeg broja službenih kontrola, ako:

- 1) su kriterijumi rangiranja objektivni, transparentni i javno dostupni; i
- 2) je uspostavljen sistem kojim se obezbjeđuje pošten, dosljedan i transparentan proces rangiranja.

(5) Bliža pravila i procedure kojima se obezbjeđuje ispravka netačnih informacija iz stava 3 ovog člana, kao i kriterijume i sisteme rangiranja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dokumentovane procedure kontrole

Član 126

(1) Službene kontrole u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona se vrše u skladu sa dokumentovanim procedurama.

(2) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se verifikuju u skladu sa uspostavljenim procedurama.

(3) Kada se postupkom verifikacije iz stava 2 ovog člana identifikuju nedostaci preduzimaju se korektivne mjere i prema potrebi ažuriraju dokumentovane procedure predviđene stavom 1 ovog člana.

(4) Bliža pravila i uslove kojim se regulišu procedure za vršenje i verifikaciju službenih kontrola propisuje Ministarstvo.

Zapisnici o službenim kontrolama

Član 127

(1) O svakoj izvršenoj službenoj kontroli u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona sastavlja se zapisnik koji može biti u pisanom ili elektronskom obliku i koji mora da sadrži:

- 1) opis svrhe službene kontrole;
- 2) primijenjene metode;
- 3) rezultat službene kontrole; i
- 4) prema potrebi i mjere koje subjekat mora preduzeti, a koje su rezultat službene kontrole.

(2) Subjekt koji podliježe službenoj kontroli se na njegov zahtjev obezbjeđuje kopija zapisnika iz stava 1 ovog člana, osim u slučaju izdavanja službenog sertifikata ili službene potvrde, ili ako se za potrebe sudskih postupaka ne zahtijeva drugačije.

(3) Ako se službenom kontrolom utvrdi bilo kakav oblik neusaglašenosti o tome se u pisanoj formi profesionalni subjekt obavještava bez odlaganja.

(4) U slučaju kada vršenje službene kontrole zahtjeva stalno ili redovno prisustvo zaposlenih lica ili predstavnika Uprave u objektima profesionalnog subjekta, zapisnik iz stava 1 ovog člana sačinjava se sa učestalošću kojim se Upravi i profesionalnom subjektu omogućava:

- 1) redovna informisanost o stepenu usaglašenosti; i
- 2) informisanost o bilo kakvom slučaju neusaglašenosti utvrđenom tokom službene kontrole.

Metode i tehnike službenih kontrola

Član 128

Metode i tehnike službenih kontrola u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona uključuju sljedeće:

- 1) ispitivanje kontrola koje su uspostavili profesionalni subjekti, kao i dobijenih rezultata;
- 2) pregled:
  - a) opreme, prevoznih sredstava, objekata i drugih mjesta pod nadzorom profesionalnog subjekta i njihovog okruženja;
  - b) bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, uključujući provjeru ambalaže i pakovanje;
  - c) bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, uključujući provjeru uslova skladištenja;
  - d) sljedljivosti, označavanja, reklamiranja;
- 3) kontrolu uslova u objektima profesionalnog subjekta;
- 4) postupanje sa ambalažom;
- 5) procjenu postupaka dobre proizvođačke prakse, dobre poljoprivredne prakse, dobre eksperimentalne prakse, integralne zaštite bilja;
- 6) pregled dokumentacije, evidencije o sljedljivosti i drugih evidencija koje mogu biti relevantne za ocjenu usaglašenosti sa ovim zakonom, uključujući prema potrebi dokumenta koja prate robu koja ulazi u objekat ili izlazi iz njega;
- 7) razgovore sa profesionalnim subjektima i njihovim zaposlenim;
- 8) verifikaciju sprovedenih mjerenja i drugih rezultata ispitivanja preduzetih od strane operatera;
- 9) uzorkovnje, analizu i ispitivanje;
- 10) reviziju profesionalnog subjekta; i

11) druge aktivnosti za utvrđivanje neusaglašenosti.

Obaveze profesionalnog subjekta

Član 129

(1) Radi sprovođenja službene kontrole ili drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona, profesionalni subjekt, a po potrebi i drugi subjekti, na zahtjev lica koja sprovodi službenu kontrolu, dužan je da omogući pristup:

- 1) opremi, prevoznom sredstvu, objektu i drugim mjestima pod kontrolom subjekta i njihovog okruženja;
- 2) računarskom sistemu za upravljanje informacijama;
- 3) robi koja je pod njegovom kontrolom;
- 4) dokumentima i drugim relevantnim informacijama.

(2) U toku službene kontrole i drugih službenih aktivnosti, subjekt je dužan da saraduje sa licem koje sprovodi službenu kontrolu.

(3) Pored obaveza iz st. 1 i 2 ovog člana, subjekt odgovoran za pošiljku koja se uvozi ili je u nekom drugom carinskom postupku stavlja bez odlaganja na raspolaganje, u papirnom ili elektronskom obliku, sve potrebne informacije.

(4) Subjekt je dužan da obezbijedi sljedeće ažurirane informacije, a naročito:

- 1) naziv, poslovno ime i pravni organizacioni oblik;
- 2) specifične aktivnosti koje sprovode, uključujući aktivnosti koje se sprovode pomoću komunikacije na daljinu, kao i mjesta koja su pod njegovom kontrolom.

Delegiranje određenih zadataka

Član 130

(1) Ovlašćenje za određene zadatke službenih kontrola od strane nadležnog organa u oblasti iz člana 118 ovog zakona.

(2) Uprava može za određene zadatke službenih kontrola ovlastiti jedno ili više pravnih ili fizičkih lica u skladu sa uslovima iz čl. 150 i 151 ovog zakona.

(3) Uprava osigurava da ovlašćena lica iz stava 1 ovog člana imaju ovlašćenja potrebna za efikasno obavljanje službenih kontrola.

(4) Kada Uprava odluči o ovlašćenju za određene zadatke službenih kontrola, svakom delegiranom tijelu dodjeljuje brojčanu oznaku i određuje relevantna tijela odgovorna za odobravanje delegiranih tijela i nadzor nad njima.

Uslovi za ovlašćenje određenih zadataka službenih kontrola

Član 131

Uprava za određene zadatke službenih kontrola izdaje ovlašćenje u pisanom obliku i ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) ovlašćenje sadrži precizan opis zadataka službenih kontrola koje ovlašćeno lice može obavljati i uslova pod kojima može obavljati te zadatke;
- 2) ovlašćeno lice:
  - posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje onih zadataka službenih kontrola za koje je ovlašćeno;
  - raspolaze dovoljnim brojem zaposlenih sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom;
  - nepristrasno je i nije u konfliktu interesa i naročito nije u situaciji koja bi mogla direktno ili indirektno uticati na nepristrasno obavljanje profesionalnih dužnosti u odnosu na obavljanje onih zadataka službenih kontrola koje su mu delegirane;

- djeluje i akreditovano je u skladu sa standardima relevantnim za ovlašćene zadatke, uključujući standard EN ISO/IEC 17020 „Zahtjevi za rad različitih vrsta tijela koja sprovode inspekciju”;
- ima dovoljno potencijala za obavljanje zadataka službenih kontrola za koje je ovlašćeno; i

3) uspostavljeni su sistemi kojima se osigurava efikasna koordinacija između Uprave i ovlašćenog lica.

Uslovi za ovlašćenje fizičkih lica za određene zadatke službenih kontrola

Član 132

(1) Uprava može ovlastiti za određene zadatke službenih kontrola jedno ili više fizičkih lica ako to dopuštaju pravila iz čl. 139 do 148 ovog zakona.

(2) Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana je u pisanom obliku i ispunjava sljedeće uslove:

- 1) ovlašćenje sadrži precizan opis zadataka službenih kontrola koje ovlašćeno lice može obavljati i uslova pod kojima može obavljati te zadatke;
- 2) fizička lica:
  - posjeduju stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje onih zadataka službenih kontrola za koja su ovlašćena;
  - raspolaze dovoljnim brojem zaposlenih sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom;
  - nepristrasno je i nije u konfliktu interesa u odnosu na obavljanje onih zadataka službenih kontrola za koja su ovlašćena; i

3) uspostavljeni su sistemi kojima se osigurava efikasna koordinacija između Uprave i ovlašćenog fizičkog lica.

Uslovi za ovlašćenje za druge službene aktivnosti

Član 133

(1) Uprava može ovlastiti jedno ili više pravnih lica za određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) takvo ovlašćenje nije zabranjeno pravilima; i
- 2) ispunjeni su uslovi iz člana 150 ovog zakona.

(2) Uprava može ovlastiti jedno ili više fizičkih lica za određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) ovlašćenje je u skladu sa članom 132 stav 2 ovog zakona; i
- 2) ispunjeni su uslovi iz člana 151 ovog zakona.

(3) Uprava ne ovlašćuje pravno ili fizičko lice za sljedeće zadatke:

- za sprovođenje odgovarajućih mjera kojima se osigurava da će subjekat ispraviti neusklađenost i spriječiti dalje pojavljivanje neusklađenosti za aktivnosti iz člana 162 st. 1, 4 i 5 ovog zakona;
- nalaganje tretiranja robe, promjene etiketa ili pružanja korektivnih informacija potrošačima;
- ograničavanje ili zabranu stavljanja na tržište, premještanja, unošenja ili izvoza robe i zabranu povratka robe na teritoriju Crne Gore ili nalaganje vraćanja robe u Crnu Goru;
- nalaganje subjektu da poveća učestalost sopstvenih kontrola;
- nalaganje da se određene aktivnosti dotičnog subjekta podvrgnu povećanim ili sistemskim službenim kontrolama;
- nalaganje vraćanja, povlačenja, uklanjanja i uništavanja robe, odobravajući, prema potrebi, upotrebu robe u druge svrhe od one kojoj je prvobitno bila namijenjena;
- nalaganje izolacije ili zatvaranja, tokom odgovarajućeg perioda, ukupnog ili djelimičnog poslovanja subjekta ili njegovih objekata, poljoprivrednih gazdinstava ili drugih prostora;
- nalaganje prestanka, tokom odgovarajućeg perioda, svih ili dijela aktivnosti subjekta i, prema potrebi, internet stranica kojima upravlja ili kojima se služi;

- nalaganje suspenzije ili povlačenje registracije za objekat, poljoprivredno gazdinstvo ili prevozna sredstva.

(4) Subjektu ili njegovom predstavniku se dostavljaju:

- 1) pisano obavještenje o odluci u pogledu radnje ili mjere koje treba preduzeti u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana i razloge za tu odluku; i
- 2) informacije o pravu na žalbu protiv takvih odluka i o primjenjivom postupku i rokovima u vezi sa takvim pravom na žalbu.

Obaveze ovlašćenih pravnih i fizičkih lica

Član 134

Pravna i fizička lica koja su ovlašćena za određene zadatke službenih kontrola u skladu sa članom 149 stav 1 ovog zakona ili određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima:

- 1) obavještavaju upravu, redovno i na zahtjev, o rezultatima službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje su sproveli;
- 2) odmah obavještavaju upravu kada rezultat službenih kontrola upućuje na neusklađenost ili ukazuje na moguće postojanje neusklađenosti, osim ako je posebnim sistemima uspostavljenim između Uprave i ovlašćenog lica predviđeno drugačije;
- 3) Upravi osiguravaju pristup svojim prostorima i objektima, saraduju i pružaju pomoć.

Obaveze Uprave u vezi sa ovlašćenjem

Član 135

Uprava vrši kontrolu ovlašćenja za određene zadatke službenih kontrola ili određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima na način da:

- 1) organizuje revizije ili inspekcijske preglede ovlašćenih lica, prema potrebi i izbjegavajući udvostručavanje, uzimajući u obzir akreditaciju iz člana 131 stav 1 tačka 2 alineja 4 ovog zakona;
- 2) u potpunosti ili dijelom i bez odlaganja ukida ovlašćenje kada:
  - postoje dokazi da ovlašćeno pravno ili fizičko lice ne obavlja pravilno zadatke za koje su ovlašćena;
  - ovlašćeno pravno ili fizičko lice ne preduzme odgovarajuću i pravovremenu aktivnost kako bi se otklonili utvrđeni nedostaci; ili
  - se pokazalo da je nezavisnost ili nepristrasnost ovlašćenog pravnog ili fizičkog lica dovedena u pitanje.
  - drugi razlozi u skladu sa zakonom.

Metode uzorkovanja, analize i ispitivanja

Član 136

- (1) Metode za uzorkovanje, laboratorijske analize i ispitivanje za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti iz člana 118 stav 1 ovog zakona moraju biti u skladu sa posebnim propisima.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako ne postoje posebni propisi, službene laboratorije mogu koristiti jednu od sljedećih metoda:
  - 1) dostupne metode u skladu sa relevantnim međunarodno priznatim pravilima ili protokolima, uključujući i one koje je prihvatio Evropski komitet za standardizaciju (CEN); ili relevantne metode koje su razvile ili preporučile referentne laboratorije Evropske unije i koje su potvrđene u skladu sa međunarodno priznatim naučnim protokolima; i
  - 2) ako odgovarajuća pravila ili protokoli iz stava 2 tačka 1 ovog člana ne postoje, tada će službene laboratorije koristiti metode koje su u skladu sa:

- relevantnim pravilima utvrđenim na nacionalnom nivou ili ako takva pravila ne postoje, relevantne metode koje su razvile ili preporučile nacionalne referentne laboratorije i koje su potvrđene međunarodno priznatim naučnim protokolima; i
  - relevantne metode razvijene i potvrđene međulaboratorijskim ili unutarlaboratorijskim studijama za potvrdu metodologije, a u skladu sa sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima.
- (3) Kada su laboratorijske analize i ispitivanja hitno potrebne, a ne postoji nijedna od metoda iz st. 1 i 2 ovog člana, relevantna nacionalna referentna laboratorija, ili ako takva nacionalna referentna laboratorija ne postoji, bilo koja druga laboratorija koja je određena u skladu sa ovim zakonom, može koristiti druge metode, osim onih iz st. 1 i 2 ovog člana do potvrđivanja odgovarajuće metode u skladu sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima.
- (4) Metode koje se koriste za laboratorijske analize moraju biti u skladu sa sljedećim kriterijumima:
- tačnost (istinitost i preciznost);
  - primjenjivost (matriks i obim koncentracija);
  - granice detekcije;
  - granice kvantifikacije;
  - preciznost;
  - ponovljivost;
  - reproduktivnost;
  - iskorišćenost;
  - selektivnost;
  - senzitivnost;
  - linearnost;
  - mjerna nesigurnost; i
  - drugi kriterijumi koji se mogu odabrati prema potrebi kao što su: kriterijumi učinka, parametri analize, ispitivanja ili dijagnoze, mjernu nesigurnost i procedure za validaciju tih metoda, kao i tumačenje analitičkih, testnih i dijagnostičkih rezultata.
- (5) Uzimanje i označavanje uzoraka, kao i rukovanje njima obavlja se na način da se obezbijedi njihova pravna, naučna i tehnička validnost.
- (6) Bliža pravila i uslove za metode uzorkovanja, laboratorijske analize i ispitivanje; kriterijume prihvatljivosti, parametre analize, mjernu nesigurnost i procedure za validaciju tih metoda i tumačenje analitičkih i laboratorijskih rezultata propisuje Ministarstvo.

Drugo stručno mišljenje

Član 137

- (1) Uprava je dužna da subjektima u okviru uzorkovanja, analiza i ispitivanja obezbijedi pravo na drugo stručno mišljenje o njihovom trošku, gdje je to primjenjivo, a podrazumijeva pravo subjekta da zatraži pregled dokumentacije o uzorkovanju, analizi i ispitivanju od strane drugog priznatog stručnjaka koji ima odgovarajući nivo kvalifikacije.
- (2) Kada postoji spor između Uprave i subjekta koji se zasniva na drugom stručnom mišljenju iz stava 1 ovog člana subjekt može zahtijevati da o svom trošku pregleda dokumentaciju prvobitne analize i ispitivanja i prema potrebi i drugu analizu i ispitivanje kod druge službene laboratorije.
- (3) Zahtjev subjekta za drugo stručno mišljenje u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana ne utiče na obavezu Uprave da brzo preduzme hitne mjere za otklanjanje ili ograničavanje rizika.

Uzorkovanje robe koja se prodaje putem sredstava za komunikaciju na daljinu

Član 138

- (1) Ako se prodaja robe obavlja putem sredstava za komunikaciju na daljinu, Uprava može za potrebe službenih kontrola koristiti uzorke koje su bez otkrivanja svog identiteta naručili od subjekta.
- (2) Nakon što Uprava dobije uzorke, preuzima korake da bi obezbijedila da subjekti od kojih su uzorci naručeni, u skladu sa stavom 1 ovog člana:
  - 1) budu obavješteni da su takvi uzorci uzeti u okviru službene kontrole, i prema potrebi analizirani ili ispitani; i
  - 2) budu obavješteni da mogu da, nakon analize i ispitivanja tih uzoraka, ostvare svoje pravo na drugo stručno mišljenje iz člana 118 stav 1 ovog zakona.

Ovlašćivanje službenih laboratorija

Član 139

- (1) Uprava će ovlastiti službene laboratorije za obavljanje laboratorijskih analiza i ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.
- (2) Uprava može kao službenu laboratoriju odrediti laboratoriju koja se nalazi u drugoj državi ako su uspunjeni sljedeći uslovi:
  - 1) postoje odgovarajući sistemi na osnovu kojih je Upravi omogućeno da vrši revizije i kontrole sprovedene u skladu sa ovim zakonom ili da sprovođenje takvih revizija i kontrola delegira organu državne uprave druge države u kojoj se laboratorija nalazi; i
  - 2) da ja ta laboratorija već određena kao službena laboratorija od strane nadležnih organa države na čijoj teritoriji se nalazi.
- (3) Ovlašćivanje službene laboratorije obavlja se u pisanoj formi rješenjem koje sadrži detaljan opis:
  - 1) poslova koje laboratorija obavlja kao službena laboratorija;
  - 2) sistema pod kojima sprovodi poslove navedene u tački 1 ovog stava; i
  - 3) sistema neophodnih za obezbjeđivanje efikasne i djelotvorne koordinacije i saradnje između laboratorije i Uprave.
- (4) Uprava kao službenu laboratoriju može odrediti laboratoriju koja:
  - 1) posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje analiza, ispitivanja ili dijagnostiku uzoraka;
  - 2) raspolaže dovoljnim brojem odgovarajućeg kvalifikovanog, obučenog i iskusnog osoblja;
  - 3) obezbjeđuje da se poslovi dodijeljeni u skladu sa stavom 1 ovog člana obavljaju nepristrasno i bez sukoba interesa;
  - 4) može blagovremeno dostaviti rezultate analiza i ispitivanja obavljene na uzorcima uzetim tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti; i
  - 5) posluje u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 i akreditovana je od strane nacionalnog akreditacionog tijela koje posluje u skladu sa Zakonom o akreditaciji.
- (5) Obim akreditacije službene laboratorije iz stava 4 tačka 5 ovog člana:
  - 1) obuhvata one metode laboratorijske analize i ispitivanja koje laboratorija mora da koristi za analize, ispitivanje ili dijagnostiku kada postupa kao službena laboratorija;
  - 2) može da sadrži jednu ili više metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja ili grupe metoda; i
  - 3) može se definisati na fleksibilan način kako bi se omogućilo da obim akreditacije uključuje modifikovane verzije metoda koje je službena laboratorija koristila u trenutku dodjele akreditacije, ili pored tih metoda i nove metode razvijene na osnovu sopstvene validacije laboratorije i bez posebnog ocjenjivanja od strane nacionalnog akreditacionog tijela prije upotrebe tih modifikovanih ili novih metoda.

- (6) Kada nijedna službena laboratorija u Crnoj Gori ili drugoj državi ne posjeduje stručnost, opremu, infrastrukturu i osoblje neophodno za obavljanje novih ili posebno rijetkih laboratorijskih analiza i ispitivanja, tada će Uprava od laboratorija koje ne ispunjavaju jedan ili više zahtjeva iz st. 3 i 4 ovog člana zahtijevati izvršenje tih analiza i ispitivanja.

Obaveze službenih laboratorija

Član 140

- (1) Kada rezultati analize ili ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola ili drugih službenih aktivnosti upućuju na rizik ili ukazuju na vjerojatnoću neusaglašenosti, službena laboratorija odmah obavještava Upravu, a po potrebi i druge državne organe, a posebnim ugovorom može se odrediti da se takve informacije ne moraju odmah dostaviti.
- (2) Na zahtjev referentne laboratorije Evropske unije ili druge države ili nacionalne referentne laboratorije, službene laboratorije učestvuju u međulaboratorijskim uporednim ispitivanjima ili ispitivanjima stručnosti koja se organizuju za analize i ispitivanja koju obavljaju u svojstvu službenih laboratorija.
- (3) Na zahtjev Uprave, službene laboratorije stavljaju na uvid javnosti nazive metoda korišćenih za analize, ispitivanja ili dijagnostiku za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.
- (4) Na zahtjev Uprave, službene laboratorije, zajedno sa rezultatima navode metodu koja je korišćena za svaku analizu i ispitivanje.

Revizije službenih laboratorija

Član 141

- (1) Uprava je dužna da vrši redovne revizije službenih laboratorija koje je ovlastila, ali i uvijek kada smatraju da je revizija neophodna, osim ako su takve revizije suvišne u odnosu na akreditaciju.
- (2) Uprava će u potpunosti ili za određene zadatke odmah povući određivanje službene laboratorije ako ista ne preduzme odgovarajuće i blagovremene korektivne mjere nakon što rezultati revizije iz stava 1 ovog člana otkriju da:
  - 1) službena laboratorija više ne ispunjava propisane uslove predviđene članom 139 st. 4 i 5 ovog zakona;
  - 2) službena laboratorija ne ispunjava uslove predviđene članom 140 ovog zakona; i
  - 3) službena laboratorija nije dovoljno uspješna u međulaboratorijskim uporednim ispitivanjima iz člana 140 stav 2 ovog zakona.

Odstupanja od uslova obavezne akreditacije određenih službenih laboratorija

Član 142

- (1) Izuzetno od člana 139 stav 4 tačka 5 ovog zakona Uprava može odrediti kao službene laboratorije i laboratorije koje ne ispunjavaju predviđene uslove, pod uslovom da:
  - 1) koriste samo metode laboratorijskih analiza i ispitivanja iz člana 139 stav 1 i stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakona;
  - 2) sprovode analize i ispitivanja pod nadzorom Uprave ili nacionalnih referentnih laboratorija u vezi sa metodama koje koriste;
  - 3) redovno učestvuju i imaju zadovoljavajuće rezultate u međulaboratorijskim uporednim testovima ili testovima stručnosti koje organizuju nacionalne referentne laboratorije u odnosu na metode koje koriste; i
  - 4) imaju uspostavljen sistem osiguranja kvaliteta kako bi se osigurali tačni i pouzdani rezultati korišćenih metoda za laboratorijske analize i ispitivanja.

- (2) Kada metode koje koriste laboratorije iz stava 1 ovog člana zahtijevaju potvrdu rezultata laboratorijske analize i ispitivanja tada potvrdnu laboratorijsku analizu i ispitivanje vrši službena laboratorija iz člana 139 stav 4 tačka 5 ovog zakona.

Ovlašćenja za donošenje odstupanja od uslova za obaveznu akreditaciju svih metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja koje koriste službene laboratorije

Član 143

Ministarstvo propisuje bliža pravila i uslove pod kojima Uprava, u skladu sa članom 139 stav 1 ovog zakona, mogu kao službene laboratorije odrediti laboratorije koje ne ispunjavaju uslove iz člana 139 stav 4 tačka 5 ovog zakona u vezi sa svim metodama koje koriste za službene kontrole ili druge službene aktivnosti, pod uslovom da takve laboratorije ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) rade i akreditovane su u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 za upotrebu jedne ili više metoda koje su slične i reprezentativne za druge metode koje koriste; i
- 2) redovno koriste metode za koje su dobili akreditaciju iz tačke 1 ovog stava.

Privremena odstupanja od uslova obavezne akreditacije službenih laboratorija

Član 144

- (1) Izuzetno od člana 139 stav 5 tačka 1 ovog zakona, Uprava može privremeno ovlastiti postojeću službenu laboratoriju kao službenu laboratoriju u skladu sa članom 139 stav 1 ovog zakona za upotrebu određene metode laboratorijske analize, ispitivanja ili dijagnostike za koju ista nije dobila akreditaciju iz člana 139 stav 4 tačka 5 ovog zakona ako je:
  - 1) upotreba te metode ponovo potrebna;
  - 2) promjena metode koja je u upotrebi zahtjeva novu akreditaciju ili proširenje obima akreditacije koju je službena laboratorija već dobila; ili
  - 3) potreba za upotrebom metode proizilazi iz vanredne situacije ili novog rizika.
- (2) Privremeno ovlašćenje iz stava 1 ovog člana podliježe sljedećim uslovima:
  - 1) službena laboratorija je već akreditovana u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 za upotrebu metode koja je slična predmetnoj metodi koja nije obuhvaćena obimom njene akreditacije;
  - 2) da je u službenoj laboratoriji uspostavljen sistem obezbjeđenja kvaliteta koji osigurava dobijanje tačnih i pouzdanih rezultata upotrebom metode koja nije obuhvaćena obimom njene postojeće akreditacije; i
  - 3) da se analize, ispitivanja ili dijagnostika obavljaju pod nadzorom Uprave ili nacionalne referentne laboratorije za tu metodu.
- (3) Privremeno ovlašćenje iz stava 1 ovog člana ne može biti duže od jedne godine, a može se produžiti još jednom na dodatnih godinu dana ili na period od pet godina za uspostavljanje započetog sistema akreditacije.

Službene kontrole prilikom uvoza

Član 145

Službene kontrole prilikom uvoza roba u Crnu Goru sprovode se na osnovu rizika i u skladu sa ovim zakonom.

Službene kontrole osim onih koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 146

- (1) Da bi se utvrdila usaglašenost sa pravilima ovog zakona, Uprava, na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, redovno sprovodi službene kontrole prilikom uvoza bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u Crnu Goru.

- (2) Odgovarajuća učestalost službenih kontrola iz stava 1 ovog člana utvrđuje se uzimajući u obzir:
  - 1) rizike;
  - 2) informacije koje upućuju na vjerovatnoću dovođenja potrošača u zabludu;
  - 3) istorijat usaglašenosti sa zahtjevima utvrđenim u pravilima ovog zakona, a tiču se:
    - druge države i utvrđivanja porijekla ili mjesta proizvodnje, prema potrebi;
    - izvoznika; i
    - subjekta koji je odgovoran za pošiljku;
  - 4) prethodno izvršene kontrole;
  - 5) garancije nadležnih organa druge države.
- (3) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana sprovode se na odgovarajućem mjestu unutar carinskog područja Crne Gore, uključujući:
  - 1) mjesto ulaska u Crnu Goru;
  - 2) granično kontrolno mjesto;
  - 3) mjesto puštanja u slobodan promet u Crnu Goru;
  - 4) skladišta i objekte subjekta odgovornog za pošiljku;
  - 5) mjesto odredišta.
- (4) Izuzetno od st. 1 i 3 ovog člana Uprava na graničnim kontrolnim mjestima i drugim mjestima ulaska u Crnu Goru, kad god imaju razloga da vjeruju da njihov ulazak u Crnu Goru može predstavljati rizik, sprovoditi službene kontrole na sljedećim mjestima:
  - 1) prevoznim sredstvima, uključujući i prazna; i
  - 2) ambalaži.
- (5) Uprava vrši službene kontrole u sklopu carinskih postupaka u skladu sa posebnim propisima:
  - 1) puštanje u slobodan promet;
  - 2) posebni postupci;
  - 3) izvoz; i
  - 4) privremeno skladištenje.

Vrste službenih kontrola, osim onih koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 147

- (1) Službene kontrole koje se vrše u skladu ovim zakonom uključuju:
  - 1) provjeru dokumentacije; i
  - 2) provjere identiteta i fizičke provjere u zavisnosti od rizika.
- (2) Uprava vrši fizičke provjere iz stava 1 tačka 2 ovog člana pod odgovarajućim uslovima koji omogućavaju pravilno sprovođenje provjere.
- (3) Kada provjere dokumentacije, provjere identiteta ili fizičke provjere iz stava 1 ovog člana pokažu neusaglašenost, primjenjuju se odredbe ovog zakona.
- (4) Bliža pravila i uslove za provjere iz stava 1 ovog člana, kao i pravila, uslove, rokove i obrasce na osnovu kojih Uprava može da zatraži od subjekata informacije o dolasku određene robe u Crnu Goru propisuje Ministarstvo.

Uzorkovanje, osim onog za robe koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 148

- (1) Pored primjene pravila iz čl. 136 do 144 ovog zakona, prilikom uzimanja uzoraka Uprava će i:
  - 1) o uzimanju uzoraka obavijestiti subjekte i prema potrebi nadležne carinske organe;
  - 2) odlučiti da li pošiljku treba zadržati do dobijanja rezultata analiza, ispitivanja ili dijagnostike, ili je mogu pustiti pod uslovom da se obezbijedi sljedljivost.

- (2) Bliža pravila i uslove koja se odnose na uspostavljanje procedura potrebnih za obezbjeđenje sljedljivosti iz stava 1 tačka 2 ovog člana i identifikaciju dokumenata koji moraju pratiti pošiljku iz stava 1 ovog člana kada je Uprava uzela uzorke propisuje Ministarstvo.

Pošiljke koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 149

- (1) Da bi se utvrdila usklađenost sa pravilima iz člana 151 stav 2 ovog zakona, Uprava na graničnim kontrolnim mjestima sprovodi službene kontrole pošiljke koje ulaze u Crnu Goru.
- (2) Subjekti odgovorni za pošiljku iz stava 1 ovog člana dužni su da istu prijave radi službenih kontrola na graničnom kontrolnom mjestu.
- (3) Bliža pravila i uslove za uvoz pošiljki iz stava 1 ovog člana, o saradnji i razmjeni informacija između subjekata i Uprave u vezi sa dolaskom i istovarom pošiljki radi efikasnog sprovođenja službenih kontrola, kao i pravila, uslove, rokove i obrasce za prijavu iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Službene kontrole na graničnim kontrolnim tačkama

Član 150

- (1) Radi provjere usklađenosti sa primjenjivim zahtjevima utvrđenima ovim zakonom, sprovode se službene kontrole pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata. pri dolasku pošiljke na graničnu kontrolnu tačku.
- (2) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana obuhvataju provjeru dokumentacije, identiteta i fizičke provjere.
- (3) Fizičke provjere sprovode se kada se one odnose na bilje, biljne proizvode i druge objekte, od strane ovlašćenog fitosanitarnog inspektora.
- (4) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se sprovode na graničnim kontrolnim tačkama sistemski i samih prevoznih sredstava radi provjere usklađenosti sa propisanim zahtjevima.
- (5) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se sprovode na način i uz uspostavljanje mjera kojima se daje prednost službenim kontrolama bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i smanjuju kašnjenja u takvim kontrolama.
- (6) Način i mjere iz stava 5 ovog člana za prijavu pošiljki, prevoznih sredstava ili njihovih djelova koji mogu činiti pojedinačnu pošiljku, najveći broj prevoznih jedinica ili njihovih djelova u svakoj pošiljci, uzimajući u obzir potrebu za brzim i efikasnim rukovanjem pošiljkama i službenim kontrolama koje se obavljaju uz poštovanje, gdje je primjenjivo, međunarodnih standarda, kao i pravila kojima se utvrđuju posebni zahtjevi za osposobljavanje osoblja za provođenje fizičkih provjera na graničnim kontrolnim tačkama propisuje Ministarstvo.

Sertifikati i dokumentacija koji prati pošiljke i podijeljene pošiljke

Član 151

- (1) Originalne službene sertifikate ili dokumentaciju, ili njihove elektronske ekvivalente koji se zahtijevaju pravilima, a koji moraju pratiti pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata predaju se Upravi na graničnom kontrolnom mjestu, koji ih tu i čuvaju, osim ako je pravilima ovog zakona drugačije predviđeno.
- (2) Subjektu odgovornom za pošiljku Uprava na graničnom kontrolnom mjestu izdaje ovjeren papirni ili elektronski primjerak službenog sertifikata ili dokument iz stava 1 ovog člana, ili ukoliko je pošiljka podijeljena, pojedinačno ovjerenu papirnu ili elektronsku kopiju takvih sertifikata ili dokumenata.
- (3) Pošiljke se ne razdvajaju dok se ne sprovede službena kontrola i dok se Zajednički zdravstveni ulazni dokument (u daljem tekstu: CHED) ne završi.
- (4) Bliža pravila i uslove kojima se utvrđuju slučajevi i uslovi pod kojima CHED mora pratiti pošiljke do mjesta odredišta propisuje Ministarstvo.

Posebna pravila za službene kontrole na graničnim kontrolnim mjestima

Član 152

Ministarstvo donosi bliža pravila i uslove:

- 1) pod kojima Uprava na graničnim kontrolnim mjestima mogu odobriti dalji prevoz pošiljki do krajnjeg odredišta dok se ne dobiju rezultati fizičkih provjera, ako su takve provjere potrebne;
- 2) za vremenske rokove i procedure za obavljanje provjera dokumentacije i, gdje je to potrebno, provjeru identiteta i fizičkih provjera ulaze u Crnu Goru pomorskim ili vazdušnim putem iz drugih država, kada se te pošiljke premještaju sa brodova ili aviona i pod carinskim nadzorom prevoze do drugog broda ili aviona u istoj luci ili na istom aerodromu radi pripreme za dalje putovanje;
- 3) pod kojima se provjera identiteta i fizičke provjere pretovarenih pošiljki koje u Crnu Goru ulaze vazdušnim ili pomorskim putem i koje nastavljaju putovanje istim prevoznim sredstvom može obavljati na graničnom kontrolnom mjestu koje nije granično kontrolno mjesto prvog prispjeća u Crnu Goru;
- 4) pod kojima se može odobriti prevoz pošiljki do mjesta za skladištenje u posebno odobrenim carinskim skladištima ili u slobodnim zonama;
- 5) za odstupanja od pravila o provjeri identiteta i fizičkim provjerama u pogledu pretovarenih pošiljki i prevoza pošiljki.

Učestalost provjera dokumentacije, identiteta i fizičkih provjera

Član 153

- (1) Sve pošiljke podliježu provjeri dokumentacije.
- (2) Učestalost provjera identiteta i fizičkih provjera pošiljki zavisi od rizika.
- (3) Ministarstvo utvrđuje pravila za ujednačenu primjenu odgovarajuće stope učestalosti iz stava 2 ovog člana koja obezbjeđuju da učestalost bude veća od nulte, a koja utvrđuju:
  - 1) kriterijume i procedure za određivanje i modifikaciju stope učestalosti provjere identiteta i fizičke provjere pošiljki, uzimajući u obzir:
    - prikupljene informacije;
    - ishod ranijih kontrola;
    - prethodne rezultate u pogledu usaglašenosti sa pravilima;
    - podatke i informacije prikupljene putem sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole;
    - dostupne naučne procjene; i
    - bilo koje druge informacije u vezi sa rizikom;
  - 2) uslove pod kojima se može povećati stopa učestalosti provjere identiteta i fizičke provjere koje su utvrđene u skladu sa tačkom 1 ovog stava kako bi se u obzir uzeli lokalni faktori rizika;
  - 3) procedure koje će obezbijediti da se stope učestalosti provjere identiteta i fizičkih provjera utvrđene u skladu sa tačkom 1 ovog stava primjenjuju blagovremeno i ujednačeno;
  - 4) bliža pravila i uslove o učestalosti provjera identiteta i fizičkih provjera.

Odluke o pošiljkama

Član 154

- (1) Nakon sprovedenih službenih kontrola, uključujući provjere dokumentacije i prema potrebi, provjere identiteta i fizičke provjere, donose odluku u kojoj se navodi da li je pošiljka usklađena sa ovim zakonom i prema potrebi sa primjenjivim carinskim postupkom.
- (2) Odluke iz stava 1 ovog člana donose fitosanitarni inspektori.

Zajednički zdravstveni ulazni dokument (CHED)

Član 155

- (1) Za svaku pošiljku bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, subjekat odgovoran za pošiljku ispunjava odgovarajući dio CHED-a, navodeći informacije potrebne za trenutnu i potpunu identifikaciju pošiljke i njenog odredišta, pri čemu CHED uključuje i njegov elektronski ekvivalent.
- (2) CHED se koristi:
  - 1) od strane subjekata odgovornih za pošiljke iz stava 1 ovog člana, kako bi unaprijed obavijestili fitosanitarne inspektore na graničnoj kontrolnoj tački o dolasku tih pošiljki; i
  - 2) od strane graničnih fitosanitarnih inspektora, kako bi:
    - evidentirali ishod sprovedenih službenih kontrola i sve odluke donesene na osnovu njih, uključujući odluku o odbijanju pošiljke;
    - prenijeli informacije iz alineje 1 ove tačke putem elektronskog informacionog sistema (IMSOC-a).
- (3) Subjekti odgovorni za pošiljku dostavljaju unaprijed obavještenje iz stava 2 tačka 1 ovog člana, na način da popune i podnesu odgovarajući dio CHED-a u radi prenosa podataka graničnom fitosanitarnom inspektoru prije fizičkog dolaska pošiljke.
- (4) Granični fitosanitarni inspektor dovršava popunjavanje obrasca CHED kada:
  - 1) su sprovedene sve propisane službene kontrole;
  - 2) su dostupni rezultati fizičkih provjera, kada su takve provjere potrebne; i
  - 3) je donešena odluka o pošiljci i zabilježena u CHED-u.

Korištenje CHED-a od strane carinskih organa

Član 156

- (1) Stavljanje i rukovanje pošiljkama bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, u okviru carinskog postupka, uključujući unos ili rukovanje u carinskim skladištima ili slobodnim zonama, podliježe obavezi da subjekat odgovoran za pošiljku predoči završeni CHED carinskim organima.
- (2) Carinski organi:
  - 1) neće dozvoliti stavljanje pošiljke u carinski postupak drugačiji od onog koji su odredili granični fitosanitarni inspektori; i
  - 2) će dozvoliti puštanje pošiljke u slobodan promet samo uz dostavljanje propisno završenog CHED-a koji potvrđuje da je pošiljka u skladu sa primjenjivim propisima.
- (3) Kada se podnese carinska deklaracija za pošiljku bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata a CHED nije dostavljen, carinski organi će zadržati pošiljku i odmah obavijestiti graničnog fitosanitarnog inspektora koji preduzima potrebne mjere.

Format, vremenski zahtjevi i posebna pravila za korištenje CHED-a

Član 157

Format CHED-a i uputstva za njegovo dostavljanje i korištenje, uzimajući u obzir relevantne međunarodne standarde i minimalne vremenske zahtjeve za prethodnu najavu pošiljki od strane subjekata odgovornih za pošiljku, kako bi se graničnim fitosanitarnim inspektorima omogućilo pravovremeno i efikasno obavljanje službenih kontrola zapisuje Ministarstvo.

Lista graničnih kontrolnih mjesta

Član 158

- (1) Ministarstvo objavljuje ažurirane liste graničnih kontrolnih mjesta na cjelokupnom državnom području navodeći o svakom graničnom kontrolnom mjestu sljedeće informacije:
  - 1) podatke za kontakt;
  - 2) radno vrijeme;
  - 3) tačnu lokaciju, uz navođenje da li se radi o luci, aerodromu, željeznici ili drumskom mjestu; i
  - 4) o kategorijama robe za koje je to granično kontrolno mjesto određeno.

- (2) Bliža pravila i uslove o obrascu, kategorijama, skraćenicama za označavanja i drugim informacijama koje će se koristiti na listama graničnih kontrolnih mjesta propisuje Ministarstvo.

Uklanjanje sa liste graničnih kontrolnih mjesta

Član 159

- (1) Kada granična kontrolna mjesta prestanu da ispunjavaju uslove iz člana 160 ovog zakona Ministarstvo uklanja ta granična kontrolna mjesta sa liste.
- (2) Ministarstvo će obavjestiti druge države o povlačenju imenovanja graničnih kontrolnih mjesta iz stava 1 ovog člana, kao i o razlozima za povlačenja.

Minimalni zahtjevi za granična kontrolna mjesta

Član 160

(1) Granična kontrolna mjesta se nalaze u neposrednoj blizini tačke ulaska u Crnu Goru i na mjestu koje su odredili carinski organi u skladu sa posebnim carinskim propisima ili u slobodnoj zoni u skladu sa posebnim propisima koji uređuju zahtjeve za graničnim kontrolnim mjestima.

(2) Granična kontrolna mjesta imaju:

- 1) dovoljan broj odgovarajuće kvalificiranog osoblja;
- 2) prostore ili druge objekte primjerene prirodi i količini kategorija pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata kojima se rukuje;
- 3) opremu i prostore ili druge objekte koji omogućavaju sprovođenje službenih kontrola nad svakom kategorijom pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za koje je granična kontrolna mjesta određena;
- 4) uspostavljene sisteme kojima se prema potrebi osigurava pristup drugoj opremi, prostorima i uslugama koje su potrebne za primjenu preduzetih mjera u slučajevima sumnje u neusklađenost, neusklađenih pošiljaka ili pošiljaka koje predstavljaju rizik;
- 5) postupke u slučaju izvanrednih okolnosti kojima se osigurava neometano sprovođenje službenih kontrola i djelotvorna primjena mjera u slučajevima nepredvidivih i neočekivanih uslova ili događaja;
- 6) tehnologiju i opremu koja je potrebna za učinkovit rad sistema IMSOC te, prema potrebi, drugih računarskih sistema za upravljanje informacijama koji su potrebni za rukovanje i razmjenu podataka i informacija;
- 7) pristup uslugama službenih laboratorija koji mogu osigurati analitičke, ispitivačke i dijagnostičke rezultate u odgovarajućim rokovima te su opremljeni alatima informacione tehnologije potrebnima za osiguravanje unošenja rezultata obavljenih analiza, ispitivanja ili dijagnostifikovanja u sistem IMSOC, prema potrebi;
- 8) odgovarajuće sisteme za pravilno rukovanje različitim kategorijama pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata te za sprečavanje rizika koji mogu nastati zbog unakrsne kontaminacije; i
- 9) sisteme za ispunjavanje relevantnih biosigurnosnih normi kako bi se spriječilo širenje štetnih organizama.

Sumnja na neusaglašenost i pojačane službene kontrole

Član 161

(1) U slučaju sumnje na neusaglašenost pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje prati fitosertifikat fitosanitarni inspektori sprovode službene kontrole sa ciljem potvrđivanja ili otklanjanja te sumnje.

(2) Pošiljke koje subjekti nijesu prijavili, podliježu službenim kontrolama od strane fitosanitarnih inspektora kada postoji razlog za sumnju da su takve pošiljke prisutne.

- (3) Fitosanitarni inspektori stavljaju pod službeni nadzor pošiljke iz st. 1 i 2 ovog člana do ishoda službenih kontrola koje su predviđene navedenim stavovima, a prema potrebi te se pošiljke skladište do ishoda službenih kontrola.
- (4) Kada fitosanitarni inspektori imaju razloga da sumnjaju u lažne ili obmanjujuće radnje subjekta odgovornog za pošiljku ili kada službene kontrole daju osnov za vjerovanje da su pravila ovog zakona ozbiljno ili više puta prekršena, oni će prema potrebi, i pored datih mjera, intenzivirati službene kontrole nad pošiljkama istog porijekla ili upotrebe.
- (5) Fitosanitarni inspektori obavještavaju Ministarstvo o svojoj odluci o sprovođenju pojačanih službenih kontrola, kako je predviđeno u stavu 4 ovog člana, navodeći razloge za svoju odluku, kao i putem informacionog sistema.
- (6) Bliža pravila i uslove za sprovođenje pojačanih službenih kontrola iz st. 4 i 5 ovog člana od strane fitosanitarnih inspektora propisuje Ministarstvo.

Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove za ulazak u Crnu Goru

Član 162

- (1) Fitosanitarni inspektor će staviti pod službeni nadzor svaku pošiljku koju prati sertifikat o organskoj proizvodnji koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usklađena sa pravilima iz člana 72 stav 2 ovog zakona i zabraniti njen ulazak u Crnu Goru.
- (2) Fitosanitarni inspektori će, u zavisnosti od slučaja, svaku takvu pošiljku zadržati sve do donošenja dalje odluke, imajući u vidu posebne zahtjeve za pojedine vrste roba.
- (3) Ministarstvo propisuje bliža pravila o praktičnim procedurama za zadržavanje pošiljki iz stava 2 ovog člana.
- (4) Fitosanitarni inspektori će u pogledu pošiljke iz stava 1 ovog člana bez odlaganja narediti subjektu odgovornom za pošiljku da:
  - 1) uništi pošiljku;
  - 2) ponovo otpremi pošiljku van Crne Gore; ili
  - 3) podvrgne pošiljku posebnom tretmanu ili bilo kojoj drugoj mjeri potrebnoj da bi se obezbijedila usaglašenost sa pravilima ovog zakona, ili da prema potrebi pošiljku prenamijeni u druge svrhe od onih kojima je prvobitno bila namijenjena.
- (5) Mjere iz stava 4 ovog člana sprovode se u skladu sa ovim zakonom.
- (6) Fitosanitarni inspektor će saslušati subjekta prije nego što mu naredi da preduzme mjere u skladu sa stavom 4 ovog člana, osim ako je zbog rizika neophodno hitno djelovati.
- (7) Kada fitosanitarni inspektor naredi subjektu da preduzme jednu ili više mjera iz stava 4 ovog člana, može izuzetno odobriti subjektu da iste preduzme samo na dio te pošiljke, pod uslovom da djelimično uništavanje, ponovno otpremanje, posebna obrada ili druga mjera:
  - 1) je takva da obezbjeđuje usaglašenost;
  - 2) ne predstavlja rizik; i
  - 3) ne ometa izvršenje službenih kontrola.
- (8) Fitosanitarni inspektor će o svakoj odluci o zabrani ulaska pošiljke, u skladu sa stavom 1 ovog člana i bilo kojem nalogu izdatom u skladu sa st. 4 i 7 ovog člana i u skladu sa ovim zakonom obavijestiti:
  - 1) Upravu;
  - 2) carinske organe;
  - 3) nadležni organ države porijekla; i
  - 4) subjekta odgovornog za pošiljku.
- (9) Ako pošiljka koju prati sertifikat organske proizvodnje nije prijavljena za službenu kontrolu na način kako je to navedeno u pratećoj dokumentaciji ili se ne prijavi u skladu sa zahtjevima ovog zakona ili sa pravilima koja su donesena u skladu sa ovim zakonom, fitosanitarni inspektor

naređuje zadržavanje ili povraćaj takve pošiljke i bez odlaganja njeno stavljanje pod službeni nadzor.

(10) Na pošiljke iz stava 9 ovog člana primenjuju se odredbe st. 1 i 4 ovog člana, a troškovi sprovođenja mjera idu na teret subjekta odgovornog za pošiljku.

Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke predstavljaju rizik za unošenje u Crnu Goru

Član 163

(1) U slučaju da se u toku službene kontrole ustanovi da pošiljka, odnosno robe predstavlja rizik fitosanitarni inspektor zadržava pošiljku i bez odlaganja nalaže subjektu koji je odgovoran za pošiljku da:

- 1) uništiti pošiljku, predviđajući sve neophodne mjere kako bi se zaštitilo zdravlje ljudi, životinja ili bilja i životne sredine;
- 2) podvrgne pošiljku posebnoj obradi u skladu sa ovim zakonom.

(2) Mjere iz ovog člana primenjuju se o trošku subjekta koji je odgovoran za pošiljku.

Postupanje sa pošiljkama koje nijesu usklađene sa zahtjevima za ulaz u Crnu Goru

Član 164

(1) Fitosanitarni inspektor poništava službene potvrde i, prema potrebi, drugu dokumentaciju koja prati pošiljke nad kojima se sprovodi mjere na osnovu ovog zakona.

(2) Fitosanitarni inspektor u mjestu izvršenja mjera navedenih u toku službene kontrole vrši nadzor nad primjenom mjera kako bi se obezbijedilo da pošiljka ne dovede do štetnih efekata po zdravlje ljudi, životinja ili bilja, dobrobit životinja ili životnu sredinu, u toku primjene ili u toku postupka sprovođenja mjera.

Propust od strane subjekta da primijeni naložene mjere

Član 165

(1) Subjekt odgovoran za pošiljku dužan je da bez odlaganja sprovodi mjere koje su naložili fitosanitarni inspektori u skladu sa ovim zakonom, a najkasnije u roku od 60 dana od dana kada fitosanitarni inspektor obavijesti subjekt o svojoj odluci, s tim da inspektori mogu odrediti i kraći rok.

(2) Ako po isteku roka iz stava 1 ovog člana subjekt nije preduzeo neophodne radnje nadležni inspektor će narediti da se pošiljka uništi ili podvrgne bilo kojoj drugoj odgovarajućoj mjeri.

(3) Fitosanitarni inspektori mogu produžiti rok iz st. 1 i 2 ovog člana za vrijeme koje je potrebno za dobijanje rezultata drugog stručnog mišljenja ovog zakona, gdje je to primjenjivo.

(4) Mjere iz ovog člana sprovode se o trošku subjekta koji je odgovoran za pošiljku.

Poseban tretman pošiljaka

Član 166

(1) Poseban tretman pošiljki može, prema potrebi, obuhvatati:

1) obradu ili preradu, uključujući dekontaminaciju, gdje je primjenjivo, ali isključujući razblaživanje, tako da pošiljka ispunjava propisane zahtjeve ili zahtjeve treće države za ponovni izvoz; ili

2) obradu na bilo koji drugi način pogodan za sigurnu ishranu ljudi ili životinja, ili za svrhe koje nijesu ishrana ljudi ili životinja.

(2) Poseban tretman iz stava 1 ovog člana mora:

1) biti sproveden efikasno i osigurati uklanjanje svakog rizika;

2) biti dokumentovan i sproveden pod nadzorom fitosanitarne inspekcije ili, gdje je primjenjivo, pod nadzorom nadležnih organa države članice na osnovu međusobnog dogovora; i

3) biti u skladu sa propisanim zahtjevima.

(3) Zahtjeve i uslove prema kojima se sprovodi poseban tretman iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ponovno otpremanje pošiljki

Član 167

Fitosanitarni inspektor će dozvoliti ponovno otpremanje pošiljki pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) određite je dogovoreno sa subjektom odgovornim za pošiljku;
- 2) subjekt koji je odgovoran za pošiljku je u pisanoj formi obavijestio nadležne organe da su nadležni organi države porijekla ili države odredišta obaviješteni o razlozima i okolnostima zabrane ulaska pošiljke u Crnu Goru;
- 3) kada država odredišta nije država porijekla, a subjekt je dobio saglasnost nadležnih organa države odredišta i ti nadležni organi su obavjestili nadležne organe Crne Gore da su spremni da prihvate pošiljku.

Saradnja vezana za pošiljke koje ulaze u Crnu Goru

Član 168

- (1) Fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi države zaduženi za pošiljke koje ulaze u Crnu Goru, dužni su da blisko sarađuju kako bi se osiguralo da se službene kontrole sprovode u skladu sa ovim zakonom, na način što fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi obezbjeđuju:
  - 1) recipročan pristup informacijama neophodnim za organizaciju i sprovođenje njihovih aktivnosti u vezi sa pošiljkama koje ulaze u Crnu Goru; i
  - 2) blagovremenu razmjenu informacija, između ostalog i elektronskim putem.
- (2) Bliža pravila i uslove o ujednačenim procedurama saradnje koje fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi iz stava 1 ovog člana moraju uspostaviti propisuje Ministarstvo.

Saradnja u odnosu na pošiljke koje ne podliježu posebnim kontrolama na granicama

Član 169

(1) Prilikom uvoza pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, a za koje je podnesena carinska deklaracija za puštanje u slobodan promet carinski organi će obustaviti puštanje u slobodan promet kada imaju razlog da vjeruju da pošiljka može predstavljati rizik, te odmah obavještavaju graničnog fitosanitarnog inspektora o toj obustavi.

(2) Pošiljka čije je puštanje u slobodan promet obustavljeno u skladu sa stavom 1 ovog člana biće puštena ako, u roku od tri radna dana od obustave puštanja, granični fitosanitarni inspektor ne zatraže od carinskih organa nastavak obustave ili ih obavijeste da ne postoji rizik.

(3) Kada granični fitosanitarni inspektor smatra da postoji rizik:

- 1) zatražiće od carinskih organa da ne puste pošiljku u slobodan promet i da uključe izjavu na komercijalni račun koji prati pošiljku i na svaki drugi relevantni prateći dokument ili na njihove odgovarajuće elektronske ekvivalente: i
- 2) neće biti dozvoljen nijedan drugi carinski postupak bez saglasnosti graničnog fitosanitarnog inspektora.

(4) U slučaju pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, a za koje nije podnesena carinska deklaracija za puštanje u slobodan promet, carinski organi, ako imaju razlog vjerovati da pošiljka može predstavljati rizik, proslijedit će sve relevantne informacije svim carinskim organima u Crnoj Gori.

Finansiranje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti

Član 170

- (1) Finansijska sredstava neophodna za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom obezbeđuju se u budžetu Crne Gore.
- (2) Za sprovođenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom, kao i za vršenje službenih kontrola plaća se taksa u skladu sa zakonom kojim se uređuju administrativne takse.
- (3) Način finansiranja i način izračunavanja visine takse iz stava 2 ovog člana utvrđuje Vlada.

Određivanje nacionalnih referentnih laboratorija

Član 171

- (1) Uprava će ovlastiti službene laboratorije za obavljanje laboratorijskih analiza i ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona.
- (2) Uprava može kao službenu laboratoriju odrediti laboratoriju koja se nalazi u drugoj državi u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - 1) postoje odgovarajući sistemi na osnovu kojih je Upravi omogućeno da vrši revizije i kontrole ili da sprovođenje revizija i kontrola delegira organu državne uprave druge države u kojoj se laboratorija nalazi; i
  - 2) da ja ta laboratorija već određena kao službena laboratorija od strane nadležnih organa države na čijoj teritoriji se nalazi.
- (3) Ovlašćivanje službene laboratorije obavlja se u pisanoj formi rješenjem koje sadrži detaljan opis:
  - 1) poslova koje laboratorija obavlja kao službena laboratorija;
  - 2) sistema pod kojima sprovodi poslove navedene u tački 1 ovog stava; i
  - 3) sistema neophodnih za obezbjeđivanje efikasne i djelotvorne koordinacije i saradnje između laboratorije i Uprave.
- (4) Uprava kao službenu laboratoriju može odrediti laboratoriju koja:
  - 1) posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje analiza i ispitivanja uzoraka;
  - 2) raspolaže dovoljnim brojem odgovarajućeg kvalifikovanog, obučenog i iskusnog osoblja;
  - 3) obezbjeđuje da se poslovi dodijeljeni u skladu sa stavom 1 ovog člana obavljaju nepristrasno i bez sukoba interesa;
  - 4) može blagovremeno dostaviti rezultate analiza i ispitivanja obavljene na uzorcima uzetim tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti; i
  - 5) posluje u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 i akreditovana je od strane nacionalnog akreditacionog tijela koje posluje u skladu sa Zakonom o akreditaciji.
- (5) Obim akreditacije službene laboratorije iz stava 4 tačka 5 ovog člana:
  - 1) obuhvata one metode laboratorijske analize i ispitivanja koje laboratorija mora da koristi za analize i ispitivanje kada postupa kao službena laboratorija;
  - 2) može da sadrži jednu ili više metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja ili grupe metoda; i
  - 3) može se definisati na fleksibilan način kako bi se omogućilo da obim akreditacije uključuje modifikovane verzije metoda koje je službena laboratorija koristila u trenutku dodjele akreditacije, ili pored tih metoda i nove metode razvijene na osnovu sopstvene validacije laboratorije i bez posebnog ocjenjivanja od strane nacionalnog akreditacionog tijela prije upotrebe tih modifikovanih ili novih metoda.
- (6) Kada nijedna službena laboratorija u Crnoj Gori ili drugoj državi ne posjeduje stručnost, opremu, infrastrukturu i osoblje u oblasti iz člana 118 stav 1 ovog zakona neophodno za obavljanje novih ili posebno rijetkih laboratorijskih analiza i ispitivanja, tada će Uprava od laboratorija koje ne ispunjavaju jedan ili više zahtjeva propisanih u st. 3 i 4 ovog člana zahtijevati izvršenje tih analiza i ispitivanja.

Odgovornosti i zadaci nacionalnih referentnih laboratorija

Član 172

- (1) Nacionalne referentne laboratorije su dužne da:
- 1) saraduju sa referentnim laboratorijima Evropske unije i učestvuje na kursovima obuke koje organizuju ove laboratorije;
  - 2) koordiniraju aktivnosti službenih laboratorija određenih u skladu sa članom 171 stav 1 ovog zakona sa ciljem usklađivanja i unapređenja metoda laboratorijskih analiza, ispitivanja ili dijagnoze i njihove upotrebe;
  - 3) prema potrebi, organizuju međulaboratorijska uporedna ispitivanja ili provjere kvaliteta rada između službenih laboratorija, obezbjeđuju odgovarajuće praćenje takvih provjera i obavještavaju nadležne organe o rezultatima istih;
  - 4) u okviru svoje misije obezbjeđuju naučno-tehničku pomoć Upravi za sprovođenje višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola iz ovog zakona i koordinisanih programa kontrole usvojenih u skladu sa ovim zakonom;
  - 5) prema potrebi, validiraju reagense i partije reagensa, uspostavljaju i održavaju ažurirane liste raspoloživih referentnih supstanci i reagensa i proizvođača i dobavljača takvih supstanci i reagensa;
  - 6) prema potrebi, sprovode programe obuka za osoblje službenih laboratorija određenih na osnovu ovog zakona.
- (2) Bliža pravila i uslove za utvrđivanje odgovornosti i poslova nacionalnih referentnih laboratorija propisuje Ministarstvo.

Međusobna pomoć i saradnja

Član 173

- (1) Uprava, drugi organi državne uprave i organi uprave dužni su da saraduju i pružaju pomoć Upravi u sprovođenju službenih kontrola.
- (2) Bliža pravila i način saradnje i pružanje pomoći iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore.

Višegodišnji nacionalni planovi kontrola

Član 174

- (1) Službene kontrole u skladu sa ovim zakonom sprovodi Uprava na osnovu višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola.
- (2) Uprava je zadužena za višegodišnji nacionalni plan kontrola za:
- 1) koordinaciju pripreme;
  - 2) obezbjeđivanje koherentnosti;
  - 3) prikupljanje informacija o sprovođenju u cilju podnošenja godišnjeg izvještaja i po potrebi ažuriranja.
- (3) Višegodišnji nacionalni plan kontrola iz stava 1 ovog člana donosi Ministarstvo.

Sadržaj višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola

Član 175

- (1) Višegodišnji nacionalni plan kontrola se priprema tako da obezbijedi da se službene kontrole planiraju u skladu sa kriterijumima datim u ovom zakonu.
- (2) Višegodišnji nacionalni plan kontrola mora da sadrži opšte informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom, a naročito o:
- 1) strateškim ciljevima i načinu na koji isti utiču na određivanje prioriteta službenih kontrola i raspodjelu sredstava;
  - 2) kategorizaciji rizika službenih kontrola;
  - 3) određivanju i utvrđivanju poslova, kao i o dostupnim sredstvima;
  - 4) opštoj organizaciji i upravljanju službenim kontrolama;

- 5) predmetu kontrole koji se primjenjuju na različite djelove oblasti u skladu sa ovim zakonom i koordinaciji između različitih djelova Uprave odgovornih za službene kontrole;
- 6) procedurama i sistemima koji su na snazi kako bi se osiguralo poštovanje obaveza u skladu sa ovim zakonom;
- 7) obukama osoblja;
- 8) dokumentovanim procedurama;
- 9) organizaciji i sprovođenju mjera u vanrednim situacijama;
- 10) opštoj organizaciji saradnje i uzajamnoj pomoći između nadležnih organa.

Priprema i ažuriranje višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola

Član 176

- (1) Uprava će obezbjediti da višegodišnji nacionalni plan kontrole bude dostupan javnosti, sa izuzetkom onih djelova plana čije bi objavljivanje moglo da ugrozi efikasnost službenih kontrola.
- (2) Višegodišnji nacionalni plan kontrola se redovno ažurira sa ciljem prilagođavanja promjenama pravila i kako bi se uzelo u obzir:
  - 1) pojava novih rizika;
  - 2) značajne promjene strukture, upravljanja ili rada Uprave;
  - 3) ishod službenih kontrola;
  - 4) ishod audita; i
  - 5) naučna otkrića.

Koordinisani kontrolni programi i prikupljanje informacija i podataka

Član 177

Radi sprovođenja ciljane procjene stanja primjene pravila u skladu sa ovim zakonom Ministarstvo donosi propise koji se odnose na sprovođenje koordinisanih programa kontrole i organizovanje, na *ad hoc* osnovi, prikupljanja podataka i informacija.

Godišnji izvještaji

Član 178

- (1) Na predlog Uprave Ministarstvo podnosi Vladi do 31. avgusta tekuće godine za prethodnu godinu izvještaj o višegodišnjem nacionalnom planu kontrole koji sadrži:
  - 1) izmjene i dopune;
  - 2) ishode službenih kontrola izvršenih u prethodnoj godini;
  - 3) vrstu i broj slučajeva neusaglašenosti koje su otkrivene u prethodnoj godini;
  - 4) mjere preduzete da bi se obezbijedio efikasan rad, uključujući mjere sprovođenja i rezultate takvih mjera; i
  - 5) link sa internet stranicom Uprave koja sadrži javne informacije o naknadama ili taksama.
- (2) Obrazac za dostavljanje informacija i podataka o službenim kontrolama propisuje Ministarstvo.

Sistem upravljanja informacijama za službene kontrole (IMSOC)

Član 179

- (1) Uprava će saradivati sa Evropskom unijom radi upotrebe kompjuterizovanog sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC).
- (2) Obrada ličnih podataka od strane Evropske unije će se vršiti samo u svrhu službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisom koji uređuje zaštitu podataka.

Postupanje u slučaju utvrđene neusaglašenosti

Član 180

- (1) Kada se utvrdi neusaglašenost, Uprava:
  - 1) preduzima radnje neophodne za utvrđivanje porijekla i obima neusaglašenosti i utvrđuje odgovornosti subjekta;
  - 2) preduzima odgovarajuće mjere kojima se obezbjeđuje da subjekt otkloni neusaglašenosti i spriječi dalje pojavljivanje istih;
  - 3) prilikom odlučivanja o mjerama koje mjere treba preduzeti Uprava uzima u obzir prirodu neusaglašenosti i prethodne rezultate subjekta u pogledu usaglašenosti.
- (2) Uprava radi poštovanja pravila propisanih ovim zakonom:
  - 1) naređuje tretman robe, promjenu deklaracije ili pružanje korektivnih informacija potrošačima;
  - 2) ograničava ili zabranjuje stavljanje u promet, premještanje, ulazak u Crnu Goru ili izvoz iz Crne Gore pošiljki;
  - 3) zabranjuje povratak u državu iz koje je pošiljka otpremljena ili naređuje povratak u državu iz koje je otpremljena;
  - 4) naređuje subjektu da poveća učestalost sopstvenih kontrola;
  - 5) naređuje da određene aktivnosti subjekta budu predmet pojačane ili sistematske službene kontrole;
  - 6) naređuje povrat, povlačenje, uklanjanje i uništavanje pošiljki/robe i gdje je primjenjivo upotrebu u druge svrhe od one kojoj je prvobitno bila namijenjena;
  - 7) naređuje izolaciju ili zatvaranje na odgovarajući vremenski period cijelog ili dijela poslovanja subjekta, ili njegovih objekata, poljoprivrednih gazdinstava ili drugih prostorija;
  - 8) na određeni vremenski period naredi prestanak svih ili dijela aktivnosti subjekta i, prema potrebi, internet stranica kojima upravlja ili kojima se služi;
  - 9) naređuje suspenziju ili povlačenje registracije ili odobrenja za taj objekat, pogon, poljoprivredno gazdinstvo ili prevozna sredstva, ovlašćenja prevoznika ili sertifikata o osposobljenosti vozača.
- (3) Uprava dostavlja subjektu ili njegovom predstavniku:
  - 1) pismeno obavještenje o svojoj odluci u vezi sa radnjom ili mjerom koju treba preduzeti u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana, zajedno sa razlozima za tu odluku; i
  - 2) informacije o svakom pravu na žalbu protiv takvih odluka i o primjenljivom postupku i rokovima u vezi sa takvim pravom na žalbu.
- (4) Sve troškove nastale na osnovu ovog člana snose odgovorni subjekti.
- (5) U slučaju izdavanja lažnih ili obmanjujućih službenih dokumenata ili zloupotrebe službenih dokumenata Uprava preduzima odgovarajuće mjere, uključujući:
  - 1) privremenu suspenziju sa dužnosti službenika;
  - 2) povlačenje ovlašćenja za potpisivanje službenih dokumenata;
  - 3) bilo koju drugu mjeru za sprečavanje ponavljanja neusaglašenosti u skladu sa ovim zakonom.

Ovlašćenja fitosanitarnog inspektora

Član 181

- (1) Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor ima i ovlašćenje da:
  - 1) pregleda bilje, biljne proizvode i druge objekte i nalaže mjere za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje štetnih organizama;
  - 2) prati i kontroliše sprovođenje Programa fitosanitarnih mjera, godišnjih programa nadzora, vršenje javnih poslova po osnovu datih ovlašćenja i Programa biološke zaštite bilja;
  - 3) nadgleda i pregleda bilje, biljne proizvode i druge objekte upisane u Registar i to najmanje jednom godišnje vizuelno;

- 4) uzima uzorke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata radi ispitivanja prisustva štetnih organizama;
  - 5) provjerava da li su proizvođači, prerađivači, uvoznici, izvoznici, skladištari i distributeri propisanih vrsta bilja i biljnih proizvoda upisani u Registar;
  - 6) provjerava da li lica upisana u Registar ispunjavaju uslove za upis u Registar, kao i izvršavanje obaveza iz člana 52 ovog zakona;
  - 7) provjerava uvoz, gajenje ili upotrebu organizama za biološku zdravstvenu zaštitu bilja;
  - 8) vrši fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata.
- (2) Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, fitosanitarni inspektor koji vrši inspekcijski nadzor na graničnom prelazu ima ovlašćenja i da:
- 1) nakon prethodnog fitosanitarnog pregleda pošiljke i prateće dokumentacije, dozvoli uvoz, tranzit ili skladištenje pošiljke bilja, rješenjem kojim za svaku pošiljku bilja posebno utvrdi da na osnovu propisanih uslova nema fitosanitarnih smetnji za njihov uvoz, tranzit odnosno skladištenje;
  - 2) pregleda i kontroliše pošiljke bilja koje su namijenjene za izvoz, ako se na graničnom prelazu pretovaraju, odnosno skladište u registrovanim skladištima pod propisanim uslovima, izdaje fitosertifikat, odnosno označava pošiljku na propisani način;
  - 3) uzima uzorke pošiljke bilja i dostavlja ih na ispitivanje ovlašćenoj ustanovi, odnosno akreditovanoj laboratoriji ili obavlja potrebna ispitivanja u laboratoriji na graničnom prelazu;
  - 4) pregleda poslovne knjige i dokumenta lica koja se bave međunarodnim prevozom;
  - 5) pregleda i kontroliše ispunjenost tehničkih uslove na graničnim prelazima, skladištima, carinskim skladištima i bescarinskim zonama za vršenje fitosanitarnih pregleda;
  - 6) vodi evidenciju izvoznih, uvoznih i tranzitnih pošiljki prilikom prelaska državne granice;
  - 7) prati pojavu štetnih organizama u susjednim državama i o svojim saznanjima obavještava Upravu.

Upravne mjere i radnje

Član 182

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor obavezan je da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

- 1) zabrani uvoz bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na kojima su prisutni štetni organizmi navedeni u listama donesenim na osnovu ovog zakona, kao i drugi štetni organizmi;
- 2) zabrani uvoz i premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji ne ispunjavaju uslove iz ovog zakona;
- 3) za određen period zabrani gajenje pojedinih biljnih vrsta na mjestu proizvodnje;
- 4) naredi adekvatno tretiranje pošiljke bilja koja se uvozi, izvozi i premješta, ako utvrdi u njima prisustvo određenih štetnih organizama;
- 5) naredi uklanjanje samo onog dijela pošiljke bilja na kome su prisutni štetni organizmi, ako utvrdi da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama;
- 6) zabrani da se pošiljka bilja isporuči uvozniku, prevozniku ili korisniku, dok se ne izvrši fitosanitarni pregled pošiljke bilja, odnosno dok ne budu poznati rezultati laboratorijskih ispitivanja ili propisanih testiranja;
- 7) naredi uništavanje pošiljke bilja tokom uvoza ili premještanja, ako postoji rizik od širenja štetnih organizama i ukoliko nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;
- 8) privremeno zabrani obavljanje djelatnosti proizvođača, odnosno prerađivača, u cjelini ili djelimično, i izdavanje biljnih pasoša, dok se ne otkloni rizik od širenja štetnih organizama;
- 9) zabrani izdavanje biljnih pasoša u slučajevima kad nijesu ispunjeni uslovi za njihovo izdavanje;
- 10) zabrani uvoz, gajenje ili upotrebu organizama za biološku zaštitu bilja, ako nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;

11) naredi promjenu namjene za bilje, biljne proizvode i druge objekte, ako utvrdi da tim postupkom neće doći do širenja štetnih organizama uz priloženo stručno mišljenje naučne institucije;

12) naredi uništavanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u proizvodnji, doradi, preradi, skladištenju i prometu i kada postoji rizik od širenja štetnih organizama ili kada nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;

13) naredi mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti kada u postupku nadzora utvrdi da propis o zdravstvenoj zaštiti bilja nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen;

14) naredi druge mjere i preduzme druge radnje, u skladu sa ovim zakonom.

XI. KAZNENE ODREDBE

Član 183

(1) Novčanom kaznom od 700 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) bez odlaganja ne preduzme mjere koje odredi Uprava radi sprečavanja širenja, suzbijanja, mjere uklanjanja sa dotičnog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i prostora kada je to primjenjivo ili iskorjenjivanja štetnih organizama (član 6 stav 1 tačka 3);

2) radi blagovremenog otkrivanja karantinski štetnih organizama ne vrši nadzor i ne saraduje na sprovođenju nadzora nad biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima (član 7 stav 3);

3) unosi, premješta, drži, razmnožava ili pušta na teritoriju Crne Gore karantinski štetne organizme (član 9 stav 3);

4) unosi ili premješta na području Crne Gore na određenom bilju za sjetvu i sadnju regulisane nekarantinski štetne organizme na određenom bilju za sjetvu i sadnju sa liste iz člana 8 stav 1 tačka 4 ovog zakona (član 14 stav 2);

5) se utvrdi prisustvo karantinski štetnih organizama ili prisustvo štetnih organizama koji nijesu utvrđeni listama, ne sprovede naložene odgovarajuće fitosanitarne mjere u cilju sprečavanja širenja ili u cilju suzbijanja štetnih organizama, kao što su tretiranje, uništavanje ili drugačije uklanjanje štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata na kojima je utvrđeno prisustvo štetnih organizama (član 19 stav 1);

6) u slučaju prisustva karantinski štetnih organizama ne zaštiti bilje, biljne proizvode i druge objekte od štetnih organizama i ne spriječi dodir sa drugim biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima na koje se štetni organizmi mogu prenijeti (član 19 stav 2);

7) pri sumnji ili ustanovljenom karantinski štetnom organizmu ili u slučaju štetnog organizma na kojeg se primjenjuju posebne mjere koji je prisutan na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima a koji su pod njegovom kontrolom, odmah ne obavjesti Upravu radi preduzimanja mjera (član 19 stav 5);

8) ne izvrši obavezu obavještavanja propisanu članom 6 ovog zakona i stavom 5 ovog člana, a nijesu ispunjeni uslovi za izuzeće od obaveze obavještavanja iz stava 9 ovog člana (član 19 stav 8);

9) ne preduzima naložene mjera na javnim ili privatnim prostorima (član 30 stav 4);

10) unosi i širi na teritoriji Crne Gore karantinski štetne organizme i širi ih biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima (član 42 stav 1);

11) ne informiše putnike o zabranama i zahtjevima u vezi sa unošenjem malih količina bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore (član 44 st. 1 i 2);

12) se bavi prodajom na daljinu a ne informiše svoje klijente o unošenju bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore, najmanje putem interneta (član 44 stav 3);

13) se bavi proizvodnjom, selekcijom, preradom, uređenjem prostora, održavanjem javnih površina, uvozom, izvozom, otkupom, skladištenjem, označavanjem, tretiranjem, distribucijom, prometom, uključujući prodaju preko interneta, zastupanjem u skladu sa carinskim propisima u poslovanju sa carinskim organima ili drugim djelatnostima u vezi sa biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima, a nije registrovan za obavljanje tih djelatnosti ili nije upisan u Fito registar (član 48 stav 1);

14) ne vodi evidenciju koja sadrži podatke i o biljnim pasošima: o profesionalnom subjektu koji je isporučio predmetnu trgovinsku jedinicu, o profesionalnom subjektu kojem je predmetna trgovinska jedinica isporučena i o relevantnim informacijama koje se odnose na biljni pasoš (član 52 stav 1 tačka 3 al. 1 do 3);

15) ne obavlja redovne vizuelne zdravstvene preglede na propisan način (član 52 stav 1 tačka 6);

16) ne sprovodi naložene fitosanitarne mjere, ne saraduje sa Upravom i nadležnim inspektorom u sprovođenju zdravstvene zaštite bilja (član 52 stav 1 tačka 10);

17) unose pošiljke u Crnu Goru a ne obezbijede njihovo unošenje u prevoznim sredstvima koja imaju komore sa odgovarajućim temperaturnim režimom, radi obezbjeđivanja optimalnih uslova za očuvanje pošiljke ili ne obezbijede rješenje Uprave sa odobrenim uslovima za zaštitu pošiljake od temperaturnih uticaja za određene kulture (član 55 stav 2);

18) izdaje biljne pasoše a nije pod nadzorom Uprave (član 89 stav 1);

19) ne izdaje biljne pasoše samo za bilje, biljne proizvode ili druge objekte za koje su odgovorni (član 89 stav 2);

20) izdaje biljne pasoše samo u prostorima, zbirnim skladištima i otpremnim centrima koji nisu pod njihovom odgovornošću i koje nisu prijavili na mjestu proizvodnje ili na drugoj lokaciji, koje je odobrila Uprava (član 89 stav 4);

21) ne pričvrsti biljni pasoš na trgovinsku jedinicu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata prije njihovog premještanja iz člana 84 ovog zakona ili prije unošenja u zaštićenu zonu ili premještanja unutar zone iz člana 85 ovog zakona (član 93 stav 1);

22) ne identifikuje i ne prati kritične tačke u procesu proizvodnje i premještanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u pogledu: prisustva regulisanih nekarantinski štetnih organizama, ispunjenosti posebnih zahtjeva za premještanje, ispunjenosti uslova i vršenja pregleda, kao i sprovođenje propisanih mjera za karantinske i druge štetne organizme (član 95 stav 1);

23) nakon zamjene biljnog pasoša ne čuva zamijenjeni biljni pasoš ili njegov sadržaj najmanje tri godine (član 98 stav 5);

24) ne poništi biljni pasoš i ne ukloni ga sa trgovinske jedinice ako ustanovi da bilo koji od zahtjeva iz čl. 88 do 92 i čl. 94, 95, 98 ili 99 ovog zakona nije ispunjen (član 100 stav 1);

25) vrši označavanje drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata a nije registrovani subjekt u skladu sa članom 103 ovog zakona (član 101 stav 3);

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100 eura do 3.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura.

Član 184

(1) Novčanom kaznom od 600 eura do 22.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) o svim novim i neočekivanim pojavama štetnih organizama, kao i postojanju neposredne opasnosti od ulaska karantinski štetnog organizma, primijete ili posumnjaju na pojavu novih ili

neočekivanih štetnih organizama i bez odlaganja ne obavijeste nadležnog inspektora i Upravu (član 7 stav 4);

2) uoči na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima novu i neuobičajenu pojavu štetnih organizama ili ima razloga da posumnja na prisustvo karantinski štetnog organizma, a odmah ne obavijesti nadležnog inspektora i Upravu (član 18 stav 1);

3) odmah ne obavijesti Upravu, odnosno nadležnog inspektora o svim neuobičajenim pojavama i povećanom obimu štetnih organizama, simptomima ili drugim promjenama na bilju, kao i o proizvodnji i pojavi zabranjenih biljnih vrsta (član 52 stav 1 tačka 7);

4) ne obavijesti Upravu ili ovlaštenog subjekta koji je izdao poništeni biljni pasoš o njegovom poništavanju i uklanjanju (član 100 stav 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50 eura do 2.500 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 7.000 eura.

Član 185

(1) Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne vodi evidenciju o svakom profesionalnom subjektu od koga se snadbijevaju biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima i svakoj trgovinskoj jedinici radi identifikacije njegovog porijekla i objezbjeđivanja sljedljivosti (član 52 stav 1 tačka 1);

2) ne vodi evidenciju o svakom profesionalnom subjektu kog snadbijeva biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima i o svakoj isporučenoj trgovinskoj jedinici radi objezbjeđivanja sljedljivosti (član 52 stav 1 tačka 2);

3) ne vodi detaljnu evidenciju o proizvodnji, preradi i prometu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koje kupuju za skladištenje, sadnju na imanju, preradu ili premještanje na drugo mjesto (član 52 stav 1 tačka 4);

4) ne vodi i redovno ne dopunjava plan mjesta gdje se bilje, biljni proizvodi i drugi objekti gaje, prerađuju, skladište, čuvaju i upotrebljavaju (član 52 stav 1 tačka 5);

5) ne prijavi Upravi sve promjene podataka koji se vode u Registru (član 52 stav 1 tačka 8);

6) svake godine ne prijavi Upravi, odnosno nadležnom inspektorima obim i mjesto proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda (član 52 stav 1 tačka 9);

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje propisa

Član 186

(1) Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Krizni planovi iz člana 26 ovog zakona donijeeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) U roku od jedne godine od dana uključivanja bilo kojeg dodatnog štetnog organizma u listu prioriternih štetnih organizama, uspostavlja se krizni plan za taj prioritetni štetni organizam.

(4) Do donošenja propisa na osnovu ovog zakona primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja („Službeni list RCG”, br. 28/06 i „Službeni list CG”, br. 28/2011 i 48/2015), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Premještanje pošiljki bilja od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji

Član 187

(1) Premještanjem pošiljki bilja od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji smatraće se premještanjem unutar država članica.

(2) Od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji tranzit, u smislu člana 3 ovog zakona, smatraće se transport robe koja podliježe carinskom nadzoru od jednog mjesta na drugo unutar carinskog područja Evropske unije.

Carinsko područje Crne Gore od dana pristupanja Evropskoj uniji

Član 188

(1) Carinsko područje Crne Gore od dana pristupanja Evropskoj uniji, smatraće se carinskim područjem Evropske unije.

(2) Unošenje pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata od dana pristupanja Evropskoj uniji, smatraće se unošenje iz država koje nijesu članice Evropske unije.

Rok za obavljanje laboratorijskih ispitivanja

Član 189

Laboratorijska ispitivanja do 1. januara 2029. godine obavljaće postojeće naučno-istraživačke ustanove iz oblasti zdravstvene zaštite bilja koje ovlasti Uprava.

Odložena primjena

Član 190

Odredba člana 32 stav 3 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 191

Danom stupanja na snagu ovog prestaje da važi Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja („Službeni list RCG“, br. 28/06 i „Službeni listu CG“, br. 28/11 i 48/15).

Stupanje na snagu

Član 192

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 12-3/26-3/9

EPA 902 XXVIII

Podgorica, 13. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

749.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O POSTUPCIMA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG POVREDE
KONKURENCIJE NA TRŽIŠTU

Proglašavam **Zakon o postupcima za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-492/2
Podgorica, 18. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine, donijela je

ZAKON
O POSTUPCIMA ZA NAKNADU ŠTETE ZBOG POVREDE KONKURENCIJE NA
TRŽIŠTU

Predmet
Član 1

Ovim zakonom uređuju se pravila postupka na osnovu kojeg fizičko ili pravno lice koje je navodno pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu od strane učesnika na tržištu ili udruženja učesnika na tržištu ili lice koje djeluje u ime jednog ili više navodno oštećenih lica ili nasljednik, odnosno pravni sljedbenik navodno oštećenog lica može da ostvari pravo na potpunu naknadu štete pred nadležnim sudom (u daljem tekstu: postupak za naknadu štete).

Povreda konkurencije na tržištu
Član 2

Povreda konkurencije na tržištu je povreda odredaba zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije od strane učesnika na tržištu ili udruženja učesnika na tržištu (u daljem tekstu: prekršilac).

Povredom konkurencije na tržištu, smatra se i povreda odredaba čl. 101 i 102 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Pravo na potpunu naknadu štete
Član 3

Fizičko ili pravno lice koje je pretrpjelo štetu prouzrokovanu povredom konkurencije na tržištu (u daljem tekstu: oštećeni), ima pravo da zahtijeva potpunu naknadu stvarne štete i izgubljene dobiti, uključujući i pravo na zateznu kamatu u skladu sa zakonom.

Potpunom naknadom štete, u skladu sa stavom 1 ovog člana, oštećeni se stavlja u položaj u kojem bi se nalazio da povreda konkurencije na tržištu nije počinjena, bez ostvarivanja naknade štete veće od pretrpljene.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 4

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 5

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **tijelo nadležno za konkurenciju** je Evropska komisija, Agencija za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija) ili nacionalno tijelo nadležno za konkurenciju u državi članici Evropske unije;

2) **odluka o povredi konkurencije na tržištu** je odluka tijela nadležnog za konkurenciju ili presuda nadležnog suda kojom se utvrđuje povreda konkurencije na tržištu;

3) **kartel** je vrsta zabranjenog horizontalnog sporazuma ili usaglašena praksa između dva ili više konkurenta čiji cilj je usklađivanje njihovih konkurentskih postupanja na tržištu ili uticaj na odgovarajuće parametre konkurencije, ali ne ograničava dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uslova, uključujući u pogledu prava intelektualne svojine, određivanja proizvodnih ili prodajnih kvota, dijeljenja tržišta i kupaca, kao i dogovore o učestvovanju u postupcima javne nabavke, ograničenja uvoza ili izvoza ili protivtržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata;

4) **postojeće informacije** su dokazi koji postoje nezavisno od postupka koji vodi Agencija i bez obzira na to da li se nalaze u spisima predmeta Agencije;

5) **predlog za poravnanje** je dobrovoljna izjava učesnika na tržištu ili u njegovo ime, kojom priznaje učešće u povredi konkurencije ili odustaje od osporavanja te povrede i odgovornosti za tu povredu, sačinjena radi omogućavanja Agenciji da sprovede skraćeni postupak;

6) **prekomjerna cijena** je razlika između cijene koja je stvarno plaćena i cijene koja bi bila plaćena da nije bilo povrede konkurencije na tržištu;

7) **sporazumno rješavanje sporova** je postupak u kojem se strankama omogućava da zahtjev za naknadu štete riješe vansudskim putem;

8) **sporazum o poravnanju** je dogovor koji strane zaključuje u postupku sporazumnog rješavanja spora;

9) **direktni kupac** je fizičko ili pravno lice koje je direktno od prekršioca kupilo proizvode ili usluge koji su bili predmet povrede konkurencije na tržištu;

10) **indirektni kupac** je fizičko ili pravno lice koje je od direktnog kupca ili drugog lica u lancu nabavke, kupilo proizvode ili usluge koji su bili predmet povrede konkurencije na tržištu ili proizvode ili usluge koji sadrže takvu robu ili uslugu ili su iz njih izvedeni;

11) **izjava učesnika programa saradnje u istrazi** je usmena ili pisana dobrovoljna izjava učesnika u kartelu, ili u njegovo ime, kojom se opisuje saznanje tog učesnika o postojanju kartela i njegovoj ulozi u kartelu, koja je posebno sačinjena radi podnošenja tijelu nadležnom za konkurenciju, u cilju oslobađanja ili umanjenja novčane kazne, ne uključujući već postojeće informacije;

12) **korisnik imuniteta** je učesnik programa saradnje u istrazi kojeg je tijelo nadležno za konkurenciju oslobodilo plaćanja novčane kazne u okviru programa saradnje u istrazi;

Pribavljanje dokaza

Član 6

Dokazi u postupcima za naknadu štete (u daljem tekstu: dokazi) su sve vrste dokaznih sredstava koja su dopuštena pred nadležnim sudom koji vodi postupak, naročito dokumenti i svi drugi predmeti koji sadrže informacije, bez obzira na medij na kojem su te informacije sačuvane.

U postupku za naknadu štete, na opravdani predlog stranke koja se poziva na isprave ili druge dokaze koji su određeni ili određivi i učini vjerovatnim da se nalaze kod druge stranke ili trećeg lica, nadležni sud može toj stranci ili trećem licu naložiti da u određenom roku podnese ispravu, odnosno predloži dokaze.

Nadležni sud odlučuje koji će se dokazi izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica, pri čemu se obim izvođenja dokaza, na osnovu razumno dostupnih činjenica navedenih u predlogu stranke, ograničava što je moguće preciznije i uže.

Prilikom odlučivanja o predlogu iz stava 1 ovog člana, nadležni sud će, uzeti u obzir i ocijeniti interese stranke koja traži pribavljanje dokaza u odnosu na interese svih strana u postupku, a naročito:

- 1) opravdanost predloga u odnosu na dostupne činjenice i dokaze;
- 2) trošak koji bi pribavljanje predloženog dokaza imalo za treća lica, uključujući informacije koje nijesu značajne za stranke u postupku;
- 3) da li dokazi čije se pribavljanje traži sadrže povjerljive podatke, naročito u odnosu na treća lica i koje su mjere za očuvanje povjerljivosti tih podataka.

Nadležni sud može naložiti pribavljanje dokaza koji sadrže tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka, u slučaju sumnje da je došlo do sprečavanja ograničavanja ili narušavanja konkurencije i ako ocijeni da je to relevantno u postupku za naknadu štete, uz obavezu čuvanja povjerljivosti tih podataka u skladu sa zakonom.

Nadležni sud će prilikom odlučivanja u slučaju iz stava 5 ovog člana, naročito cijeliti da se čuvanje povjerljivosti podataka ne koristi na način kojim bi se izbjeglo ili otežalo vođenje postupka za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, nadležni sud će odrediti posebne zaštitne mjere, uključujući pored obaveze čuvanja tajnosti, mogućnost da povjerljivi djelovi dokumenata ne budu vidljivi, isključenje javnosti sa rasprave, ograničenje broja lica ovlašćenih za pregled dokaza, određivanje stručnog lica koji će objediniti podatke u zbirnom obliku ili u drugom obliku koji nije povjerljiv.

Strankama u postupku i trećim licima od kojih se traži podnošenje dokaza, nadležni sud će omogućiti da se izjasne prije nego naloži podnošenje dokaza u skladu sa st. 2 do 6 ovog člana.

Pribavljanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije

Član 7

Nadležni sud će, prilikom odlučivanja o opravdanosti i proporcionalnosti predloga stranke za pribavljanje dokaza u skladu sa članom 6 stav 4 ovog zakona, naročito uzeti u obzir da li:

- 1) je predlog određen, odnosno da li sadrži opis predmeta ili sadržaj dokumenata koji su podnijeti Agenciji ili se nalaze u spisima predmeta Agencije, a čije se pribavljanje traži;
- 2) se odnosi na postupak naknade štete pred tim sudom;
- 3) je stranka mogla pribaviti dokaz na drugi način, odnosno da li bi pribavljanje dokaza na drugi način prouzrokovalo nesrazmjerne teškoće;
- 4) postoji, u odnosu na st. 2 i 3 ovog člana ili na zahtjev Agencije u skladu sa stavom 4 ovog člana, potreba za zaštitom djelotvornog sprovođenja zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije.

Nadležni sud može nakon što Agencija okonča postupak donošenjem rješenja, da naloži pribavljanje sljedećih dokaza:

- 1) podnesaka, odnosno izjava koje su date na zapisnik;
- 2) pismena koja je Agencija dostavila strankama tokom postupka; i
- 3) povučeni predlog za poravnanje.

Nadležni sud može od Agencije da traži dostavljanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije samo ako stranka ili treće lice nijesu mogli pribaviti dokaz na drugi način ili se dokaz mogao pribaviti, ali sa nesrazmjernim teškoćama.

Agencija može, na sopstvenu inicijativu da podnese izjašnjenje nadležnom sudu pred kojim se vodi postupak u vezi zahtjeva za pribavljanje dokaza.

Izuzeci od pribavljanja dokaza iz spisa predmeta Agencije

Član 8

Nadležni sud u postupcima pokrenutim za naknadu štete ne može da naloži stranci ili trećem licu dostavljanje:

- 1) izjave učesnika na tržištu koje su date u okviru programa saradnje u istrazi; i
- 2) predloga za poravnanje.

Tužilac može da podnese obrazloženi zahtjev da nadležni sud pristupi dokazima iz stava 1 ovog člana, isključivo radi provjere da li predstavljaju dokaze iz programa saradnje u istrazi, odnosno predloga za poravnanje.

Ako su samo djelovi traženih dokaza obuhvaćeni stavom 1 ovog člana, preostali djelovi tih dokaza pribavljaju se u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, nadležni sud može zatražiti informacije samo od Agencije.

Učesnici na tržištu koji su dali izjave ili podnijeli dokaze iz stava 1 ovog člana mogu biti saslušani pred nadležnim sudom.

Nadležni sud ne može dozvoliti pristup dokazima iz stava 1 ovog člana strankama ili trećim licima.

Ne utičući na primjenu člana 7 ovog zakona i st. 1 do 6 ovog člana, pribavljanje dokaza iz spisa predmeta Agencije koji nijesu obuhvaćeni članom 7 ovog zakona i st. 1 do 6 ovog člana, nadležni sud može naložiti u postupku za naknadu štete u bilo kojem trenutku.

Pored odredbe člana 7 ovog zakona i st. 1 do 7 ovog člana na pribavljanje dokaza koji se nalaze u spisima predmeta Agencije i izuzetke od pribavljanja primjenjuju se i pravila i prakse o javnom pristupu dokumentima u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1049/2001, pravo Evropske unije o zaštiti internih dokumenata organa nadležnih za konkurenciju i korespondencije između organa nadležnih za konkurenciju, kao i propisi o zaštiti internih dokumenata Agencije i korespondencije između Agencije i drugih tijela nadležnih za konkurenciju.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, nadležni sud može tražiti informacije i od drugog tijela nadležnog za konkurenciju.

Ograničenje korišćenja dokaza pribavljenih iz spisa predmeta Agencije

Član 9

Do okončanja postupka donošenjem odluke Agencije ili na drugi način, dokazi iz člana 7 stav 2 ovog zakona, koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom u spise predmeta Agencije smatraju se ili nedozvoljenim dokazima u postupku za naknadu štete ili dokazima koji su zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka i zaštita podataka o ličnosti.

Dokazi iz člana 8 st. 1 i 2 ovog zakona koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom u spise predmeta Agencije smatraju se ili nedozvoljenim dokazima u postupku naknade štete ili dokazima koji su na drugi način zaštićeni u skladu sa propisima kojima je uređena tajnost podataka i zaštita podataka o ličnosti.

Dokaze iz spisa predmeta Agencije koje je fizičko ili pravno lice pribavilo isključivo uvidom, a koji nijesu obuhvaćeni st. 1 ili 2 ovog člana, u postupku za naknadu štete može koristiti samo to lice, odnosno njegov pravni sljedbenik.

Program saradnje u istrazi

Član 10

Programom saradnje u istrazi, u smislu ovog zakona, smatra se saradnja u istrazi Agencije u vezi sa horizontalnim sporazumima (uključujući kartel), na osnovu koje se učesnik u tom tajnom sporazumu, djelujući nezavisno od drugih učesnika u takvom sporazumu i dobrovoljnim davanjem izjava o svom saznanju i ulozi u tom sporazumu može osloboditi od plaćanja novčane kazne ili se ta kazna umanjuje i koja se sprovodi u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje zaštita konkurencije.

Pravno dejstvo odluka o povredi konkurencije

Član 11

U postupku za naknadu štete, nadležni sud je vezan utvrđenjem o povredi Zakona o zaštiti konkurencije sadržanim u pravosnažnoj odluci Agencije ili nadležnog suda po tužbi na tu odluku Agencije.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se i kada je pravosnažna odluka kojom je utvrđeno sprečavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije na tržištu donijeta od strane organa nadležnog za zaštitu konkurencije iz druge države članice Evropske unije.

Nadležni sud u postupku za naknadu štete može da primjenjuje i postupak iz člana 267 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

Zastara pokretanja postupka za naknadu štete

Član 12

Postupak za naknadu štete može se pokrenuti u roku od pet godina od kada je oštećeni saznao ili mogao da sazna za:

- 1) postupanje i činjenicu koja predstavlja povredu zakona o zaštiti konkurencije;
- 2) činjenicu da mu je povredom konkurencije na tržištu nanijeta šteta; i
- 3) identitet prekršioca.

Pravo na pokretanje postupka na naknadu štete iz stava 1 ovog člana zastarijeva protekom roka od deset godina od dana prestanka povrede konkurencije na tržištu, pri čemu rok počinje da teče od dana kada je oštećenik saznao ili je mogao saznati za povredu konkurencije na tržištu, a najkasnije do isteka roka od deset godina.

Rok iz st. 1 i 2 ovog člana, prestaje da teče kada Agencija pokrene ispitni ili drugi postupak u vezi povrede konkurencije na tržištu, a na koji se postupak za naknadu štete odnosi.

Rok iz stava 3 ovog člana nastavlja da teče, godinu dana nakon pravosnažnosti rješenja Agencije o povredi konkurencije na tržištu ili nakon što je postupak na drugi način okončan.

Odgovornost za naknadu štete zbog povrede konkurencije

Član 13

Za štetu nastalu povredom konkurencije na tržištu koju je prouzrokovalo više prekršilaca zajedno, odgovaraju solidarno svi prekršioци.

Oštećeni ima pravo da zahtijeva potpunu naknadu štete od svakog prekršioca dok šteta ne bude u potpunosti nadoknađena.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je prekršilac mikro, malo i srednje pravno lice, odgovoran je svojim direktnim i indirektnim kupcima, ako:

1) je njegov tržišni udio na relevantnom tržištu bio manji od 5% u bilo kom trenutku tokom povrede konkurencije; i

2) bi primjena opšteg pravila solidarne odgovornosti nepovratno ugrozila njegovu ekonomsku održivost i prouzrokovala gubitak cjelokupne vrijednosti njegove imovine.

Odredba stava 3 ovog člana ne primjenjuje se ako je mikro, malo i srednje pravno lice:

1) predvodilo narušavanje prava konkurencije na tržištu ili je prinudio druge učesnike na tržištu da u njemu učestvuju; ili

2) ranije izvršilo povredu konkurencije na tržištu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, učesnik u povredi konkurencije na tržištu koji je oslobođen od plaćanja novčanih kazni u okviru programa saradnje u istrazi, solidarno odgovara:

1) svojim direktnim ili indirektnim kupcima ili dobavljačima; i

2) drugim oštećenim licima, ako se naknada štete u cjelini ne može ostvariti od drugih učesnika na tržištu koji su učestvovali u istoj povredi konkurencije na tržištu.

Prekršilac koji isplati iznos veći od svog udjela u šteti može da zatraži regres od svih drugih prekršilaca koji su solidarno odgovorni, a visina tog iznosa određuje se srazmjerno njihovoj odgovornosti za štetu koju su prouzrokovali povredom konkurencije na tržištu.

Iznos obaveze prekršioca koji je oslobođen od plaćanja novčanih kazni u okviru programa saradnje u istrazi ne može da bude veći od iznosa štete koju je taj prekršilac prouzrokovao svojim direktnim ili indirektnim kupcima ili dobavljačima, koji utvrdi nadležni sud u postupku za naknadu štete.

U obimu u kojem je povredom konkurencije na tržištu prouzrokovana šteta licima koja nijesu direktni ili indirektni kupci ili dobavljači prekršioca, obaveza prekršioca koji je oslobođen od plaćanja novčanih kazni da nadoknadi iznos štete drugim prekršiocima po osnovu solidarne odgovornosti, određuje se u srazmjerno njegovoj odgovornosti za štetu.

Mikro, malo i srednje pravno lice, u smislu ovog člana, ima značenje utvrđeno u skladu sa Preporukom Evropske komisije 2003/361/EC.

Prenošenje prekomjernih cijena

Član 14

Ako je šteta nastala zbog prekomjerne cijene koja je prenesena na kupce u lancu snabdijevanja, naknada štete se može zahtijevati samo u visini štete koja je stvarno pretrpljena u nivou lanca snabdijevanja, pri čemu se odgovornost prekršioca ne može isključiti zbog takvog prenošenja cijena.

Nadležni sud je ovlašćen da u skladu sa zakonom procijeni obim prekomjerne cijene koja je prenesena u lancu snabdijevanja.

U postupku za naknadu štete zbog prenošenja prekomjernih cijena, tuženi može da istakne da je tužilac u cjelini ili djelimično prenio prekomjernu cijenu nastalu povredom konkurencije na tržištu na svoje kupce u lancu snabdijevanja.

Teret dokazivanja

Član 15

U slučaju iz člana 14 stav 3 ovog zakona, teret dokazivanja da je prekomjerna cijena prenesena na kupce u lancu snabdijevanja je na tuženom, koji može razumno zahtijevati otkrivanje informacija od tužioca ili od trećih lica.

Kada pravo na podnošenje zahtjeva za naknadu štete ili iznos naknade štete koji se treba dodijeliti zbog prenošenja prekomjernih cijena u lancu snabdijevanja zavisi da li je i u kojoj mjeri, prekomjerna cijena prenesena na tužioca, teret dokazivanja postojanja i obima takvog prenošenja je na tužiocu koji može zahtijevati pribavljanje dokaza od tuženog ili od trećih lica.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, smatra se da je indirektni kupac dokazao da je prekomjerna cijena prenesena na tog kupca kada dokaže da je:

1) tuženi počinio povredu zakona o zaštiti konkurencije;

2) povreda zakona o zaštiti konkurencije dovela do prekomjerne cijene za direktnog kupca; i

3) indirektni kupac kupio robu ili usluge koje su bile predmet povrede zakona o zaštiti konkurencije ili je kupio robu ili usluge koje su iz njih izvedene ili ih sadrže.

Odredba stava 3 ovog člana ne primjenjuje se ako tuženi u postupku pred sudom dokaže da prekomjerna cijena nije ili nije u potpunosti prenesena na indirektnog kupca.

Postupci za naknadu štete sa različitih nivoa lanca snabdijevanja

Član 16

Postupci za naknadu štete koji su pokrenuti zbog prenošenja prekomjernih cijena kroz različite nivoe lanca snabdijevanja, ne mogu dovesti do višestruke odgovornosti ni do isključivanja odgovornosti za prekršioca.

Nadležni sud pred kojim se vodi postupak za naknadu štete iz stava 1 ovog člana, prilikom odlučivanja o osnovanosti tužbenog zahtjeva, kao i procjeni da li su tužilac, odnosno tuženi dokazali činjenice iz čl. 14 i 15 ovog zakona, može da uzme u obzir:

- 1) postupke za naknadu štete koji se odnose na istu povredu zakona o zaštiti konkurencije, a koje su pokrenuli tužioci sa drugih nivoa lanca snabdijevanja;
- 2) presude donesene u postupcima iz tačke 1 ovog stava;
- 3) relevantne javno dostupne informacije koje proizilaze iz drugih postupaka koji se odnose na zaštitu konkurencije pred nadležnim organima.

Nadležni sud u postupku za naknadu štete koji su pokrenuti zbog prenošenja prekomjernih cijena kroz različite nivoe lanca snabdijevanja može da primjenjuje i postupak iz člana 30 Regulative (EU) broj 1215/2012.

Naknada za izmaklu dobit

Član 17

Odredbe čl. 14, 15 i 16 ovog zakona, ne dovode u pitanje pravo oštećenog da zahtijeva i naknadu za izmaklu dobit u slučaju potpunog ili djelimičnog prenošenja prekomjernih cijena.

Postupci iz čl. 14, 15 i 16 ovog zakona primjenjuju se i na povredu konkurencije na tržištu koja se odnosi na snabdijevanje prekršioca.

Određivanje iznosa štete

Član 18

Ako utvrdi da oštećenom pripada pravo na naknadu štete, ali štetu nije moguće utvrditi ili bi se mogla utvrditi uz nesrazmjerne teškoće, nadležni sud je ovlašćen da procijeni iznos štete po slobodnoj ocjeni.

Smatra se da je zbog povrede prava konkurencije na tržištu počinjene u obliku kartela nastala šteta, osim ako učesnik u kartelu ne dokaže suprotno.

Kod određivanja iznosa štete Agencija može pružiti stručnu pomoć nadležnom sudu, ako to ocijeni potrebnim.

Sporazumno poravnanje

Član 19

Zastarijevanje za pokretanje postupka za naknadu štete ne teče tokom trajanja postupka zaključivanja sporazumnog poravnanja.

Pravno dejstvo iz stava 1 ovog člana, odnosi se isključivo prema licima koja su uključena ili zastupana u sporazumnom poravnanju.

Lica iz stava 2 ovog člana mogu od nadležnog suda tražiti prekid postupka za naknadu štete zbog povrede konkurencije radi zaključivanja sporazumnog poravnanja.

Prekid postupka iz stava 3 ovog člana može trajati najduže dvije godine.

Naknadu štete koja je isplaćena po osnovu sporazumnog poravnanja Agencija, odnosno nadležni sud može uzeti u obzir kao olakšavajuću okolnost prilikom odlučivanja o povredi konkurencije.

Dejstvo sporazumnog poravnanja na buduće postupke za naknadu štete

Član 20

Ako oštećeni zaključi sporazum o poravnanju sa jednim ili više prekršilaca, ukupan iznos zahtjeva za naknadu štete tog oštećenog umanjuje se za dio štete koji su ti prekršioци prouzrokovali povredom konkurencije na tržištu oštećenom, a preostali dio zahtjeva za naknadu štete oštećeni ostvaruje od prekršilaca koji nijesu učestvovali u sporazumnom poravnanju.

Prekršioци koji ne učestvuju u sporazumnom poravnanju nemaju pravo da od prekršioца koji je zaključio sporazum o poravnanju zahtijevaju regres.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ako prekršioци koji nijesu učestvovali u sporazumnom poravnanju ne mogu da izmire dio naknade štete koji odgovara njihovom udjelu u prouzrokovanoj šteti, oštećeni može zahtijevati preostali dio zahtjeva za naknadu štete od prekršioца koji je učestvovao u sporazumnom poravnanju, osim ako sporazumom o poravnanju nije drugačije određeno.

Prilikom određivanja iznosa regresa koji prekršilac može zahtijevati od drugog prekršioца srazmjerno njegovom udjelu u šteti prouzrokovanoj povredom konkurencije, nadležni sud uzeće u obzir sve naknade štete koje je taj prekršilac isplatio na osnovu sporazuma o poravnanju.

Shodna primjena

Član 21

U postupku uređenim ovim zakonom shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak ako zakonom nije drugačije propisano.

Započeti postupci

Član 22

Postupci za naknadu štete zbog povrede konkurencije na tržištu koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovog zakona, okančaće se po zakonu po kojem su započeti.

Odložena primjena

Član 23

Odredbe člana 2 stav 2, člana 8 st. 6 i 9, člana 11 stav 3 i člana 16 stav 3 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 24

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 08-1/26-1/4

EPA 889 XXVIII

Podgorica, 13. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

750.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I
DOPUNAMA ZAKONA O TEHNIČKIM ZAHTJEVIMA ZA PROIZVODE I
OCJENJIVANJU USAGLAŠENOSTI

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-493/2

Podgorica, 18. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O TEHNIČKIM ZAHTJEVIMA ZA
PROIZVODE I OCJENJIVANJU USAGLAŠENOSTI*

Član 1

U Zakonu o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti („Službeni list CG”, br. 53/11 i 3/23) u članu 1 riječi: „isporučiooca proizvoda” zamjenjuju se riječima: „privrednog subjekta, uzajamno priznavanje proizvoda”.

Član 2

U članu 3 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

„2) **proizvođač** je pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji:

- proizvodi proizvode ili prema čijem nalogu se proizvodi projektuju ili proizvode, ili koje proizvodi proizvode koji nijesu rezultat proizvodnog procesa, uključujući poljoprivredne proizvode, i stavlja ih na tržište pod svojim imenom ili žigom;

- vrši izmjene na proizvodima koji su već zakonito stavljeni na tržište u Crnoj Gori ili državi članici na način koji može uticati na usklađenost sa relevantnim pravilima koja se primjenjuju u Crnoj Gori ili državi članici; ili

- stavljanjem svog imena, žiga ili druga obilježja za razlikovanje na proizvode ili na dokumenta koja prate te proizvode, predstavlja sebe kao proizvođača tih proizvoda.

U tački 3 poslije riječi „proizvođač” dodaje se riječ „pismeno”.

U tački 4 poslije riječi „proizvode” dodaju se riječi: „iz treće zemlje ili države članice prvi put stavlja na raspolaganje na tržištu Crne Gore”.

U tački 6 riječ „isporučilac” zamjenjuje se riječima: „privredni subjekat”.

Poslije tačke 6 dodaje se nova tačka koja glasi:

„6a) **„krajnji korisnik”** je svako fizičko ili pravno lice koje ima prebivalište ili sjedište u Crnoj Gori ili državi članici, kome su proizvodi stavljeni na raspolaganje ili se stavljaju na raspolaganje, bilo kao potrošaču van bilo kakve trgovinske, poslovne, zanatske ili profesionalne djelatnosti, ili kao profesionalnom krajnjem korisniku u okviru svojih industrijskih ili profesionalnih aktivnosti;”.

Poslije tačke 7 dodaju se tri nove tačke koje glase:

„7a) **stavljanje na raspolaganje na tržištu države članice** je svaka isporuka robe za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu u okviru teritorije države članice u toku komercijalne aktivnosti, bilo uz naknadu ili bez naknade;

7b) **ograničavanje pristupa tržištu** znači utvrđivanje uslova koji se moraju ispuniti prije nego što se proizvod može staviti na raspolaganje na tržištu Crne Gore ili uslova za zadržavanje proizvoda na tržištu Crne Gore, kada to, u oba slučaja, zahtijeva izmjenu jednog ili više karakteristika tog proizvoda u smislu člana 34b stav 3 tačka 3 alineja 1 ovog zakona ili zahtijeva sprovođenje dodatnog testiranja;

7c) **uskraćivanje pristupa tržištu** je zabrana stavljanja na raspolaganje proizvoda na tržištu u Crnoj Gori ili zadržavanja na tržištu Crne Gore ili nalog za povlačenje ili opoziv tog proizvoda sa tržišta Crne Gore;“.

Poslije tačke 9a dodaje se nova tačka koja glasi:

„9b) **harmonizovani tehnički propis Evropske unije** je propis Evropske unije koji propisuje zahtjeve koje proizvod mora ispuniti pre njegovog stavljanja na njeno tržište;”

Tačka 21 mijenja se i glasi:

„21) **opoziv proizvoda** je svaka mjera usmjerena na ostvarivanje povrata proizvoda koji je već stavljen na raspolaganje krajnjem korisniku;“.

Tačka 22 mijenja se i glasi:

„**povlačenje proizvoda** je bilo koja mjera koja ima za cilj da spriječi da se proizvod u lancu isporuke isporuči na tržište;”

Poslije tačke 22 dodaju se nove tačke koje glase:

„23) **postupak prethodnog odobrenja** je upravni postupak kojim se od nadležnog organa zahtijeva da, na osnovu zahtjeva privrednog subjekta, izda svoje formalno odobrenje prije nego što se proizvodi mogu staviti na raspolaganje na tržištu;

24) **država članica** je država članica Evropske unije, država članica potpisnica Evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (EFTA) i Republika Turska;

25) **treća zemlja** je strana država koja nije država članica Evropske unije, kao ni država članica potpisnica Evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (EFTA) i Republika Turska;

26) **postupak za rješavanje sporova „SOLVIT”** je neformalan postupak brzog i efikasnog rješavanja sporova između privrednog subjekta države članice koji stavlja proizvod na tržište Crne Gore i nadležnog organa, koji pokreće privredni subjekt kada smatra da mu je postupanjem tog organa uskraćeno neko pravo na unutrašnjem tržištu Evropske unije;

27) **„SOLVIT centar Crne Gore”** je posebna organizaciona jedinica organa državne uprave nadležnog za infrastrukturu kvaliteta, koja je dio SOLVIT mreže i koja sprovodi postupak za rješavanje sporova SOLVIT u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuje nadzor proizvoda na tržištu.”.

Član 3

U članu 5 stav 1 tačka 5 mijenja se i glasi:

„5) obaveze privrednih subjekata;“.

Član 4

U članu 10 stav 3 riječi: „isporučilac proizvoda koje ocjenjuje, direktno uključeno” zamjenjuju se riječima: „privredni subjekat koji je direktno uključen“.

Član 5

U članu 17 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„(2) Nadležni inspekcijski organ će bez odlaganja naredbu iz stava 1 ovog člana uručiti privrednom subjektu.”

U stavu 3 riječi: „isporučilac proizvoda” zamjenjuju se riječima: „privredni subjekat”.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

„(4) Naredba iz stava 2 ovog člana treba da sadrži razloge za donošenje odluke na način da daje dovoljno detalja kako bi bila usaglašena sa principom načela uzajamnog priznavanja iz člana 34a ovog zakona.”

Član 6

U nazivu poglavlja VI riječi: „ISPORUČIOCA PROIZVODA” zamjenjuju se riječima: „PRIVREDNIH SUBJEKATA”.

Član 7

U članu 29 stav 2 tačka 1 riječ „isporučiocu” zamjenjuje se riječima: „privrednom subjektu”.

Član 8

Član 30 mijenja se i glasi:

„Važenje isprava o usaglašenosti druge države

Član 30

(1) Isprave o usaglašenosti koje je izdalo tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti druge države i znaci usaglašenosti izdati u drugoj državi (u daljem tekstu: strane isprave i znakovi usaglašenosti) ako su izdati u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima važe u Crnoj Gori.

(2) Na zahtjev privrednog subjekta ili po službenoj dužnosti nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave nadležan za ocjenu usaglašenosti može priznati važenje stranih isprava i znakova usaglašenosti kojima se potvrđuje usaglašenost proizvoda sa tehničkim propisom druge države, pod uslovom da zahtjevi iz tog propisa obezbjeđuju najmanje isti stepen zaštite bezbjednosti života i zdravlja ljudi, životinja i biljaka, životne sredine, zaštite potrošača i zaštite imovine, koji su utvrđeni tehničkim propisima u Crnoj Gori.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, CE znak se direktno priznaje u Crnoj Gori ako je postavljen na proizvod u skladu sa harmonizovanim tehničkim propisom u Evropskoj uniji.

(4) Izuzetno od stava 2 ovog člana, isprava o usaglašenosti direktno se priznaje ako je izdata od strane prijavljenog tijela Evropske unije, ako se harmonizovanim tehničkim propisom Evropske unije takva isprava zahtijeva.

Član 9

Član 31 mijenja se i glasi:

„Način priznavanja važenja isprava i znakova o usaglašenosti

Član 31

(1) Priznavanje važenja strane isprave, odnosno znaka usaglašenosti vrši se prije stavljanja proizvoda na tržište ili upotrebu, na osnovu zahtjeva za priznavanje važenja strane isprave, odnosno znaka usaglašenosti, koji podnosi privredni subjekat.

(2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se nadležnom ministarstvu, odnosno organu uprave nadležnom za ocjenu usaglašenosti.

(3) Nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave nadležan za ocjenu usaglašenosti donosi rješenje o priznavanju važenja isprava i znakova usaglašenosti po prethodno pribavljenom mišljenju Ministarstva.

(4) Rješenje kojim se priznaju strane isprave, odnosno znakovi usaglašenosti upisuje se u registar stranih isprava i znakova usaglašenosti, koji vodi Ministarstvo.

(5) Sadržaj zahtjeva iz stava 1 ovog člana i način priznavanja stranih isprava i znakova usaglašenosti propisuje Ministarstvo.”

Član 10

U članu 32 stav 1 tačka 3 riječ „inostranih” zamjenjuje se riječju „stranih”.

Član 11

U članu 33 stav 1 u uvodnoj rečenici poslije riječi standardima zarez se briše i dodaju riječi: „ili za oblasti za koje se tehnički propis donosi ne postoji harmonizovani tehnički propis Evropske unije,”.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

„(4) Nacrt tehničkog propisa iz stava 1 ovog člana Ministarstvo prijavljuje i dostavlja Evropskoj komisiji sa obrazloženjem razloga za njegovo donošenje i drugom potrebnom dokumentacijom i podacima, a nakon usvajanja tehničkog propisa Ministarstvo taj propis, bez odlaganja, dostavlja Evropskoj komisiji.”

U stavu 4 riječ „standarda” briše se.

Dosadašnji stav 4 postaje stav 5.

Član 12

U članu 34 u uvodnoj rečenici stava 1 riječ „isporučilaca,” zamjenjuje se riječima: „privrednih subjekata“.

Član 13

Poslije člana 34 dodaje se novo poglavlje i četiri nova člana koji glase:

„VIIIa ZAKONITO STAVLJANJE NA TRŽIŠTE PROIZVODA IZ DRŽAVA ČLANICA

Uzajamno priznavanje proizvoda koji se zakonito stavljaju na tržišta država članica

Član 34a

(1) Proizvodi koji su prethodno zakonito stavljeni na tržište države članice stavljaju se na tržište Crne Gore slobodno u skladu sa načelom uzajamnog priznavanja proizvoda i odredbama ovog zakona.

(2) Smatra se da je proizvod zakonito stavljen na tržište države članice ako je proizvod ili vrsta proizvoda stavljen na tržište države članice u skladu sa propisima koji se primjenjuju na taj proizvod u toj državi članici ili da ne podliježe propisima u toj državi članici i da je stavljen na raspolaganje krajnjim korisnicima u toj državi članici.

(3) Načelo uzajamnog priznavanja iz stava 1 ovog člana ne isključuje zabrane, odnosno ograničenja uvoza, izvoza ili proizvoda u tranzitu, a koje su opravdane razlozima javnog morala, javnog poretka ili javne sigurnosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja i biljaka; zaštite nacionalnih blaga umjetničke, istorijske ili arheološke vrijednosti, ili zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva, ili preovlađujućim razlozima od javnog interesa (u daljem tekstu: razlozi legitimnog javnog interesa) ako ta ograničenja:

- su proporcionalna cilju koji se nastoji ostvariti;
- nijesu sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine između Crne Gore i država članica; i
- nadležni organ primjenjuje u skladu sa čl. 35a i 35b ovog zakona.

(4) Zabrane, odnosno ograničenja iz stava 3 ovog člana ne smiju biti sredstvo diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine između država članica.

Prednost načela o uzajamnom priznavanju

Član 34b

(1) Odredbe člana 34a ovog zakona primjenjuju se na sve proizvode koji nisu obuhvaćeni harmonizovanim tehničkim propisom Evropske unije koji se mogu izraziti u novcu i koji mogu biti predmet komercijalnih transakcija, uključujući poljoprivredne proizvode i proizvode ribarstva, i na odluke koje donosi ili bi donijelo nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave nadležan za ocjenu usaglašenosti u upravnom postupku koji se odnosi na proizvod koji je zakonito stavljen na tržište države članice:

- pri čemu je ta odluka donijeta ili bi bila donijeta na osnovu tehničkog propisa Crne Gore koji uređuje zahtjeve za koje ne postoji harmonizovani tehnički propis Evropske unije; i

- tom se odlukom, direktno ili indirektno, ograničava ili uskraćuje pristup tržištu ili bi se ograničio ili uskratio pristup tržištu u Crnoj Gori proizvoda koji je zakonito stavljen na tržište države članice.

(2) U smislu stava 1 ovog člana odlukom se smatra svaki upravni akt ili upravna aktivnost koja se zasniva na tehničkom propisu kojim se direktno ili indirektno, ograničava ili uskraćuje pristup tržištu ili bi se ograničio ili uskratio pristup tržištu Crne Gore proizvodu koji je zakonito stavljen na tržište države članice.

(3) U smislu stava 1 ovog člana tehničkim propisom se smatra svaka odredba zakona, propisa ili drugog akta Crne Gore koji ima sljedeće osobine:

1) obuhvata proizvod ili aspekte proizvoda koji nijesu predmet uređenja harmonizovanim tehničkim propisom Evropske unije;

2) zabranjuje stavljanje proizvoda na raspolaganje, ili proizvoda određene vrste na tržištu Crne Gore, ili čini poštovanje te odredbe obaveznim, pravno ili faktički, kada se proizvod, ili proizvod određene vrste, stavlja na raspolaganje na tržištu Crne Gore; i

3) ispunjava najmanje jedan od sljedećih uslova:

- propisuje karakteristike koje se zahtijevaju za proizvod ili proizvod određene vrste, kao što su nivoi kvaliteta, performansi ili bezbjednosti, ili njihove dimenzije, uključujući zahtjeve koji se odnose na te proizvode u pogledu naziva pod kojima se prodaju, terminologije, simbola, ispitivanja i metoda ispitivanja, pakovanja, označavanja ili deklarisanja i postupaka ocjenjivanja usaglašenosti; ili

- u cilju zaštite potrošača ili životne sredine, propisuje druge zahtjeve za proizvod ili proizvod određene vrste koji utiču na životni ciklus proizvoda nakon što je stavljen na raspolaganje na tržištu Crne Gore, kao što su uslovi upotrebe, reciklaže, ponovne upotrebe ili odlaganja, kada takvi uslovi mogu značajno uticati na sastav ili prirodu tog proizvoda, ili na njegovo stavljanje na raspolaganje na tržištu Crne Gore.

4) Stav 3 tačka 3 alineja 1 ovog člana obuhvata i metode i postupke proizvodnje koji se primjenjuju na poljoprivredne proizvode, kao i na proizvode namijenjene ishrani ljudi ili životinja, kao i metode i postupke proizvodnje koji se odnose na druge proizvode, kada oni imaju uticaj na njihove karakteristike.

(4) Postupak prethodnog odobrenja se ne smatra po sebi tehničkim propisom u smislu ovog zakona, ali se odluka o odbijanju prethodnog odobrenja proizvoda zasnovana na tehničkom propisu smatra odlukom na koje se ovaj član primjenjuje, ukoliko ta odluka ispunjava ostale uslove propisane u stavu 1 ovog člana.

(5) Odredbe ovog člana se ne primenjuju na:

- odluke nadležnog suda; i

- odluke ili naredbe nadležnog suda ili nadležnog državnog organa donijete u toku istrage ili krivičnog postupka gonjenja za krivična djela, u pogledu terminologije, simbola ili bilo kakvog materijalnog upućivanja na neustavne ili kriminalne organizacije ili na krivična djela izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje ili diskriminacije.

Izjava o uzajamnom priznavanju

Član 34c

(1) Proizvođač ili zastupnik, ako ga proizvođač za to ovlasti, može sačiniti izjavu o uzajamnom priznavanju iz člana 34a ovog zakona, kojom se dokazuje da je proizvod iz člana 34b ovog zakona zakonito stavljen na tržište države članice ili je stavljen na raspolaganje krajnjim korisnicima u državi članici.

(2) Izjava o uzajamnom priznavanju iz stava 1 ovog člana sačinjava se na propisanom obrascu.

(3) Zakonito stavljanje na tržište države članice i stavljanje na raspolaganje krajnjim korisnicima u državi članici dokazuje se odgovarajućim dokumentima.

(4) Izjava o uzajamnom priznavanju sačinjava se na jednom od službenih jezika Evropske unije. Privredni subjekt je dužan da izjavu o uzajamnom priznavanju prevede na crnogorski jezik.

(5) Privredni subjekat koji da izjavu o uzajamnom priznavanju ili njen dio odgovara za sadržaj i tačnost informacija.

(6) Izjava o uzajamnom priznavanju dostavlja se u štampanom ili elektronskom obliku na zahtjev nadležnog ministarstva, odnosno organa uprave nadležnog za ocjenu usaglašenosti, odnosno inspektora u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadzor proizvoda na tržištu.

(7) Kada su proizvodi za koje se dostavlja izjava o uzajamnom priznavanju obuhvaćeni propisom Evropske unije kojim se zahtijeva EU izjava o usklađenosti, izjava o uzajamnom priznavanju može biti priložena EU izjavi o usklađenosti.

(8) Sadržaj i obrazac izjave o uzajamnom priznavanju proizvoda koji se zakonito stavlja na tržište države članice ili je stavljen na raspolaganje krajnjim korisnicima u državi članici, sadržaj dokumentacije i druga pitanja u vezi uzajamnog priznavanja propisuje Ministarstvo.

Kontaktna tačka za proizvode

Član 34d

(1) Posebna organizaciona jedinica Ministarstva (u daljem tekstu: kontaktna tačka za proizvode) putem interneta pruža zainteresovanim stranama informacije o:

- načelu uzajamnog priznavanja i primjeni ovog zakona uključujući informacije o postupku propisanom u članu 35a ovog zakona,

- kontakt podacima putem kojih nadležni organi mogu neposredno kontaktirati, uključujući pojedinosti o organima nadležnim za nadzor sprovođenja tehničkih propisa koja se primjenjuju na teritoriji Crne Gore,

- tehničkim propisima koji se primjenjuju na određene proizvode, odnosno vrstu proizvoda u Crnoj Gori,

- vrsti proizvoda koji podliježe pribavljanju prethodnog odobrenja prije stavljanja na tržište,

- pravnoj zaštiti i postupcima koji su na raspolaganju u slučaju spora između nadležnog organa i privrednog subjekta države članice, uključujući postupak za rješavanje sporova (SOLVIT),

- dostupnosti tehničkih propisa koji se primjenjuju na određene proizvode, odnosno vrstu proizvoda u Crnoj Gori i propisanih postupaka koji se odnose na te proizvode, putem interneta ili na drugi način u elektronskoj formi.

(2) Kada je to neophodno radi dopune informacija koje su dostupne na internetu u skladu sa stavom 1 ovog člana, kontaktna tačka za proizvode je dužna da, na zahtjev privrednog subjekta ili nadležnog tijela države članice, pruži sve korisne informacije, kao što su elektronske kopije ili onlajn pristup tehničkim pravilima i razjašnjenja i informacije o upravnim postupcima koji se primjenjuju na određene proizvode ili proizvode određene vrste ili informacije o tome da li su ti proizvodi ili proizvodi te vrste predmet postupka prethodnog odobrenja u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom.

(3) Informacije iz st. 1 i 2 ovog člana kontakt tačka za proizvode je dužna da privrednom subjektu ili nadležnom tijelu države članice dostavi u roku od 15 radnih dana od prijema zahtjeva, bez naknade.

(4) Nadležni organ direktno ili preko kontakt tačke za proizvode dostavlja na zahtjev nadležnom tijelu države članice odredišta proizvoda sve informacije relevantne za provjeru podataka i dokumenata koje je privredni subjekt dostavio tokom ocjene tih proizvoda u skladu sa članom 35a ovog zakona u roku od 15 radnih dana od prijema zahtjeva kada privredni subjekt tvrdi da je zakonito stavljao svoje proizvode na tržište Crne Gore.”

Član 14

Poslije člana 35 dodaje se novo poglavlje i šest novih članova koji glase:

„IXa. POSTUPAK OCIJENE PROIZVODA KOJI JE ZAKONITO STAVLJEN NA TRŽIŠTE U DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI

Član 35a

(1) Nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave nadležan za ocjenu usaglašenosti (u daljem tekstu: nadležni organ) koji namjerava da izvrši ocjenu proizvoda radi utvrđivanja da li su ti proizvodi, ili proizvodi te vrste, zakonito stavljeni na tržište u drugoj državi članici i, ako jesu, da li su legitimni javni interesi obuhvaćeni važećim tehničkim propisom Crne Gore na odgovarajući način zaštićeni, imajući u vidu karakteristike predmetnih proizvoda, dužan je da bez odlaganja stupi u kontakt sa privrednim subjektom koje stavlja proizvod na tržište Crne Gore i da preko inspektora obavjesti privredni subjekt o:

- pokretanju postupka kontrole;
- proizvodu ili vrsti proizvoda koji podliježu kontroli;
- tehničkom propisu koji se odnosi na taj proizvod ili postupku prethodnog odobrenja koji se primjenjuje na taj proizvod odnosno vrstu proizvoda; i
- mogućnosti podnošenja izjave o uzajamnom priznavanju.

(2) Privredni subjekt može da stavi na raspolaganje na tržištu Crne Gore proizvod prije nego što nadležni organ preko inspektora završi ocijenu iz stava 1 ovog člana, osim ako primi rješenje o ograničavanju pristupa tržištu ili rješenje o uskraćivanju pristupa tržištu za taj proizvod.

(3) Stav 2 ovog člana se ne primjenjuje kada se ocjena proizvoda sprovodi u okviru postupka prethodnog odobrenja, ili kada nadležni organ privremeno obustavi stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu proizvoda koji su predmet te ocjene, u skladu sa članom 35b ovog zakona.

(4) Za svrhe ocjene iz stava 1 ovog člana prihvata se od strane nadležnog organa kao dovoljan dokaz da su proizvodi zakonito stavljeni na tržište u drugoj državi članici ako privredni subjekat dostavi izjavu o uzajamnom priznavanju sa dokumentacijom iz člana 34c stav 2 ovog zakona, i nadležni organ neće zahtjevati dodatne informacije kako bi provjerio da li se proizvod zakonito stavlja na tržište u državi članici.

(5) Ako privredni subjekt ne dostavi izjavu o uzajamnom priznavanju u skladu sa članom 34c ovog zakona, nadležni organ preko inspektora može da zatraži od tog privrednog subjekta da u roku od 15 dana dostavi dokumentaciju i informacije koje su neophodne za ocjenu iz stava 1 ovog člana u vezi sa sljedećim:

- karakteristikama predmetnih proizvoda ili vrste proizvoda; i
- zakonitim stavljanjem proizvoda na tržište u drugoj državi članici.

(6) Ukoliko nadležni organ ima potrebu da provjeri bilo koju informaciju koju je dostavio privredni subjekt nadležni organ može provjeriti istinitost informacija iz izjave o uzajamnom priznavanju preko kontakt tačke za proizvode države članice ili nadležnom tijelu država članice u kojoj privredni subjekt tvrdi da zakonito stavlja svoje proizvode na tržište. Zahtjev za informacijom nadležni organ upućuje neposredno ili preko posebne organizacione jedinice iz člana 34e stav 1 ovog zakona.

(7) Prilikom sprovođenja ocjene kontrole iz stava 1 ovog člana nadležno ministarstvo, odnosno organ uprave nadležan za ocjenu usaglašenosti preko inspektora uzima u obzir sadržaj izvještaja o ispitivanju i isprave o usaglašenosti koju je izdalo tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, a koju je dostavio privredni subjekt.

(8) Nadležni organ neće odbiti da prihvati izvještaje o ispitivanju ili isprave o usaglašenosti koje je izdalo tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, iz razloga koji se odnose na njegovu stručnu osposobljenost, ako je to tijelo akreditovano za odgovarajuće područje aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti proizvoda u skladu sa zahtjevima propisa kojim se usklađuje sa propisom Evropske unije koji uređuje zahtjeve akreditacije.

(9) Kada, po okončanju ocjene iz stava 1 ovog člana, nadležni organ donese rješenje u vezi sa proizvodima koji su bili predmet ocjene, dužan je da bez odlaganja obavijesti o tom rješenju privredni subjekt iz stava 1 ovog člana i da o odluci obavijesti Evropsku komisiju i druge države članice najkasnije u roku od 20 radnih dana od dana donošenja odluke u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuje nadzor proizvoda na tržištu.

(10) Obrazloženje rješenja iz stava 9 ovog člana obavezno sadrži razloge za donošenje odluke, izložene na dovoljno detaljan i obrazložen na razumljiv način kako bi se omogućila ocjena usklađenosti odluke sa načelom uzajamnog priznavanja i sa zahtjevima ovog zakona, uključujući naročito sljedeće:

- tehnički propis Crne Gore na kojem se zasniva rješenje;
- razloge legitimnog javnog interesa kojima se opravdava primjena tehničkog propisa na kojem se zasniva rješenje;
- tehničke ili naučne dokaze koje je nadležni organ razmotrio, uključujući, gdje je primjenjivo, sve relevantne promjene u stanju tehnike koje su nastupile od stupanja na snagu tehničkog propisa;
- sažetak argumenata koje je iznio privredni subjekt, a koji su relevantni za ocjenu iz stava 1 ovog člana, ukoliko ih ima;
- glavne razloge za odluku i razloge zbog kojih nije uvažen neki od zahtjeva ili privrednog subjekta, odnosno nije uzeto u obzir izjašnjenje privrednog subjekta; i
- dokaze kojima se potvrđuje da je odluka iz rješenja primjerena za ostvarivanje cilja koji se njome želi postići i da ne prelazi ono što je neophodno radi postizanja tog cilja.

(11) Rješenje iz stava 9 ovog člana obavezno sadrži uputstvo o pravnoj zaštiti i rok u kojem privredni subjekt može izjaviti žalbu ili pokrenuti upravni spor protiv rješenja ili drugi postupak pred sudom i uputstvo o mogućnosti da koristi postupak za rješavanje sporova (u daljem tekstu: SOLVIT) u skladu sa članom 35f ovog zakona.

(12) Rješenje iz stava 9 ovog člana se ne može izvršiti prije nego što nadležni organ obavijesti privredni subjekt o tom rješenju u skladu sa ovim članom.

Privremena suspenzija pristupa tržištu

Član 35b

(1) Kada nadležni organ sprovodi ocjenu proizvoda u skladu sa članom 35a ovog zakona, može privremenim rješenjem suspendovati stavljanje tih proizvoda na raspolaganje na tržištu Crne Gore samo ako utvrdi da:

- u normalnim ili razumno predvidivim uslovima upotrebe proizvodi predstavljaju ozbiljan rizik po bezbjednost ili zdravlje ljudi ili po životnu sredinu, uključujući i slučajeve kada efekti nijesu neposredni, a koji zahtijevaju brzo postupanje nadležnog organa; ili
- je stavljanje proizvoda, ili proizvoda te vrste, na raspolaganje na tržištu u toj državi članici generalno zabranjeno iz razloga javnog morala ili javne bezbjednosti.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, nadležni organ je dužan da, bez odlaganja, obavijesti privrednog subjekta o svakom privremenom suspendovanju stavljanja proizvoda na tržište.

(3) U slučaju iz stava 1 alineje 1 ovog člana obavještenje mora biti praćeno detaljnim tehničkim ili naučnim obrazloženjem kojim se dokazuje zašto predmetni slučaj potpada pod oblast primjene te alineje.

Primjena posebnih propisa

Član 35c

Odredbe čl. 35a i 35b ovog zakona ne isključuju primjenu posebnih propisa Crne Gore koji su usklađeni sa propisima Evropske unije kojima se uređuju opšta bezbjednost proizvoda, bezbjednost hrane ili hrane za životinje, zdravlje životinja ili dobrobit životinja u pogledu:

- odgovarajućih mjera za proizvode koji predstavljaju rizik, opasnost ili ozbiljan rizik i obaveze obavješćavanja Evropske komisije i država članica o primjeni takvih mjera,
- mjera ograničenja stavljanja na tržište hrane ili hrane za životinje, ili povlačenje ili opozivanje hrane ili hrane za životinje od kojih potiče neposredan ili posredan rizik po ljudsko zdravlje u okviru sistema brzog upozoravanja za obavješćavanje i hitno reagovanje; i
- postupka nadzora privrednih subjekata vezane za nepoštovanje propisa koji uređuju bezbjednost hrane i hrane za životinje, zdravlje životinja ili dobrobit životinja.

Obavješćavanje i informisanje Evropske komisije i države članice

Član 35d

(1) Nadležni organ je dužan da, bez odlaganja, obavijesti Evropsku komisiju i državu članicu privrednog subjekta o rješenju iz člana 35a stav 9 ovog zakona, odnosno o svakom privremenom obustavljanju stavljanja proizvoda na tržište u skladu sa članom 35b ovog zakona.

(2) Obavještenje nadležnog organa obavezno uključuje detaljno tehničko ili naučno obrazloženje kojim se dokazuje osnov za privremeno obustavljanje stavljanja proizvoda na tržište kada predmetni slučaj potpada pod oblast primjene člana 35b stava 1 alineje 1 ovog zakona.

(3) Obavještenje Komisiji i drugim državama članicama vrši se putem sistema za informisanje i obavješćavanje u skladu sa posebnim propisom kojim se usklađuje sa propisom EU koji uređuje tržišni nadzor proizvoda osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Obavješćavanje putem RAPEX-a ili RASFF-a

Član 35e

(1) Nadležni organ obavješćava Evropsku komisiju i državu članicu privrednog subjekta o rješenju iz člana 35a stav 9 ovog zakona, odnosno o svakom privremenom obustavljanju stavljanja proizvoda na tržište u skladu sa članom 35b ovog zakona putem Sistema brze razmjene informacija (u daljem tekstu: sistem RAPEX) u skladu sa posebnim propisom kojim se usklađuje sa propisom Evropske unije kojim se uređuje opšta bezbjednost proizvoda, odnosno putem sistema Sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje (u daljem tekstu: sistem RASFF) u skladu sa posebnim propisom kojim se usklađuje sa propisom EU kojim se uređuje bezbednost hrane i hrane za životinje pod uslovom da:

- su odluke donijete na osnovu ovog zakona ujedno i mjere koje se prijavljuju kroz RAPEX, odnosno RASFF sisteme;
- RAPEX ili RASFF obavještenje nadležnog organa sadrži naznaku da obavješćavanje o toj mjeri ujedno predstavlja i obavještenje u skladu sa ovim zakonom; i
- nadležni organ uključi prateće dokaze u RAPEX, odnosno RASFF obavještenje na kojima je zasnovao rješenje iz člana 35a stav 9 ovog zakona, odnosno privremeno rješenje iz člana 35b stav 1 ovog zakona.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana nadležni organ obavješćava Evropsku komisiju i državu članicu privrednog subjekta isključivo putem RAPEX, odnosno RASFF sistema.

Postupak za rješavanje sporova (SOLVIT)

Član 35f

(1) Kada privredni subjekt države članice na koji se odnosi odluka nadležnog organa donijeta u skladu sa ovim zakonom podnese zahtjev za pokretanje postupka za rješavanje sporova SOLVIT (u daljem tekstu: SOLVIT postupak), SOLVIT centar Crne Gore može podnijeti zahtjev Evropskoj komisiji da da mišljenje u cilju rješavanja slučaja u skladu sa posebnim propisom koji uređuje nadzor proizvoda na tržištu.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana SOLVIT centar Crne Gore dostavlja svu relevantnu dokumentaciju koja se odnosi na rješenje nedležnog organa koje je predmet SOLVIT postupka.”

Član 15

Poslije člana 38 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 38a

Podzakonski akti iz člana 31 stav 5 i člana 34c stav 7 ovog zakona uskladiće se u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 16

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01-1/26-1/4

EPA 911 XXVIII

Podgorica, 13. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

*U ovaj zakon je prenešena Regulativa (EU) 2019/515 Evropskog parlamenta i savjeta od 19. marta 2019. o uzajamnom priznavanju robe koja se zakonito stavlja na tržište u drugoj državi članici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 764/2008.

751.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA
I DOPUNAMA ZAKONA O STANDARDIZACIJI

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o standardizaciji**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-490/2
Podgorica, 18. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O STANDARDIZACIJI

Član 1

U Zakonu o standardizaciji („Službeni list CG“, broj 145/21), u članu 13 stav 2 riječi: „tač. 1 do 4“ zamjenjuju se riječima: „tač. 1, 2 i 4“.

Član 2

Član 15 mijenja se i glasi:

„Upravni odbor Instituta (u daljem tekstu: Upravni odbor) ima predsjednika i četiri člana.

Predsjednika i članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Osnivač.

Predsjednik i članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine, uz mogućnost ponovnog imenovanja na još jedan mandat.

Predsjednika i jednog člana Upravnog odbora, sa iskustvom iz oblasti standardizacije, predlaže Ministarstvo.

Tri člana Upravnog odbora predlaže Skupština vodeći računa o zastupljenosti predstavnika različitih zainteresovanih strana, relevantnoj međunarodnoj i praksi na nivou Evropske unije, kao i uputstvima evropskih organizacija za standardizaciju.“

Član 3

Član 18 mijenja se i glasi:

„Direktor:

- 1) izvršava odluke Upravnog odbora;
- 2) rukovodi radom Instituta;
- 3) stara se o zakonitosti i odgovara za zakonitost rada Instituta;
- 4) stara se o izvršavanju odluka Skupštine;

- 5) predstavlja i zastupa Institut;
- 6) priprema i dostavlja Upravnom odboru:
  - a) Program rada kao i njegove izmjene i dopune, Godišnji plan i Finansijski plan;
  - b) Izvještaj o realizaciji Programa rada, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i Finansijski izvještaj za prethodnu godinu;
- 7) predlaže Upravnom odboru akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Institutu;
- 8) predlaže Upravnom odboru akt o zaradama zaposlenih;
- 9) odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih u Institutu, u skladu sa zakonom;
- 10) predlaže Upravnom odboru odluku o visini članarine za svaku godinu;
- 11) predlaže Upravnom odboru odluku o visini naknada za standarde, srodne dokumente, druge publikacije i ostale usluge Instituta;
- 12) stara se o pripremi materijala za sjednice Skupštine i Upravnog odbora;
- 13) obavještava Osnivača o tome da su se stekli uslovi za imenovanje ili razrješenje članova Skupštine i Upravnog odbora, koje imenuje Osnivač;
- 14) stara se o pravima i obavezama Instituta kao člana međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, kao i obavezama glasanja o svim odlukama generalne skupštine evropskih i međunarodnih organizacija za standardizaciju, bez obzira na formu odluke (odluke donijete na sastancima ili putem prepiske) ili o načinu učešća na sastancima;
- 15) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.”

Član 4

U članu 23 stav 2 mijenja se i glasi:

„Godišnji plan Institut objavljuje na svojoj internet stranici, a obavještenje o postojanju plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata Institut objavljuje na svojoj internet stranici, a kada je moguće, i u nekoj drugoj publikaciji o standardizacijskim aktivnostima.”

U stavu 4 riječi: „koje će” zamjenjuju se riječima: „za koje se očekuje da će”.

Član 5

U članu 24 stav 3 riječi: „se koriste” zamjenjuju se riječima: „mogu se koristiti”.

Član 6

U članu 25 stav 5 riječ „pravilima” zamjenjuje se riječju „aktima”.

Član 7

Član 26 mijenja se i glasi:

„Akt o donošenju i povlačenju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata objavljuje se na internet stranici Instituta ili u glasilu Instituta.

Postupak donošenja odnosno povlačenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata bliže se utvrđuje aktima Instituta.”

Član 8

U članu 30 stav 2 riječi: „Izuzetno od stava 1 ovog člana, propis” zamjenjuju se riječju „Propis”. Stav 3 briše se.

U stavu 5 riječi: „stava 3” zamjenjuju se riječima: „stava 2”.

Dosadašnji st. 4 do 7 postaju st. 3 do 6.

Član 9

Poslije člana 33 dodaje se novi član koji glasi:

„Rok za usklađivanje Odluke i Statuta Inistituta

Član 33a

Odluka o organizovanju Instituta za standardizaciju Crne Gore („Službeni list CG”, broj 87/22), uskladiće se sa ovim zakonom u roku od 45 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Statut Instituta za standardizaciju Crne Gore („Službeni list CG”, broj 120/22), uskladiće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 10

Poslije člana 35 dodaje se novi član koji glasi:

„Nastavak rada

Član 35a

Članovi Skupštine, predsjednik i članovi Upravnog odbora imenovani u skladu sa Zakonom o standardizaciji („Službeni list CG“, broj 145/21) i Statutom Instituta za standardizaciju Crne Gore („Službeni list CG”, broj 120/22) nastavljaju sa radom do isteka mandata.”

Stupanje na snagu

Član 11

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01-1/26-3/4

EPA 918 XXVIII

Podgorica, 13. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

752.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O UZIMANJU I
PRESAĐIVANJU LJUDSKIH ORGANA U SVRHU LIJEČENJA

Proglašavam **Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-491/2
Podgorica, 18. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O UZIMANJU I PRESAĐIVANJU LJUDSKIH
ORGANA U SVRHU LIJEČENJA*

Član 1

U Zakonu o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja* („Službeni list CG“, br. 43/16, 67/19, 69/25 i 12/26) u članu 20 stav 1 poslije riječi: „bezbjednosti organa,“ dodaju se riječi: „kao i za obezbjeđivanje podobnosti davaoca za davanje organa“.

Član 2

U članu 28 stav 3 riječi: „i u srazmjeri sa očekivanom koristi za primaoca“ brišu se.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 28-2/26-3/4
EPA 917 XXVIII
Podgorica, 13. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

* U ovaj zakon prenesena je Direktiva 2010/53/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 7. jula 2010. godine o standardima kvaliteta i bezbjednosti ljudskih organa namijenjenih presađivanju i implementaciona Direktiva Komisije 2012/25/EU od 9. oktobra 2012. godine o utvrđivanju postupaka obavještanja za razmjenu, između država članica, ljudskih organa namijenjenih presađivanju.

753.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PUTEVIMA

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o putevima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine.

Broj: 01-009/26-494/2

Podgorica, 18. mart 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 13. marta 2026. godine, donijela je

Z A K O N O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PUTEVIMA

Član 1

U Zakonu o putevima („Službeni list CG“, br. 82/20 i 140/22), član 4 mijenja se i glasi:
„Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **javni put** je površina od opšteg značaja za saobraćaj, koju svako može slobodno da koristi pod uslovima određenim zakonom i koju je nadležni organ proglasio javnim putem;

2) **državni put** je javni put koji saobraćajno povezuje teritoriju države sa mrežom evropskih puteva i dio je mreže evropskih puteva, teritoriju države sa teritorijom susjednih država, cjelokupnu teritoriju države, privredno značajna naselja na teritoriji države, kao i njegov dio koji prolazi kroz naselje u slučaju da nije izgrađen obilazni put pored naselja;

3) **auto-put** je državni put koji je namijenjen isključivo za saobraćaj motornih vozila, sa fizički razdvojenim kolovozima po smjerovima bez ukrštanja u istom nivou i kontrolisanim pristupom, koji ima najmanje dvije saobraćajne i jednu zaustavnu traku za svaki smjer i koji je obilježen propisanom saobraćajnom signalizacijom i opremom;

4) **brza saobraćajnica** je državni put koji je namijenjen isključivo za saobraćaj motornih vozila, sa fizički razdvojenim kolovozima po smjerovima bez ukrštanja u istom nivou i kontrolisanim pristupom, koji ima najmanje dvije saobraćajne trake za svaki smjer i koji je obilježen propisanom saobraćajnom signalizacijom i opremom;

5) **magistralni put** je državni put koji je namijenjen saobraćajnom povezivanju gradova (lokalnih samouprava) ili važnijih privrednih područja i služi saobraćajnom povezivanju sa drugim javnim putevima iste ili više kategorije ili na putni sistem susjednih država;

6) **regionalni put** je državni put koji je namijenjen saobraćajnom povezivanju značajnih centara lokalnih zajednica i služi saobraćajnom povezivanju sa drugim javnim putevima iste ili više kategorije ili na putni sistem susjednih država;

7) **opštinski put** je javni put koji saobraćajno povezuje teritoriju opštine, odnosno grada, kao i teritoriju opštine, odnosno grada, sa mrežom državnih puteva;

8) **ulica** je javni put u naselju koji saobraćajno povezuje djelove naselja;

9) **lokalni put** je javni put koji povezuje sela i naselja na teritoriji jedne opštine ili koji se nadovezuje na odgovarajuće puteve susjedne opštine, a od značaja je za lokalni saobraćaj na teritoriji te opštine, uključujući i puteve koji povezuju željezničke stanice, pomorske luke, aerodrome, turistička mjesta, kulturne i istorijske spomenike i slične objekte sa drugim javnim putevima;

10) **nekategorisani put** je put koji je nadležni organ proglasio nekategorisanim putem i koji je kao nekategorisani put upisan u list nepokretnosti;

11) **naselje** je izgrađen funkcionalno objedinjen prostor koji je namijenjen za život i rad stanovnika i čije su granice označene saobraćajnim znakovima za obilježavanje naselja;

12) **put van naselja** je dio javnog puta van granica naselja;

13) **put u naselju** je dio javnog puta unutar granica naselja;

14) **saobraćajna površina** je površina namijenjena za kretanje svih ili pojedinih kategorija učesnika u saobraćaju (put, parking prostor, javna garaža, biciklističke staze i trake, pješačke površine, autobuska stajališta i drugo);

15) **saobraćajna signalizacija i oprema** su sredstva i uređaji za regulisanje saobraćaja, saobraćajni znakovi, oznake na putu, uređaji za davanje svjetlosnih saobraćajnih znakova, branici ili polubranici na prelazu puta preko željezničke pruge, privremena saobraćajna signalizacija, svjetlosne i druge oznake na putu, zaštitne ograde za vozila, zaštitne ograde za pješake, smjerokazi i kilometarske oznake;

16) **oprema za zaštitu javnog puta, saobraćaja i okoline** su elementi inteligentnih transportnih sistema, ventilacioni i sigurnosni uređaji u tunelima, objekat i uređaji za zaštitu puta i saobraćaja (snjegobran, vjetrobran, zaštita od osulina, regulacione građevine protiv bujičnih erozija i sl.), kao i objekti i uređaji za zaštitu neposrednog okruženja puta (separatori, zaštita od buke i drugih štetnih uticaja na okolinu, instalacije rasvjete i rasvjeta za potrebe saobraćaja, uređaj za evidenciju saobraćaja, putna meteorološka stanica i sl.);

17) **kolovoz** je izgrađena površina puta po kojoj se obavlja drumski saobraćaj i čine ga saobraćajne trake (vozne, zaustavne i slično) za kretanje, odnosno mirovanje vozila i ivične trake;

18) **kolovozna konstrukcija** je višeslojni kruti ili elastični sistem, kojim se obezbjeđuje prijem mehaničkih dejstava vozila i prenos na donji stroj puta, radi bezbjednog, nesmetanog i ekonomičnog kretanja vozila, bicikala i pješaka;

19) **kolovozni zastor** je završni sloj kolovozne konstrukcije;

20) **bankina** je element puta u nasipu koji obezbjeđuje bočnu stabilnost puta i služi za postavljanje saobraćajne signalizacije i opreme puta;

21) **rigola** je element puta za prihvatanje i kontrolisano vođenje površinskih voda, koji obezbjeđuje stabilnost kolovozne konstrukcije;

22) **berma** je element puta između rigole i kosine usjeka koji služi za zaštitu rigole od erodiranog materijala, postavljanje saobraćajne signalizacije i opreme puta i za obezbjeđenje preglednosti puta;

23) **razdjelni pojas** je prostor između dvije kolovozne trake koji služi za fizičko odvajanje smjerova kretanja, postavljanje saobraćajne signalizacije i opreme kao i elemenata putnog objekta;

24) **razdjelna traka** je prostor između dvije kolovozne trake koji služi za fizičko odvajanje smjerova kretanja i preusmjeravanje saobraćaja iz jedne kolovozne trake u drugu;

25) **zaštitna traka** je element puta kojim se fizički razdvaja saobraćaj motornih vozila od ostalog saobraćaja;

26) **putni objekat** je građevinski objekat koji je sastavni dio puta: most, nadvožnjak, podvožnjak, propust, tunel, vijadukt, galerija, potporni zid, obložni zid i drugo;

27) **nadvožnjak** je objekat iznad puta kojim se reguliše ukrštanje puta u dva nivoa sa drugim putem ili drugim infrastrukturnim sistemom ili željeznicom;

28) **podvožnjak** je objekat u trupu puta kojim se reguliše ukrštanje puta u dva nivoa sa drugim putem ili drugim infrastrukturnim sistemom ili željeznicom;

29) **funkcionalni sadržaj javnog puta** je površina, objekti, postrojenja i uređaji koji su namijenjeni za efikasno upravljanje putem i saobraćajem na putu (baze za održavanje puta, centri za upravljanje saobraćajem, naplatne stanice i drugi sadržaji);

30) **prateći sadržaj puta za potrebe korisnika** su površina i objekti za pružanje različitih usluga korisnicima puta (stanice za snabdijevanje motornih vozila gorivom, stanice za punjenje vozila na električni pogon, odmorišta, parkirališta, moteli, restorani, auto-servisi, prodavnice i drugi objekti za pružanje usluga);

31) **autobusko stajalište** je posebno izgrađen dio puta, odnosno propisno obilježeni dio kolovoza, namijenjen za zaustavljanje autobusa, radi ukrcavanja i iskrcavanja putnika i utovara i istovara prtljaga;

32) **putno zemljište** je površina koja obuhvata put, putni pojas i površinu zemljišta od puta, odnosno putnog pojasa do granice eksproprijacije;

33) **putni pojas** je zemljište sa obje strane puta širine određene projektom puta, a najmanje jedan metar od linije koju čine krajnje tačke poprečnog profila puta van naselja, mjereno na spoljašnju stranu;

34) **zaštitni pojas** je zemljište uz javni put u kome je korišćenje prostora ograničeno zbog štetnih uticaja okoline na put i saobraćaja na putu i obrnuto;

35) **pojas kontrolisane izgradnje** je površina mjerena od granice zaštitnog putnog pojasa na spoljašnju stranu, čija je širina ista kao širina zaštitnog putnog pojasa na kojoj se ograničava vrsta i obim izgradnje objekata i koja služi za zaštitu javnog puta i saobraćaja na njemu;

36) **granica eksproprijacije** je linija do koje se vrši eksproprijacija nepokretnosti, a utvrđuje se na propisanom odstojanu mjenom od putnog pojasa na spoljnu stranu puta u skladu sa odredbama ovog zakona;

37) **vazdušni prostor iznad kolovoza** je prostor iznad kolovoza u visini od najmanje sedam metara mjereno od najviše tačke kolovoza, koji sadrži i gabarite slobodnog profila puta;

38) **raskrsnica** je mjesto na kojem se ukrštaju, spajaju, odnosno razdvajaju saobraćajni tokovi na najmanje dva puta u istom ili različitim nivoima;

39) **ukrštaj** je mjesto ukrštanja puta sa drugim putem, odnosno drugim linijskim infrastrukturnim objektima u istom ili različitim nivoima;

40) **prilazni put** je nekategorisani put koji omogućava vlasniku, odnosno držaocu nepokretnosti prilaz na javni put;

41) **saobraćajni priključak** je uređena saobraćajna površina, dio javnog puta, na kojoj se međusobno povezuju javni, nekategorisani ili prilazni putevi;

42) **zahtijevana preglednost puta** je rastojanje potrebno za bezbjedno zaustavljanje vozila ispred nepokretne prepreke na putu koja mora biti obezbijeđena na svakoj tački puta i koja se određuje na osnovu mjerodavnih vrijednosti projektne brzine u oba smjera vožnje;

43) **upravljanje saobraćajem** je vođenje, praćenje i kontrola saobraćaja na javnom putu, odnosno dionici javnog puta;

44) **obustava saobraćaja** je kontrolisani prekid saobraćaja na putu;

45) **ograničenje korišćenja javnog puta** je zabrana kretanja pojedinih vrsta vozila na putu;

46) **vanredni prevoz** je prevoz vozilom, odnosno skupom vozila, koja sama ili sa teretom koji je konstrukcijski nedjeljiv, prekoračuju dozvoljeno osovinsko opterećenje, najveću dozvoljenu ukupnu masu, širinu, dužinu ili visinu;

47) **upotrebna vrijednost puta** je vrijednost puta u trenutku procjene u zavisnosti od stepena očuvanosti njegovih projektovanih karakteristika;

48) **zaštita puta** je skup mjera i zabrana koje se preduzimaju radi zaštite puta, zaštitnog pojasa i pojasa kontrolisane izgradnje;

49) **tunel** je podzemni ili podvodni putni objekat namijenjen za odvijanje saobraćaja;

50) **evropska elektronska naplata putarine (u daljem tekstu: EENP)** je usluga naplate putarine koju pružalac usluge EENP-a pruža korisniku EENP-a, u jednom ili više područja EENP-a, na osnovu ugovora;

51) **elektronska naplata putarine (ENP)** je način beskontaktna naplate pri kome vozila prolaze bez zaustavljanja kroz naplatnu stanicu, korišćenjem posebnog elektronskog uređaja ili aplikacije;

52) **elektronski sistem za naplatu putarine** je sistem u kome se obaveza korisnika da plati putarinu aktivira i povezuje isključivo sa automatskim prepoznavanjem prisustva vozila na određenoj lokaciji, putem komunikacije na daljinu sa uređajem u vozilu ili automatskim prepoznavanjem registarskih oznaka vozila;

53) **znatno izmijenjen sistem** je postojeći elektronski sistem za naplatu putarine koji je izmijenjen ili se mijenja na način koji od pružalaca usluge EENP-a zahtijeva da uvedu izmjene komponenti interoperabilnosti koje su aktivne, uključujući reprogramiranje ili prilagođavanje interfejsa pozadinskih sistema, u mjeri da je potrebna ponovna akreditacija;

54) **komponenta interoperabilnosti** je bilo koja osnovna komponenta, grupa komponenti, podskup ili cjelovit skup opreme ugrađen ili namijenjen za ugradnju u EENP, od kojeg interoperabilnost usluge direktno ili indirektno zavisi, uključujući materijalne i nematerijalne elemente, kao što je softver;

55) **prilagođenost za korišćenje** je sposobnost komponente interoperabilnosti da, kada je reprezentativno ugrađena u EENP i povezana sa sistemom subjekta za naplatu putarine, postigne i održi propisan nivo učinka tokom korišćenja;

56) **pozadinski sistem** je centralni elektronski sistem koji koristi subjekat za naplatu putarine, grupa subjekata za naplatu putarine koja je uspostavila interoperabilni čvor ili pružalac usluge EENP-a, radi prikupljanja, obrade i prenosa informacija u okviru elektronskog sistema za naplatu putarine;

57) **oprema u vozilu** obuhvata kompletan skup hardverskih i softverskih komponenti, namijenjenih pružanju usluge naplate putarine, a koji je ugrađen u vozilo ili se u njemu nalazi radi prikupljanja, skladištenja, obrade i daljinskog prijema, odnosno prenosa podataka;

58) **pružalac usluge naplate putarine** je pravno lice koje pruža usluge naplate putarine u jednom ili više područja EENP-a, za jednu ili više kategorija vozila;

59) **subjekat za naplatu putarine** je privredno društvo ili drugo pravno lice u državnoj ili privatnoj svojini koji naplaćuje putarinu za saobraćanje vozila na području EENP-a;

60) **imenovani subjekat za naplatu putarine** je privredno društvo ili drugo pravno lice u državnoj ili privatnoj svojini koji u budućem području EENP-a, u skladu sa ovim zakonom, ima prava i obaveze pružaoca usluge naplate putarine;

61) **pružalac usluge EENP-a** je subjekat koji, na osnovu posebnog ugovora, korisniku EENP-a odobrava pristup EENP-u, prenosi iznos putarine nadležnom subjektu za naplatu putarine, koji je registrovan u državi u kojoj ima sjedište;

62) **glavni pružalac usluge** je pružalac usluge naplate putarine sa posebnim obavezama, uključujući obavezu zaključivanja ugovora sa svim zainteresovanim korisnicima, ili ugovora sa posebnom naknadom ili garantovanog dugoročnog ugovora, odnosno drugim posebnim pravima koja se razlikuju od prava i obaveza drugih pružalaca usluga;

63) **korisnik EENP-a** je fizičko ili pravno lice koje ima ugovor sa pružaocem usluge EENP-a za pristup EENP-u;

64) **područje EENP-a** je put, putna mreža, ili objekat poput mosta ili tunela na kojima se putarina prikuplja elektronskim sistemom za naplatu putarine;

65) **sistem usklađen sa EENP-om** je skup elemenata elektronskog sistema za naplatu putarine, koji su potrebni za uključivanje pružalaca usluge EENP-a u sistem i za funkcionisanje EENP-a;

66) **akreditacija** je postupak koji utvrđuje i kojim upravlja subjekat za naplatu putarine, a koji pružalac usluge EENP-a mora da sprovede prije nego se odobri pružanje usluge EENP-a u području EENP-a;

67) **država registracije vozila** je država u kojoj je registrovano vozilo za koje se plaća putarina;

68) **podaci za obračun putarine** su informacije koje određuje nadležni subjekt za naplatu putarine, a koje su potrebne za utvrđivanje visine putarine koja se plaća za saobraćanje vozila na određenom području naplate putarine i za zaključenje transakcije naplate;

69) **prijava putarine** je izjava upućena subjektu za naplatu putarine kojom se potvrđuje prisustvo vozila na području EENP-a, u formatu dogovorenom između pružaoca usluge naplate putarine i subjekta za naplatu putarine;

70) **parametri klasifikacije vozila** su podaci koji se odnose na vozilo, na osnovu kojih se obračunava putarina, u skladu sa podacima za obračun putarine;

71) **komercijalni objekat** je stanica za snabdijevanje motornih vozila gorivom, stanica za punjenje vozila na električni pogon, auto-servis, objekat za privremeni smještaj onesposobljenih vozila, ugostiteljski objekat, trgovinski objekat, sportsko-rekreativni objekat i drugi objekti u kojima se po osnovu kupovine/prodaje robe i usluga vrše novčane transakcije;

72) **obilaznica** je dio puta koja zamjenjuje put kroz naselje;

73) **biciklistička staza** je izgrađena saobraćajna površina namijenjena za saobraćaj bicikla, bicikla sa motorom i lakih električnih vozila, koja se proteže duž kolovoza puta i od njega je odvojena i obilježena propisanom saobraćajnom signalizacijom;

74) **biciklistička traka** je dio kolovoza namijenjen za saobraćaj bicikla, bicikla sa motorom i lakih električnih vozila, obilježen propisanom saobraćajnom signalizacijom;

75) **trasa puta** je osa puta utvrđena projektom ili obilježena na terenu koja služi kao polazna tačka za izgradnju puta;

76) **trup puta** je dio puta kojeg čine donji i gornji stroj puta, uključujući i zemljište na kojem je sagrađen;

77) **kosina** je prirodna ili vještačka kosa površina zemljišta uz put;

78) **sistem za odvodnjavanje puta** je uređaj za sakupljanje, odvajanje ili preusmjeravanje površinskih ili podzemnih voda (jarkovi, rigole, plitke ili duboke drenaže, revizioni ili prihvatni šahtovi, propusti, kanalizacija, bunari i slično);

79) **pješачka staza** je saobraćajna površina namijenjena isključivo za kretanje pješaka i obilježena propisanom saobraćajnom signalizacijom;

80) **trotoar** je posebno urađen dio puta pored kolovoza namijenjen prvenstveno za kretanje pješaka i obilježen propisanom saobraćajnom signalizacijom;

81) **prostor za provjeru mase vozila i kontrolu saobraćaja** je objekat i uređaj koji se postavlja na graničnim prelazima ili uz javne puteve, radi kontrole vanrednih prevoza i osiguravanja bezbjednosti saobraćaja;

82) **elektronski komunikacioni vod** su elektronski komunikacioni kablovi, njihovi elementi i sa njima povezana oprema koja je tehnološki i funkcionalno neodvojivi dio vodova i zajedno čini jednu funkcionalnu cjelinu (izvodni ormarići, TT stubići, outdoor kabineti, šahtovi);

83) **električni vod** su distributivni i prenosni vodovi koji služe za distribuciju i prenos električne energije, njihovi elementi i sa njima povezana oprema koja je tehnološki i funkcionalno neodvojivi dio vodova i zajedno čini jednu funkcionalnu cjelinu (niskonaponski razvodni ormari, priključno mjerni ormari, mjerni ormari, kabineti, stubovi, šahtovi i električni komunikacioni vodovi);

84) **kontrolisani pristup** je pristup samo preko ulivno-izlivnih rampi sa saobraćajnim trakama za uključivanje, odnosno isključivanje na denivelisanim raskrsnicama;

85) **infrastrukturni podaci** su podaci o karakteristikama putne infrastrukture, uključujući stalne saobraćajne znakove i njihove propisane bezbjednosne atribute, kao i infrastrukturu za punjenje i snabdijevanje alternativnim gorivima;

86) **interoperabilnost** je sposobnost sistema i pratećih poslovnih procesa da razmjenjuju podatke i dijele informacije i znanje, čime se omogućava kontinuitet ITS usluga;

87) **ITS aplikacija** je operativni instrument za primjenu inteligentnih transportnih sistema;

88) **ITS korisnik** je svaki korisnik ITS aplikacija ili usluga, uključujući putnike, ranjive učesnike u saobraćaju, korisnike i upravljače puta, prevoznike i hitne službe;

89) **ITS usluga** je obezbjeđivanje primjene ITS aplikacije kroz jasno definisan organizacioni i operativni okvir sa ciljem doprinosa bezbjednosti korisnika, efikasnosti, održivoj mobilnosti ili udobnosti ili sa ciljem olakšavanja i podrške prevozu;

90) **kooperativni inteligentni transportni sistemi (C-ITS)** su inteligentni transportni sistemi koji omogućavaju ITS korisnicima da međusobno komuniciraju i sarađuju razmjenjujući zaštićene i pouzdane poruke, bez prethodnog međusobnog poznavanja i na nediskriminatorски način;

91) **C-ITS usluga** je ITS usluga koja se pruža putem kooperativnih inteligentnih transportnih sistema;

92) **raspoloživost podataka** je postojanje i dostupnost podataka u digitalnom, mašinski čitljivom formatu;

93) **nacionalna pristupna tačka** je digitalna veza koji se uspostavlja radi obezbjeđivanja jedinstvenog mjesta pristupa, razmjene i preuzimanja podataka iz oblasti transporta i mobilnosti, u skladu sa specifikacijama, a koji sadrži:

- funkcionalne odredbe kojima se opisuju uloge različitih učesnika i tok razmjene međusobnih informacija;

- tehničke odredbe kojima se obezbjeđuju tehnička sredstva za izvršenje funkcionalnih odredbi;

- organizacione odredbe kojima se utvrđuju proceduralne obaveze učesnika; i/ili

- uslužne odredbe kojima se definišu nivoi usluga i njihov sadržaj za ITS aplikacije i usluge;

94) **dostupnost podataka** je mogućnost traženja i dobijanja podataka u digitalnom, mašinski čitljivom formatu;

95) **multimodalna digitalna usluga mobilnosti** je usluga koja pruža informacije o saobraćaju i putnim podacima, kao što su lokacija transportnih sredstava, redovi vožnje,

raspoloživost ili cijene za više od jednog vida transporta, a koja može da uključuje i funkcije koje omogućavaju rezervacije, plaćanja ili izdavanje karata;

96) **osnovna informacija** je informacija koja je određena kao relevantna za informisanje korisnika puteva i inteligentnih transportnih sistema, i koja naročito obuhvata podatke o putnoj infrastrukturi, stanju puta i saobraćaja, bezbjednosnim rizicima, uslugama za putnike, multimodalnom transportu i hitnim službama;

97) **pružalac ITS usluga** je pravno lice ili preduzetnik koji pruža ITS usluge;

98) **imalac ITS podataka** je upravljač javnog puta i drugo pravno lice ili preduzetnik koji obezbjeđuje podatke u vezi sa saobraćajem i saobraćajnom infrastrukturom;

99) **zagušenje** je stanje saobraćajnog toka u kojem se obim saobraćaja približava projektovanom kapacitetu puta ili ga premašuje;

100) **rekonstrukcija javnog puta** je izvođenje radova na postojećem putu i zaštitnom pojasu sa pripadajućim objektima puta, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;

101) **zaštita životne sredine** je skup aktivnosti i mjera koje se sprovode u cilju utvrđivanja i smanjivanja negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi u fazi planiranja, izgradnje, korišćenja, odnosno održavanja puta;

102) **savjetnik za bezbjednost tunela** je lice koje kod upravljača tunela obavlja poslove kojima se obezbjeđuje primjena ovog zakona i drugih propisa kojima se uređuju tuneli;

103) **ocjena uticaja puta na bezbjednost saobraćaja** je strateška komparativna analiza uticaja varijanti novog ili rekonstruisanog puta na bezbjednost saobraćaja;

104) **revizija bezbjednosti puta** je nezavisna, detaljna i sistematska provjera projekta puta sa aspekta bezbjednosti saobraćaja;

105) **provjera bezbjednosti puta** je nezavisna, detaljna i sistematska provjera elemenata postojećeg puta sa aspekta bezbjednosti saobraćaja;

106) **ciljana provjera bezbjednosti puta** je ciljano ispitivanje karakteristika i nedostataka puta, radi utvrđivanja opasnih uslova, grešaka i problema koji povećavaju rizik od nastanka saobraćajnih nezgoda i njihovih posljedica, zasnovano na terenskom obilasku postojećeg puta ili dionice puta;

107) **periodična provjera bezbjednosti puta** je redovna provjera karakteristika i nedostataka puta, koji sa aspekta bezbjednosti saobraćaja zahtjevaju održavanje puta;

108) **mapiranje rizika** je objektivna metoda ocjenjivanja bezbjednosti puta na osnovu stvarnih neželjenih događaja na posmatranoj putnoj mreži;

109) **revizor** je nezavisno stručno lice koje posjeduje licencu za revizora i koje sprovodi reviziju projekata puta sa aspekta bezbjednosnih karakteristika puta;

110) **provjerivač** je nezavisno stručno lice koje posjeduje licencu za provjerivača za sprovođenje provjere bezbjednosti saobraćaja na putu;

111) **ranjivi učesnik u saobraćaju** je nemotorizovani učesnik u saobraćaju (pješak, vozač bicikla ili trotineta), kao i vozač lakog električnog vozila ili motocikla.”

Član 2

U članu 6 stav 1 briše se.

U stavu 3 riječi: „stava 2” zamjenjuju se riječima: „stava 1”.

Dosadašnji st. 2 i 3 postaju st. 1 i 2.

Član 3

U članu 15 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„Raspoloživost podataka i uvođenje usluga inteligentnih transportnih sistema iz stava 1 ovog člana obezbjeđuje se u okviru prioriternih područja iz člana 16 ovog zakona, uz

posebnu geografsku pokrivenost za podatke i ITS usluge, u skladu sa programom razvoja i uvođenja inteligentnih transportnih sistema u drumski saobraćaj.”

Član 4

U članu 16 stav 1 mijenja se i glasi:

„Inteligentni transportni sistemi razvijaju se i primjenjuju u četiri prioriteta područja i to:

- 1) informisanja i mobilnosti;
- 2) putovanja, transporta i upravljanja saobraćajem;
- 3) bezbjednosti saobraćaja na putevima i zaštite ITS servisa; i
- 4) za kooperativnu, povezanu i automatizovanu mobilnost.”

U stavu 2 riječ: „oblasti” zamjenjuje se riječju: „područja”.

U stavu 2 tačka 1 prije riječi: „informacija” dodaje se riječ: „multimodalnih”.

Poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„Ministarstvo sačinjava izvještaj o aktivnostima i projektima u vezi sa prioritarnim područjima i raspoloživošću podataka i usluga iz st. 1 i 2 ovog člana, koji obuhvata i informacije o implementaciji propisa Evropske unije u vezi inteligentnih transportnih sistema u nacionalno zakonodavstvo.”

U stavu 6 poslije riječi: „stava 3” dodaju se riječi: „i izvještaj iz stava 6”.

Dosadašnji stav 6 postaje stav 7.

Član 5

Poslije člana 16 dodaju se tri nova člana koji glase:

„Uvođenje i primjena specifikacija, zahtjeva i standarda za inteligentne transportne sisteme

Član 16a

Ministarstvo obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na inteligentne transportne sisteme, koordinira prikupljanje i razmjenu infrastrukturnih i putnih podataka i preduzima potrebne mjere da se pri uvođenju ITS aplikacija i usluga primjenjuju specifikacije, odnosno tehnički, funkcionalni i organizacioni zahtjevi i standardi, radi obezbjeđivanja usaglašenosti i interoperabilnosti inteligentnih transportnih sistema.

Mjere iz stava 1 ovog člana moraju biti u skladu sa načelima:

1) efikasnosti, odnosno mjerljivog doprinosa rješavanju ključnih izazova koji utiču na drumski saobraćaj (smanjenje preopterećenosti, suočavanje sa kriznim situacijama i vremenskim prilikama, smanjenje emisija izduvnih gasova, poboljšanje energetske efikasnosti, dostizanje visokog nivoa bezbjednosti i zaštite, uključujući i ranjive učesnike u drumskom saobraćaju);

2) troškovne efikasnosti, odnosno optimizacije troškova i rezultata pri ostvarivanju ciljeva;

3) srazmjernosti, odnosno mogućnosti predviđanja, kada je to primjereno, različitih nivoa kvaliteta i uvođenja usluga koji se mogu postići, uzimajući u obzir posebnosti na lokalnom, regionalnom, nacionalnom nivou, kao i nivou Evropske unije;

4) podrške kontinuitetu usluga, odnosno obezbjeđivanja neprekidnih ITS usluga na cijeloj teritoriji, posebno na transevropskoj mreži, i kada je to moguće, na spoljnim granicama, pri uvođenju ITS usluga, i to na nivou prilagođenom karakteristikama saobraćajnih mreža koje povezuju države sa državama, regione sa regionima i gradove sa ruralnim područjima;

5) interoperabilnosti, odnosno obezbjeđivanja da sistemi i povezani poslovni procesi mogu da omoguće razmjenu podataka, informacija i znanja u standardizovanom formatu, radi efikasnijeg pružanja ITS usluga;

6) usklađenosti sa postojećim sistemima, odnosno prema potrebi obezbjeđivanje interoperabilnosti inteligentnih transportnih sistema sa postojećim sistemima iste namjene, bez ograničavanja razvoja novih tehnologija, uključujući, kada je to relevantno, usklađenost sa novim tehnologijama ili mogućnost prelaska na nove tehnologije;

7) uvažavanja postojeće nacionalne infrastrukture i karakteristika mreže, koje naročito obuhvata razlike koje proizilaze iz karakteristika saobraćajnih mreža, naročito u pogledu obima saobraćaja, vremenskih uslova na putevima i specifičnostima infrastrukture;

8) jednakosti pristupa, na način da se ne ometa pristup ITS aplikacijama i uslugama ranjivim učesnicima u saobraćaju ni da se diskriminišu ti učesnici u saobraćaju prilikom korišćenja ITS aplikacija i usluga, kao i da se obezbijedi pristupačnost za lica sa invaliditetom, kada su ITS aplikacije i usluge namijenjene za interfejs ili pružanje informacija korisnicima inteligentnih transportnih sistema sa invaliditetom i prilagođenost korisnicima sa ograničenim digitalnim znanjem;

9) tehničke zrelosti koja podrazumijeva da se nakon odgovarajuće procjene rizika, uključujući, kada je to primjereno, ispitivanja u realnim uslovima, kod proizvođača vozila, uređaja i pružalaca infrastrukture, dokaže pouzdanost inovativnih inteligentnih transportnih sistema na osnovu zadovoljavajućeg nivoa tehničkog razvoja i operativne primjene;

10) kvaliteta vremenskog proračuna i pozicioniranja, koji obuhvata korišćenje satelitske infrastrukture ili bilo koje tehnologije koja obezbjeđuje jednak nivo preciznosti za ITS aplikacije i usluge kojima su potrebne globalne, neprekidne, tačne i pouzdane usluge proračuna vremena i pozicioniranja;

11) intermodalnosti, na način da se pri uvođenju inteligentnih transportnih sistema uzima u obzir usklađivanje različitih vrsta prevoza;

12) koherentnosti, odnosno uzeti u obzir propise, politike i aktivnosti Evropske unije relevantne za oblast inteligentnih transportnih sistema, naročito u oblasti standardizacije;

13) transparentnosti i povjerenja, uključujući transparentnost rangiranja opcija mobilnosti korisnicima, uključujući uticaj na životnu sredinu.

Ako za određeno prioritarno područje specifikacije nijesu donijete, Ministarstvo i pružaoci ITS usluga dužni su da kroz saradnju preduzimaju aktivnosti na razvoju prioritarnih ITS područja.

Obim primjene ITS aplikacija i usluga na koje se odnose tehničke specifikacije, standardi i zahtjevi iz stava 1 ovog člana, zasniva se na ocjeni potreba u koju su uključeni svi relevantni subjekti i mora biti u skladu sa načelima iz stava 2 ovog člana.

Saradnja sa drugim državama na razvoju inteligentnih transportnih sistema može se ostvarivati putem koordinacije ili saradnje sa relevantnim subjektima na operativnim aspektima sprovođenja specifikacija, uključujući standarde i usklađene vodiče, uspostavljanje zajedničkih definicija, metapodataka i zahtjeva kvaliteta, interoperabilnost arhitekture nacionalnih pristupnih tačaka, utvrđivanje zajedničkih uslova za razmjenu i bezbjedan pristup podacima i sprovođenje zajedničkih aktivnosti obuke i informisanja.

Saradnja iz stava 5 ovog člana odnosi se i na primjenu zajedničke prakse u vezi sa ocjenjivanjem usaglašenosti zahtjeva koji se odnose na pružaoce i korisnike podataka i pružaoce ITS usluga koji su utvrđeni u specifikacijama, razvoj mehanizama za sprovođenje usaglašenosti i pitanja koja se odnose na prekograničnu saradnju.

Bliže uslove za tehničke, funkcionalne i organizacione zahtjeve, standard za usklađenost i interoperabilnost inteligentnih transportnih sistema propisuje Ministarstvo.

Dostupnost osnovnih informacija

Član 16b

Ministarstvo preko Nacionalne pristupne tačke obezbjeđuje da su osnovne informacije koje su raspoložive, dostupne za geografsko pokrivanje područja, i to:

1) informacije o drumskom saobraćaju i navigacione usluge, koji obuhvataju:

a) statičko i dinamičko regulisanje saobraćaja, koje se odnosi na: uslove pristupa tunelima i mostovima, ograničenja brzine, zabrane preticanja za teretna vozila, ograničenja mase, dužine, širine i visine vozila, jednosmjerne ulice, propise o dostavi tereta, smjer vožnje na saobraćajnim trakama kojima se vozi u oba smjera, planove saobraćajnog protoka, stalna ograničenja pristupa, kao i granice zona sa posebnim režimom saobraćaja;

b) podatke o stanju puteva, koji obuhvataju: zatvaranje puteva i saobraćajnih traka, radove na putu i privremene mjere upravljanja saobraćajem;

2) informacije i usluge rezervisanja za bezbjedne i zaštićene parking prostore za teretna i komercijalna vozila, koje obuhvataju:

a) statičke podatke: lokaciju, bezbjednosne karakteristike i opremu; i

b) dinamičke podatke: dostupnost parking mjesta, status popunjenosti i broj slobodnih mjesta;

3) uočene događaje povezane sa bezbjednošću saobraćaja ili uslovima povezanim sa osnovnim opštim saobraćajnim informacijama u vezi sa bezbjednošću saobraćaja, i to:

a) dinamičke podatke: privremeno klizav kolovoz, životinje, ljude, prepreke ili predmete na putu, neobezbjedeno mjesto saobraćajne nezgode, kratkoročne radove, vozila u pogrešnom smjeru i neoznačenu blokadu puta;

b) smanjenu vidljivost; i

c) ekstremne vremenske uslove;

4) statičke multimodalne saobraćajne podatke za pružanje informacija o multimodalnim putovanjima, koji obuhvataju:

a) lokacije pristupnih tačaka za sve planirane vidove prevoza;

b) podatke o dostupnosti tih tačaka; i

c) komunikacione pravce unutar čvorišta (postojanje liftova, pokretnih stepenica i slično).

Za postojeću infrastrukturu informacije, odnosno podaci iz stava 1 ovog člana stavljaju se na raspolaganje bez odlaganja.

Za planiranu infrastrukturu i infrastrukturu koja je u izgradnji, informacije, odnosno podaci iz stava 1 ovog člana stavljaju se na raspolaganje odmah nakon završene izgradnje.

Bliži sadržaj i vrste informacija, odnosno podataka sa definisanom geografskom pokrivenošću i rokovima uvođenja utvrđuje se programom razvoja i uvođenja inteligentnih transportnih sistema u drumski saobraćaj iz člana 16 stav 3 ovog zakona.

Nacionalna pristupna tačka

Član 16c

Organ uprave uspostavlja i upravlja Nacionalnom pristupnom tačkom, koja čini jedinstveni informaciono-komunikacioni sistem za korisnike statičkih podataka o putovanjima i saobraćaju, kao i istorijskih podataka o saobraćaju za različite vrste prevoza, uključujući ažuriranje podataka.

Podatke iz stava 1 ovog člana na zahtjev organa uprave dostavljaju upravljači puteva i prevoznici, na teritoriji Crne Gore.

Organ uprave obavlja stručne i tehničke poslove razvoja IT sistema Nacionalne pristupne tačke, prikupljanja, obrade i ažuriranja podataka iz stava 1 ovog člana.

Imalac ITS podataka dužan je da dostavlja Nacionalnoj pristupnoj tački skup podataka koji moraju da ispunjavaju zahtjeve iz stava 6 ovog člana, sa izjavom o usaglašenosti ITS podataka sa propisanim zahtjevima.

Pružalac ITS usluga koristi podatke Nacionalne pristupne tačke u skladu sa zahtjevima iz stava 7 ovog člana i dužan je da dostavi Nacionalnoj pristupnoj tački izjavu o usaglašenosti ITS usluga sa propisanim zahtjevima.

Upravljač Nacionalne pristupne tačke dužan je da vodi evidenciju o primljenim izjavama o usaglašenosti ITS podataka i ITS usluga.

Bliže zahtjeve za:

1) dostavljanje ITS podataka i pružanje ITS usluga informisanja o saobraćaju u realnom vremenu, o planiranju putovanja različitim vrstama prevoza;

2) podacima i procedurama za pružanje usluga osnovnih informacija koje se odnose na bezbjednost saobraćaja na putevima korisnicima bez naknada i informisanje o sigurnim i bezbjednim parkiralištima za teretna i komercijalna vozila;

3) tipove podataka i geografsku pokrivenost koji su obuhvaćeni ovim uslugama;

4) način provjere usaglašenosti ITS podataka i ITS usluga;

5) izgled i sadržaj izjave o usaglašenosti ITS podataka i ITS usluga, propisuje Ministarstvo.

Član 6

U članu 20 stav 10 poslije riječi: „korišćenje opštinskih puteva” dodaju se riječi: „i državnih puteva koji prolaze kroz naselje.”

Član 7

Član 22 mijenja se i glasi:

„Naknada za upotrebu javnog puta iz člana 20 stav 1 tačka 4 ovog zakona, plaća se kao putarina ili korisnička naknada.

Putarina se naplaćuje za sva vozila koja koriste auto-put, brzu saobraćajnicu i/ili putni objekat.

Uvođenje i ukidanje naplate putarine ne smije dovesti do diskriminacije međunarodnog saobraćaja na javnim putevima, ni narušiti tržišnu konkurenciju prevoznika u drumskom saobraćaju.

Putarina se sastoji od infrastrukturne naknade i/ili naknade za zagušenje saobraćaja i/ili eksternih troškova.

Infrastrukturna naknada obuhvata nadoknadu troškova izgradnje, održavanja, upravljanja i razvoja javnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta.

Naknada za zagušenje saobraćaja je naknada koja se naplaćuje po vozilu radi nadoknade troškova nastalih zbog saobraćajnog zagušenja i radi smanjenja zagušenja.

Naknada za eksterne troškove obuhvata nadoknadu za sprečavanje zagađenja vazduha, emisije CO₂ od vozila u saobraćaju i negativnog uticaja buke drumskog saobraćaja na stanovništvo.

Visina putarine određuje se prema kategoriji vozila, dužini pređene dionice javnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta.

Korisnik puta i/ili putnog objekta je dužan da za upotrebu javnog puta i/ili putnog objekta plati putarinu, odnosno korisničku naknadu.

Korisnička naknada iz stava 1 ovog člana je naknada za upotrebu javnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta, koja se utvrđuje srazmjerno trajanju korišćenja javnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta za dan, sedmicu, mjesec, odnosno godinu.

Mjesečni iznos naknade iz stava 10 ovog člana ne može prelaziti 10% godišnjeg iznosa, sedmični iznos ne može prelaziti 5% godišnjeg iznosa, a dnevni iznos ne može prelaziti 2% godišnjeg iznosa korisničke naknade.

Za vozila registrovana u Crnoj Gori, mogu se naplaćivati samo godišnji iznosi korisničke naknade iz stava 10 ovog člana.

Za upotrebu javnog puta ili njegovog dijela ne mogu se istovremeno naplaćivati putarina i korisnička naknada, osim za upotrebu mostova, tunela ili planinskih prevoja, ako to ne dovodi do diskriminacije međunarodnog drumskog saobraćaja ni do narušavanja tržišne konkurencije prevoznika u drumskom saobraćaju.

Izveštaj o putnim pravcima za koje se naplaćuje putarina i korisnička naknada dostavlja se Evropskoj komisiji svakih pet godina.

Bliže kriterijume za određivanje putarine, odnosno infrastrukturne naknade, eksternih troškova i troškova zagušenja, korisničke naknade i sadržaj izvještaja iz stava 14 ovog člana propisuje Ministarstvo.”

Član 8

Član 23 mijenja se i glasi:

„Naplata putarine za upotrebu državnog puta, njegovog dijela ili putnog objekta, može da se vrši i elektronski (beskontaktna naplata), kada vozila prolaze bez zaustavljanja ulaznom i izlaznom (naplatnom) saobraćajnom trakom korišćenjem elektronskog uređaja (TAG uređaj) ili korišćenjem tehnologije automatskog prepoznavanja registarskih oznaka vozila.

Za nove elektronske sisteme za naplatu putarine, koji zahtijevaju ugradnju ili upotrebu uređaja u vozilu za izvršenje elektronske transakcije koriste se sljedeće tehnologije:

- 1) satelitsko određivanje položaja vozila;
- 2) mobilne komunikacije; i/ili
- 3) mikrotalasna tehnologija na frekvenciji 5,8 GHz.

Postojeći elektronski sistemi za naplatu putarine, koji zahtijevaju ugradnju ili upotrebu uređaja u vozilu i koriste druge tehnologije, moraju da ispunjavaju zahtjeve iz stava 2 ovog člana, u slučaju sprovođenja značajnih tehnoloških poboljšanja.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na državni put, njegov dio ili putni objekat koji nema tehnologiju elektronske naplate putarine, odnosno za koje bi troškovi uspostavljanja elektronske naplate putarine bili nesrazmjerni koristi od te naplate.

Pružaoци usluge EENP-a dužni su da korisnicima EENP-a stave na raspolaganje uređaj u vozilu koji je pogodan za upotrebu, interoperabilan i koji može da komunicira sa relevantnim elektronskim sistemima za naplatu putarine i koji funkcioniše uz pomoć tehnologija iz stava 2 ovog člana.

Uređaj u vozilu može da koristi sopstveni hardver i softver i/ili elemente drugog hardvera i softvera koji se nalaze u vozilu.

U svrhu komunikacije sa drugim hardverskim sistemima u vozilu, uređaj u vozilu može da koristi tehnologije koje nisu navedene u stavu 2 ovog člana, pod uslovom da obezbjeđuju bezbjednost, kvalitet usluge i privatnost.

Ako uređaj u vozilu koristi tehnologiju satelitskog određivanja položaja koja je stavljena na tržište nakon 19. oktobra 2021. godine, ta tehnologija mora biti kompatibilna sa uslugama određivanja položaja koje pružaju sistem Galileo i Evropski geostacionarni navigacioni sistem (EGNOS).

Uređaj u vozilu za EENP dozvoljeno je koristiti i za druge usluge osim naplate putarine, ako to ne utiče na usluge naplate putarine u bilo kojem području EENP-a.

Naplatne saobraćajne trake za elektronsku naplatu putarine mogu da se koriste i za naplatu putarine na drugi način, ako to ne utiče na bezbjednost saobraćaja.

Na opremu za elektronsku naplatu putarine primjenjuju se propisi koji uređuju elektromagnetnu kompatibilnost, radio opremu i telekomunikacijsku terminalnu opremu.

Bliži način, tehničke zahtjeve, posebne uslove i elemente interoperabilnosti ENP i EENP-a propisuje Ministarstvo.”

Član 9

Poslije člana 23 dodaje se 15 novih članova koji glase:

„Interoperabilnost EENP

Član 23a

Interoperabilnost elektronskih sistema za naplatu putarine ostvaruje se putem EENP-a, koja je komplementarna nacionalnom elektronskom sistemu za naplatu putarine.

Interoperabilnost elektronskih sistema naplate putarine omogućava pružanje usluge naplate putarine na osnovu koje korisnici mogu da koriste vozilo u jednom ili više područja EENP-a, na osnovu jednog ugovora i, po potrebi, sa jednim uređajem u vozilu, a koja obuhvata:

- 1) ako je potrebno, prilagođavanje uređaja u vozilu korisnicima i održavanje njegove funkcionalnosti;
- 2) garanciju da je korisnik subjektu za naplatu putarine platio traženu putarinu;
- 3) obezbjeđivanje sredstava plaćanja korisniku ili prihvatanje postojećeg sredstva plaćanja;
- 4) naplatu putarine od korisnika;
- 5) upravljanje odnosima sa korisnicima; i
- 6) sprovođenje pravila o bezbjednosti i privatnosti u sistemima za naplatu putarine.

Obaveze pružalaca usluge EENP-a

Član 23b

Pružalac usluge EENP-a sa sjedištem u Crnoj Gori dužan je da kontinuirano ispunjava sljedeće uslove:

- 1) da je pravno lice registrovano za obavljanje djelatnosti organizovanja sistema naplate putarine;
- 2) da ima uspostavljen standard EN ISO 9001 ili ekvivalent;
- 3) da ima usvojen Plan upravljanja rizikom koji se odnosi na zaštitu informacija;
- 4) da posjeduje tehničku opremu;
- 5) da komponente interoperabilnosti imaju oznaku CE ili izjavu o usaglašenosti sa specifikacijama ili izjavu o prilagođenosti za korišćenje;
- 6) da imaju stručnu sposobnost u pružanju usluga elektronske naplate putarine ili u drugim odgovarajućim oblastima;
- 7) da posjeduje odgovarajući finansijski položaj;
- 8) da ima dobar ugled.

Plan upravljanja rizikom iz stava 1 tačka 3 ovog člana revidira se svake druge godine od dana donošenja.

Pružaoци usluge EENP-a registrovani u Crnoj Gori dužni su da zakluče ugovore o EENP sa subjektima za naplatu putarine koji obuhvataju sva područja EENP-a:

- 1) na teritoriji najmanje četiri države, u roku od 36 mjeseci od dana registracije; i
- 2) u Crnoj Gori, u roku od 24 mjeseca od dana zaključenja prvog ugovora, osim ako zaključenje ugovora nije moguće iz razloga koji su u nadležnosti subjekta za naplatu putarine.

Pružaoци usluge EENP-a registrovani u Crnoj Gori dužni su da, nakon isteka 12 mjeseci od dana registracije, i svake naredne godine, dostave Ministarstvu potvrdu o

pokrivenosti svih područja EENP-a nakon zaključenja ugovora, odnosno da je pokrivenost ponovo uspostavljena u slučaju prekida koji je nastao iz razloga koji su u nadležnosti subjekta za naplatu putarine na pojedinom području.

Pružaoци usluge EENP-a registrovani u Crnoj Gori dužni su da objavljuju:

1) informacije o svojoj pokrivenosti područja EENP-a, uključujući i sve izmjene u vezi sa tom pokrivenošću; i

2) u roku od 30 dana od dana registracije, detaljne planove o proširenju svoje usluge na dodatna područja EENP-a, uz obavezno godišnje ažuriranje.

Pružaoци usluge EENP-a koji su registrovani u Crnoj Gori, i pružaoци usluge EENP-a koji pružaju uslugu EENP-a na teritoriji Crne Gore, dužni su da korisnicima EENP-a obezbijede opremu u vozilu koja ispunjava zahtjeve iz člana 23 stav 2 ovog zakona, kao i zahtjeve iz propisa kojima se uređuje elektromagnetna kompatibilnost, radio oprema i telekomunikaciona terminalna oprema.

Pružaoци usluge EENP-a koji pružaju uslugu EENP-a na teritoriji Crne Gore dužni su da vode evidenciju o opremi u vozilu povezanoj sa poništenim ugovorima za EENP sa korisnicima EENP-a, uz obavezu poštovanja propisa kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Pružaoци usluge EENP-a koji su registrovani u Crnoj Gori dužni su da javno objave politiku zaključivanja ugovora sa korisnicima EENP-a.

Bliže uslove za registraciju pružalaca usluge EENP-a iz stava 1 ovog člana, kao i za pružanje tih usluga, postupak i dinamiku provjere registrovanih pružalaca usluge EENP-a i mjere u slučaju prestanka ispunjavanja uslova propisuje Ministarstvo.

Evidencija pružalaca usluge EENP-a

Član 23c

Ministarstvo vodi javno dostupnu elektronsku evidenciju pružalaca usluge EENP-a, koji su registrovani za pružanje usluga EENP-a i imaju sjedište na teritoriji Crne Gore.

U evidenciju iz stava 1 ovog člana upisuju se podaci o:

1) područjima EENP-a u Crnoj Gori, uključujući podatke o:

- subjektima za naplatu putarine;
- korišćenim tehnologijama za naplatu putarine;
- obračunu putarine;
- izjavi o području EENP-a; i

- pružaoциma usluge EENP-a koji imaju ugovor za EENP sa subjektom za naplatu putarine u Crnoj Gori;

2) pružaoциma usluge EENP-a kojima je odobrena registracija u Crnoj Gori;

3) reviziji Plana upravljanja rizikom, koji se odnosi na zaštitu informacija;

4) adresi elektronske pošte i telefonskom broju;

5) jedinstvenoj kontakt tački za EENP, uključujući podatke o adresi elektronske pošte i telefonskom broju.

Ministarstvo provjerava podatke iz evidencije iz stava 1 ovog člana jednom godišnje i obezbjeđuje da su svi podaci ažurirani i tačni.

Ministarstvo određuje jedinstvenu kontakt tačku za EENP radi olakšavanja i koordinacije aktivnosti između pružalaca usluge EENP-a i subjekta za naplatu putarine.

Jedinstvena kontakt tačka za EENP iz stava 4 ovog člana mogu biti službenici Ministarstva ili fizičko ili pravno lice koje angažuje Ministarstvo.

Ministarstvo na kraju svake kalendarske godine elektronskim putem dostavlja Evropskoj komisiji registre područja EENP-a i pružalaca usluga EENP-a u Crnoj Gori.

Razmjena podataka i saradnja sa subjektima za naplatu putarine

Član 23d

Pružaoци usluge EENP-a koji pružaju uslugu EENP-a na teritoriji Crne Gore dužni su da subjektu za naplatu putarine dostave informacije potrebne za obračun i naplatu putarine za vozila korisnika EENP-a, kao i za provjeru obračuna putarine koju pružaoци usluge EENP-a naplaćuju za vozila korisnika EENP-a.

Pružaoци usluge EENP-a koji pružaju uslugu EENP-a na teritoriji Crne Gore dužni su da saraduju sa subjektom za naplatu putarine u aktivnostima koje sprovodi radi utvrđivanja lica za koja sumnja da ne plaćaju putarinu.

Za potrebe stava 2 ovog člana, pružalac usluge EENP-a je dužan da, bez odlaganja, dostavi subjektu za naplatu putarine podatke o vozilu za koje sumnja da nije platio putarinu, kao i o vlasniku ili korisniku tog vozila.

Pružaoци usluge EENP-a dužni su da, u roku od dva dana od dana prijema zahtjeva, subjektu za naplatu putarine dostave podatke o svim vozilima u kojima se, na osnovu ugovora o EENP-u koje su zaključili sa korisnicima EENP-a, nalazi njihova oprema i koja su u određenom periodu saobraćala na području EENP-a za koje je nadležan subjekat za naplatu putarine, kao i podatke o vlasnicima tih vozila odnosno korisnicima EENP-a, pod uslovom da su ti podaci potrebni subjektu za naplatu putarine radi izvršavanja obaveza prema poreskim organima.

Subjekt za naplatu putarine koji je istovremeno i pružalac usluge naplate putarine, podatke iz stava 4 ovog člana može da koristiti isključivo radi identifikacije lica za koje sumnja da ne plaćaju putarinu i izvršavanja obaveza prema poreskim organima.

Podatke iz st. 3 i 4 ovog člana, subjekat za naplatu putarine ne smije učiniti dostupnim drugom pružaoцу usluge naplate putarine.

Status i obaveze subjekta za naplatu putarine

Član 23e

Subjekt za naplatu putarine na teritoriji Crne Gore koji vrši naplatu putarine može istovremeno da obavlja i poslove pružaoца usluge naplate putarine na svom području EENP-a.

Subjekt za naplatu putarine dužan je da analizira nivo usaglašenosti svog područja EENP-a sa tehničkim i procesnim uslovima za interoperabilnost EENP-a.

Subjekt za naplatu putarine dužan je da jedinstvenoj kontaktnoj tački iz člana 23c stav 4 ovog zakona dostavi predlog programa korektivnih aktivnosti koje planira da preduzme radi obezbjeđivanja interoperabilnosti EENP-a u okviru sistema za naplatu putarine.

Subjekt za naplatu putarine dužan je da izradi i ažurira izjavu o području EENP-a kojom se određuju opšti uslovi za pružaoce usluge EENP-a za pristup tom području EENP-a.

Imenovani subjekat za naplatu putarine, dužan je da prilikom uspostavljanja novog elektronskog sistema za naplatu putarine, objavi izjavu o području EENP-a koja sadrži detaljan plan procesa ocjene usaglašenosti sa specifikacijama i prilagođenosti za korišćenje komponenti interoperabilnosti.

Imenovani subjekat za naplatu putarine dužan je da izjavu iz stava 5 ovog člana objavi najkasnije 30 dana prije operativnog pokretanja novog sistema kako bi se zainteresovanim pružaoциma EENP-a omogućila akreditacija kod nadležnog tijela, uzimajući u obzir trajanje procesa ocjene usaglašenosti i ocjene prilagođenosti.

Subjekt za naplatu putarine, dužan je da prilikom značajne izmjene elektronskog sistema za naplatu putarine, objavi ažuriranu izjavu o području EENP-a, kojom se utvrđuju novi zahtjevi za pružaoce usluge EENP-a.

Subjekt za naplatu putarine dužan je da izjavu iz stava 7 ovog člana objavi najkasnije 30 dana prije operativnog pokretanja izmijenjenog sistema, kako bi se omogućilo akreditovanim pružiocima usluge EENP-a da prilagode svoje komponente interoperabilnosti novim zahtjevima i ponovo dobiju akreditaciju kod nadležnog tijela, uzimajući u obzir trajanje procesa ocjene usaglašenosti i ocjene prilagođenosti.

Ako uspostavljanje novog, odnosno značajne izmjene elektronskog sistema za naplatu putarine iz st. 5 i 7 ovog člana, uključuju uvođenje novih parametara za klasifikaciju vozila, subjekat za naplatu putarine, odnosno imenovani subjekat, dužan je da o tome obavijesti Ministarstvo sedam mjeseci prije operativnog pokretanja sistema.

U slučaju iz stava 9 ovog člana, Ministarstvo je dužno da šest mjeseci ranije obavijesti Evropsku komisiju i pružaoce usluge EENP-a aktivne u području EENP-a tog subjekta.

Postupak izrade i sadržaj izjave iz stava 4 ovog člana, kao i bliže zahtjeve za parametre za klasifikaciju vozila propisuje Ministarstvo.

Prava i saradnja subjekta za naplatu putarine

Član 23f

Subjekt za naplatu putarine, nadležan za područja EENP-a, dužan je da na nediskriminatornoj osnovi prihvati sve pružaoce usluge EENP-a koji podnesu zahtjev za pružanje usluge EENP-a na tim područjima, pod uslovom da poštuju obaveze i opšte uslove iz izjave o području EENP-a.

Subjekt za naplatu putarine nema pravo da od pružalaca usluge EENP-a zahtijeva korišćenje specifičnih tehničkih rješenja ili procesa kojim se ograničava interoperabilnost komponenti interoperabilnosti pružalaca usluge EENP-a sa elektronskim sistemima za naplatu putarine u drugim područjima EENP-a.

Subjekt za naplatu putarine izdaje račun za putarinu pružaocu usluge EENP-a, a pružalac usluge EENP-a izdaje račun za putarinu korisniku usluge EENP-a na isti iznos.

Putarina koju zaračunavaju subjekt za naplatu putarine i pružalac usluge EENP-a ne smije biti viša od putarine utvrđene u članu 22 ovog zakona, a svako umanjenje cijene ili popust na putarinu mora biti transparentno, javno objavljeno i dostupno pod istim uslovima klijentima pružalaca usluge EENP-a.

Subjekt za naplatu putarine u svom području EENP-a dužan je da prihvati svu validnu opremu u vozilu pružalaca usluge EENP-a sa kojima ima zaključen ugovor, a koja je potvrđena u skladu sa propisanim postupkom ocjene usaglašenosti i ocjene prilagođenosti i nije na popisu opreme u vozilu kojoj je poništena valjanost.

U slučaju problema u funkcionisanju EENP-a za koje je odgovoran subjekat za naplatu putarine, vozila sa opremom iz stava 5 ovog člana, imaju pravo na pomoćnu uslugu, čije korišćenje ne podliježe plaćanju putarine.

Subjekt za naplatu putarine dužan je da na nediskriminatoran način saraduje sa pružiocima usluge EENP-a, proizvođačima ili prijavljenim tijelima, sa ciljem procjene prilagođenosti za korišćenje komponenti interoperabilnosti u njihovim područjima EENP-a.

Naknada za pružaoce usluga EENP-a

Član 23g

Pružaoци usluge EENP-a naplaćuju naknadu od subjekta za naplatu putarine.

Metodologija za obračun naknade iz stava 1 ovog člana zasniva se na obračunu naknade za uporedive usluge koje pružaju pružaoци usluga naplate putarine u Crnoj Gori.

Metodologija iz stava 2 ovog člana mora biti transparentna, nediskriminatorna i jednaka za sve pružaoce usluge EENP-a akreditovane u istom području EENP-a, i objavljuje se kao dio komercijalnih uslova u izjavi o području EENP-a.

Iznos naknade pružaocima usluge EENP-a iz stava 1 ovog člana može se razlikovati od naknade za usluge pružalaca usluga naplate putarine u Crnoj Gori, ako je to opravdano troškovima koji nastaju zbog:

1) specifičnih zahtjeva i obaveza pružalaca usluga koji se ne primjenjuju na pružaoce usluge EENP-a; i

2) pružanja, upravljanja i održavanja sistema usklađenog sa EENP-om u području naplate putarine, uključujući troškove akreditacije, kada takvi troškovi nisu uključeni u putarinu.

Metodologiju za obračun naknade pružaoca usluge EENP-a propisuje Ministarstvo.

Usklađivanje klasifikacije vozila, opreme u vozilu i zabrana unakrsnog subvencioniranja

Član 23h

U slučaju neslaganja između klasifikacije vozila koju izvrši pružalac usluge EENP-a i klasifikacije subjekta za naplatu putarine, primjenjuje se klasifikacija subjekta za naplatu putarine, osim ako se dokaže greška u toj klasifikaciji.

Subjekt za naplatu putarine ima pravo da od pružaoca usluge EENP-a zahtijeva plaćanje za svaku osnovanu prijavu putarine i za svaku osnovanu neprijavljenu putarinu koja se odnosi na bilo koji račun korisnika EENP-a kojim upravlja taj pružalac usluge EENP-a.

Pružalac usluge EENP-a koji je dostavio subjektu za naplatu putarine spisak opreme u vozilu iz člana 23c stav 5 ovog zakona kojoj je poništena valjanost, nije odgovoran za bilo koju dodatnu putarinu koja je nastala korišćenjem te opreme.

Broj unosa na spisku opreme u vozilu iz člana 23c stav 5 ovog zakona kojoj je poništena valjanost, formu spiska i učestalost ažuriranja dogovaraju subjekat za naplatu putarine i pružaoce usluge EENP-a.

Ako se sistemi za naplatu putarine zasnivaju na mikrotalasnoj tehnologiji, subjekat za naplatu putarine dužan je da pružaocima usluge EENP-a dostavlja osnovane prijave putarine koje se odnose na njihove korisnike.

Zabranjeno je unakrsno subvencioniranje usluga naplate putarine i drugih aktivnosti pružaoca usluge naplate putarine.

Subjekt za naplatu putarine dužan je da vodi odvojeno računovodstvo za pružanje usluga naplate putarine od obavljanja drugih aktivnosti.

Podaci o troškovima i prihodima povezanim sa pružanjem usluge naplate putarine dostavljaju se, na zahtjev, komisiji za posredovanje iz člana 23k ovog zakona.

Prava i obaveze korisnika EENP-a

Član 23i

Korisnici EENP-a imaju pravo da ugovore uslugu EENP kod bilo kog pružaoca usluge EENP-a, bez obzira na njihovo državljanstvo, državu u kojoj imaju prebivalište, odnosno sjedište ili državu u kojoj je vozilo registrovano.

Prilikom zaključivanja ugovora iz stava 1 ovog člana, korisnici EENP-a moraju biti obaviješteni o važećim sredstvima plaćanja, kao i o obradi njihovih podataka o ličnosti i pravima u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Plaćanjem putarine svom pružaocu usluge EENP-a smatra se da je korisnik EENP-a ispunio obavezu plaćanja prema nadležnom subjektu za naplatu putarine.

Ako su u vozilu ugrađena ili se u njemu nalaze dva ili više uređaja za EENP, korisnik EENP-a je odgovoran za korišćenje ili aktiviranje odgovarajućeg uređaja u vozilu za određeno područje EENP-a.

Korisnici EENP-a dužni su da pružaocu usluge EENP-a daju tačne podatke, uključujući podatke o vozilu, kao i tačnu izjavu o promjenljivim parametrima za klasifikaciju vozila.

Korisnici EENP-a dužni su da preuzmu sve mjere kako bi obezbijedili ispravnost EENP uređaja u vozilu, tokom kretanja vozila u području u kom se zahtijeva korišćenje EENP uređaja.

Korisnici EENP-a dužni su da koriste uređaje za EENP u vozilu u skladu sa uputstvima pružaoca usluge EENP-a, a naročito kada se odnose na izjavu o promjenljivim parametrima za klasifikaciju vozila.

Način pružanja usluga i odnosi u okviru EENP-a

Član 23j

Korisnicima EENP-a usluga se pruža kao jedinstvena i stalna usluga koja ispunjava sljedeće zahtjeve:

1) kada su parametri za klasifikaciju vozila, uključujući i promjenjive parametre, sačuvani i/ili prijavljeni, u vozilu tokom vožnje nije potrebna dodatna intervencija, osim u slučaju izmjene karakteristika vozila; i

2) interakcija sa određenim uređajem u vozilu ista je, bez obzira na područje EENP-a.

Odnos korisnika EENP-a i subjekta za naplatu putarine odnosi se isključivo na izdavanje računa u skladu sa članom 23f stav 3 ovog zakona i na sprovođenje postupka prinudne naplate.

Odnos između korisnika EENP-a i pružaoca usluge EENP-a ili oprema u vozilu koju pružalac usluge EENP-a obezbjeđuje, može se razlikovati u zavisnosti od pružaoca usluge EENP-a, ako interoperabilnost usluge EENP-a nije ugrožena.

Subjekti za naplatu putarine, uključujući pružaoce usluge EENP-a, dužni su da, na zahtjev Ministarstva, dostave podatke o pruženim uslugama, u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti, radi kreiranja i sprovođenja saobraćajnih politika i unapređenja upravljanja saobraćajem i ne smiju se koristiti u druge svrhe.

Komisija za posredovanje

Član 23k

Ministarstvo obrazuje komisiju za posredovanje, koju čine tri člana iz reda stručnjaka za oblast u kojoj se posreduje.

Komisija za posredovanje posreduje između subjekta za naplatu putarine sa područja EENP-a u Crnoj Gori i pružalaca usluge EENP-a koji imaju ugovor ili su u pregovorima za zaključenje ugovora.

Komisija za posredovanje naročito vrši provjeru da li su uslovi ugovora koje subjekat za naplatu putarine nudi pružaocima usluge EENP-a nediskriminatorni, kao i da li pružaoci usluge EENP-a naplaćuju naknadu u skladu sa članom 23g ovog zakona.

Postupak pred komisijom za posredovanje pokreće se zahtjevom subjekta za naplatu putarine sa područja EENP-a u Crnoj Gori i pružaoca usluge EENP-a u vezi bilo kog spora koji proizilazi iz njihovog ugovornog odnosa ili pregovora.

Komisija za posredovanje je nezavisna u svom radu i odlučivanju, i ne može se rukovoditi ekonomskim interesima subjekata za naplatu putarine i pružalaca usluge EENP-a.

Komisija za posredovanje je dužna da se u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva iz stava 4 ovog člana, izjasni da li raspolaže potrebnom dokumentacijom za posredovanje.

Komisija za posredovanje može da zahtijeva podatke i informacije od subjekta za naplatu putarine, pružalaca usluge EENP-a i trećih lica uključenih u pružanje usluge EENP-a na teritoriji Crne Gore.

Lica iz stava 7 ovog člana dužna su da komisiji za posredovanje dostave tražene podatke i informacije kojima raspolažu, u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva.

Komisija za posredovanje dužna je da, u roku od šest mjeseci od dana prijema zahtjeva iz stava 4 ovog člana, donese mišljenje u vezi spora.

Komisija za posredovanje razmjenjuje informacije o radu, vodećim načelima i praksi sa komisijama za posredovanje drugih država članica, a koju razmjenu obezbjeđuje Ministarstvo u saradnji sa Evropskom komisijom.

Komponente interoperabilnosti

Član 23i

U slučaju uspostavljanja novog elektronskog sistema za naplatu putarine, imenovani subjekat za naplatu putarine nadležan za taj sistem dužan je da izradi i u izjavi o području EENP-a objavi detaljan plan procesa ocjene usaglašenosti sa specifikacijama i prilagođenosti za korišćenje komponenti interoperabilnosti.

Ako se postojeći elektronski sistem za naplatu putarine značajno mijenja, imenovani subjekat za naplatu putarine nadležan za taj sistem dužan je da izradi i u izjavi o području EENP-a objavi, pored elemenata iz stava 1 ovog člana, detaljan plan procesa ponovne ocjene usaglašenosti sa specifikacijama i prilagođenosti za korišćenje komponenti interoperabilnosti pružalaca usluge EENP-a koji su već akreditovani u sistemu prije te izmjene.

Plan iz st. 1 i 2 ovog člana objavljuje se najkasnije 30 dana prije pokretanja novog, odnosno izmijenjenog elektronskog sistema za naplatu putarine, kako bi se pružaocima usluge EENP-a na koje se odnosi omogućila akreditacija, odnosno ponovna akreditacija kod nadležnog organa.

Subjekat za naplatu putarine nadležan za područje EENP-a na teritoriji Crne Gore dužan je da uspostavi testno okruženje u kojem pružalac usluge EENP-a ili njegov ovlašćeni predstavnik može da provjeri da li je oprema u vozilu prilagođena za upotrebu u području EENP-a tog subjekta i da izda potvrdu o uspješno sprovedenom testiranju.

Subjekat za naplatu putarine može da uspostavi jedinstveno testno okruženje za više područja EENP-a kako bi omogućio jednom ovlašćenom predstavniku da provjeri prilagođenost za korišćenje jednog tipa opreme u vozilu u ime više pružalaca usluge EENP-a.

Subjekat za naplatu putarine ima pravo da od pružalaca usluge EENP-a ili njihovih ovlašćenih predstavnika naplati troškove testiranja.

Komponente interoperabilnosti za upotrebu u EENP-u mogu se slobodno stavljati na tržište ako imaju oznaku CE ili izjavu o usaglašenosti sa specifikacijama i/ili izjavu o prilagođenosti za korišćenje, u kom slučaju se pregledi koji su već sprovedeni u okviru postupka provjere usaglašenosti i/ili prilagođenosti za korišćenje ne moraju ponavljati.

Specifikacije elektronskih interfejsa između interoperabilnih komponenti i zahtjeve za te komponente propisuje Ministarstvo.

Zaštitini postupak u vezi komponenti interoperabilnosti

Član 23lj

Ako komponente interoperabilnosti sa oznakom CE, koje su stavljene na tržište i korišćene u skladu sa namjenom, ne ispunjavaju propisane zahtjeve, Ministarstvo pokreće postupak pred tijelom za ocjenjivanje usaglašenosti u skladu sa posebnim propisima radi ograničavanja njihove primjene, zabrane upotrebe ili povlačenja sa tržišta.

O pokretanju postupka iz stava 1 ovog člana Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju, a naročito da li je do nesaglasnosti došlo zbog:

- 1) nepravilne primjene tehničkih specifikacija; i/ili
- 2) neadekvatnosti tehničkih specifikacija.

Ako se u postupku iz stava 1 ovog člana utvrdi da komponente interoperabilnosti sa oznakom CE ne ispunjavaju zahtjeve interoperabilnosti, tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti zahtijeva od proizvođača ili njegovog ovlašćenog predstavnika da, pod uslovima koje taj organ propiše, obezbijedi usklađenost komponenti interoperabilnosti sa specifikacijama i/ili njenu prilagođenost za korišćenje.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti iz stava 3 ovog člana u skladu sa posebnim propisima kojima se uređuje stavljanje proizvoda na tržište, donosi obrazloženu odluku u vezi sa ocjenom usaglašenosti sa specifikacijama ili prilagođenosti za korišćenje komponenti interoperabilnosti.

Odluka iz stava 4 ovog člana dostavlja se proizvođaču, pružaocu usluge EENP-a ili njihovim ovlašćenim predstavnicima.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti obavještava Ministarstvo o odluci iz stava 4 ovog člana.

Nakon prijema obavještenja iz stava 6 ovog člana, Ministarstvo obavještava Evropsku komisiju.

Organ državne uprave nadležan za poslove ekonomskog razvoja prijavljuje Evropskoj komisiji i tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti u drugim državama koja su ovlašćena za sprovođenje postupaka ocjenjivanja usaglašenosti sa specifikacijama ili prilagođenosti za korišćenje, kao i svaku promjenu vezanu za to ovlašćenje.

Organ državne uprave nadležan za poslove ekonomskog razvoja dužan je da o prijavljivanju tijela iz stava 7 ovog člana, obavijesti i Ministarstvo.

Postupak ocjenjivanja prijavljenih tijela iz stava 7 ovog člana i ukidanja ovlašćenja sprovodi se u skladu sa propisima kojima se uređuju tehnički zahtjevi za proizvode i ocjenjivanje usaglašenosti.

Postupak ocjene usaglašenosti sa specifikacijama i prilagođenosti za korišćenje komponenti interoperabilnosti, kao i minimalne kriterijume podobnosti za prijavljena tijela propisuje Ministarstvo.

Postupak razmjene podataka

Član 23m

Organ državne uprave nadležan za unutrašnje poslove određuje nacionalnu kontakt tačku za razmjenu podataka o registraciji vozila i podataka o licima.

Organ iz stava 1 ovog člana preko nacionalne kontakt tačke za razmjenu podataka o registraciji vozila i podataka o licima odobrava nacionalnim kontakt tačkama drugih država pristup podacima iz registra vozila Crne Gore, radi omogućavanja identifikacije vozila i vlasnika ili korisnika vozila, za koje je utvrđeno neplaćanje putarine, sa pravom automatizovanog pretraživanja podataka o:

- 1) vozilima; i
- 2) vlasnicima ili korisnicima vozila.

Prilikom obavljanja automatizovanog pretraživanja registra vozila iz stava 2 ovog člana koristi se cijela registarska oznaka vozila.

Razmjena podataka između nacionalne kontakt tačke iz stava 1 ovog člana i nacionalnih kontakt tačaka drugih država vrši se korišćenjem računarske aplikacije Evropskog informacionog sistema za saobraćajne i vozačke dozvole (EUCARIS), u skladu sa propisima kojima se uređuje prekogranična razmjena informacija o saobraćajnim prekršajima.

Administrativne troškove, troškove korišćenja i održavanja računarske aplikacije iz stava 4 ovog člana snosi organ iz stava 1 ovog člana.

Subjekt za naplatu putarine, iz člana 23e stav 1 ovog zakona, radi dostavljanja obavještenja o obavezi plaćanja putarine, može preko nacionalne kontakt tačke iz stava 1 ovog člana da pribavi podatke iz stava 2 ovog člana iz druge države u kojoj je registrovano vozilo koje podliježe plaćanju putarine, a za koje prema podacima kojima raspolaže putarina nije plaćena i identitet obveznika nije moguće utvrditi na drugi način.

U slučaju iz stava 6 ovog člana, nacionalna kontakt tačka dostavlja subjektu za naplatu putarine samo podatke neophodne za dostavljanje obavještenja o obavezi plaćanja putarine i za pokretanje postupka prinudne naplate tog potraživanja.

Podaci iz stava 7 ovog člana mogu se koristiti isključivo u svrhe za koje su date, a subjekat za naplatu putarine dužan je da ih briše nakon naplate te putarine, odnosno ako plaćanje ne bude izvršeno, najkasnije u roku od pet godina od dana dostavljanja podataka.

Subjekt za naplatu putarine iz stava 6 ovog člana dužan je da vlasniku vozila ili drugom identifikovanom licu dostavi obavještenje o sumnji za neplaćanje putarine, na jeziku upisanom u saobraćajnoj dozvoli vozila, ako je taj podatak dostupan, ili na jednom od službenih jezika države u kojoj je vozilo registrovano.

Ako obveznik plaćanja putarine po prijemu obavještenja iz stava 7 ovog člana izvrši uplatu putarine, postupak u vezi sa naplatom tog potraživanja se obustavlja.

Ministarstvo propisuje podatke koji su potrebni za sprovođenje automatizovanog pretraživanja registra vozila, kao i podatke koji se dostavljaju tom pretragom.

Bliži sadržaj i obrazac obavještenja iz stava 9 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izveštaj o broju automatizovanih pretraživanja

Član 23n

Ministarstvo, na osnovu podataka koje dobija od organa državne uprave nadležnog za unutrašnje poslove izrađuje izvještaj o broju automatizovanih pretraživanja koja je sproveo taj organ preko nacionalnih kontakata drugih država u kojima su registrovana vozila za koja nije plaćena putarina, kao i o broju neispunjenih zahtjeva tog pretraživanja.

Izveštaj iz stava 1 ovog člana obuhvata i opis postupanja radi naplate putarine u skladu sa ovim zakonom, sa podacima o procentu naplaćene putarine na osnovu obavještenja iz člana 23m ovog zakona, procentu naplaćene putarine u postupku prinudne naplate i procentu nenaplaćene putarine.

Ministarstvo dostavlja Evropskoj komisiji izvještaj iz stava 1 ovog člana svake treće godine."

Član 10

Član 24 mijenja se i glasi:

„Lični podaci o korisnicima puta i drugih saobraćajnih površina za potrebe inteligentnih transportnih sistema, ENP-a i EENP-a obrađuju se samo u mjeri u kojoj je takva obrada neophodna za funkcionisanje aplikacija, usluga i mjera inteligentnih transportnih sistema, u cilju obezbjeđenja bezbjednosti saobraćaja, zaštite i unaprijeđenog upravljanja saobraćajem, mobilnošću i postupcima u slučaju saobraćajnih nezgoda, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti i propisima o zaštiti i bezbjednosti u elektronskim komunikacijama.

Specifikacijama ili podzakonskim aktima koji se donose na osnovu ovog zakona i kojima se uređuje obrada ličnih podataka, određuju se kategorije podataka koji se obrađuju i propisuju se odgovarajuće mjere zaštite ličnih podataka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti i propisima o zaštiti i bezbjednosti u elektronskim komunikacijama.

Podaci o ličnosti obrađuju se u anonimiziranom obliku, a ako to tehnički nije izvodljivo ili se svrha obrade ne može postići na taj način, podaci o ličnosti se obrađuju u pseudonimizovanom obliku, pod uslovom da je pseudonimizacija tehnički izvodljiva i da se svrha obrade može postići na taj način.

Radi razmjene informacija o neplaćanju putarine, obrađuju se i dostavljaju podaci o vozilu, vlasniku ili korisniku vozila, kao i drugi podaci neophodni za identifikaciju obveznika plaćanja putarine, u skladu sa ovim zakonom, propisima o zaštiti podataka o ličnosti i propisima o zaštiti i bezbjednosti u elektronskim komunikacijama.

Podaci iz stava 4 ovog člana koriste se isključivo u svrhu utvrđivanja obaveze plaćanja putarine, pokretanja postupka naplate putarine i obezbjeđivanja izvršenja tih obaveza, i ne mogu se koristiti za druge namjene.

Lica iz stava 4 ovog člana, na koja se podaci odnose, moraju biti upoznata sa obradom svojih podataka o ličnosti i pravima koja imaju na osnovu propisa o zaštiti podataka o ličnosti.

Lice na koje se odnose podaci iz stava 4 ovog člana ima pravo da, bez odlaganja, dobije informaciju koji njegovi podaci o ličnosti evidentirani u državi registracije vozila su preneseni u državu u kojoj je došlo do neplaćanja putarine, uključujući datum zahtjeva i nadležni organ države u kojoj putarina nije plaćena.”

Član 11

U članu 27 poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koja glase:

„Izvođač radova dužan je da za vrijeme izvođenja radova iz stava 1 ovog člana osigura bezbjednost učesnika u saobraćaju postavljanjem saobraćajne signalizacije na terenu u potpunosti na način predviđen projektom privremene saobraćajne signalizacije, i da je održava u ispravnom i vidljivom stanju.

Izvođač radova iz stava 1 ovog člana, dužan je da put ili njegov dio svakodnevno održava u stanju koje neće negativno uticati na stanje vozila i da zaštiti saobraćaj i okolinu puta od prašine, buke i drugih negativnih uticaja.”

Član 12

U članu 39 stav 1 mijenja se i glasi:

„Održavanje javnih puteva je izvođenje radova u okviru postojećeg putnog zemljišta kojima se obezbjeđuje prohodnost, tehnička ispravnost i bezbjedno odvijanje saobraćaja na javnom putu, očuvanje karakteristika puta u stanju koje je bilo u trenutku njegove izgradnje ili rekonstrukcije.”

Član 13

U članu 44 stav 3 mijenja se i glasi:

„U slučaju obustave saobraćaja iz stava 2 ovog člana, upravljač puta dužan je da 48 sati prije početka obustave saobraćaja o tačnom vremenu trajanja obustave saobraćaja (vrijeme i datum početka i završetka obustave) obavijesti javnost, pravno lice koje obavlja poslove pružanja tehničke pomoći na putu, nadležnu inspekciju za puteve i organ uprave nadležan za policijske poslove.

U stavu 4 poslije riječi „signalizacijom” dodaju se zarez i riječi: „odnosno saobraćajnom signalizacijom u skladu sa odobrenim projektom privremene saobraćajne signalizacije”.

Član 14

U članu 56 stav 3 mijenja se i glasi:

„Reviziju bezbjednosti državnih puteva vrši stručni tim koji je nezavisan od upravljača puta i čija su najmanje dva člana sertifikovani revizori, saobraćajne i građevinske struke.”

Stav 6 mijenja se i glasi:

„Upravljač puta, odnosno investitor dužni su da postupe u skladu sa izvještajem revizora za bezbjednost puta, najkasnije prije početka naredne faze projektovanja, a ako nijesu u mogućnosti da postupe u skladu sa izvještajem, dužni su da Ministarstvu i revizoru za bezbjednost puta dostave pisano obrazloženje.”

Član 15

Član 57 mijenja se i glasi:

„Mapiranje rizika i provjera bezbjednosti puta

Član 57

Upravljač državnog puta dužan je da najmanje jednom u pet godina sprovede mapiranje rizika radi utvrđivanja dionica puta sa najvećim rizikom, odnosno da najmanje jednom u tri godine sprovede identifikaciju i rangiranje opasnih mjesta (crnih tačaka).

Mapiranje rizika i identifikaciju i rangiranje opasnih mjesta iz stava 1 ovog člana, sprovodi stručni tim koji je nezavisan od upravljača državnog puta i čiji je najmanje jedan član sertifikovani revizor, odnosno sertifikovani provjerivač.

Mapiranjem rizika iz stava 1 ovog člana analizira se rizik nastanka saobraćajne nezgode i težine njihovih posljedica, na osnovu:

1) vizuelnog pregleda na samoj lokaciji ili snimaka puta specijalizovanim vozilom sa odgovarajućim GPS uređajima i kamerama, naknadnom analizom i ocjenom snimljenih karakteristika puta, i

2) analize i rangiranja dionica puteva koji su u eksploataciji više od tri godine i na kojima se dogodio veliki broj saobraćajnih nezgoda sa tragičnim posljedicama u odnosu na intenzitet saobraćaja.

Na osnovu rezultata mapiranja rizika, radi određivanja prioriteta preduzimanja mjera za poboljšanje bezbjednosti puteva, putevi se razvrstavaju u najmanje tri kategorije prema nivou bezbjednosti.

Upravljač puta dužan je da obezbijedi provjeru bezbjednosti državnih puteva, i to:

1) periodične provjere državnih puteva najmanje jednom u pet godina,

2) ciljane provjere za dionice puteva najvećeg rizika, prema mapi rizika puteva.

Provjera bezbjednosti državnih puteva vrši se radi određivanja bezbjednosnih karakteristika puta i smanjenja broja saobraćajnih nezgoda na njima.

Periodičnu provjeru bezbjednosti državnih puteva sprovode stručne službe upravljača puta.

Ciljanu provjeru bezbjednosti državnih puteva vrši stručni tim koji je nezavisan od upravljača puta i čija su najmanje dva člana sertifikovani provjerivači, saobraćajne i građevinske struke.

Stručni tim sačinjava izvještaj o provjeri bezbjednosti puta koji se dostavlja upravljaču puta u roku od osam dana od dana sačinjavanja izvještaja.

Upravljač puta dužan je da pokrene procedure za otklanjanje nedostataka po prihvaćenim preporukama iz izvještaja iz stava 9 ovog člana u roku od 90 dana od dana dobijanja izvještaja.

Upravljač puta dio izvještaja iz stava 9 ovog člana koji se odnosi na državni put koji prolazi kroz naselje dužan je da dostavi jednici lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalazi državni put, u roku od osam dana od dana dobijanja izvještaja.

Jedinica lokalne samouprave je dužna da postupi po preporukama iz izvještaja iz stava 9 ovog člana, iz okvira svoje nadležnosti, a koje su prihvaćene od strane upravljača državnog puta, u roku od 90 dana od dana prijema izvještaja.

Bliže uslove koje treba da ispunjavaju državni putevi u odnosu na bezbjednost saobraćaja, reviziju bezbjednosti puta, provjeru bezbjednosti puta, sadržaj izvještaja o reviziji i izvještaja o provjeri, sastav stručne komisije i uslove koje ispunjavaju članovi stručne komisije za sprovođenje revizije i provjere, praćenje stanja bezbjednosti saobraćaja, rangiranje i upravljanje putevima i uticaj puta na saobraćajne nezgode propisuje Ministarstvo.”

Član 16

Poslije člana 58 dodaju se dva nova člana koja glase:

„Organ nadležan za bezbjednost tunela

Član 58a

Ministarstvo je nadležno za uspostavljanje svih bezbjednosnih zahtjeva u tunelima kao i za preduzimanje neophodnih radnji za ispunjavanje minimalnih bezbjednosnih uslova za tunele.

Ministarstvo obezbjeđuje:

- 1) sprovođenje redovnih ispitivanja i kontrolu tunela, uspostavljanje bezbjednosnih zahtjeva i inspekcijski nadzor tunela od strane inspekcije za puteve;
- 2) kontrolu izrade plana za obuku i opremanje hitnih službi;
- 3) utvrđivanje postupaka za trenutno zatvaranje tunela u slučaju opasnosti;
- 4) sprovođenje potrebnih mjera za smanjenje rizika.

Za tunele koji se nalaze na teritoriji Crne Gore i susjedne države može se odrediti zajedničko tijelo koje čine predstavnici Ministarstva i organa nadležnog za bezbjednost tunela druge države.

Ako su u slučaju iz stava 3 ovog člana određena dva različita tijela, odluke o bezbjednosti saobraćaja u tunelu donose se uz prethodnu saglasnost drugog tijela.

Tuneli u eksploataciji

Član 58b

Ministarstvo je dužno da, u roku od 24 mjeseca od pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, obezbijedi pregled tunela koji su pušteni u saobraćaj prije početka primjene propisa iz člana 58 stav 3 ovog zakona i na osnovu tog pregleda ocijeni stanje usklađenosti tunela sa zahtjevima iz tog propisa.

Upravljač tunela dužan je da donese plan za prilagođavanje tunela, kao i mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Ako za tunele iz stava 1 ovog člana, nije moguće sprovesti tehničke mjere utvrđene propisom iz člana 58 stav 3 ovog zakona, Ministarstvo može, na osnovu analize rizika, da odobri sprovođenje drugih mjera smanjenja rizika kojim će se obezbijediti sprječavanje kritičnih događaja koji mogu imati za posljedice ugrožavanje ljudskih života, životne sredine, tunelskih instalacija i pružanja zaštite u slučaju nezgode.”

Član 17

Poslije člana 61 dodaje se novi član koji glasi:

„Izvještavanje

Član 61a

Ministarstvo je dužno da Evropskoj komisiji:

- 1) dostavi informaciju o nazivu i adresi organa nadležnog za bezbjednost tunela;
- 2) izvještaj o požarima u tunelima i nezgodama u tunelima, o učestalostima i uzrocima nezgoda sa procjenom djelotvornosti bezbjednosnih mjera koji sačinjava svake dvije godine, dostavi do 30. septembra tekuće godine koja slijedi nakon druge godine izvještajnog perioda;
- 3) dostavi plan iz člana 58b stav 2 ovog zakona i svake dvije godine izvještaj o realizaciji tog plana;
- 4) dostavi obavještenje o mjerama smanjenja rizika iz člana 58b stav 3 ovog zakona;
- 5) dostavi izvještaj iz člana 57 stav 4 o kategoriji puta prema nivou bezbjednosti.”

Član 18

Član 63 mijenja se i glasi:

„Sertifikat za revizora, odnosno provjerivača bezbjednosti puteva može se izdati licu ako:

- 1) ima završen najmanje VII-1 nivo nacionalnog okvira kvalifikacija saobraćajne struke (smjer drumski saobraćaj), odnosno građevinske struke (smjer saobraćaj);
  - 2) ima najmanje pet godina radnog iskustva iz bezbjednosti drumskog saobraćaja, odnosno projektovanja ili izvođenja radova na izgradnji puteva;
  - 3) nije pravnosnažno osuđivano u poslednjih pet godina za krivična djela koja ga čine nedostojnim za obavljanje poslova revizora, odnosno provjerivača;
  - 4) ima položen stručni ispit za revizora, odnosno provjerivača.
- Stručni ispit polaže se pred komisijom koju obrazuje Ministarstvo.”

Član 19

Član 64 mijenja se i glasi:

„Sertifikat za revizora, odnosno provjerivača izdaje se na pet godina.

Obnova sertifikata iz stava 1 ovog člana može se vršiti na period od pet godina, pod uslovom da lice iz člana 63 stav 1 ovog zakona ima položen ispit provjere znanja za obnovu sertifikata za revizora, odnosno provjerivača.

Sertifikat za revizora, odnosno provjerivača oduzeće se ako:

- 1) revizor, odnosno provjerivač prestane da ispunjava uslove propisane ovim zakonom;
- 2) je sertifikat izdat na osnovu neistinitih i netačnih podataka;
- 3) revizor, odnosno provjerivač ne obavlja poslove u skladu sa zakonom.

Stručni ispit za provjeru znanja za obnovu sertifikata za revizora i provjerivača, polaže se prema programu koji propisuje Ministarstvo.

Ministarstvo organizuje, odnosno sprovodi program stručnog osposobljavanja za polaganje stručnog ispita za revizora, odnosno provjerivača, organizuje i sprovodi stručni ispit i ispit provjere znanja revizora, odnosno provjerivača, organizuje program stručnog usavršavanja za revizore, odnosno provjerivače i vodi registar revizora i provjerivača.

Registar iz stava 5 ovog člana sadrži: ime i prezime revizora odnosno provjerivača, ime jednog roditelja, jedinstveni matični broj, datum i mjesto rođenja, prebivalište i podatke o sertifikatu.

Za pohađanje programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja za revizora, odnosno provjerivača, kao i za polaganje stručnog ispita i ispita provjere znanja revizora, odnosno provjerivača i izdavanje sertifikata za revizora, odnosno provjerivača, plaća se naknada čiju visinu utvrđuje Vlada.

Sertifikat iz stava 1 ovog člana izdaje se na obrascu koji propisuje Ministarstvo.”

Član 20

Poslije člana 64 dodaje se novi član koji glasi:

„Povjeravanje poslova stručnog osposobljavanja pravnom licu

Član 64a

Ministarstvo rješenjem na osnovu javnog poziva može da ovlasti pravno lice da sprovodi programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja za polaganje stručnog ispita i ispita provjere znanja za revizora, odnosno provjerivača.

Poslove iz stava 1 ovog člana može da obavlja pravno lice koje:

1) je registrovano u Centralnom registru privrednih subjekata za obavljanje inženjerske djelatnosti i tehničkog savjetovanja;

2) ispunjava uslove u pogledu opreme, prostora i kadra;

3) ima program stručnog osposobljavanja i usavršavanja.

Rješenje iz stava 1 ovog člana izdaje se na period od pet godina.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba Upravnom sudu.

Žalba ne odlaže izvršenje odluke iz stava 1 ovog člana.

Ministarstvo vrši kontrolu ispunjenosti uslova pravnog lica iz stava 2 ovog člana najmanje jednom u toku kalendarske godine.

Ako Ministarstvo u toku vršenja kontrole ispunjenosti uslova utvrdi da ovlašćeno pravno lice više ne ispunjava uslove iz stava 2 ovog člana ili ne izvršava svoje obaveze, odnosno da izvršava obaveze suprotno odredbama ovog zakona, donosi rješenje o privremenoj zabrani rada ili oduzimanju ovlašćenja za sprovođenje programa stručnog osposobljavanja za polaganje stručnog ispita za revizora, odnosno provjerivača i sprovođenje programa usavršavanja.

Privremena zabrana rada može da traje najduže šest mjeseci od dana pravosnažnosti rješenja o privremenoj zabrani rada.

Pravno lice kojem je oduzeto ovlašćenje ne može podnijeti zahtjev za izdavanje novog ovlašćenja za iste poslove, prije isteka dvije godine od dana pravosnažnosti rješenja o oduzimanju ovlašćenja.

Bliže uslove koje treba da ispunjava pravno lice za sprovođenje programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja znanja revizora, odnosno provjerivača, sadržaj i način pohađanja programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja za polaganje stručnog ispita za revizora, odnosno provjerivača, način polaganja stručnog ispita i ispita provjere znanja za revizora, odnosno provjerivača, rokove za održavanje programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja propisuje Ministarstvo.”

Član 21

Član 73 mijenja se i glasi:

„Vanredni prevoz

Član 73

Prevoz vozilom, odnosno skupom vozila, koja sama ili sa teretom koji je konstrukcijski nedjeljiv prekoračuju dozvoljeno osovinsko opterećenje, najveću dozvoljenu ukupnu masu, širinu, dužinu ili visinu, smatra se vanrednim prevozom.

Vanredni prevoz vrši se na osnovu dozvole za vanredni prevoz na javnom putu, koju izdaje organ uprave, odnosno organ lokalne uprave za svaki pojedinačni prevoz.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, može se izdati mjesečna i godišnja dozvola za vanredni prevoz za vozilo ili skup vozila, koja zbog svojih karakteristika imaju obilježja vanrednog prevoza.

Dozvola za vanredni prevoz može se izdati podnosiocu zahtjeva ako:

- je registrovan u Crnoj Gori;
- raspolaže dovoljnim brojem posebno označenih vozila za tehničku pratnju vozila kojim se obavlja vanredni prevoz koja su registrovana u Crnoj Gori.

Strani prevoznik zahtjev za izdavanje dozvole za vanredni prevoz podnosi preko lica iz stava 4 ovog člana.

Dozvolom iz st. 2 i 3 ovog člana određuju se način i uslovi prevoza, kao i iznos naknade za vanredni prevoz.

Dozvola iz st. 2 i 3 ovog člana se izdaje ukoliko prekoračenje propisanih vrijednosti osovinskih opterećenja vozila ili skupa vozila ne prelazi vrijednosti navedene u deklaraciji proizvođača vozila za koje se dozvola izdaje, pri čemu maksimalno opterećenje za osovine sa dva ili četiri točka ne može biti veće od 12 tona po osovini, odnosno sa osam točkova ne može biti veće od 16 tona po osovini.

Ukoliko vozilo kojim se obavlja vanredni prevoz prekoračuje maksimalne vrijednosti osovinskih opterećenja iz stava 7 ovog člana, a radi se o prevozu koji je od posebnog značaja za Crnu Goru, dozvola za vanredni prevoz se izdaje na osnovu izrađene studije koju dostavlja podnosilac zahtjeva za vanredni prevoz.

Studija iz stava 8 ovog člana obavezno sadrži procjenu ovlaštene organizacije iz oblasti projektovanja puteva i putnih objekata o mogućnosti obavljanja vanrednog prevoza u odnosu na geometriju puta, slobodni profil puta i nosivost puta i putnih objekata, simulaciju prevoza u odnosu na planiranu relaciju obavljanja vanrednog prevoza, procjenu uticaja vanrednog prevoza na bezbjednost saobraćaja i preuzimanje mjera za smanjenje rizika za ostale učesnike u saobraćaju i konkretne proračune.

U zavisnosti od stepena složenosti vanrednog prevoza, organ uprave, odnosno organ lokalne uprave može tražiti dodatne stručne analize i studije.

O izdatim dozvolama iz st. 2 i 3 ovog člana i vremenu za koje su izdate organ uprave, odnosno organ lokalne uprave u pisanoj formi, obavještava organ uprave nadležan za policijske poslove, inspekciju za državne puteve, odnosno inspekcijски organ lokalne uprave i komunalnu policiju, kao i izvođača radova iz člana 40 stav 4 ovog zakona i druge učesnike u saobraćaju putem elektronskih medija.

Izuzetno od stava 11 ovog člana, kada se vanredni prevoz obavlja na putu ili njegovom dijelu, organ uprave, odnosno organ lokalne uprave u pisanoj formi i/ili elektronski obavještava upravljača tog puta ili dijela puta.

Organ uprave, odnosno organ lokalne uprave dužan je da za izdavanje dozvole iz st. 2 i 3 ovog člana, zatraži prethodnu saglasnost organa uprave nadležnog za policijske poslove, odnosno da podnosilac zahtjeva zaključi ugovor sa organom uprave nadležnim za policijske poslove u slučajevima prekoračenja ukupne mase vozila ili skupa vozila preko 70 tona, ukupne dužine vozila ili skupa vozila preko 25 metara, ukupne širine vozila ili skupa vozila preko 3,5 metara, kao i za visinu vozila ili skupa vozila preko 4,5 metara.

Organ uprave i organ uprave nadležan za policijske poslove, u zavisnosti od karakteristika vanrednog prevoza, utvrđenog prevoznog puta i stepena prekoračenja propisanih vrijednosti određiće pratnju za vanredni prevoz.

Način i postupak izdavanja dozvole za vanredni prevoz, obrazac zahtjeva za izdavanje dozvole za vanredni prevoz, način obavljanja i uslove za određivanje pratnje i opremu lica iz pratnje, način obilježavanja vozila kojima se obavlja vanredni prevoz i kojima se vrši tehnička pratnja i bliže uslove koje treba da ispunjava lice iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.”

Član 22

Poslije člana 73 dodaju se četiri nova člana koji glase:

„Slučajevi u kojima dozvola za vanredni prevoz nije potrebna

Član 73a

Dozvola za vanredni prevoz na javnom putu nije potrebna za vanredni prevoz koji se mora obaviti bez odlaganja, zbog prirodnih i drugih nepogoda, kao i za potrebe odbrane zemlje.

Dozvola za vanredni prevoz nije potrebna za vanredni prevoz koji obavljaju vozila ili skup vozila, koja su u vlasništvu ili u zakupu vojske, policije, službe civilne zaštite i vatrogasne službe kada se vanredni prevoz obavlja u svrhu izvršavanja zadataka tih službi i pod njihovim nadzorom.

Dozvola za vanredni prevoz nije potrebna za prevoz iz člana 73 stav 1 ovog zakona, kod kojeg propisane vrijednosti mogu biti prekoračene najviše do 3%, ako zbog karakteristika tereta na mjestu utovara nije bilo moguće utvrditi tačnu masu tereta ili je tokom transporta došlo do promjene mase tereta, usljed higroskopnosti materijala koji se prevozi.

Evidencija izdatih dozvola za vanredni prevoz

Član 73b

Evidenciju o izdatim dozvolama za vanredni prevoz, na svojoj internet stranici, vodi organ uprave, odnosno organ lokalne uprave, i ažurira je na dnevnom nivou.

Evidencija iz stava 1 ovog člana sadrži podatke o prevozniku kojem je izdata dozvola (naziv i sjedište prevoznika), podatke o vrsti izdate dozvole, broju pod kojim je dozvola izdata, datumu izdavanja i roku važenja dozvole, kao i podatke o javnom putu na kom se obavlja vanredni prevoz.

Razlozi za odbijanje izdavanja dozvole za prevoz vanrednog prevoza

Član 73c

Dozvola za vanredni prevoz ne može se izdati ako tehničko-eksploatacione karakteristike javnog puta na kojem se obavlja vanredni prevoz ne omogućavaju bezbjedan saobraćaj vozila, odnosno skupa vozila kojim se obavlja vanredni prevoz, kao i svih drugih učesnika u saobraćaju na tom putu.

Ukidanje ili izmjena dozvole za vanredni prevoz

Član 73d

Organ uprave, odnosno organ lokalne samouprave može izdatu dozvolu ukinuti zbog iznenadnih promjena na utvrđenoj ruti po kojoj se obavlja vanredni prevoz, nastalih usljed dejstva više sile ili drugih razloga koji bi ugrozili bezbjednost saobraćaja ili oštetili javni put.

U slučaju iz stava 1 ovog člana vlasniku dozvole vrši se povraćaj svih plaćenih troškova i naknada za vanredni prevoz, bez prava na naknadu štete zbog neobavljenog vanrednog prevoza.

Organ uprave, odnosno organ lokalne samouprave može izmijeniti izdatu dozvolu u bilo kom dijelu, ukoliko nastupe okolnosti u kojima bi obavljanje vanrednog prevoza ugrozilo bezbjednost saobraćaja ili opteretilo javni put.”

Član 23

Član 74 mijenja se i glasi:

„Naknada štete i troškovi vanrednog prevoza

Član 74

Ako je za vanredni prevoz potrebno preduzeti posebne mjere obezbjeđenja (osiguranje mostova, podupiranje mostova, pojačanje putnog pojasa, objekata, pratnja i

drugo), troškove u vezi sa preduzetim mjerama snosi podnosilac zahtjeva za izdavanje dozvole za vanredni prevoz.

Lice koje obavlja vanredni prevoz dužno je da posjeduje dozvolu za vanredni prevoz i da obavlja vanredni prevoz u skladu sa izdatom dozvolom.

Lice koje obavlja vanredni prevoz dužno je da nadoknadi štetu koja je nastala usljed obavljanja vanrednog prevoza na javnom putu ili objektu na putu, upravljaču javnog puta.

Kada je dozvolom za vanredni prevoz utvrđeno da se vanredni prevoz mora obaviti uz pratnju vozila organa uprave nadležnog za policijske poslove, troškove praćenja snosi lice koje obavlja vanredni prevoz.

Ukoliko je, radi obavljanja vanrednog prevoza, potrebno izvršiti privremenu demontažu saobraćajne signalizacije ili druge opreme puta, lice koje obavlja vanredni prevoz dužno je da o svom trošku angažuje stručno lice koje će izvršiti te radove, uz prisustvo i nadzor ovlašćenog predstavnika upravljača puta, kao i da odmah nakon prolaska određenom dionicom put vrati u prvobitno stanje.”

Član 24

Poslije člana 74 dodaje se novi član koji glasi:

„Prevoz konstrukcijski ili komercijalno djeljivog tereta

Član 74a

Prevoz konstrukcijski ili komercijalno djeljivog tereta mora da se obavlja na način da vozilo ili skup vozila sa teretom ne prelazi vrijednosti utvrđene propisom koji utvrđuje podjelu motornih i priključnih vozila, kao i uslove koje moraju da ispunjavaju vozila u saobraćaju na putu.”

Član 25

Član 75 mijenja se i glasi:

„Kontrola prevoza

Član 75

Kontrolu vanrednog prevoza i prevoza konstrukcijski ili komercijalno djeljivog tereta na javnom putu vrši organ uprave nadležan za policijske poslove.

Vozilo kojim se obavlja vanredni prevoz, bez dozvole iz člana 73 st. 2 i 3 ovog zakona ili vozilo kojim se obavlja prevoz djeljivog tereta koji prekoračuje vrijednosti utvrđene propisom koji uređuje podjelu motornih i priključnih vozila, organ iz stava 1 ovog člana isključuje iz saobraćaja na javnom putu i određuje mjesto za parkiranje vozila do pribavljanja dozvole, odnosno do usklađivanja sa propisanim vrijednostima.

Za vrijeme trajanja isključenja iz saobraćaja zabranjeno je korišćenje vozila koje je u vršenju kontrole isključeno iz saobraćaja, osim do mjesta parkiranja određenog u stavu 2 ovog člana.

Lice koje obavlja vanredni prevoz ili prevoz djeljivog tereta iz stava 2 ovog člana, snosi troškove:

1) izvršenih mjerenja sprovedenih pri kontroli vanrednog prevoza ili prevoza djeljivog tereta, ako se utvrdi da nisu ispunjeni propisani uslovi, odnosno uslovi utvrđeni u dozvoli za vanredni prevoz ili da su prekoračene vrijednosti utvrđene propisom koji uređuje podjelu motornih i priključnih vozila,

2) izvršenih mjerenja sprovedenih radi utvrđivanja prestanaka razloga za isključivanje vozila iz saobraćaja,

3) naknade za parkiranje vozila koje je isključeno iz saobraćaja pri kontroli prevoza,

4) obavljenog prevoza na pređenom putu, od mjesta početka prevoza do mjesta vršenja kontrole, odnosno do mjesta usklađivanja vrijednosti parametara vozila sa propisanim vrijednostima i svih šteta koje su tom prilikom načinjene putu.

Mjerenje osovinskog opterećenja, ukupne dozvoljene mase i dimenzija vozila na državnim putevima vrši organ uprave preko izvođača radova iz člana 40 stav 4 ovog zakona, uz prisustvo organa uprave nadležnog za poslove policije i/ili inspektora za državne puteve, a mogu da angažuju i privredno društvo kome je mjerenje masa i osovinskog opterećenja vozila pretežna djelatnost.

Inspektor za državne puteve može zatražiti od organa nadležnog za policijske poslove da izvrši kontrolu iz stava 1 ovog člana.

Kontrola iz stava 1 ovog člana, vrši se i prilikom ulaska u Crnu Goru na graničnim prelazima.

Kontrolu osovinskog opterećenja, ukupne dozvoljene mase i dimenzija vozila na opštinskim putevima vrši inspeksijski organ lokalne uprave.

Mjerenje osovinskog opterećenja i ukupne dozvoljene mase vozila iz stava 1 ovog člana vrši se u skladu sa propisima koji regulišu metrologiju i to:

- neprenosivim vagama, pri prosječnim brzinama, pri čemu se vozilo ne preusmjerava iz saobraćaja, i
- prenosivim vagama, pri malim brzinama, pri čemu se vozilo preusmjerava iz saobraćaja.”

Član 26

U članu 83 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Prilikom izrade, odnosno izmjena planskog dokumenta potrebno je smanjiti broj saobraćajnih priključaka na državni put na najmanji mogući broj.”

Član 27

U članu 84 stav 1 mijenja se i glasi:

„Radi zaštite javnih puteva zabranjeno je privremeno ili stalno zauzimanje javnog puta, njegovog dijela, ili putnog zemljišta ili izvođenje bilo kakvih radova na putu ili putnom zemljištu, koji nijesu u vezi sa održavanjem ili rekonstrukcijom puta, i to:

- 1) izvođenje radova na putu ili putnom zemljištu, koji nijesu u vezi sa izgradnjom, rekonstrukcijom, održavanjem i zaštitom puta, bez saglasnosti upravljača puta;
- 2) spuštanje na put niz strane usjeka, zasjeka ili sa puta niz strane nasipa: građu, drvo za ogrijev, kamenje i drugi materijal;
- 3) puštanje stoke na put, kosine nasipa i usjeka i građenje pojila za stoku u putnom i zaštitnom pojasu;
- 4) držanje đubrišta i gnojne jame u putnom i zaštitnom pojasu;
- 5) deponovanje zemlje, otpadnog, građevinskog i drugog materijala u putnom i zaštitnom pojasu;
- 6) ispuštanje, usmjeravanje ili navođenje vode, otpadne vode i druge nečistoće na put i putno zemljište ili sprečavanje oticanja vode sa puta ili putnog jarka, putnog propusta i daljeg usmjeravanja voda ka njihovim recipijentima;
- 7) nanošenje blata sa prilaznog puta na javni put;
- 8) vađenje kamena, pijeska i šljunka u putnom pojasu;
- 9) korišćenje putnog jarka za navodnjavanje okolnog zemljišta;
- 10) prljanje kolovoza mazutom, naftom, motornim uljem i drugim masnim materijama;
- 11) korišćenje za pristup na put gdje nema dozvoljenog priključka;
- 12) okretanje traktora, plugova i drugih poljoprivrednih oruđa na javnom putu;

13) postavljanje i korišćenje svjetla ili drugog uređaja, odnosno predmeta, na putu ili pored puta, kojima se ometa bezbjedno odvijanje saobraćaja na putu;

14) paljenje trave i drugog rastinja ili drugih otpadnih predmeta i materijala na putu, odnosno putnom zemljištu;

15) voženje, parkiranje ili zaustavljanje vozila na bankinama, bermama ili rigolama, površinama namijenjenim biciklistima ili pješacima ili na drugim djelovima puta koji nijesu predviđeni za vožnju vozila, osim u slučajevima ako je parkiranje ili zaustavljanje na njima izričito dozvoljeno;

16) ostavljanje na putevima ili bacanje predmeta, građevinskog i drugog materijala;

17) uklanjanje, premještanje, zaklanjanje, oštećenje ili uništenje saobraćajnog znaka;

18) zaustavljanje ili ostavljanje vozila, kojima se ometa korišćenje puta;

19) otvaranje prolaza za vozila i pješake na žičanim ogradama pratećih sadržaja pored autoputa;

20) vučenje predmeta, materijala, oruđa i drugih vrsta tereta po putu (grede, balvani, grane, kameni blokovi, plugovi, drljače i slično);

21) oštećenje ili korišćenje putnih građevinskih objekata ili objekata i opreme za zaštitu javnog puta, saobraćaja i okoline za ispisivanje ili postavljanje reklamnih ili drugih sadržaja;

22) druge radnje kojima se oštećuje ili bi se mogao oštetiti put, umanjuje preglednost, ometa odvijanje saobraćaja odnosno ugrožava bezbjedno odvijanje saobraćaja na putu.”

Član 28

U članu 86 poslije riječi: „održavanja javnog puta” dodaju se riječi: „ili stvari i predmete kojima se ometa preglednost ili ugrožava bezbjednost saobraćaja.”

Član 29

U članu 87 poslije riječi: „putnom objektu” briše se veznik „i” i dodaju riječi: „u zaštitnom pojasu, odnosno”.

Član 30

Član 88 mijenja se i glasi:

„Uklanjanje masnoće i predmeta, odnosno objekata komercijalnog tipa, sa javnog puta, odnosno putnog zemljišta

Član 88

Lice koje nanosi masnoće, blato, posipa, deponuje ili baca i odlaže materijal bilo koje vrste ili druge predmete, ili postavlja, bez saglasnosti upravljača puta, objekte na javni put ili putno zemljište, dužno je da ih ukloni.

Vlasnici, odnosno korisnici komercijalnih objekata pored javnih puteva, dužni su odmah očistiti dio javnog puta ispred svojih objekata koji zaprljaju posjetioci tih objekata.

Ako lice koje nanosi masnoću, blato, posipa, deponuje ili baca i odlaže materijal bilo koje vrste ili druge predmete na javni put ili putno zemljište, odnosno ako vlasnik ili korisnik objekta pored javnog puta ne postupi u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, put će očistiti izvođač radova iz člana 40 stav 4 ovog zakona o trošku tog lica.

U slučaju prosipanja opasnih i otrovnih materija na državni put, organ uprave će organizovati njegovo čišćenje o trošku lica koje je izvršilo prosipanje.”

Član 31

U članu 94 poslije riječi: „pored javnog puta” dodaju se riječi: „ili u putnom zemljištu”.

Član 32

U članu 101 stav 3 riječi: „Parking prostori se moraju” zamjenjuju se riječima: „Parking prostore vlasnici moraju”.

Član 33

Poslije člana 102 dodaje se novi član koji glasi:

„Označavanje zona prelaza divljači

Član 102a

Upravljač javnog puta je dužan da na zahtjev korisnika lovišta označi zone javnog puta na kojima se očekuje pojava divljači, u roku od 90 dana od dana prijema zahtjeva.

Korisnik lovišta je dužan da uz zahtjev dostavi projekat saobraćajne signalizacije, koji je izrađen na osnovu saobraćajno-tehničkih uslova koje je izdao upravljač puta i saglasnost upravljača javnog puta na izrađeni projekat.”

Član 34

Član 109 mijenja se i glasi:

„Član 109

Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 eura do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) za vrijeme izvođenja radova, ne vrši redovno održavanje na tom putu ili dijelu puta ili objekta u skladu sa planom redovnog održavanja, čiji sastavni dio je i projekat privremene saobraćajne signalizacije, na koji saglasnost daje organ uprave, odnosno organ lokalne uprave (član 27 stav 1);

2) za vrijeme izvođenja radova iz člana 27 stav 1 ovog zakona ne osigura bezbjednost učesnika u saobraćaju postavljanjem saobraćajne signalizacije na terenu u potpunosti na način predviđen projektom privremene saobraćajne signalizacije, i da istu ne održava u ispravnom i vidljivom stanju (član 27 stav 2);

3) put ili njegov dio svakodnevno ne održava u stanju koje neće negativno uticati na stanje vozila, i ne zaštiti saobraćaj i okolinu puta od prašine, buke i drugih negativnih uticaja (član 27 stav 3);

4) u roku od tri dana od početka radova na hitnom održavanju, ne obavijesti nadležnu inspekciju sa opisom uzroka i mjera koje će se preduzeti (član 43 stav 3);

5) ne održava puteve tako da se na njima može vršiti bezbjedan saobraćaj za koji su namijenjeni (član 53 stav 1);

6) ne postupi u skladu sa izvještajem revizora za bezbjednost puta, najkasnije prije početka naredne faze projektovanja ili ne dostavi pisano obrazloženje Ministarstvu i revizoru za bezbjednost puta ukoliko nijesu u mogućnosti da postupe u skladu sa tim izvještajem (član 56 stav 6);

7) ne zabrani ili ne ograniči saobraćaj, odnosno ne zatvori tunel i ne odredi uslove pod kojima se saobraćaj može ponovo uspostaviti ili tunel otvori, u slučaju kada tunel ne ispunjava minimalno-bezbjednosne uslove propisane za tunele (član 60 stav 1);

8) ne izvrši obaveze propisane članom 60 stav 2 ovog zakona;

9) radi obezbjeđivanja bezbjednosti učesnika u saobraćaju i zaposlenih u tunelu, ne preduzme mjere propisane članom 62 stav 5 ovog zakona;

10) motorna i priključna vozila koja saobraćaju na javnim putevima nemaju točkove sa pneumaticima (član 72 stav 1);

11) ne posjeduje dozvolu za vanredni prevoz ili ne obavlja vanredni prevoz u skladu sa izdatom dozvolom (član 74 stav 2);

12) privremeno ili stalno zauzima javni put ili njegov dio ili izvodi radove na putu koji nisu u vezi sa održavanjem ili rekonstrukcijom puta u skladu sa članom 84 stav 1 ovog zakona;

13) izvodi radove kojima bi se mogao oštetiti ili ugroziti javni put ili putni objekat, povećati troškovi održavanja javnog puta i putnog objekta ili ometati, odnosno ugroziti saobraćaj na javnom putu (član 87);

14) ne ukloni masnoću, blato, materijal ili druge predmete koje je posuo, deponovao ili bacio, odnosno odložio, kao i objekte koje je na javni put ili putno zemljište postavio bez saglasnosti upravljača puta (član 88 stav 1);

15) bez dozvole ili bez saglasnosti organa uprave u zaštitnom pojasu javnog puta gradi ili rekonstruiše građevinske objekte ili u njemu postavlja druge objekte i uređaje (član 92 stav 5);

16) obavlja radove van zaštitnog pojasa državnog puta bez saglasnosti organa uprave ili u suprotnosti sa uslovima izdate saglasnosti (član 96);

17) na saobraćajni znak ili stub na kojem je znak postavljen postavi sve što nije u vezi sa značenjem samog saobraćajnog znaka, odnosno neovlašćeno ukloni ili ošteti saobraćajni znak ili opremu puta, izmijeni značenje saobraćajnog znaka (član 102 st.1 i 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, organu uprave, organu lokalne uprave, organu lokalne samouprave novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 3.000 eura do 6.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.

Član 35

U članu 110 u uvodnoj rečenici stava 1 riječi: „1.000 eura” zamjenjuju se riječima: „2.000 eura”.

U tački 5 poslije riječi: „saobraćajnu signalizaciju” dodaju se riječi: „odnosno saobraćajnu signalizaciju u skladu sa odobrenim projektom privremene saobraćajne signalizacije”.

Poslije tačke 5 dodaje se nova tačka koja glasi:

„5a) ne podnosi svakodnevno izvještaj upravljaču puta, inspektoru za puteve i pravnom licu koje obavlja poslove pružanja tehničke pomoći na putu, o stanju i prohodnosti javnih puteva i o prekidu saobraćaja i vanrednim događajima na tim putevima (član 69);”.

U tački 7 riječ „priljavštinu” zamjenjuje riječ „masnoću”, a poslije riječi: „javnog puta” dodaju se riječi: „ili putnog zemljišta”.

U stavu 2 riječi: „150 eura do 1.000 eura” zamjenjuju se riječima: „1.000 eura do 2.000 eura”.

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu uprave, organu lokalne uprave, organu lokalne samouprave, novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.”

Član 36

U članu 111 u uvodnoj rečenici stava 1 riječi: „1.200 eura” zamjenjuju se riječima „2.000 eura”.

Poslije tačke 5 dodaje se nova tačka koja glasi:

„5a) ne dopusti pristup do putnih objekata zbog održavanja, izgradnje odvodnih jarkova, upojnih bunara i drugih objekata za odvod vode sa puta, izgradnju privremenih ili stalnih objekata za zaštitu puta i saobraćaja na njemu u slučaju sniježnih nanosa, smetova, buke, zasljepljivanja i ostalih štetnih uticaja, koje nije moguće postaviti na putnom zemljištu (član 85 stav 2);”

U tački 6 poslije riječi: „održavanja javnog puta” dodaju se riječi: „ili stvari i predmete kojima se ometa preglednost ili ugrožava bezbjednost saobraćaja”.

U tački 9 riječ „podiže” zamjenjuje se veznikom „ili”.

U tački 12 riječi: „i/ili ne uredi” zamjenjuju se zarezom i riječima: „ne uredi ili ne održava”.

Poslije tačke 13 dodaje se nova tačka koja glasi:

„13a) na zahtjev korisnika lovišta u roku od 90 dana od dana prijema zahtjeva ne označi zone javnog puta na kojima se očekuje pojava divljači (član 102a stav 1);”.

U stavu 2 riječi: „500 eura do 1.200 eura” zamjenjuju se riječima „1.500 eura do 2.000 eura”.

U stavu 3 riječi: „1.000 eura” zamjenjuju se riječima „2.000 eura”.

Poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu uprave, organu lokalne uprave, organu lokalne samouprave, novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.”

Član 37

U članu 112 u uvodnoj rečenici stava 1 riječi: „1.200 eura do 2.000 eura” zamjenjuju se riječima „2.000 eura do 4.000 eura”.

U tački 1 riječi: „njegovog dijela” zamjenjuju se se riječima: „putnog objekta”.

U tački 4 tačka na kraju zamjenjuje se tačka-zarezom i dodaje nova tačka koja glasi:

„5) postavlja reklamne table i panoje, uređaje za obavještanje ili oglašavanje na javnom putu suprotno članu 99 ovog zakona.”

U stavu 2 riječi: „500 eura do 1.200 eura” zamjenjuju se riječima: „1.500 eura do 2.000 eura”.

U stavu 3 riječi: „1.000 eura” zamjenjuju se riječima: „1.500 eura”.

U stavu 4 riječi: „150 eura do 500 eura” zamjenjuju se riječima: „750 eura do 2.000 eura”.

Poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

„Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu uprave, organu lokalne uprave, organu lokalne samouprave, novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.”

Član 38

Član 113 mijenja se i glasi:

„Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 eura do 4.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne vodi ažurno i tačno evidenciju javnih puteva (član 9 stav 1);

2) se javni putevi ne održavaju na način i pod uslovima da se na njima može vršiti nesmetan i bezbjedan saobraćaj za koji su namijenjeni (član 39 stav 2);

3) ne zakluče ugovor kojim uređuju međusobna prava i obaveze iz člana 45 stav 1 (član 45 stav 3);

4) upravljač tunela, za tunel kojim upravlja, ne odredi lice odgovorno za bezbjednost u tunelu uz saglasnost Ministarstva, radi sprovođenja preventivnih i zaštitnih mjera kojima se obezbjeđuje bezbjednost učesnika u saobraćaju i zaposlenih u tunelu (član 62 stav 1);

5) izda dozvolu za privremenu izmjenu režima saobraćaja bez prethodno dostavljenog projekta saobraćajne signalizacije i opreme puta za vrijeme izvođenja radova (član 68 stav 2);

6) ne donese plan zimskog održavanja javnih puteva ili na državnim putevima ne postavi saobraćajnu signalizaciju u skladu sa izmjenom režima saobraćaja u zimskom periodu (član 71 st. 1 i 2);

7) ne vodi evidenciju o izdatim dozvolama za vanredni prevoz, na svojoj internet stranici i ne ažurira je na dnevnom nivou (član 73b);

8) dozvoli saobraćajni priključak na javni put suprotno kumulativno ispunjenim uslovima propisanim članom 81 stav 2 ovog zakona (član 81);

9) ne ozeleni travom i drugim rastinjem zemljane kosine usjeka, zasjeke i nasipa i putni pojas na način koji ne ometa preglednost na javnom putu, radi zaštite postojećih javnih puteva od spiranja i odronjavanja (član 98);

10) u obavljanju poslova zaštite javnog puta, svakodnevno ne sprovodi aktivnosti na utvrđivanju zauzeća javnog puta, bespravnog izvođenja radova na javnom putu i u zaštitnom pojasu i svih drugih činjenja kojima se bitno oštećuje ili bi se mogao oštetiti javni put ili ometa bezbjedno odvijanje saobraćaja na javnom putu i ako o tome ne obavjesti nadležni inspeksijski organ (član 104).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u državnom organu, organu državne uprave, organu lokalne uprave, organu lokalne samouprave, novčanom kaznom u iznosu od 1.500 eura do 2.000 eura.

Član 39

Poslije člana 114 dodaje se novi član koji glasi:

„Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 114a

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.”

Član 40

Poslije člana 116 dodaju se tri nova člana koji glase:

„Rok za izvještaj

Član 116a

Ministarstvo je dužno da prvi izvještaj iz člana 16 stav 6 ovog zakona sačini i dostavi Vladi do 31. decembra 2026. godine.

**Uvođenje ITS usluga za osnovne informacije
na transevropskoj putnoj mreži**

Član 116b

Ministarstvo je dužno da obezbijedi da se ITS usluge koje se odnose na osnovne informacije u vezi sa bezbjednošću saobraćaja na osnovnoj i sveobuhvatnoj transevropskoj putnoj mreži uvedu do 31. decembra 2026. godine.

Upotreba mikrotalasne tehnologije u okviru sistema EENP

Član 116c

Pružaoци usluge EENP-a mogu, do 31. decembra 2027. godine, korisnicima vozila čija najveća dozvoljena masa ne prelazi 3,5 tone, da stave na raspolaganje uređaj u vozilu koji je pogodan samo za upotrebu sa mikrotalasnom tehnologijom na frekvenciji 5,8 GHz, u područjima EENP-a za koja nisu potrebne tehnologije satelitskog određivanja položaja ili mobilnih komunikacija.”

Član 41

Član 118 mijenja se i glasi:

„Odredbe člana 16 stav 7, člana 16c, člana 22 stav 14, člana 23c stav 6, člana 23e stav 10, člana 23k stav 10, člana 23lj st. 2, 7 i 8, člana 23n stav 3 i člana 61a primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.”

Član 42

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 14-1/26-1/4

EPA 886 XXVIII

Podgorica, 13. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

754.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 5 Odluke o otvaranju Parlamentarne istrage i formiranju Anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanjima državnih organa i drugih subjekata u slučaju dodjele koncesije za vjetroelektranu Možura, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU TRI ČLANA ANKETNOG ODBORA RADI PRIKUPLJANJA INFORMACIJA
I ČINJENICA O POSTUPANJIMA DRŽAVNIH ORGANA I DRUGIH SUBJEKATA U
SLUČAJU DODJELE KONCESIJE ZA VJETROELEKTRANU MOŽURA

Član 1

Za članove Anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanjima državnih organa i drugih subjekata u slučaju dodjele koncesije za vjetroelektranu Možura, biraju se:

- 1) Nikola Milović;
- 2) Nikola Rakočević i
- 3) Mihailo Anđušić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj 00-74/26-19/1

EPA 950 XXVIII

Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

755.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNE ČLANICE ODBORA ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I ISELJENIKE
SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za članicu Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore bira se Edina Dešić.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 00-74/26-20/1

EPA: 951 XXVIII

Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

756.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU JEDNOG ČLANA USTAVNOG ODBORA SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Za člana Ustavnog odbora Skupštine Crne Gore bira se Jasmin Ćorović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 00-74/26-21/1

EPA: 952 XXVIII

Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

757.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i člana 35 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva na Trećoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 19. marta 2026. godine, donijela je

O D L U K U
O RAZRJEŠENJU JEDNE ČLANICE I IZBORU JEDNOG ČLANA ODBORA ZA
LJUDSKA PRAVA I SLOBODE SKUPŠTINE CRNE GORE

Član 1

Razrješava se dužnosti članice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore Edina Dešić.

Za člana Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore bira se Amer Smailović.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 00-74/26-22/1

EPA: 953 XXVIII

Podgorica, 19. mart 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

758.

Na osnovu člana 95 tačka 6 Ustava Crne Gore, Predsjednik Crne Gore donosi

UKAZ
O POSTAVLJENJU NA DUŽNOST
IZVANREDNOG I OPUNOMOĆENOG AMBASADORA CRNE GORE U REPUBLICI
INDONEZIJI

I

Postavlja se Branko Bulatović na dužnost izvanrednog i opunomoćenog ambasadora Crne Gore u Republici Indoneziji, na nerezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Peking.

II

Ministar vanjskih poslova izvršiće ovaj ukaz.

III

Ovaj ukaz stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01-009/26-428/4

Podgorica, 18. 3. 2026. godine

Predsjednik Crne Gore,
Jakov Milatović, s.r.

759.

Na osnovu člana 156 stav 7 Zakona o veterinarstvu („Službeni list CG”, br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25), Vlada Crne Gore, na sjednici od 5. marta 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O VISINI NAKNADE ZA IZVRŠENE PREGLEDE KOPITARA, PAPPKARA, ŽIVINE, KUNIĆA I DIVLJAČI PRIJE I POSLIJE KLANJA I SVJEŽEG MESA

Član 1

U Odluci o visini naknade za izvršene preglede kopitara, papkara, živine, kunića i divljači prije i poslije klanja i svježeg mesa („Službeni list CG”, broj 70/18), član 2 mijenja se i glasi:

„Naknada za izvršene preglede kopitara, papkara, živine, kunića i divljači u objektima za klanje prije i poslije klanja (ante mortem i post mortem) plaća se u iznosu:

1. Goveda

- odrasla goveda (june, bik, krava, vo) 6,50 €/životinji;

- mlada goveda (tele).....2,60 €/životinji;

2. Kopitari .....3,90 €/životinji;

3. Svinje, prema težini zaklane životinje

- do 25 kg.....2,60 €/životinji;

- 25 kg i više .....3,25 €/životinji;

4. Ovce i koze, prema težini zaklane životinje

- do 12 kg.....0,65 €/životinji;

-12 kg ili više.....1,30 €/životinji;

5. Živina i lagomorfi

- živina roda Gallus ili biserka 0,039 €/životinji;

- patke i guske.....0,032 €/životinji;

- ćurke.....0,032 €/životinji;

- lagomorfi iz uzgoja .....0,091 €/životinji;

- prepelice i jarebice .....0,032 €/životinji;

6. Divljač i uzgojena divljač za klanje

- sitna pernata divljač .....0,02 €/životinji;

- ostala sitna divljač .....0,02 €/životinji;

- ptice neletačice .....0,50 €/životinji;

- divlje svinje i preživari....1,50 €/životinji;

U naknadu iz stava 1 tač. 1 i 4 ovog člana uključeni su troškovi uzorkovanja radi ispitivanja na bovinu spongiformnu encefalopatiju (BSE) i skrepi.

U naknadu iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, uključeni su troškovi pregleda na *Trihinella spiralis*.

Naknada iz stava 1 tačka 6 alineja 4 ovog člana uvećava se za 2,00 € po pregledanoj životinji za pregled na *Trihinella spiralis*.

Naknade iz stava 1 ovog člana za preglede koji se vrše van radnog vremena, neradnim danima i danima državnih praznika i u periodu od 22 časa noću do 6 časova ujutru, uvećava se za 50%.”

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-748

Podgorica, 5. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

760.

Na osnovu člana 165 stav 5 Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja, radijacionoj i nuklearnoj sigurnosti i bezbjednosti („Službeni list Crne Gore“, broj 49/24), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, uz saglasnost organa Ministarstva unutrašnjih poslova, donosi

P R A V I L N I K

O SADRŽAJU PLANA BEZBJEDNOSTI ZA UVOZ, IZVOZ, TRANZIT I/ILI PREVOZ RADIOAKTIVNIH I/ILI NUKLEARNIH MATERIJALA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se sadržaj Plana bezbjednosti za uvoz, izvoz, tranzit i/ili prevoz radioaktivnih i/ili nuklearnih materijala (u daljem tekstu: Plan bezbjednosti), sa ciljem zaštite od neovlašćenog pristupa, upotrebe, sabotaže, krađe ili gubitka takvih materijala.

Opšti zahtjevi

Član 2

Plan bezbjednosti sadrži sve mjere i postupke kojima se obezbjeđuje zaštita radioaktivnih i/ili nuklearnih materijala od gubitka, krađe, sabotaže, neovlašćenog pristupa ili drugih radnji koje mogu ugroziti nuklearnu bezbjednost.

Primjena gradiranog pristupa

Član 3

Sadržaj i obim Plana bezbjednosti oblikuje se primjenom gradiranog pristupa, uzimajući u obzir:

- 1) kategoriju i količinu materijala;
- 2) karakteristike planirane aktivnosti (uvoz, izvoz, tranzit i/ili prevoz radioaktivnog i/ili nuklearnog materijala);
- 3) potencijalne rizike po ljude, imovinu i životnu sredinu;
- 4) kompleksnost logističkog puta i okolnosti posebno prevoza;
- 5) dostupna sredstva zaštite i komunikacije.

Sadržaj plana bezbjednosti

Član 4

Plan bezbjednosti naročito sadrži sljedeće elemente:

- 1) opšte informacije;
- 2) podatke o materijalu;
- 3) opis pakovanja i prevoznog sredstva;
- 4) logističke informacije;
- 5) procjenu rizika i analizu prijetnji;
- 6) mjere bezbjednosti;
- 7) plan komunikacije i koordinacije;
- 8) postupanje u vanrednim okolnostima;
- 9) organizaciju i kompetencije;
- 10) dokumentaciju i razmjenu informacija;
- 11) podatke o ažuriranju;
- 12) podatke o dostupnosti.

Bliži sadržaj Plana bezbjednosti iz stava 1 ovog člana dat je u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Međunarodni kontekst

Član 5

U slučaju uvoza, izvoza, tranzita ili prevoza koji uključuje druge države, Plan bezbjednosti uključuje i:

- 1) informacije o saglasnostima i izjavama drugih nadležnih organa;
- 2) podatke o usklađenosti sa međunarodnim obavezama i standardima;
- 3) opis mjera preduzetih u vezi sa transferom odgovornosti.

Stupanje na snagu

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“ a primjenjivaće se od 1. jula 2027. godine.

Broj: 0412-322/26-414/3

Podgorica, 6. marta 2026. godine

Ministar,
Damjan Ćulafić, s.r.

SADRŽAJ PLANA BEZBJEDNOSTI ZA UVOZ, IZVOZ, TRANZIT I/ILI PREVOZ RADIOAKTIVNIH I/ILI NUKLEARNIH MATERIJALA

Primjenom gradiranog pristupa, Plan bezbjednosti za uvoz, izvoz, tranzit i/ili prevoz radioaktivnih i/ili nuklearnih materijala sadrži sljedeće:

1. Opšte informacije:

- 1) naziv subjekta i osnovni podaci;
- 2) broj odgovarajućeg ovlašćenja (licence, odobrenja) izdatog od strane nadležnog organa;
- 3) podaci o odgovornim kontakt osobama;
- 4) opis odgovornosti svakog člana tima.

Opis osnovnih podataka o subjektu, uključujući važeća ovlašćenja (licenca, odobrenje) i kontakt osobe. Opis definisanih odgovornosti i funkcije unutar tima i opis načina upoznavanja sa ulogama i nadležnostima.

2. Podaci o materijalu:

- 1) naziv materijala;
- 2) vrsta i količina radioaktivnog i/ili nuklearnog materijala (ukupna masa (bruto masa), neto masa i stvarna masa nuklearnog materijala izražena u kilogramima);
- 3) hemijske i fizičke karakteristike (npr. kod nuklearnih materijala UO_2 , UF_6 , metalni oblik);
- 4) izotopski sastav nuklearnog materijala;
- 5) navedeni procenat i vrsta prisutnih izotopa (npr. udio uranijuma-235, uranijuma-238, plutonijuma-239 itd.);
- 6) stepen obogaćenja ili razblaženja za nuklearne materijale (navedeni procenat obogaćenja za izotope uranijuma-235, uranijuma-233 ili plutonijuma (izraženo u masenim procentima);
- 7) ako je primijenjeno razblaženje, navesti konačni sastav i namjenu.
- 8) Nivo zračenja (izražen u Gy/h) za nuklearne materijale;
- 9) ukupni nivo zračenja pošiljke izražen u sivertima po času (Gy/h), izmjeren u skladu sa propisima.
- 10) nivo zračenja pojedinačnih komponenti (ako je relevantno) — svaka jedinica pakovanja ili zaštitni kontejner mora imati svoj izmjereni nivo;
- 11) aktivnosti izražene u bekerelima (Bq) za radioaktivne izvore;
- 12) fizičko stanje (čvrsto, tečno, gasovito), veličina i agregatni oblik (praškasto, granulirano, komadno itd.).
- 13) klasifikacija/kategorizacija u skladu sa zakonom i međunarodnim propisima (npr. kategorija I, II, III za nuklearne materijale prema INFCIRC/225).

Precizan opis vrste i količine radioaktivnog ili nuklearnog materijala, uključujući njegovo fizičko stanje i nivo radioaktivnosti. Opis međunarodnih standarda i klasifikacija kako bi se osigurala pravilna identifikacija i bezbjedno rukovanje.

3. Opis pakovanja i prevoznog sredstva:

- 1) tip ambalaže i prateća dokumentacija o ispravnosti;
- 2) vrste prevoznih sredstava i njihov bezbjednosni kapacitet;
- 3) tehničke karakteristike prevoznog sredstva;
- 4) sistemi fizičke zaštite na i u vozilu, mjestu privremenog skladištenja.

Detaljan opis tipa ambalaže i njenog bezbjednosni statusa, kao i tehničke karakteristike vozila koje se koristi. Opis sistema ugrađenih na prevozno sredstvo i mjere koje sprečavaju neovlašćen pristup ili oštećenje.

4. Logističke informacije:

- 1) vrsta prevoza (kopneni, vazdušni, pomorski);
- 2) detaljna ruta kretanja sa definisanim planiranim stanicama, tačkama nadzora i granličnim prelazima;
- 3) alternativne rute kretanja u slučaju vanrednih okolnosti;
- 4) početna i krajnja tačka uvoza/izvoza/tranzita/prevoza;
- 5) procedure za uvoz, izvoz, tranzit i prevoz radioaktivnih i/ili nuklearnih materijala;
- 6) predviđeno trajanje, dinamika i uslovi puta, sa naglaskom na eventualne rizike na pojedinim segmentima rute;
- 7) mjesta privremenog skladištenja (ako ih ima) i rokovima zadržavanja, sigurnosni i bezbjednosni uslovi i odgovornosti.

Opis planiranih i dokumentovanih aktivnosti, uključujući sve planirane tačke zaustavljanja i eventualnog privremenog skladištenja. Opis definisanih vremenskih okvira i uslova kretanja kako bi se izbjegle nepredviđene situacije i olakšala koordinacija.

5. Procjena rizika i analiza prijetnji:

- 1) identifikacija potencijalnih prijetnji, uključujući sabotažu, krađu, nesreće i terorističke akte;
- 2) analiza ranjivosti pojedinih tačaka procesa i rizičnih faktora u zavisnosti od faze (npr. granični prelazi, carinske ispostave, skladišta, prevoz i dr.);
- 3) procjena prijetnji na osnovu regionalnih i međunarodnih bezbjednosnih informacija;
- 4) procjenu sposobnosti subjekta da obezbijedi kontinuitet bezbjednosti tokom cijelog prevoznog lanca;
- 5) mjere za ublažavanje rizika, uključujući prevenciju, zaštitu i regovanje;
- 6) procedure vezano za procjenu rizika i analizu prijetnji.

Opis identifikovanih i analiziranih potencijalnih prijetnji na svakom koraku procesa, kao što su sabotaža ili krađa i opis odgovarajućih mjere koje će smanjiti vjerovatnoću ili posljedice tih prijetnji, koje su nastale analizom procjene rizika.

6. Mjere bezbjednosti:

- 1) organizacione i tehničke mjere zaštite u zavisnosti od kategorije radioaktivnih i/linuklearnih materijala;
- 2) fizička zaštita nuklearnih materijala:
  - Kategorije I: naoružana pratnja, neprekidno praćenje u realnom vremenu, obezbjeđeni konvoji sa koordinacijom policije ili drugih oružanih snaga;
  - Kategorije II: periodično praćenje tokom prevoza, nenaoružana pratnja obučena za postupanje u slučaju incidenta, unaprijed određena i bezbjedna stajališta ili naoružana pratnja ukoliko bezbjednosna procjena pokaže da je neophodna;
  - Kategorije III: sigurno pakovanje koje sprečava neovlašćeni pristup, održavanje povjerljivosti rute i vremena kretanja.
- 3) fizička zaštita radioaktivnih materijala:
  - Kategorije 1 (najveći rizik): naoružana pratnja ili stalno prisustvo obezbjeđenja, praćenje u realnom vremenu, unaprijed odobrena ruta, zaustavljanje samo na obezbijeđenim lokacijama;

- Kategorije 2: Periodično praćenje i komunikacija sa prevoznom bazom, obučena nenaoružana pratnja ili napružana pratnja ukoliko bezbjednosna procjena pokaže da je neophodna, kao i osigurana mjesta za privremeno skladištenje;
  - Kategorije 3–5: standardne mjere zaštite prevoza – sigurno pakovanje, povjerljivost rute, ograničavanje pristupa informacijama, zapečaćivanje i provjera paketa po dolasku.
- 4) opisati način organizacije održavanja i testiranja svih bezbjednosnih sistema;
  - 5) uključiti informacije o kompenzacionim mjerama, testiranju performansi i provjeri pouzdanosti bezbjednosnih sistema;
  - 6) način praćenja lokacije u realnom vremenu (ako je primjenjivo);
  - 7) opis opreme za zaštitu, uključujući kontejnere, bravu, alarme, komunikacione tehnologije i dr.;
  - 8) zaštite informacionih sistema, posebno onih koji se koriste za praćenje lokacije u realnom vremenu i komunikaciju;
  - 9) performance-based pristup zaštiti (ne samo opis mjera, nego i dokaz da one funkcionišu).

Opis kombinacije organizacionih i tehničkih mjera koje osiguravaju bezbjednost materijala u svim fazama. Opis sistema praćenja u realnom vremenu, upotrebe zaštitne opreme i naoružane pratnje.

7. Plan komunikacije i koordinacije:

- 1) kontakt podaci odgovornih lica;
- 2) procedura obavještanja nadležnih organa u slučaju bezbjednosnog događaja i sa njima povezanih događaja ako ih ima (incident, akcident);
- 3) dogovoreni načini komunikacije između učesnika u uvozu/izvozu/tranzitu/prevozu;
- 4) mehanizmi i opis koordinacije i razmjene informacija između carinskih službi, policije, bezbjednosnih agencija i hitnih službi, kako unutar države tako i sa državama koje učestvuju u svim aktivnostima;
- 5) mjere u slučaju prekida komunikacije.

Opis uspostavljenih efikasnih kanala komunikacije između svih uključenih aktera i nadležnih institucija s jasnim protokolima za obavještanje o incidentima i osigurajte stalnu koordinaciju sa policijom, hitnim službama i drugim relevantnim organizacijama.

8. Postupanje u vanrednim okolnostima:

- 1) opis mogućih vanrednih situacija (krađa, sabotaža, saobraćajne nezgode, incidenti sa radijacijom);
- 2) Plan za nepredviđene situacije (*Contingency Plan*) koji definiše pripremljene procedure i korake u slučaju nepredviđenih događaja ili incidenata vezanih za nuklearnu bezbjednost — npr. napadi, nepredviđene tehničke situacije, vanredne situacije u prevozu radioaktivnog i/ili nuklearnog materijala sa procedurama;
- 3) Plan pripremljenosti i reagovanja u hitnim situacijama sa procedurama i protokolom za hitno reagovanje i načini reagovanja, uključujući raspodjelu odgovornosti u takvim situacijama;
- 4) dati opis integrisanja sa nacionalnim planovima hitnog reagovanja;
- 5) kontakti hitnih službi i saradnja sa državnim i međunarodnim nadležnim institucijama;
- 6) osnovne mjere zaštite osoblja, stanovništva i životne sredine, uključujući zaštitnu opremu i preventivne mjere;

- 7) Plan evakuacije, dekontaminacije i sanacije područja zahvaćenih incidentom;
- 8) dostupnost i održavanje opreme i materijala za hitnu intervenciju;
- 9) protokoli za angažovanje nadležnih institucija za sanaciju;
- 10) procedura za informisanje i komunikaciju sa javnošću i medijima tokom vanrednih situacija;
- 11) redovne obuke i vježbe osoblja za postupanje u vanrednim okolnostima.

Dokumentovanje i izvještavanje o svim incidentima i preduzetim mjerama. Opis protokola i kopija istih, pripremljenih za postupanje u slučaju nesreća, napada ili drugih vanrednih situacija. Opis upoznavanja svih učesnika o načinu reagovanja, uključujući kontakte za hitne intervencije, opis dostupnih potrebnih resursa za zaštitu ljudi i životne sredine.

9. Organizacija i kompetencije:

- 1) opis uloga i odgovornosti uključenih lica i nadležnih institucija u procesu bezbjednosti;
- 2) organigram i jasne procedure za zamjenu lica u slučaju odsutnosti ili vanrednih okolnosti;
- 3) mjere za provjeru pouzdanosti zaposlenih;
- 4) opisati način sprovođenja provjere identiteta i pouzdanosti zaposlenih koji imaju pristup radioaktivnim izvorima kategorije 1, 2 i 3 i nuklearnih materijala kategorija 1, 2 i 3;
- 5) Ove provjere treba da uključuju identifikacione dokumente, prethodnu provjeru radne biografije, bezbjednosne provjere i druge mjere koje osiguravaju da su lica pouzdana, odgovorna i podobna za rad s visokorizičnim materijalom.
- 6) informacije o stručnoj osposobljenosti;
- 7) prikaz operativnih procedura i internih uputstava i protokola za izvođenje bezbjednosnih mjera;
- 8) plan stalnog usavršavanja i ažuriranja znanja i vještina osoblja/zaposlenih uključujući plan redovnih bezbjednosnih vježbe i simulacije incidentnih situacija, kako bi tim bio spreman u realnim uslovima;

Opis uloga i odgovornosti zaposlenih, kao i njihove potrebne kvalifikacije i obuke. Opis obuka i definisanje evaluacije kako bi se osiguralo da su zaposleni spremni i sposobni za efikasno sprovođenje bezbjednosnih mjera.

10. Dokumentacija i razmjena informacija:

- 1) obrasci i zapisi koji prate sve aktivnosti uključujući zaštitne mjere (safeguards) za nuklearne materijale i prateća dokumentacija uz materijal;
- 2) način evidentiranja sprovedenih mjera i komunikacije;
- 3) način zaštite osjetljivih informacija u skladu sa posebnim propisom;
- 4) ograničenje pristupa informacijama;
- 5) obrazac za izvještaj nakon završetka aktivnosti;
- 6) arhiviranje dokumentacije.

Opis i vođenje ažurne evidencije svih aktivnosti, mjera i komunikacija. Naziv, opis i kopija standardnih obrazaca za izvještavanje, uputstava o dokumentaciji koja je zaštićena u skladu sa posebnim propisima i bezbjednosnim zahtjevima.

11. Podaci o ažuriranju

- 1) Podaci o ažuriranju Plana bezbjednosti, a naročito u slučaju promjene rute, vrste materijala, učesnika u aktivnostima ili uvođenja novih bezbjednosnih mjera.

Opis mehanizama za redovno ažuriranje Plana bezbjednosti i opis postupka evaluacije sadržaja, posebno u slučajevima kada dođe do promjene bilo kojeg od ključnih parametara u planiranoj aktivnosti.

Ažuriranje se posebno vrši u sljedećim situacijama: promjena planirane rute, uključujući dodatne stanice, privremena skladišta ili izmijenjeni ulazno/izlazni koridor; promjena vrste, količine, oblika ili stanja radioaktivnog i/ili nuklearnog materijala; uključivanje novih subjekata ili fizičkih lica u lanac aktivnosti (npr. novi prevoznik, agent, obezbjeđenje); uvođenje, izmjena ili ukidanje bilo koje tehničke ili organizacione mjere bezbjednosti.

U okviru plana mora biti jasno naznačeno: ko je odgovoran za sprovođenje ažuriranja; način arhiviranja i evidencije prethodnih verzija; obaveza informisanja svih relevantnih učesnika i nadležnih organa o promjenama; maksimalni rokovi za redovnu reviziju (npr. godišnje ili nakon svake završene aktivnosti većeg obima).

12. Podaci o dostupnosti

- 1) Podaci o dostupnosti Plana za uvid nadležnim organima i relevantnim službama tokom cijelog trajanja aktivnosti, uključujući i faze pripreme i završetka aktivnosti, posebno prevoza.

Plan bezbjednosti mora biti stalno dostupan nadležnim organima i svim ovlašćenim stranama tokom čitavog trajanja aktivnosti, uključujući: Fazu planiranja i pripreme (prije početka aktivnosti); fazu realizacije (tokom aktivnosti, privremenog skladištenja ili manipulacije materijalom); fazu završetka (nakon što je materijal dostavljen, preuzet, skladišten ili izvezen).

Plan treba biti: dostupan u štampanom i/ili elektronskom obliku na lokacijama uključenim u aktivnost (npr. vozilo, centralna kancelarija, komandni centar); komuniciran svim odgovornim licima i operativnom osoblju; zaštićen od neovlašćenog pristupa, uz zadržavanje mogućnosti brzog uvida za ovlašćene nadzorne i inspeksijske organe; usklađen s nacionalnim propisima o zaštiti tajnih podataka i sigurnosnim protokolima.

761.

Na osnovu člana 87 stav 4 Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG" broj 54/16), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera uz prethodno pribavljeno mišljenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

P R A V I L N I K
O UTVRĐIVANJU LISTE DIVLJIH VRSTA PTICA KOJE SE MOGU NUDITI NA
PRODAJU ŽIVE ILI MRTVE, TRANSPORTOVATI I DRŽATI RADI PRODAJE I NUDITI
NA PRODAJU

Član 1

Ovim pravilnikom se utvrđuje lista divljih vrsta ptica koje se mogu nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode i zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo.

Član 2

Lista iz člana 1 ovog pravilnika utvrđena je u Prilogu 1.

Divlje vrste ptica iz Priloga 1 dio B mogu se nuditi na prodaju žive ili mrtve, transportovati i držati radi prodaje i nuditi na prodaju i njihove bilo koje prepoznatljive djelove ili derivate prodavati ako su ubijene, uhvaćene ili pribavljene u skladu sa zakonom i zakonom kojim se uređuje divljač i lovstvo i ovim pravilnikom, i ako je na osnovu praćenja brojnosti i stanja populacije divljih vrsta ptica utvrđen povoljan status za određenu vrstu.

Lako prepoznatljivi dijelovi i derivati, dati su u Prilogu 2.

Prilozi iz st. 1 i 3 ovog člana čine sastavni dio ovog pravilnika.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore u Evropskoj uniji.

Broj: 0522-322/26-3750/5

Podgorica, 11. marta 2026. godine

Ministar,
Damjan Ćulafić, s.r.

**LISTA DIVLJIH VRSTA PTICA KOJE SE MOGU NUDITI NA PRODAJU ŽIVE ILI
MRTVE, TRANSPORTOVATI I DRŽATI RADI PRODAJE I NUDITI NA PRODAJU I
NJIHOVE BILO KOJE PREPOZNATLJIVE DJELOVE ILI DERIVATE**

DIO A

ANIMALIA - ŽIVOTINJE			
VERTEBRATA - KIČMENJACI			
AVES - PTICE			
RED	PORODICA	VRSTA	DOMAĆI NAZIV
ANSERIFORMES	Anatidae	<i>Anas platyrhynchos</i>	Divlja patka
GALLIFORMES	Tetraonidae	<i>Lagopus lagopus scoticus et hibernicus</i>	Crvena guska
	Phasianidae	<i>Alectoris rufa</i>	Crvenonoga šljuka
		<i>Alectoris barbara</i>	Brdska jerebica
		<i>Perdix perdix</i>	Siva jerebica
		<i>Phasianus colchicus</i>	Obični fazan
COLUMBIFORMES	Columbidae	<i>Columba palumbus</i>	Golub grivnaš

DIO B

ANIMALIA - ŽIVOTINJE			
VERTEBRATA - KIČMENJACI			
AVES - PTICE			
RED	PORODICA	VRSTA	DOMAĆI NAZIV
ANSERIFORMES	Anatidae	<i>Anser albifrons albifrons</i>	Lisasta guska
		<i>Anser anser</i>	Divlja guska
		<i>Anas penelope</i>	Patka zviždara
		<i>Anas crecca</i>	Patka krdža
		<i>Anas acuta</i>	Šiljkan
		<i>Anas clypeata</i>	Plovka kašikara
		<i>Aythya ferina</i>	Riđoglava patka
		<i>Aythya fuligula</i>	Ćubasta patka
		<i>Aythya marila</i>	Morska crnka
		<i>Somateria mollissima</i>	Gavka
		<i>Melanitta nigra</i>	Crni turpan
GALLIFORMES	Tetraonidae	<i>Lagopus mutus</i>	Kamenjarka kokoška
		<i>Tetrao tetrix britannicus</i>	Ruževac
		<i>Tetrao urogallus</i>	Veliki tetrjeb

GRUIFORMES	Tetraonidae	<i>Fulica atra</i>	Crna liska
CHARADRIIFORMES	Charadriidae	<i>Pluvialis apricaria</i>	Zlatni vivak
	Scolopacidae	<i>Lymnocyptes minimus</i>	Mala šljuka
		<i>Gallinago gallinago</i>	Barska šljuka
		<i>Scolopax rusticola</i>	Šumska šljuka

Lako prepoznatljivi dijelovi i derivati

Kategorija	Djelovi/derivati	Smatra se „lako prepoznatljivim“ ako...
Cijela jedinka	Živa ptica	Vrsta se može identifikovati
Cijela jedinka	Mrtva ptica	Vrsta se može identifikovati
Dijelovi tijela	Glava	Morfološke karakteristike omogućavaju identifikaciju
Dijelovi tijela	Kljun	Oblik/specifičnost omogućava identifikaciju
Dijelovi tijela	Krila	Sa perjem ili karakterističnim obilježjima
Dijelovi tijela	Noge / stopala	Sa kandžama ili ljuskastom strukturom
Dijelovi tijela	Kandže	Prepoznatljive po veličini/obliku
Dijelovi tijela	Koža	Sa perjem ili karakterističnom teksturom
Dijelovi tijela	Kosti / skelet	Ako je moguće utvrditi vrstu
Proizvodi od tkiva	Meso (svježe)	Može se identifikovati vrsta
Proizvodi od tkiva	Cijela jaja	Prepoznatljiva kao jaja određene vrste
Dijelovi integumenta	Perje (letno, repno)	Karakteristična boja/veličina
Derivati	Preparirana (taksidermirana) ptica	Vrsta jasno vidljiva
Derivati	Ukrasni predmeti od perja	Ako je moguće utvrditi vrstu
Derivati	Proizvodi od kože	Ako zadržavaju prepoznatljive osobine
Derivati	Prerađeno meso	Ako se može dokazati porijeklo vrste